

1
137997

Incunabel

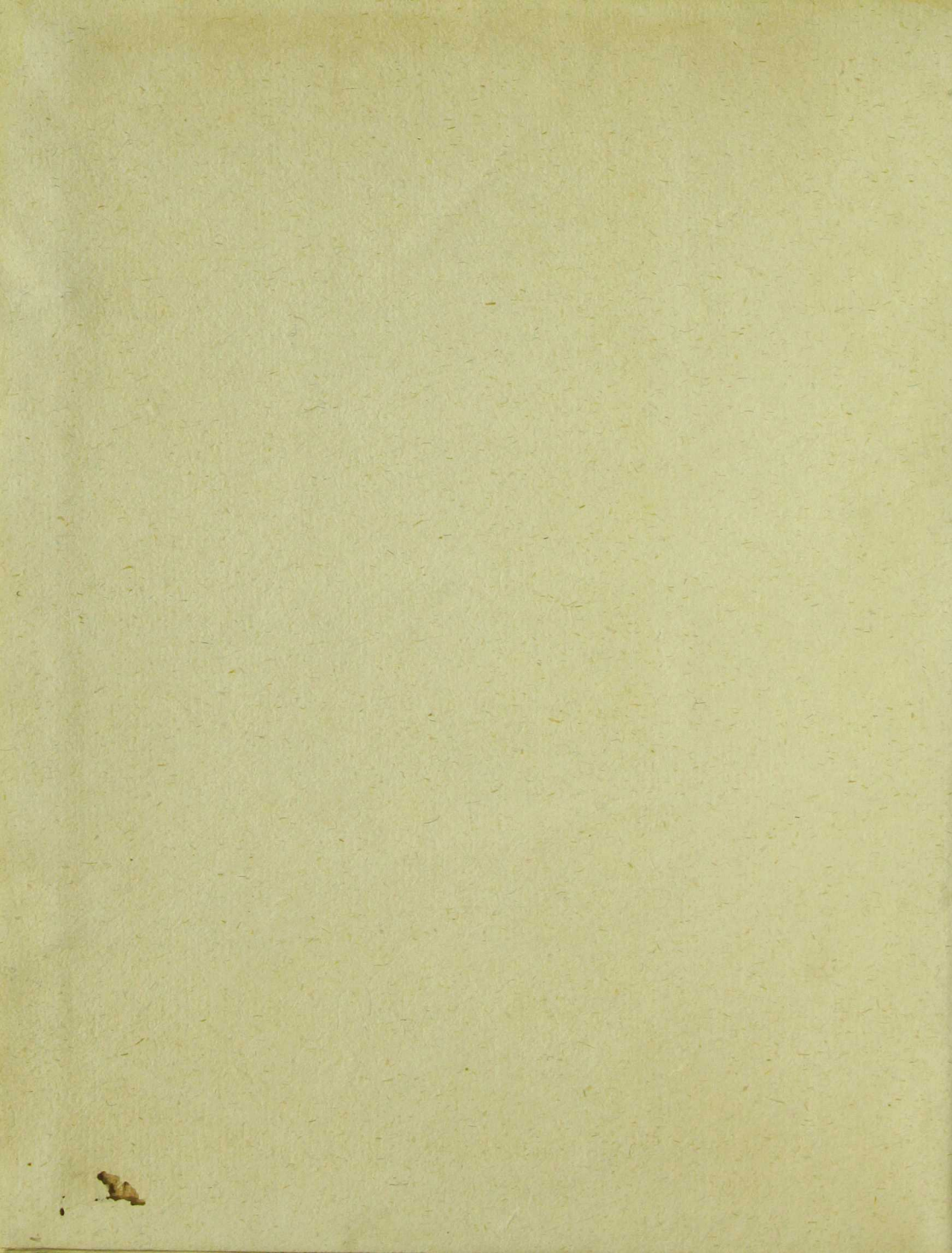

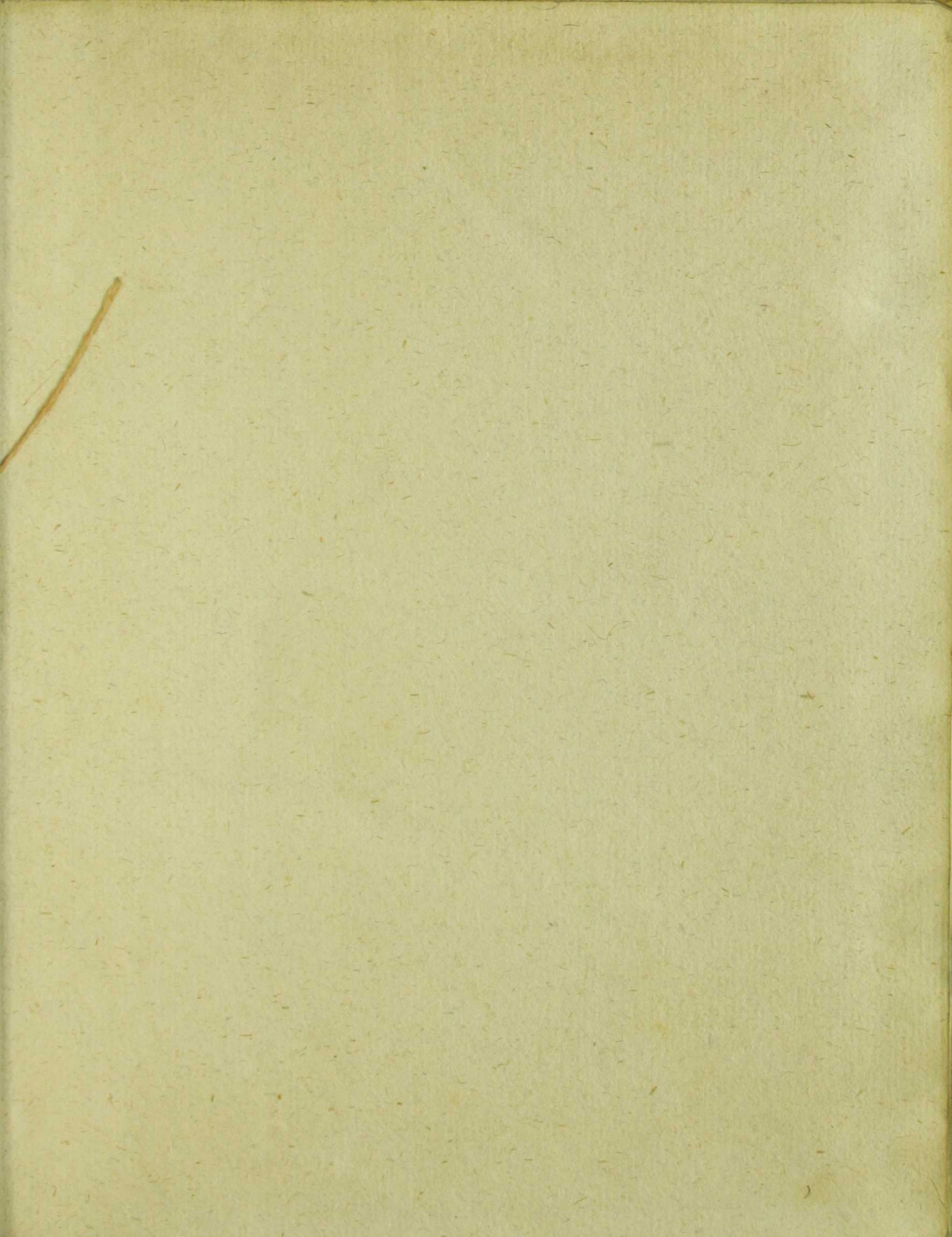
E.S.

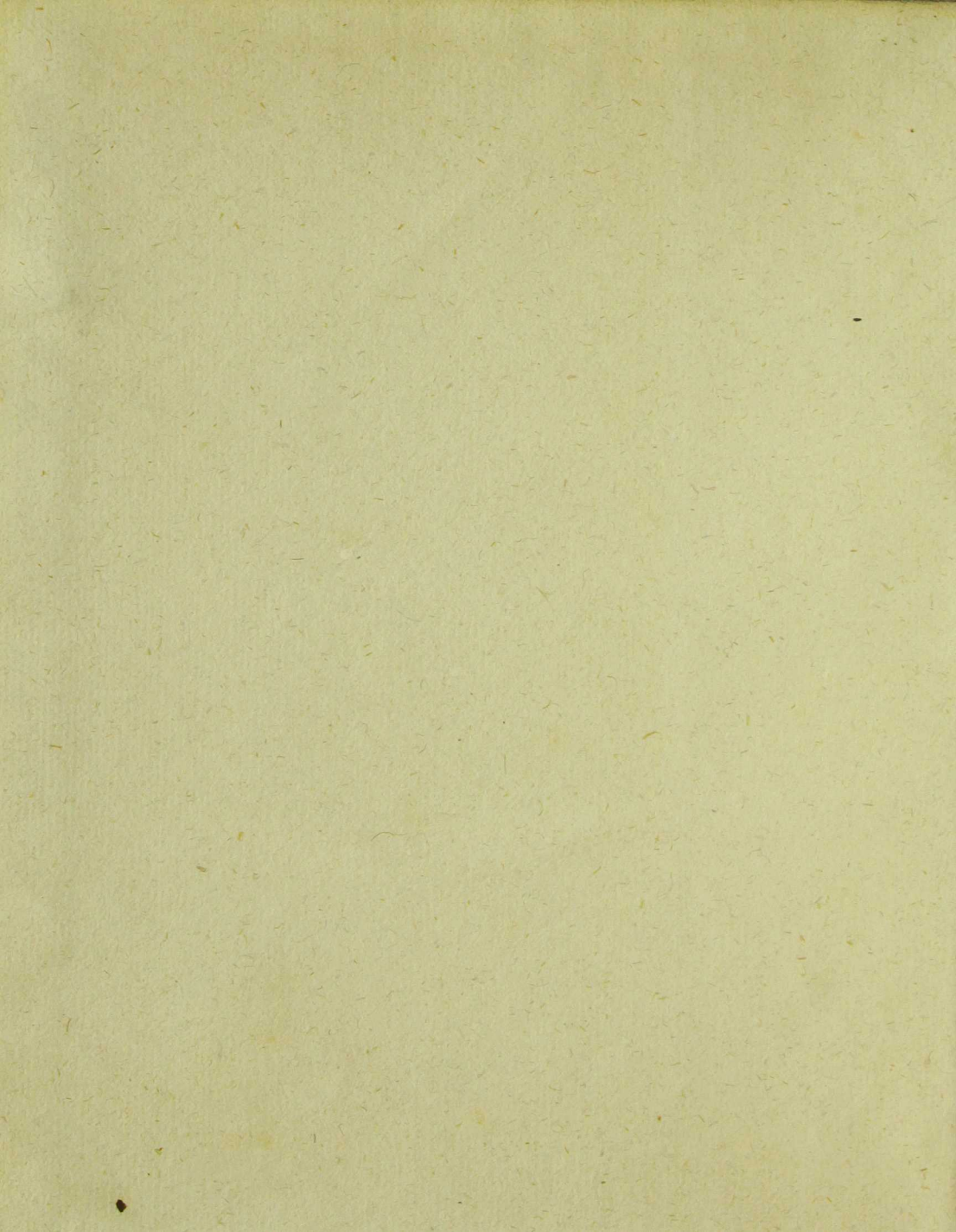
~~S. F.~~

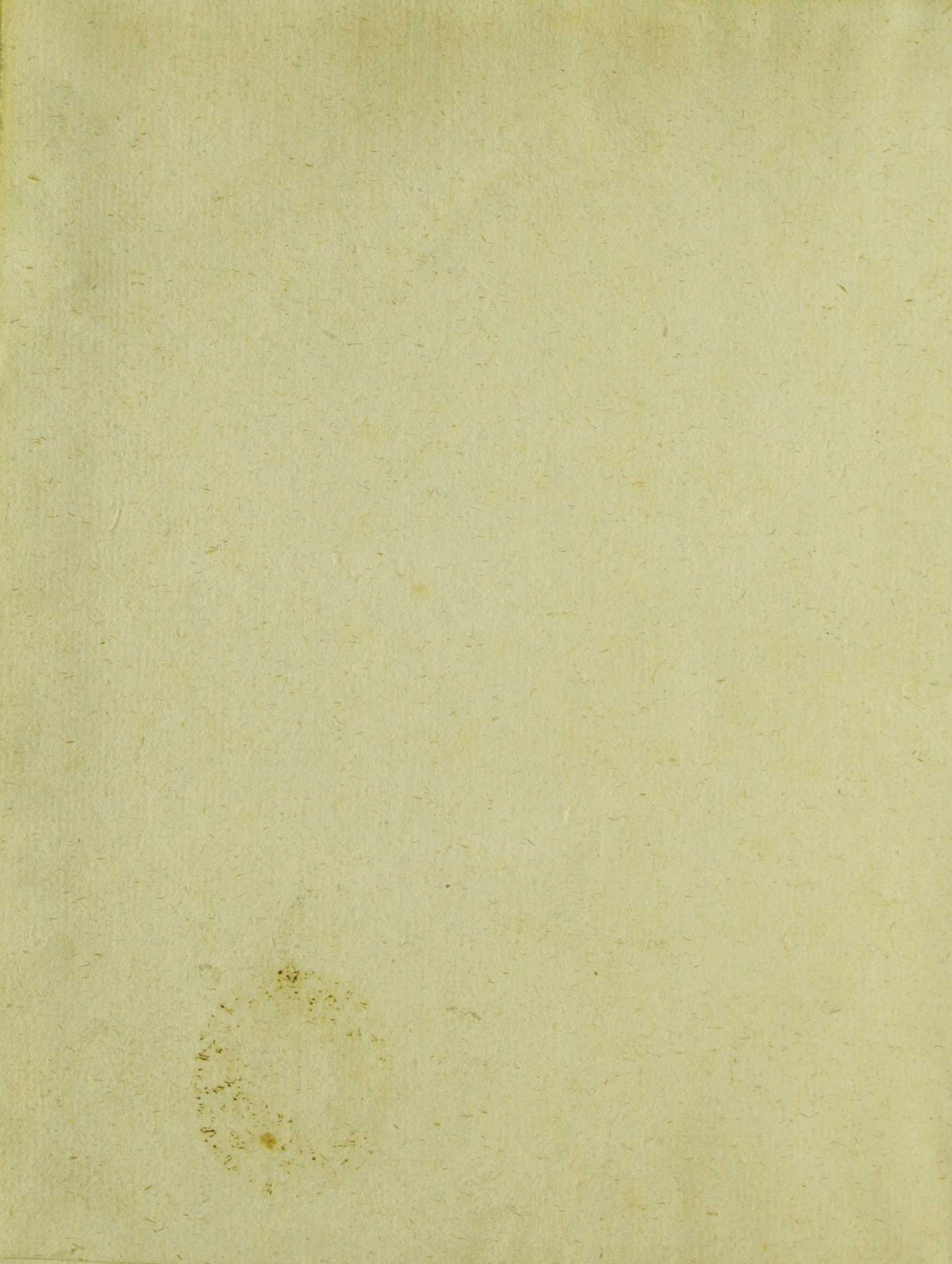
SS. F.

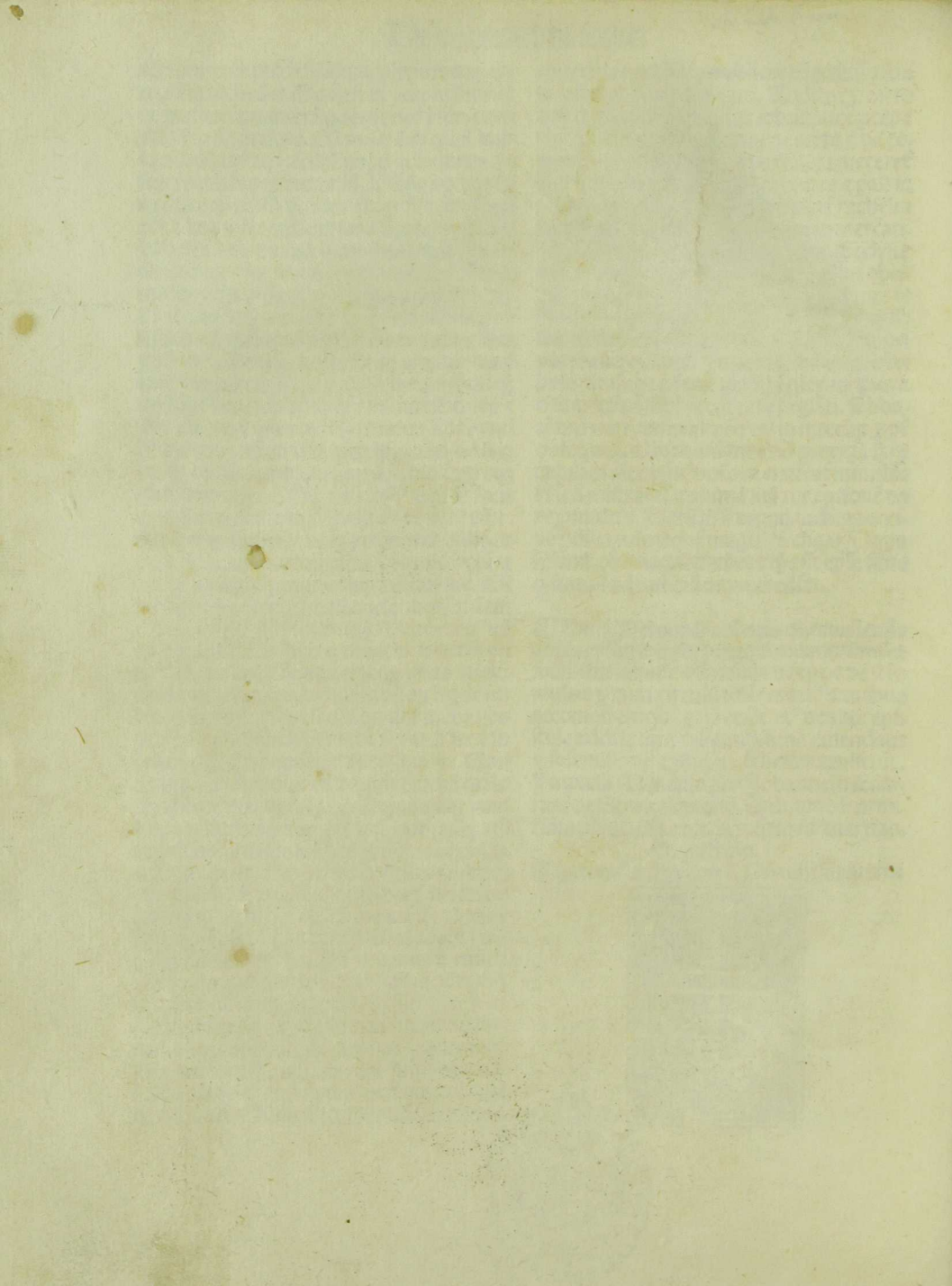
GW 3945

PRUDENTII POETAE OPERA.

Correcta 1678

Virtutum cum uitiiis pugna, heroico carmine.

Hymni diurnarum rerum, Ad Gallicatum. Ad Matutinū. Ante cibum. Post cibum. Ad lucernæ accensionē. Ante somnū.

De ieiuniis. Post ieiuniū. Ad omnes horas. In exequiis defunctorū. In natali die Dñi nostri Iesu christi. In epiphania.

Liber de diuinitate, in quo sunt hymnus de trinitate. In infideles, Contra hæreticos, qui patrem passum affirmant. Contra Sabellianos hæreticos. Cōtra Iudæos. Cōtra Homūcionitas.

De natura animæ. Cōtra Phantasmaticos. De resurrectione.

Liber de origine peccatorū, contra Marcionitas, uersu Heroico.

Tragœdia de passione Romani martyris, uersu Iambico.

Liber de coronis martyrum, in quo sunt, Odæ in honorē Hemerii, & Cheledonii. In honorem passionis sancti Laurentii. In laudem Eulaliæ. In laudem Vndeuiginti martyrum Cæsarsaugustæ. In laudem. f. Vincentii. In laudem Fructuosi, Augustii, & Eulogii. In laudem Quirini. De loco ubi Martyres passi. Passio Cassiani. Passio Hippolyti. Passio Apostolorum Petri, & Pauli. Passio Cypriani. Passio Agnetis.

Contra Symmachū libri duo, in quibus deridet Gētiliū Deos.

Tituli historiarum, de ueteri & nouo testamēto per tetrasticha.

Hæc græce, Cantica Ioannis Damasceni in Theogoniam, Epiphaniam. Pētecosten. In diem Dominicū Pascæ. In Ascensionem. In Transfigurationem. In Annuntiationem.

Cosmæ hierosolymitani, Cantica tredecim.

Cantica Marci episcopi Idrontis, in Magnum Sabbatum.

Canticum Theophanis in Annuntionem. Quæ oia habet e regione latinam interpretatatinem.

Sunt hæc oia per
facile ignorata
quendam Cuius
patronū, quic
pagini adscripta

ALDVS ROMANVS DANIELI CLARIO PARMENSI
BONAS LITERAS RAGVSII PROFITENTI. S.

Vide an ita sit, quod aiūt mi Clari, malos & dæmonas, & homi-
nes rebus bonis semp esse cōtrarios, quod, ex quo statui Chri-
stianos poetas cura nostra impressos publicare, ut loco fabula-
rum, & libroꝝ gentiliū infirma puerorū atas illis imbueret,
ut uera pro ueris, & pro falsis, falsa cognosceret, atq; ita adole-
scentuli, nō in prauos, & in infideles, q̄les hodie plurimi, sed in
p̄bos, atq; orthodoxos uiros euaderēt, q̄a adeo a teneris affue-
scere multum est, tot illico oborta sunt impedimenta malorū
inuidia & domesticorū, *ἢ ταῦς τῶν κοῦσάρων, ἢ ὀραπετιόντων
δούλων ἐπιβουλαῖς*, ut penè opprimerer. Tādē Iesu Christo,
Deo optimo, maximo adiuuāte. (Nā si ipse pro nobis, q̄s con-
tra nos?) Prudentius primus ex Christianis poetis, qui in ma-
nus n̄ras puenerūt, ab usq; Britānis accitus, cū iā mille & cētū
annis & plus eo delituisset, exit in publicū typis n̄ris excusus,
ut p̄sit Christianis suis, Idq; sub tuo noīe Clari suauis. ut i ista
urbe Ragusio iclyta, & plena nobilitatis, serēo uultu, quo opti-
mus q̄sq; ac doctissimus istic solet, excipiat. Vt primū te ho-
spite, ut per te, qui uitæ itegritate, ac bonarū literarū, q̄s publi-
ce p̄feris doctrina, apud istos optimos, uirtutis q̄ amātissi-
ues multū, & authoritate, & gr̄a uales, ab oībus cognoscat. Il-
lud fortasse miraberis dittochaū inter prudentii opera cōmu-
meratū, necnon Prosperi epigrāmata, digna lectu, quod unā
cū Prudētio iprimēda curariū, me cēfuisse, sed magis mirabe-
re, cū & dittochaū p̄legeris, & epigrāmata cur ab oībus fere
doctis atatis n̄ræ barbara, indignā q̄ lectu habita fuerint, con-
dēnatā q̄ indicta cā. nemo. n. ex doctis ea opera (ut opinor) le-
git, nec qui adhuc iuenire, qui nisi primū uersū legerit. In qb⁹
& ipse annumerabar. Quædā tñ correctiora desiderabis, quæ
nos, ut in antiq̄ssimo inuenimus exemplari, quod unum erat
dūtaxat, dimisimus. Iuencū præterea, Seduliū, A ratorem,
quos tandiu Typi nostri parturiūt ob circiter octomillia Græ-
gorii Nāzanzeni Carminū, & Nōnū, qui Euāgeliū *κατὰ ἰω-
άννην* heroico carmīe elegatissime scripsit, & id genus cætera
quæ græce addidimus cū latina interpretatione, per breui pa-
rient, confestim q̄ nata ad te aduolabunt. Vale.

*Prudentius primus
Christianis poetis*

*Prudentius primus
Christianis poetis*

DE METRIS QVIBVS HOC IN LIBRO PRVDENTIVS
VSVS EST. AD DANIELEM CLARIVM
PARMENSEM VIRVM DOCTISS.

Metra quoq; quibus Prudentius usus est, breuiter enarrata sub tuo nomine exire in manus studiosorū placuit Clari Doctiss. q; & numerosus sis, & uere Clarius, ea uero sunt.

Senex fidelis prima credēdi uia ē. Ode monocolos hoc est uni mēbris. carmen iābicū senariū acatalecticū. recipit in locis imparibus. Spondeū, Anapæstum, iābū, tribrachū. panb⁹ uero iambum, & nonnunq; Anapæstū. In sexto etiam pyrrichium, ob ultimā, quæ in omni metro, & maxie Lyrico indifferenter, seu lōga, seu breuis fuerit, ex omniū consuetudine ponit. scandit uero sic. Senex, iābus. fide, iābus. lis pri. spōdeus. ma cre. iābus. dēdi spōdeus uia ē, iāb⁹, scribit hoc genere carminis hæc.

Procemiū Psychomachiae. Senex fidelis prima credēdi uia est.

Hymnū Ieiunantiū. O nazarene dux bethlé, uerbū p̄ris.

Procemium Amartigeniae. Fratres ephebi fossor, & pastor. duo.

Martyrium Romani. Romane Christi fortis adsertor dei.

Christe graues hominū semper miserate labores, carmen est dactylicū heroicū monocolon acatalecticū, recipit in locis omnibus spondeum, & dactylum indifferenter, Sed in quinta sede spondeus, & in sexta dactylus rarissime ponuntur. Interdum etiam recipitur Anapæstus, & p̄celeusmaticus. scribit hoc genere carminis hæc.

Psychomachiam. Christe graues hominum.

Hymnum De Trinitate. Est tria summa Deus.

Apotheosin. Plurima sunt, sed pauca. &c.

Amartigeniam. Quo te precipitem rabies &c.

Libros duos cōtra Symmachū. Credebam &c.

Dittochæum. Eua Columba fuit &c.

Per quinquennia iam decem. Ode tricolos tristrophos, hoc est carmen trimembre treis conuersiones habens. Primus uersus est Glyconius constans spondeo, choriambō, & pyrrichio, seu iambo. sic enim scanditur. perquin, spondeus. quennia iam, choriambus, decem, pyrrichius, seu iambus. Secundus est Asclepiadeus constans spondeo, duobus choriambis, & pyrrichio, seu iambo, scanditur sic. Nifal. spondeus. lor fuimus,

choriambus. Septimus in choriambus. Super. Pyrrichius. Tertius uersus est choriambicus sapphicus constans spondeo, tribus choriambis, & pyrrichio, seu iambo. scanditur sic. An nū. spondeus. Cardo rotat. choriambus. dúfruinur. choriamb⁹. soleuolu. choriambus. bili. pyrrichius, uel iambo⁹. usus est hoc genere carminis semel dútaxat in proœmio *no. Symonides*.

Ales diei nuntius, ode monocolos. Metrum iambicū dimetrū acatalecticū recipiens in locis imparibus spōdeū, & interdū Anapestum, paribus uero iambum. In quarto etiam pyrrichium propter ultimam liberiolem. scanditur sic. Ales. spōdeus, die, iambus. inun. spondeus. tius pyrrichius, seu iambus. scribit hoc metri genere.

Hymnum Ad Galli cantū.	Ales diei nuntius.
Hymnum Ad Matutinum.	Nox & tenebræ & nubila.
Hymnum In natiuitate Dñi.	Quid est quod arctū circulū.
Hymnū in Epiphania.	Quicumq; Christū quæritis.
Martyrium diui Laurentii.	Beate martyr prospera.

O crucifer bone lucifator, Ode monocolos, metrū Alcmaniū dactylicū trimetrum hypercatalecticū constans tribus dactylis & semipede, scādī sic. O cruci. dactylus. fer bone. dactylus, lucifa. dactylus, tor. heptimemeris heroica, usus é hoc metro bis.

I n hymno Ante cibum.	O crucifer bone lucifator.
I n Martyrio diuæ Eulaliæ.	Germinenobilis Ealalia.

Pastis uisceribus, ciboq; sumpto. Ode monocolos. carnē phalecium hēdecasyllabū acatalecticū, constans spōdeo, dactylō, & tribus trochæis. scanditur sic. Pastis. spondeus. uisceri, dactylus. bus ci. trochæus. bo' que, trochæus. sumpto, trochæus. scribit hoc metro duas odas.

O den Post cibum.	Pastis uiscerib ⁹ , cibo'q; súpto.
Martyrium diui Fructuosi.	Felix Terraco Fructuose uis.

In uentor rutili dux bone luminis. Ode monocolos, carnē Alepiadeum constans spondeo, duobus choriambis, & pyrrichio, seu iambo. scanditur sic. inuen, spondeus. tor rutili. choriambus. dux bonelu. choriambus. minis. pyrrichius seu iambus. usus est hoc carmine bis.

In ode ad Accēsiōē Lucernæ. Inuētor rutili dux bone lumis.
In plogo. i. lib. Aduersus Symmachū. Paulus præco dei &c.

Ades pater supreme. Ode monocolos, carmen est dimetrum
iambicum catalecticum constans tribus pedibus, & syllaba.
hoc est in prima sede, spondeo uel iambo. in secūda sede, iam
bo. & in tertia sede, spondeo uel iambo. scanditur autem sic.
ades, iambus. pater iambus. supre, iambus. me semipes, id est
semiseptenaria iambica. usus est hoc metro semel tantum, in
hymno ante somnum.

Christe seruoꝝ regimé tuoꝝ. Ode dicolos tetraastrophos primi
tres uersus sunt sapphici hendecasyllabi, cōstat trochæo, spon
deo, dactylo, & duobus trochæis, hoc modo. **C**hriste, trochæ⁹
seruo, spondeus. rú regi, dactylus. mentu, trochæus. orum, tro
chæus. Quartus est Adonius cōstās dactylo dimetro cathale
ctico. hoc est dactylo, & spōdeo, siue trochæo, sic legeco, dacty
lus. erces. spondeus. scribit hoc metro hymnū post ieiunium,
Christe seruorum regimen tuorum.

Oden duodeuiginti martyrum Cæsarauiganorum.
Bis nouem noster populus sub uno.

Da puer plectrum, choreis ut canam fidelibus. Ode Monoco/
los, carmen est Trochaicum tetrametrum quadratum catale
cticum, Archilochium Constans septem pedib⁹, & syllaba re
cipiens proprie quidem Trochæos, sed & spōdeos quoq; hoc
modo. **D**apu, trochæus. erple, spondeus, strumcho, trochæus.
reis, spōdeus. ut ca, trochæus. namfi, trochæus. deli, trochæus.
bus, scribit hoc metro

Hymnū ad omnes horas. **D**a puer plectrum choreis, &c.
Hymnū Hemeterii & ch eledonii. Scripta sunt cœlo duoꝝ. &c.

Deus ignee fons animarum. Ode monocolos. carmen est Ana
pæsticum Partheniacum dimetrum catalecticum constans tri
bus pedibus, & syllaba. recipit autem in duabus primis sedib⁹
apud Prudentium Anapæstū & spondeum indifferēter. in ter
tia autem semper Anapæstum, hoc modo. **D**eus i, anapæstus,
gnæ fons, anapæstus, anima, anapæstus. rú, Vtitur hoc metro

In exequiis mortuoꝝ. **D**eus ignee fons animarum.
Est uera secta te magister consulo. Carmen est Epodon, cōstās
uersu senario iábico, cui Dimeter iambic⁹ subdit. de utroq; di
ctū est superius. uti hoc metro dūtaxat in plogo apotheoseos
Est uera secta te magister consulo. **R**ecta ne seruamus fide.

In signem Meriti uirum. carmen est Glyconium constans, spō deo, choriambō, & pyrrichio, seu iambo. de quo superius scribitur eo metro

Martyrium Quirini Insignem meriti uirum.

Proœmiū scđi libri aduersus Symmachū, Simō quē uocitat.

Electus Christo locus est ubi corda probata. Carmen elegum notissimum. utitur eo bis.

In descriptione Baptistæ. Electus Christo locus est &c.

In passione hippolyti. Innumeros cineres sanctorū romula in urbe.

Sylla fore statuit Cornelius hoc Itali urbē. Carmen Epodon constans heroico carmine cui subditur senarium. Iābicū, de utrisq; dictū est. scribitur eo metro dūtaxat, Martyriū Cassiani.

Plus solito cœunt ad gaudia dic amice quid sit. carmen Epodō constans altero archilochio, qui ex tetrametro bucolico, & tribus trochæis componitur. altero autem, qui ex semiquinaria iambica, & tribus item trochæis. utitur hoc metro in Martyrio apostolorum Petri & Pauli. scāditur sic, Plus soli, dactylus to cœ, dactylus unt ad, spondeus. gaudia, dactylus. dic a. trochæus. mice, trochæus. quid sit, trochæus.

Punica terra tulit quo splendeat omne quicquid usquā est, ode monocolos carmen archilochium, de quo dictum est. utitur hoc metro In martyrio Cypriani.

Agnes sepulchrū est Romulea in domo, Ode monocolos carmen Alcaicum constans semiquinaria iambica, & duob' dactylis. scribitur hoc metro, Martyrium beatæ Agnetis uirginis. scāditur sic, Agnes, spondeus, sepul, iambus. chrū est. semi, quinaria iambica. romulea in domo, duo dactyli.

Pius fidelis Innocēs pudicus, Ode Dicolos distrophos, primū carmen est Iambicum, trimetrum, cathalecticū, hipponactiū, quod colobum, qm̄ Curtum est, dicitur, constans quinq; pedibus, & syllaba. qui pedes fere omnes iābi sunt in hac ode, hoc modo, Pius, fide, lis in, nocens, pudi, cus. Secundum carmē est Trochaicum Euripidii Dimetrum Catalecticū constans trib' pedibus, & syllaba, qui pedes ferme omnes sunt trochæi. scāditur sic. Dona, consci, enti, e. utitur hoc metro in hac ode tantum ueluti totius libri coronide. F I N I S.

Vita prudentij

- A**urelius Prudentius Clemens uir consularis genere fuit Hispanus ex urbe Caesaraugusta, ut ex eo hymno colligimus, quē in laudem duodeuiginti martyrum Caesaraugustanorum scripsit. Fuit homo ingeniosus, grauis, & ornatus moribus, ac Christianae religionis obseruatissimus, quod ex ipsius operibus facile est cognoscere, Licet adolescentiā, & iuuetutē, cū bonis literis indulgeret, incōtinēter egerit. Quod dolet ipse in prooemio
- A**etas prima crepantibus (μιο υαβημελεωδν his uerbis,
 Fleuit sub ferulis, mox docuit toga
 Infectum uitis falsa loqui non sine crimine,
- T**um lascina proteruitas,
 Et luxus petulans (heu pudet, ac piget,)
 Fœdauit iuuenem nequitiae fordibus, ac luto.
- F**uit & iuris peritus, ac Massaliae consul. Militauit etiam nō sine laude, puto sub Honorio, Quod sic ipse testatur,
- B**is legum moderamine
 Frenos nobilium reximus urbium.
 Ius ciuile bonis reddidimus, terruimus reos.
- T**andem militiae gradu
 Euectum pietas principis extulit
 Assumptum propius stare iubens ordine proximo.
- P**estremo septimum & quinquagesimum annum Agens res ecclesiasticas uario metroꝝ genere cœpit componere ingeniose quidem, & eleganter, sed spreta interdum syllabarū quātitate in peregrinis dictionibus, & maxime græcis, nō quod putem ipsum ignorasse literas græcas, quoniam hi tituli librorū eius redarguunt, *ψυχομαχία · υα·θη·μδρ·ινόν·ἀπο·δέ·ωσις·ἀμαρτιγύ·η·α·περὶ·σεφάων·διπλοχέρον*, sed Ectasin, Systolēq; facere posse iterdū in reb; sacris sibi licuisse (nisi mendosi codices) fortasse uoluit. dolēs præterea nihil scribēdo eo ætatis uenisse, sic quirit.
- I**nstat terminus, & diem
 Vicinum senio iam deus applicat,
 Quid nos utile tanti spatio temporis egimus?
- F**loruit temporibus Valentiniani secundi, & Theodosii magni, & filiorum eius Arcadii & Honorii Imperatorum,

Quibus & Aufonius & Claudianus poetae, Itē Hieronymus
Ambrosius, Augustinus diui ecclesiae sanctae doctores flou-
erunt. Nam in proemio primi libri Contra Symmachum, col-
ligimus Prudentium eo tempore floruisse, quo Symmachus,
his ad Christum pro Symmacho precibus.

Saluator generis Romulei precor,
Qui cunctis ueniam das pereuntibus,
Qui nullum statuis non operis tui
Mortalem, facili quem releues manu,
Huius, si potis est, iam miserescito
Præruptam in foueam præcipitis uiri.
Spirat sacrilegis flatibus inscius,
Erroresq; suos indocilis fouet.
Obestoriubeas, ne citus impetus
Arsurum mediis inferat ignibus.
Tum, Quia contra Symmachum diuus etiam Ambrosius scri-
psit ad Valentinianum Augustum, perspicimus diui Ambro-
sij tempestate fuisse Prudentium. In fine autem secundi libri
contra Symmachum uidetur Prudentius ad Honorium Theo-
dosij magni filium dirigere sermonem his carminibus,
Teprecor Aufonii dux Augustiss. regni
Etiam triste sacrum iubeas, ut cætera tolli.
Perspice, non ne uacat meriti locus iste paterni,
Quem tibi suppleendum deus, & genitoris amica
Seruabit pietas? solus ne præmia tantæ
Virtutis caperet, partem tibi nate reseruo
Dixit, & integrum decus, intactumq; reliquit.
Arripe dilatam tua dux in tempora famam,
Quodq; patri superest, successor laudis habeto.
Ille urbem uetuit taurorum sanguine tingui,
Tu mortes miserorum hominum prohibeto litari.
Nullus in urbe cadat, cuius sit pœna uoluptas,
Nec sua uirginitas oblectet cædibus ora,
Iam solis contenta feris immanis Arena,
Nulla cruentatis homicidia ludat in armis.
Sit deuota deo, sit tanto principe digna,
Et uirtute potens, & criminis inscia Roma,
Quemq; duces belli sequitur, pietate sequatur.

Praterea meminit Stiliconis, quē & Rufinum Theodosius ma-
gnus, cū Arcadius, & Honorio filii, quos post liberatū orbem,
subactosq; unidiq; domitosq; tyrānos consortes imperii fece-
rat, non dū maturi imperio foret, ductores legit. & Rufinū Ar-
cadio adiunxit, & Stiliconē Honorio, & Arcadius Cōstanti-
nopoli, Romæ Honorius imperauit. Carmina uero, quib⁹ de
Stilicone Honorii Comite meminit, quā stragem barbarorū
continēt, qui Duce Radagasio in Italiā irruperūt, (Fuit enim
numerus. cc. millium) operæpretium hoc loco recensere existi-
mauimus. sunt autem hæc,

Tentauit geticus nuper dēdere tyrannus
Italiā patrio ueniens iuratus ab Istro
Has arces æquare solo, tecta aurea flammis
Soluere, mastrucis proceres uestire togatos.
Iamq; ruens Venetos turmis protriuerat agros,
Et ligurum uastarat opes, & amœna profundi
Rurapadi, thuscumq; solum uictō amne premebat.
De pulit hos equitum nimbus, non peruigil Anser
Proditor occulti tenebrofa nocte pericli,
Sed uis cruda uirum, perfractaq; conredientum
Pectora, nec trepidans animus succumbere leto
Pro patria, & pulchram per uulnera quærere laudem.
Nunquid & ille dies ioue contulit auspice tantum
Virtutis pretium? dux Agminis, imperiiq;
Christipotens nobis Iuuenis fuit, & comes eius,
Atq; parens Stilico, Deus unus Christus utriq;
Huius adoratis altaribus, & cruce fronti
Inscripta, cecinere tubæ, prima hasta dracones
Percurrit, quæ Christi apicem sublimior effert.
Illic terdenis gens exitiabilis annis
Pannoniæ pœnas tandem deleta pependit.
Corpora famosis olim ditata rapinis
Incumulos congesta iacent. mirabere seris
Pesteritas seclis inhumata cadauera late,
Quæ pollentinos texerunt ossibus agros.
Romā quoque ex Hispania profectum fuisse testat ipse in libro
πρὸς Σεφάριον i Cassiani, Hippolyti, & Petri, & Pauli martyriis.

Composuit autem multa quæ titulis græcis ornare operæpreti
um duxit, præter duos libros aduersus Symmachum, ac Ro-
mani martyris tragœdiâ. ea uero sunt *λυρμαχία*, hoc est ani-
mi pugna heroico carmine. *λυχή* enim græce, latine animus.
& *μάχμα* pugno. In eo enim libro uitia cum Virtutibus pu-
gnant, & succumbunt uitia. *ἡμερον* hoc est diurnarum
rerum opus. Sunt enim odæ ex uario metrorum genere a
matutino ad uespertinum crepusculum. *ἀποθέωσις*, hoc est
diuinitas, deificatio, *ἀποθέωσις*, deifico. est enim opus de rebus
diuinis. *ἀμαρτυρία* peccatorum origo. *ἡ ἀμαρτία* peccatū,
& *γεννάω* genero. Scribit enim aduersus Marcionem hæreticū,
qui duos esse deos dicebat, Alterū ueteris testamenti crudelē,
sanguinariū, ac pessimū, noui alterum, piū, misericordem,
optimū, atq; animos a bono, a malo corpora eē creata, pugnal-
se q; eos inter se, atq; a malo bonum uictum, animum q; in cor-
pus immissum, & hinc iter carnem, & animum bella geri inte-
stina assidue, quod confirmabat his Apostoli uerbis, Caro cō-
cupiscit aduersus spiritum, Spiritus autem aduersus carnem.
Id uero, quia fomes peccatorum, origo q; est, *ἀμαρτυρία* eī
libello inditum est nomē. *περὶ στεφάνων*, hoc est de coronis.
Sunt enim hymni in laudem martyrum, qui, quoniam legi-
time certauerunt, coronis honestati sunt. *διπλοχῆ*, duplex
cibus, *διπλοχῆ* duplex, & *δύχῆ* cibus. Sunt enim tituli historiarum
ueteris, & noui testamēti, atq; hinc puto dittochæū hoc est du-
plicem cibum appellatum hunc librum a Prudentio. Sed, qm̄
non sic excultus est, & elaboratus hic liber, ut cæteri a Poeta cō-
positi, sunt qui non esse Prudentii dicunt. Ego uero ipsum a cæ-
teris separare non sum ausus, tum quia Gennadium, qui post
dium Hieronymum scripsit de uiris illustribus, dittochæum
a Prudentio compositum dicit, tū etiam, quia in antiquissimo
codice cæteris Prudentii openbus, quæ imprimenda curau-
mus, insertus & hic erat libellus, & pro dittochæum, dirrochæ-
um titulus, scriptorum culpa, quod conicio facile, quia in-
terpretatū inibi est antiquissimis characterib⁹, duplex refectio,
pro duplex cibus. Scripsit etiā aduersus Symmachum libros
duos heroico carmine pulcherrimos, In quibus & doctrinam
suam, copiam q; ac ingenium non mediocre ostendit. Erat au-
tem hic Symmachus Urbis Romæ præfectus, ac summa uir

eloquētia, qui ad Valentinianū, & Theodosiū, Arcadiumꝝ Imperatores legatus a Senatu missus, ut ueteres deorum cultꝝ reuocarentur, hac de re elegantē habuit orationem. Quæ impressa inter diui Ambrosii epistolas uisitur, cui & Ambrosius prosa oratione, & Prudentius duobus libris heroico carmine compositis, apte, copioseꝝ que respondent. Inquit quoꝝ Genadius hexameron de mundi fabrica, usꝝ ad cōditionem primi parentis, & præuaricationem eiusdem commentatū fuisse Prudentium, Quod opus si uenisset in manus nostras. unā cū cæteris prodiiisset in publicum. F I N I S.

GENNADIUS PRESBYTER IN CATALOGO
VIRORVM ILLUSTRIVM HVIVS
PRUDENTII SIC MEMINIT.

Prudentius uir secularis literaturæ eruditus composuit dittochæum de ueteri, & nouo testamento personis excerptis. Cōmentatus est, & in morem græcorum hexameron de mundi fabrica usꝝ ad cōditionem primi hominis, & præuaricationem eius. Composuit & libellos, quos græca Appellatione prætitulauit, & ποθέωσις. Συνομαχία. ἀμαρτιγένηα, id est de Diuinitate, de Compugnancia animi, de Origine peccatorum. Fecit & in laudem Martyrum sub aliquorum nominibus, Inuitatorium ad martyrium librum unū, & hymnorum alterum, Speciali tamen cōditione aduersus Symmachum Idolatriam defendentē, ex quoꝝ lectione agnoscitur Palatinus miles fuisse. Hæc Genadius, ubi, quia dittochæum, & Commentarios in hexameron, cæteris præponit, hinc subiūgit, Composuit & libellos, an dittochæū aliud opus fuerit, quam nos scripsimus, quærendum.

Si forte nescieris studiosè lector quonam modo, quæ græce im-
 primenda curauimus cum interpretatione latina ordinanda
 sint, ut pagina paginæ respondeat, & uersus uersui, utpote qui
 uideas separatos quinterniones græcos ab iis, qui latinâ ipso/
 rum continent translationem, sic accipe posse te pro arbitrio
 tuo latinum græco insertare, & ex duobus quinternionibus
 unū, & ex uno, duos facere, si prius tamē aduerteris ut latina pa-
 gina semper græcæ opponatur. Et quia binæ ea, quæ in singu-
 loꝝ quinternionū medio sitæ sunt paginæ abundabant, quo-
 niam nullas habebant oppositas græcas, quas latinas ostende-
 rent, operæpretium duximus aliquid græce lectu dignū cū lati-
 no e regione in ipsis, ne perirent, imprimendum curare, quod
 si eueniret, ut ibi esse non potuerit, quod græce imprimebatur,
 quærédum reliquum in sequentium quinternionum medio.
 Cur uero curarimus ut latinum a græco separari queat, non te
 fugiat a nobis ob id factum, ut & doctis, qui nullo egent adiu-
 mento legendis græcis, & græcarum literarum rudibus, qui,
 nisi latinum e regione in græcis operibus uiderint, a græcoꝝ
 librorum lectione deterrentur, satifficeremus. Vale.

EMENDATA IN PRVDENTIO.

Quinternione. ff. pagina. iiii. lege Non trepidante manu uindex
mea cœlitus audax. Et. v. Maiestate qdē non degenerāte per/
ulum. Et. xiii. Quosq; uiros nō ira fremens, idolaq; bello Cœ/
dere cōpulerant saltatrix ebria flexit. Et. xiiii. Insolitīs dāpib⁹
crudescit guttur & ossa. Et. xvi. V elat oprimento uelox nam
dextra rapinas.

Quinternione. gg. pagina. iiii. lege Nunquam tanta fuit species,
nec par deus ulli. Et. vi. Diuiditur ruptis perithæresis horrida
membris. Et. vii. Editiore loco tumulus, quem uertice acuto.

Quinter. hh. pagina prima. lege Oblitum ueteris Massaliæ cōsu/
lis arguēs. Nā ἡ μασσαλία græce. Et. iiii. Quæ mūdiali gloria.
Et. v. Nihil loq̄mur subdolū. Et. vi. O crucifer bone lucifator.
& Soluere digni⁹ obsequum. & Impediūt, & abire uetāt. Et. xi.
Infanos acuens furore dentes. & Tūc te summe deū precemur
unū. & Nil est dulcius ac magis saporū. Et. xiiii. Crux pellit
omne crimen. Et. xv. Scintilla uentis ut tepescat nobilis. Et
xvi. Oblita lactis iam uieto in pectore.

Quinter. ii. pagina prima. lege. Dextrā perarmat rhōphæali incē/
dio. Et. ii. Sed mœsta postquā ciuitas uulnus noui. Et. iii. Con/
tingat ore rorulenta gramina. Et. v. Luteus tīgat color, aut no/
tes. Et. vii. Fictanos & iā pbata pangimus miracula. Pagina
viii. Fertque qlis. Et. ix. Obice retrorsum pulso. & Dexter in/
parentis arce, qui cluis. Et. xi. Gemitum dare sorte sublima. Et,
Morbus quoq; pestifer artus. Et, Qui nunc populať anhelos.
Et. xii. Quid est quod arctum. Et. xiii. Sermonē carnem gluti/
nans. Et. xiiii. Populiq; rex iudaici.

Quint. kk. Pagina prima. lege. Tam multa surgunt perfidorum
compita. & ii. Simplex ut esset credere. & Fax sola fidei est. &
iii. Contra Hæreticos, qui patrem passum. Et. vi. Dicite sacri/
legi doctores, qui a p̄re. Et. xii. Nō sapis iprudēs. Et. xiii. Pila/
tus iubet ignorās i scriba. Et, Digere uersiculis quæ sit suffixa.
Et. xiiii. Torquet Apollo. Et. xvi. Territa Persephone. Et Eri/
git ad cœlum facies, atq; innocat ipsum.

Quint. ll. pagina. vi. lege Nō reuocāte fame Et. vii. Ne ue relicta
lupis, aut uulpib⁹. Et. viii. cui tantū de telicuit cōiuncta fatere.
Et. xiii. Prodere quā tenues, & Peruolitasse deū mēdax phan

tasma, cauãq;. & Ac primum specta an deceat. & Si natura del
quæ sit Manichæe requiris, Et. xiiii. Obiicis æterno. & Stirpe
recensita. & Obmutescere furor. Et. xvi. & Esse deum, uel crede
mori, uel adesse refelle. & Reddat curtum.

Quit. mm. pa. i. Ffres ephēbi fossor & pastor duo. & viii. Triticeã
uacuis segetē uiolauit auenis. & ix. Pabula lasciuis dederit sin
cera capellis. & x. Pīgere sculptilib⁹. & Soluit in luxū cernas
mollescere cultu. & xi. Incastās miseros fœdo oblectamie. &
q̄s pigmētato. & .13. icarat lapides fumosos idolatres. & .14. sur
git i auxiliū Chanana⁹ & agmīa dēset. & xv. Saxa sub ignoto

Quit. n n. pagina. ii. lege. Ore sitit patulo caput i ferit ille triligue.
& ix. Immortale dedit senio, pœna'ne piret. & xi. Corpis iuo
lucris. & xiii. Indixit ori, quo fatebaris deū. & Dæmō tumult⁹
dū domat mouerit. & xiiii. Raptare plebē. & xv. Quos ut pro
fanos, ipiati & seculi. & Tu causa mortis. & xvi. Illū uetusta.

Quit. oo. pagia. i. lege. Nolis uelis ne, qd colatis fordū. & .iiii. Si
numē ignib⁹, ollis. & porris iest. & putēt ephēbū. & v. A uer/
tat ora de litantis hostia. & Quos trulla peluis. & vii. Ex his
amœn⁹ hostiis. & x. Credas, cremari i fridulis cauteriis. & Cō
pago neruis qd sonat crepantib⁹. & Laniena qñ sœuit Hippo
cratica. & xi. Sordet tumescit. liq̄ fetet. dolet. & Tabescit
imo cū sepulchro cōdita ē. & xii. Sulcos q̄ acutos, & fidiculas.

Quinter. pp. pagina. v. lege. Fruiturq; & ostro. & xi. Hiciter ge
stis. & xii. Hemeterii, & Cheledonii. & Scripta sunt cælo, &
præcurrit p̄ditrix. & xiii. Milites, quos ad perēne cinguli.
Christus uocat. & xiiii. Absitne cœlestis ignis. & Aureos au
ferre torques. & chalybs ad trita colla grauib⁹ ambit cyclis. &
xy. dele finit Peri stephanon. & xvi. Exactor auri, & sanguinis.

Quit. qq. pagina. i. lege. Fumare sacrū. & Tū summa cura ē. & .iii.
Pānis uideres obsitos. & .vii. Qui te, ac tuor. & Absolue uin
clis seculi. & ix. Nocte secuta. & Nō mouet aurea pōpa thori.
& x. Dæmonicis inimica sacris. & xi. Exciuciabilis. & xii. Quā
memorabilis amnis anas. & xvi. Hic & Encratis recubāt.

Quiter. rr. pagia. i. lege. Tabidus humor. & Cæsaraugustæ. & v.
Hunc tu laceffe. & vii. Pfallētis audit. & viii. Ergo ut recline.
& ix. Nullus ne te franget. & x. Honoris augmentum. & xii.
Et purgamen aquæ. & xv. Cū te Terraco. & xvi. Amnis uor
tice. & Nec mergi patif. & Nā Christi populus. & Os circūtu

lit heu suos. & Aut poenā putet. & Fit pondus graue saxeū.
Quint. ss. pagina. xii. Donec uirenti fluctuet. & distinguit illic q̄s
quaternus ordo. & xiiii. Omne malū uolucris dat tempore.
Quint. t. t. pagina. vii. lege. Imp̄ssam, penitus q̄ putri de pure pere
sam. & viii. Stulta uirū pecudes inter, ritus q̄. & ix. Rusticulas
uexare lupas. & x. Nūc salis, cātu q̄. & xi. Descēdere ephebū.
& Amisit in ulua. & Heroū numerare licet. & xii. Illic Alci
des spoliatis gadib⁹ hospes. & Dux italus. & Heu miseri sub ho
nore agitant. & xiiii. Sed caligantes animas, & luce carentes.
Quint. u. u. pagina. ii. lege. Suffusus rutilū frōtis. & Contemple
re solū. & Sed nec uirtutes Deus authominū. & Absit ut um
bra De⁹ tibi sit, genius ue. & iii. Milui⁹. & Prætulerint q̄li. &
iiii. Prodigia, eē deos. & Mox ubi cōtiguos. & v. Cū traheret
Numidā. & vi. Gētis p̄ritiæ uenturo. & vii. Nō iussu, sola ca
pti. & ix. Astille placide. & Voluat p̄ freta naufragū. & xi. Sic
unū festant iter, & inania. & Trinā q̄ cōflauit fallendi Idola
ptās. & xii. Aut fatū, aut geniū. & xiii. pmittit, tot⁹ eā resolu
tus. & xiiii. dele, Robur eneruatū gereret sine laude palāstræ.
& xvi. Stupraq̄ uestra deæ Veneris. & un⁹ ego hæc elemēta.
Quin. xx. pagina secūda lege. Præbebat spelunca domos. & præ
cipitet scythica. & v. Cōsultet cui. & vii. Quis putat eē locum
fato. & viii. Quos colit. & Iussit Romuleis addictam. & Relli
gio infestas. & ix. Præualuit gelido quē miserat Algidas. &
x. His tñ auspicib⁹ successus dextra. & xi. Corniger hespidū.
& p̄cipibus q̄ hominū. et, Vna ades oipotēs cōcordib⁹ iflue
terris. et. xii. Hæc sacra Hannibalē. et. xvi. Quem q̄ per anfra
ctus p̄prios, sed cōpita. et, Quis concessa semel fons liquitur.
Quin. yy. pagia prima lege. Deniq̄ Romanus Dacia Sarmata. &
Getulus Garamas. et. ii. Hic alia exoritur tenebrosis tecta frute
tis. et, Prærogatiua detracta, sub largissimis. et. iiiii. Nihil ipu
tem⁹ astris. et, Post quæ tanta, adde carmē. Inuidiosa fames
qua Treptolemi, Cereris q̄. et, Haud ueniat. et. v. Sustinet,
aut q̄ Ianiculo mola nota q̄scit. et. vii. Soluimur, in que lucrū
studio exultamus auaro. et, Dura lapilloꝝ macie. et. ix. Deser
tis q̄ locis, qb⁹ est famulata iuuēt⁹. et, Pilēto residēs molli se q̄.
& Alti⁹ Imp̄ssio. et. x. Nec sua uirginitas oblectet cædib⁹ ora.
et. xiii. Septenas decies palmas, qui mysticus olim. et. xiiii. Sā
cta Bethleem caput est orbis, quæ ptulit ipsum.

REGIMEN LIBRORVM PRVDENTII.

ff	nn	uu	i	i
Senex fidelis	Et pigris	Se'que	IOANNOY	
Christe graues	Nupta uo'	Crede	οὐ πλείον	
Legis adhuc	Labi ho	Laurea	Στείβει	
Connixa	Mobilitate	Annales	Σωτηρείου	
gg	oo	xx	2	i
Ductores	Incumbe	Templum	κτείνασ	
Profilit	Putas agen	Sic æui	Εφυγον	
Israel	Iam quis	Sichominis	καὶ οὐκ	
Compositis	Ieiuniorum	Eruta,	Α σμώετος.	
hh	pp	yy	3	i
AVRELII	A eternitatem	Syderibus	Πατρὸς.	
Hymnus	Vix iam	Hisce uiis	ΚΟΣΜΑ	
Opifex	Ne morte	Aegypti per	Επιπα	
Nectare	Quæ uera	Si stetit	Θέσει.	
Odepost		Fœcundauit	4	i
ii	qq	hh	ΕΛΥΣΕ.	
Fulmen	Hunc esse	PROSPERI	Βερέφος	
Gemmas	Si feruor	Multa	ἡόν.	
Nona sum	Iudæa quem	Sicut		
Hymnus ad	Quicquid	Duæ sunt	τέλος.	
kk	rr	ii	Στείβει	πατρὸς
Saxum	Viuis ac pœ	Mittit	noctis	ne hu
Quas de	Turba,	Turis	Σωτηρεί	ΚΟΣ
Inculto	Quod fixa	Apud.	Preca	fidelib ⁹
Filius haud	Sed belze	In quo	24. b	Επιπα
ll	ff	kk	κτείνασ	nētem
Infelix	Locus ubi	Nunquam	omnes	Θέσει
Iam mater	Et qua	Abſque	ἐφυγον	COS.
Ipsa deum	Hæc dum	Vnde	nerati	41. d
Condens	Non stabu.	a. i. i.	καὶ ὄκ	ΕΛΥΣΕ
mm	tt	IOANNIS	dicitp	cruz
AVRELII	Quam uir	IOANNOY	ἀσώε	βερέφος
Aduersus	Argenti &	Immate	ο disci	ut uidit
Motu	Pendentem	οὐ πλεί	ε. 31	ἡόν ὦ
Frangere	Omnigeni	Matricem	& sup	annūti

AURELII PRUDENTII CLE
MENTIS PSYCHOMA
CHIE LIBER.

S enex fidelis prima credendi uia est,
Abram beati feminis serus Pater,
A diecta cuius nomen auxit syllaba,
Abram parente dictus, Abraham Deo,
Senile pignus qui dicauit uictimæ,
Docens, ad aram cum litare quis uelit,
Quod dulce cordi est, quod piū, quod unicum,
Deo libenter offerendum credito.
Pugnare nosmet cum prophanis gentibus
Suasit, & suum suasor exemplum dedit,
Nec ante prolem coniugalem gignere
Deo placentem matre uirtute editam,
Quam strage multa bellicosus spiritus
Portenta cordis sc̄uientis uicerit.

Victum feroces forte reges ceperant
Loth, immorantem criminosis urbibus
Sodomæ & Gomorræ, quas fouebat aduena
Pollens honore patruelis gloriæ.
Abram sinistris excitatus nunciis
Audit propinquum forte captum bellica,
Seruire duris barbarorum uinculis,
Armat trecentos terq; senos uernulas,
Pergant ut hostis terga euntis cædere,
Quem Gaza diues, ac triumphus nobilis
Captis tenebant impeditum copiis.
Quin ipse ferrum stringit, & plenus deo
Reges superbos mole prædarum graues
Pellit, fugatos sauciatos proterit,
Frangit catenas, & rapinam liberat,
Aurum, puellas, paruulos, monilia,
Greges equarum, uasa uestes, buculas.
Loth ipse ruptis expeditus nexibus
Attrita baccis colla liber erigit.

PRVDENTII

Abraham triumphi dissipator hostici
 Redit recepta prole fratris inclytus,
 Nequa fidelis sanguinis profapiam
 Vis pessimorum possideret principum.
 Adhuc recentem cæde de tanta uirum
 Donat sacerdos ferculis cœlestibus.
 Dei sacerdos, Rex & idem præpotens,
 Origo cuius fonte inenarrabili
 Secreta nullum prodit auctorem sui.
 Melchisedech, qua stirpe, quis maioribus
 Ignotus, uni cognitus tantum Deo.
 Mox & triformis Angelorum trinitas
 Senis reuifit hospitis mapalia.
 Et iam uieta Sarra in aluc fertilis
 Munus iuuentæ mater exanguis stupet
 Hærede gaudens. & cachinni pœnitens.
 Hæc ad figuram prænotata est linea,
 Quam nostra recto uita resculpat pede,
 Vigilandum in armis pectorum fidelium,
 Omnem' que nostri portionem corporis,
 Quæ capta fœde seruiat libidini,
 Domi coactis liberandam uiribus.
 Nos esse large uernularum diuites,
 Si quid trecenti, bis nouenis additis,
 Possint, figura nouerimus mystica.
 Mox ipse Christus, qui sacerdos uerus est,
 Parente natus alto & ineffabili,
 Cibum beatis offerens uictoribus,
 Paruam pudici cordis intrabit casam,
 Monstrans honorem trinitatis hospitiæ.
 Animam deinde spiritus connexibus
 Piæ maritam, prolis expertem diu,
 Faciet perenni fertilem de semine.
 Tum Sarra dotem possidens puerpera,
 Hærede digno patris implebit domum.

LIBER

Hriste graues hominum semper miserate
labores,

c Qui patria uirtute cluis, propria' q̄,
sed una,

Vnum nanq; Deum colimus de nomine trino,
Non tamen & solum, quia tu Deus ex patre Christe.
Differe Rex noster, quo milite pellere culpas
Mens armata queat nostri de pectoris antro,
Exoritur quoriens turbatis sensibus intus
Seditio, atq; animam morborum rixa fatigat,
Quod tunc præsidium pro libertate tuenda,
Quæ' ue acies furiis inter præcordia mixtis
Obsistat meliore manu. nec enim bone ductor
Magnarum uirtutum inopes, neruis' q; carentes
Christicolas uitis populantibus exposuisti.
Ipse salutiferas obseffo in corpore turmas
Depugnare iubes. ipse excellentibus armas
Artibus ingenium, quibus ad ludibria cordis
Oppugnanda potens tibi dimicet, & tibi uincat.
Vincendi præsens ratio est, si cominus ipsas
Virtutum facies, & colluctantia contra
Viribus infestis liceat portenta notare.

Fidei, & Idolatriæ pugna.

P rima petit campum dubia sub sorte duelli
Pugnatura fides, agresti turbida cultu,
Nuda humeros, intonsa comas, exerta lacertos.
Nanq; repentinus laudis calor ad noua feruens
Prælia nec telis meminit, nec tegmine cingi,
Pectore sed fidens ualido, membris' q; reductis
Prouocat infani frangenda pericula belli.
Ecce lacescentem collatis uiribus audet
Prima ferire fidem ueterum cultura deorum.
Illa hostile caput phalerata' q; tempora uittis
Altior insurgens labefactat, & ora cruore
Depecudum satiata solo applicat, & pede calcat,

PRVDENTII

Elisos in morte oculos, animam'q; malignam
 Fracta intercepti commertia gutturis arctant,
 Difficilem'q; obitum suspiria longa fatigant.
 Exultat uictrix legio, quam mille coactam
 Martyribus Regina fides animarat in hostem.
 Tunc fortes socios parta pro laude coronat
 Floribus, ardenti'q; iubet uestitieri ostro.

Pudicitiaë, & Libidinis pugna.

Ex in gramineo in campo concurrere prompta
 Virgo Pudicitia speciosis fulget in armis,
 Quam patrias succincta faces sodomita Libido
 Aggreditur, piceam'q; ardenti sulphure pinum
 Ingerit in faciem, pudibunda'q; lumina flammis
 Appetit, & tetro tentat suffundere fumo.
 Sed dextram furiaë flagrantis & ignea diræ
 Tela lupæ saxo ferit imperterrita uirgo,
 Excussas'q; sacro tedas depellit ab ore.
 Tunc exarmataë iugulum meretricis adacto
 Transfigit gladio. calidos uomit illa uapores
 Sanguine concretos cenoso, spiritus inde
 Sordidus exhalans uicinas polluit auras.
 Hoc tibi habe exclamat uirix Regina, supremus
 Hic tibi finis erit, semper prostrata iacebis,
 Nec iam mortiferas audebis spargere flammæ
 In famulos famulas'q; dei, quibus intima casti
 Vena animi sola feruet de lampade Christi.
 Te ne o' uexatrix hominum potuisse resumptions
 Viribus extincti capitis recalescere flatu,
 Assyrium postquam thalamum ceruix Olopherni
 Cæsa cupidineo madefactum sanguine lauit,
 Gemmatum'q; torum mœchi ducis aspera Iudith
 Spreuit, & incæstos compescuit ense furores,
 Famosum mulier referens ex hoste tropheum
 Non trepidante manu meâ uindex cœlitus audax.
 At fortasse parum fortis matrona sub umbra

LIBER

Legis adhuc pugnans, dum tempora nostra figurat,
 Vera, quibus uirtus terreno in corpore fluxit,
 Grande per infirmos caput excisura ministros.
 Nunquid & intactæ post partum uirginis ullum
 Fas tibi iam superest? post partum uirginis, ex quo
 Corporis humani naturam prisca propago
 Deseruit, carnem que nouam, uis ardua seuit.
 Atque innupta deum concæpit scœmina Christum,
 Mortali de matre hominem, sed cum patre numē.
 Inde omnis iam diua caro est, quæ concipit illum,
 Naturam que dei consorti scœdere sumit.
 Verbum quippe caro factum, non destitit esse,
 Quod fuerat, uerbum carnis dum glutinat usum,
 Maiestate quidem non degérante per usum / *ne*
 Carnis, sed miseros ad nobiliora trahente.
 Ille manet, quod semper erat, quod non erat, esse
 Incipiens. nos, quod fuimus, iam non sumus, aucti
 Nascendo in melius. mihi contulit, & sibi mansit.
 Nec Deus ex nostris minuit sua, sed sua nostris
 Dum tribuit, nosmet dona ad cœlestia uexit.
 Dona hæc sunt, quis uicta iaces lutulenta libido,
 Nec mea post Mariam potis es perstringere iura.
 Tu præceps ad mortis iter, tu Ianua leti
 Corpora commaculans animas in tartara mergis.
 Abde caput tristi iam seruida pestis abyssō.
 Occide prostibulum, manes pete, claudere auerno,
 In que tenebrosum noctis detrudere fundum.
 Te uoluant subter uada flāmea, te uada nigra,
 Sulphureus que rotet per stagna sonantia uortex,
 Nec iam Christicolas furiarum maxima tentes,
 Ut purgata suo seruentur corpora Regi.
 Dixerat hæc. & læta libidinis interfectæ
 Morte Pudicitia, gladium Iordanis in undis
 Abluit infectum, sanies cui rore rubenti
 Hæserat, & nitidum macularat uulnere ferrum.
 Expiat ergo aciem fluuiali docta lauacro
 Vicitricem uictrix, abolens baptisate labem
 ff iii

94. a
 Mariam

94
 Labem

PRVDENTII

Hoftilis iuguli, nec iam contenta piatum
 Condere uagina gladium, ne tefta rubigo
 Occupet. A blutum fcabrofa forde nitorem
 Catholico in templo diuini fontis ad aram
 Consecrat, æterna splendens ubi luce nitefcatur.

Patientiæ, & Iræ pugna.

Ecce modesta graui stabat Patientia uultu
 Per medias immota acies, uarios' que tumultus,
 Vulnera' que, & rigidis uitalia peruia pilis
 Spectabat defixa oculos, & lenta manebat,
 Hanc procul ira tumens spumanti feruida rictu,
 Sanguinea intorquens suffuso lumina felle,
 Vt belli exortem, telo' que, & uoce laefcit,
 Impatiens' que moræ conto petit, increpat ore
 Hirsutas quatiens galeato in uertice cristas.
 En tibi Martis ait, spectatrix libera nostri
 Excipe mortiferum securo in pectore ferrum,
 Nec doleas, quia turpe tibi genuisse dolore.
 Sic ait, & stridens sequitur conuicta pinus
 Per teneros crispata notos, & certa sub ipsum
 Defertur stomachum, recto' q; illiditur ictu,
 Sed refilit duro loriciæ excussa repulso.
 Prouida nam uirtus conferto adamante trilicem
 Induerat thoraca humeris, squamosa' q; ferri
 Texta per intortos commiserat undique neruos.
 Inde quieta manet Patientia, fortis ad omnes
 Telorum nimbos, & non penetrabile durans,
 Nec mota est iaculo monstri sine more furentis,
 Opperiens, propriis perituram uiribus iram,
 Scilicet indomitos postquã stomachando lacertos
 Barbara bellatrix impenderat, & iaculorum
 Nube superuacua lassauerat irrita dextram,
 Cum uentosa leui cecidissent tela uolatu,
 Ictibus & uacuis hastilia fracta iacerent,
 Vertitur ad capulũ manus improba, & ense corusco

LIBER

Connixa in plagam dextra sublimis ab aure
 Erigitur, medium'q; ferit librata cerebrum.
 Aerea sed costis cassis formata metallo
 Tinnitum percussa refert, aciem'q; retundit
 Dura resultantem, frangit quoq; uena rebellis
 Illisum calibem, dum cædere nescia cassos
 Excipit assultus, ferienti & tuta resistit.
 Ira ubi truncati mucronis fragmina uidit,
 Et procul in partes enses crepuisse minutas,
 Iam capulum retinente manu sine pondere ferri,
 Mentis inops, ebur infelix, decoris'q; pudendi
 Perfida signa abiicit, munimenta'q; tristia longe
 Spernit, & ad proprium succenditur effera letum,
 Missile de multis, quæ frustra sparserat, unum
 Puluere de campi peruersos sumit in usus.
 Rasile figit humi lignum, ac se cuspide uersa
 Perfodit, & calido pulmonem uulnere transit,
 Quam super assistens Patientia, Vicimus, inquit,
 Exultans uitium solita uirtute sine ullo
 Sanguinis, ac uitæ discrimine. lex habet istud
 Nostra genus belli, furias, omnem'q; malorum
 Militiam, & rabidas tolerando extinguere uires.
 Ipsa sibi est hostis uesania, se'q; furendo
 Interimit, moritur'q; suis ira ignea telis.
 Hæc effata secat medias impune cohortes
 Egregio comitata uiro. nam proximus Iob
 Hæserat inuidiæ dura inter bella magistræ
 Fronte seuerus adhuc, & multo funere anhelus.
 Sed iam clausa truci subridens ulcera uultu,
 Per'q; cicatricum numerum sudata recensens
 Milia pugnarum, sua præmia, dedecus hostis.
 Illum Diua iubet tandem requiescere ab omni
 Armorum strepitu, captis, & perdita quæ sunt
 Multiplicare opibus, nec iam peritura referre.
 Ipsa globos legionum, & concurrentia rumpit
 Agmina uulniferos gradiens intacta per imbres,
 Omnibus una comes uirtutibus associatur,

PRVDENTII

Auxilium'q; suum fortis patientia miscet.
 Nulla anceps luctamen inuit uirtute sine ista
 Virtus, nam uidua est, quam non patientia firmat.

Superbiæ, & Humilitatis pugna.

Forte per effusas inflata Superbia turmas
 Effreni uolabat equo, quem pelle leonis
 Texerat, & ualidos uillis onerauerat armos.
 Quo se fulsa iubis iactantius illa ferinis
 Inferret, tumido despectans agmina fastu,
 Turritum tortis caput accumularat in altum
 Crinibus, extructos augeter ut addita cirros
 Congeries, celsum'q; apicem frons ardua ferret.
 Carbasa ex humeris summo collecta coibat
 Palla sinu, teretem nectens a' pectore nodum.
 A ceruice fluens tenui uelamine limbus
 Concipit infestas textis turgentibus auras.
 Nec minus instabili sonipes feritate superbit
 Impatiens madidis frenariet ora lupatis.
 Huc illuc frendens obuertit terga, negata
 Libertate fugæ, pressis'q; tumescit habenis.
 Hoc sese ostentans habitu uentosa uirago
 Inter utranq; aciem supereminet, & phaleratum
 Circumflectit equum, uultu'q;, & uoce minatur
 Aduersum spectans cuneum, quem milite raro,
 Et paupertinis ad bella coegerat armis
 Mens humilis. Regina quidem, sed egens alieni
 Auxilii, proprio nec sat confisa paratu
 Spem sibi collegam coniunxerat, edita cuius,
 Et suspensa ab humo est opulencia diuite regno.
 Ergo humilem postquã male sana Superbia mētē
 Vilibus instructam nullo ostentamine telis
 Aspicit, in uocem dictis se fundit amaris.
 Non pudet o' miseri plebeio milite claros
 Attentare duces: ferro'q; laceffere gentem
 Insignem titulis: ueteres cui bellica uirtus

LIBER

Diuitias peperit? lætos & gramine colles
 Imperio calcare dedit? nunc aduena nudus
 Nititur antiquos (si fas est) pellere Reges.
 En, qui nostra suis in prædam cedere dextris
 Sceptra uolunt. en qui nostros fulcare nouales?
 A ruâ q; capta manu popularier hospite aratro
 Contendunt? duros & pellere Marte colonos.
 Nempe o' ridiculum uulgus natalibus oris
 Totû hominē, & calidos a' matre amplectimur art⁹,
 Vimq; potestatum per membra recentis alumni
 Spargimus, & rudibus dominamur i' ossib⁹ omnes.
 Quis locus in nostra tunc uobis sede dabatur,
 Congenitis cum regna simul ditionibus æquo
 Robore crescebant? nati nam luce sub una,
 Et domus, & domini paribus adoleuimus annis.
 Ex quo plasma nouum de consepito paradisi
 Limite progrediens amplum transfugit in orbem,
 Pellitos q; habitus sumpsit uenerabilis Adam,
 Nudus adhuc, nisi nostra foret præcepta secutus.
 Quis nam iste ignotis nunc hostis surgit ab oris
 Importunus, iners, infelix, degener, amens?
 Qui sibi tam seruum ius uindicat, hætenus exul.
 Nimirum uacua creduntur friuola famæ,
 Quæ miseros optare iubet, quando q; futuri
 Spem fortasse boni, lenta ut solatia mollem
 Desidiam pigro rerum medicamine palpent.
 Quid ni illos spes palpet iners, quos puluere in isto
 Tirones bellona truci non excitat ære,
 Imbelles q; animos uirtus tepesacta resoluit?
 An ne Pudicitia gelidum iecur utile bello est?
 An tenerum pietatis opus sudatur in armis?
 Quam pudet o' mauors, & uirtus conscia, talem
 Contra stare aciem, ferro q; laceffere nugas,
 Cum q; hanc uirginis dextram conferre choreis.
 Iustitia est nam semper egens, & pauper Honestas,
 Arida Sobrietas, albo Ieiunia uultu,
 Sanguine uix tenui Pudor interfusus, aperta

PRVDENTII

Simplicitas, & ad omne patēs sine tegmine uulnus,
 Et prostrata in humum, nec libera iudice sese
 Mens humilis, quā degenerem trepidatio prodit.
 Faxo ego sub pedibus stipularum more teratur
 Inualida ista manus, neq; enim perstringere duris
 Dignamur gladiis, argenti & sanguine ferrum
 Imbuere, & fragili uires sc̄dare triumpho.
 T alia uociferans rapidum calcaribus urget
 Cornipedem, laxis q; uolat temeraria frenis,
 Hostem humilē cupiēs impulsuum bonis equinī
 Sternere, deiectam q; super calcare ruinam.
 Sed cadit in foueam præceps, quam callida forte
 Fraus interciso suffoderat æquore furtim.
 Fraus detestandis uitiorum pestibus una est
 Fallendi uersuta opifex, quæ præscia belli
 Planiciem scrobibus uiolauerat insidiosis
 Hostili de parte latens, ut fossa ruentes
 Exciperet cuneos, atq; agmina mersa uoraret.
 Ac ne fallacem puteum deprændere posset
 Clara acies, uirgis adopertas texerat oras,
 Et super imposito simularat cespite campum.
 At Regina humilis quanuis ignara manebat
 Vltiore loco, nec adhuc ad fraudis opertum
 Venerat, aut foueæ calcarat furta malignæ.
 Hunc eques illa dolum, dum fertur præpete cursu,
 Incidit, & cæcum subito patefecit hiatum.
 Prona ruentis equi ceruice inuoluitur, ac sub
 Pectoris impressu fracta inter crura rotatur.
 At uirtus placidi moderaminis, ut leuitatem
 Prospicit obtritam monstri sub morte iacentis,
 Intendit gressum mediocriter, os quoq; parce,
 Erigit, & comi moderatur gaudia uultu.
 Cunctanti Spes fida comes succurrit, & offert
 Vltorem gladium, laudis q; inspirat amorem.
 Illa cruentatam correptis criminibus hostem
 Protrahit, & faciem leua reuocante supinat.
 Tunc caput orantis flexa ceruice resectum

LIBER

Eripit, & madido suspendit colla capillo.
 Extinctum uitium sancto Spes increpat ore,
 Desine grande loqui, frangit Deus omne superbū,
 Magna cadunt, inflata crepāt, tumefacta premunt.
 Disce supercilium deponere, disce cauere
 Ante pedes foueam, quisquis sublime minaris.
 Peruulgata uiget nostri sententia Christi,
 Scandere celsa humiles, & ad ima redire feroces.
 Vidimus horrendum membris, animis' que Goliā
 Inualida cecidisse manu, puerilis in illum
 Dexterā fundali torsit stridore lapillum,
 Transiectam' que cauo penetrauit uulnere frontem.
 Ille minax, rigidus, iactans, truculentus, amarus,
 Dum tumet indomitum, dum formidabile feruet,
 Dum sese ostentat clypeo, dum territat auras,
 Expertus pueri quid possint ludicra parui,
 Succubuit teneris bellator turbidus armis.
 Me tunc ille puer uirtutis pube secutus
 Florentes animos sursum in mea regna tetendit,
 Seruatur qua certa mihi domus omnipotentis
 Sub pedibus domini, me' que ad sublime uocantem
 Victores cæsa culparum labe capeffunt.
 Dixit, & auratis perfringens aera pennis
 In cælum se uirgo rapit, mirantur euntem
 Virtutes, tollunt' que animos in uota, uolentes
 Ire simul, ni bella duces terrena retardent.
 Confligunt uitii, se' que ad sua præmia seruant.

Luxuriæ, & Sobrietatis pugna.

Venerat occiduis mundi de finibus hostis
 Luxuria, extinctæ iam dudum prodiga famæ,
 Delibuta comas, oculis uaga, languida uoce,
 Perdita delitiis, uitæ cui causa uoluptas,
 Elumbem mollire animum, petulanter amœnas
 Haurire illecebras, & fractos soluere sensus.
 Et tunc peruigilem rustabat marcida cœnam

PRVDENTII

Sub lucem quia forte iacens ad fercula raucos
 Audierat lituos, atq; inde tepentia linquens
 Pocula, lapsanti per uina, & balsama gressu
 Ebria calcatis ad bellum floribus ibat.
 Non tamen illa pedes, sed curru innecta uenusto
 Saucia mirantum capiebat corda uirorum.
 O noua pugnandi species, non ales harundo
 Neruo pulsa fugit, nec stridula lancea torto
 Emicat amento, framea nec dextra minatur.
 Sed uiolas lasciuia iacit, foliisq; rosarum
 Dimicat, & calathos inimica per agmina fundit.
 Inde eblanditis uirtutibus halitus illex
 Inspirat tenerum labefacta per ossa uenenum,
 Et male dulcis odor domat ora, & pectora, & arma,
 Ferratos' que toros obliito robore mulcet.
 Deiciunt animos, ceu uicti, & spicula ponunt
 Turpiter, heu dextris languentibus obstupescati,
 Dum currum uaria gemmarum luce micantem
 Mirantur, dum bracteolis crepitantia lora
 Et solido ex auro preciosi ponderis axem
 Defixis inhiant obtutibus, & radiorum
 A argento albertem seriem, quam summa rotarum
 Flexura electri pallentis continet orbe.
 Et iam cuncta acies in deditiois amorem
 Sponte sua uersis transibat perfida signis
 Luxuriæ seruire uolens, dominae' que fluentis
 Iura pati, & laxa ganeorum lege teneri.
 Ingenuit tam triste nefas fortissima uirtus.
 Sobrietas, dextro socios decedere cornu,
 Inuistam' que manum quondam sine cæde perire.
 Vexillum sublime Crucis, quod in agmine primo
 Dux bona prætulera, defixa cuspide sistit,
 Instaurat' que leuem dictis mordacibus alam,
 Extimulans animos, nunc probris, nunc prece mixta.
 Quis furor insanas agitat caligine mentes?
 Quo ruitis? cui colla datis? quæ uincula tandem
 Prohpudor, armigeris amor est perferre lacertis?

LIBER

Lilia luteolis interlucentia fertis,
 Et ferrugineo uernantes flore coronas,
 His placet assuetas bello iam tradere palmas
 Nexibus: his rigidas nodis innectier ulnas?
 Ut mitra cæsariem cohibens aurata uirilem
 Combibat infusum croceo religamine nardum.
 Post inscripta oleo frontis signacula, per quæ
 Unguentum regale datum est, & chrisma perenne.
 Ut tener incessus uestigia syrimate uerrat,
 Sericæ q; infractis fluitent ut pallia membris
 Post immortalem tunicam, quam pollice docto
 Texuit alma fides, dans impenetrabile tegmen
 Pectoribus lotis, dederat quibus ipsa renasci.
 Ite ad nocturnas epulas, ubi cantharus ingens
 Despuit effusi spumantia damna falerni,
 Immensam cyathis stillantibus undam, ubi multo
 Fulcra mero ueteri q; toreumata rore rigantur.
 Excidit ergo animis heremi sitis, excidit ille
 Fons patribus de rupe datus, quem mystica uirga
 Elicuit scissi salientem e uertice saxi.

Angelicus ne cibus prima in tentoria nostris
 Fluxit auis, quem nunc sero scelicior æuo
 Vespertinus edit populus de corpore Christi.
 His uos imbutos dapibus iam crapula turpis
 Luxuriæ ad madidum rapit importuna lupanar,
 Quos q; uiros non ira fremens, non idola bello
 Cæde compulerant, saltatrix ebria flexit.
 State p̄cor uestri memores, memores quoq; Christi,
 Quæ sit uestra tribus, quæ gloria, quis Deus, & rex,
 Quis dominus, meminisse decet. Vos nobile iuda
 Germen ad usq; dei genitricem, qua deus ipse
 Natus homo, procerum uenistis sanguine longo.
 Excitet egregias mentes celeberrima Dauid
 Gloria continuis bellorum exercita curis.
 Excitet & Samuel, spoliolum qui diuite ab hoste
 Attrectare uetat, nec uictum uiuere Regem
 Incircumcisum patitur, ne præda superstes

PRVDENTII

Victorem placidum rediuiua in prælia poscat.
 Parcere iam capto crimen putat ille tyranno.
 At nobis contra uinci, & succumbere uotum est,
 Pœniteat, per siqua mouet reuerentia summi
 Numinis. hoc tam dulce malum uoluisse nefanda
 Proditione sequi, si pœnitet, haud nocet error.
 Pœnituit Ionathan ieiunia sobria dulci
 Conuiolasse fauo sumpto, mellis' q; sapore
 Heu male gustato, regni dum blanda uoluptas
 Oblectat iuuenem, iurata' q; sacra resoluit.
 Sed quia pœnituit, nec fors lacrymabilis illa est,
 Nec tinxit patrias sententia sæua secures.
 En ego sobrietas (si conspirare paratis)
 Pando uiam cunctis uirtutibus, ut male suada
 Luxuries multo stipata satellite pœnas
 Cum legione sua Christo sub iudice pendat.
 Sic effata crucem domini feruentibus offert
 Obuia quadrigis, lignum uenerabile in ipsos
 Intentans frenos, quod ut expauere feroces
 Cornibus expansis, & summa fronte coruscum,
 Vertunt præcipitem cæca formidine fusi
 Per prærupta fugam, fertur resupina reductis
 Nequicquam loris auriga, comas' q; madentes
 Puluere fœdat humi, tunc & uertigo rotarum
 Implicat excussam dominam. nam prona sub axe
 Labitur, & lacero tardat sufflamine currum.
 Addit Sobrietas uulnus letale iacenti
 Conniiciens silicem rupis de parte molarem.
 Hunc uexiliferæ, quoniam fors obtulit, ictum
 Spicula nulla manu, sed belli insigne gerenti
 Casus agit saxum, medii spiramen ut oris
 Frangeret, & recauo misceret labra palato,
 Dentibus introrsum resolutis, lingua resectam
 Dilaniata gulam frustis cum sanguinis implet.
 Insolitis dapibus crudescit guttur, & ossa
 Colliquefacta uorans reuomit, quas hauserat, offas.
 Ebibe iam proprium post pocula multa cruorem,

LIBER VIII

Virgo ait increpitans, sint hæc tibi fercula tandem
 Tristia præteriti nimis sub luxibus æui.
 Lasciuas uitæ illecebras gustatus amaræ
 Mortis, & horrifico sapor ultimus asperat haustu.
 Cæde ducis dispersa fugit trepidante pauore
 Nugatrix acies. Iocus, & Petulantia primi
 Cymbala proiiciunt. bellum nam talibus armis
 Ludebant resono meditantes uulnera sistro.
 Dat tergum fugitiuus amor, lita tela ueneno,
 Et lapsum ex humeris arcû, pharetram' que cadêrem
 Pallidus ipse metu sua post uestigia linquit.
 Pompa ostentatrix uani splendoris inani
 Exuitur nudata peplo. discissa trahuntur
 Serta uenustatis, colli' que ac uerticis aurum
 Solutur, & gemmas discordia dissona turpat.
 Non piget attritis pedibus per acuta fruteta
 Ire uoluptatem. quoniam uis maior acerbam
 Compellit tolerare fugam, formido pericli
 Perdurat teneras iter ad crûciabile plantas,
 Qua se cumque fugax trepidis fert cursibus agmen,
 Damna iacent, crinalis acus, redimicula, uittæ,
 Fibula, flameolum, strophium, dyadema, monile,
 His se sobrietatis, & totus Sobrietatis
 Abstinet exuuuis miles, damnata' que castis
 Scandalaproculcat pedibus, nec fronte seueros
 Conniuente oculos prædarum ad gaudia flectit.

Auaritiæ, & Largitatis pugna.

Fertur Auaritia gremio præcincta capaci,
 Quicquid edax luxus pretiosum liquerat, unca
 Corripuisse manu, pulchra ad ludibria uasto
 Ore inbians, auri' que legens fragmenta caduci
 Inter arenarum cumulos, nec sufficit amplas
 Impleuisse sinus. iuuat infarcire crumenis
 Turpe lucrum, & grauidos furtis distendere fiscos,
 Quos leua coelante tegit, lateris' que sinistra

PRVDENTII

Velat oprimento.uelox nam dextera rapinas
 Abradit,spoliis'que ungues exercet ahenos.
 Cura,fames,metus,anxietas,periuria,pallor,
 Corruptela,dolus,commenta,insomnia fordes,
 Eumenides furia,monstri comitatus aguntur.
 Nec minus interea rabidorum more luporum
 Crimina perfultant toto crassantia campo,
 Matris Auaritia nigro de lacte creata.
 Si fratris galeam fuluis radiare ceraunis
 Germanus uidit commilito, non timet ensem
 Exerere, atq; caput sotio mucrone ferire,
 De consanguineo rapturus uertice gemmas.
 Filius extinctum belli sub sorte cadauer
 Aspexit si forte patris, fulgentia bullis,
 Cingula, & exuias gaudet rapuisse cruentas.
 Cognatam ciuilis agit discordia prædam,
 Nec parcit propriis amor insatiatus habendi
 Pignoribus, spoliat'que suos fames impia natos.
 Talia per populos edebat funera uictrix
 Orbis Auaritia, sternens centena uirorum.
 Milia uulneribus uariis, hunc lumine adempto,
 Effossis'q; oculis uelut in caligine noctis
 Cæcum errare sinit, per' que offensacula multa
 Ire, nec oppositum baculo tentare periculum.
 Porro alium capit intuitu, fallit'que uidentem,
 Insigne ostentans aliquid, quod dum petit ille,
 Excipitur telo incautus, cordis'que sub ipso
 Saucius occulto ferrum suspirat adactum.
 Multos præcipitans in aperta incendia cogit,
 Nec patitur uitare focos, quibus æstuat aurum,
 Quod petit arsurus pariter speculator auarus.
 Omne hominum rapit illa genus, mortalia cuncta
 Occupat interitu, neq; est uiolentius ullum
 Terrarum uitium, quod tantis cladibus æuum
 Mundani inuoluat populi, damnet'que gehennæ.
 Quin ipsos tentare manu (si credere dignum est)
 A uisa facerdoes Domini, qui prælia forte
Ductores

LIBER

Ductores primam ante aciem pro laude gerebant
 Virtutum, magno que implebant classica flatu.
 Et fors innocuo tinxisset sanguine ferrum,
 Ni ratio armipotens gentis Leuitidis una
 Semper fida comes, clypeum obiectasset, & atræ
 Hostis ab incurfu claros texisset a lumnos.
 Stant tuti rationis ope, stant turbine ab omni
 Immunes, fortes que animi. uix in cute summa
 Perstringens paucos tenui de uulnere lædit
 Cuspis Auaritiæ. Stupuit lues improba castis
 Heroum iugulis, longe sua tela repelli.
 Ingemit, & dictis ardens furialibus infit.
 Vincimur heu segnes, nec nostra potentia perfert
 Vim solitam, languet uiolentia sæua nocendi.
 Sueuerat inuictis, quæ uiribus omnia ubiq;
 Rûpere corda hominû, nec enim tam ferrea quæquã
 Formauit natura uirum, cuius rigor æra
 Sperneret, aut nostro foret impenetrabilis auro.
 Ingenium omne neci dedimus, tenera, aspera, dura,
 Docta, indocta simul, bruta, & sapientia, nec non
 Casta, incæsta meæ patuerunt pectora dextræ.
 Sola igitur rapui quicquid styx abdit auaris
 Gurgitibus. nobis ditissima tartara debent
 Quos retinent populos, quod uoluût sæcula, nîm è,
 Quod miscet mundus uesana negotia, nostrum est
 Qui fit, præualidas quod pollens gloria uires
 Deferit. & cassos ludit fortuna lacertos,
 Sordet Christicolis rutilantis fulua monetæ
 Effigies. sordent argenti emblemata. & omnis
 Thesaurus nigrante oculis uilescit honore.
 Quid sibi docta uolunt fastidia? nonne triumphum
 Egimus ex Scarioth? magnus qui discipulorum
 Et conuiuia Dei, dum fallit fœdere mensæ
 Haud quaquam ignarû, dextram'q; parapside tingit,
 Incidit in nostrum flammante cupidine telum,
 Infamem mercatus agrum de sanguine amici
 Numinis eliso luiturus iugera collo.

PRVDENTII

Viderat & Iericho propria inter funera, quantum
 Possent nostra manus, cum uictor concidit Achar,
 Cædibus insignis, murali & strage superbus,
 Succubuit capto uictis ex hostibus auro,
 Dum uetitis insigne legens anathema fauillis,
 Mœsta ruinarum spolia insatiabilis haurit.
 Non illum generosa tribus, non plebis auitæ
 Iuuit Iuda parens, Christo quandoque propinquo
 Nobilis, & tali felix Patriarcha nepote.

Quis placet exemplū generis, placeat quoq; forma.
 Exitii sit pœna eadem, quibus & genus unum est.

Quid moror aut Iudæ populares, aut populares
 Sacricolæ summi (Summus nam fertur Aaron)
 Fallere fraude aliqua Martis congressibus impar.

Nil refert, armis contingat palma dolis ue.

Dixerat, & toruam faciem, furialia' que arma
 Exiit, in' que habitum se se transformat honestum.

Fit uirtus specie, uultu' que, & ueste seuera,
 Quam memorat frugi, parce cui uiuere cordi ē,

Et seruare suum, tanquam nil raptet auare,
 Artis ad umbratæ meruit ceu sedula laudem,

Huius se specie mendax bellona coaptat,
 Non ut auara lues, sed uirtus parca putetur,

Necnon & tenero pietatis tegmine crines
 Obtegit anguineos, ut candida palla latentem

Dissimulet rabiem, dirō q; intenta furori,
 Quod rapere, & clepere ē, auide' q; abscondere parta,

Natorum curam dulci sub nomine iactat.
 Talibus illudens male credula corda uirosum

Fallit imaginibus. monstrum ferale sequuntur,
 Dum credunt uirtutis opus, caput impia erinnys

Consensu faciles, manicis' q; tenacibus arctat.
 Attonitis ducibus, perturbatis' que manipulis

Nutabat uirtutum acies errore biformis
 Portenti, ignorans, quid amicum credat in illo,

Quid ue hostile uocet letum, uersatile & anceps
 Lubricat incertos dubia sub imagine uisus.

Dum subito in medium frendens miseratio campū

LIBER

Profilit auxilio sociis, pugnam'q; capeffit
 Militiæ postrema gradu, sed sola duello
 Impositura manum, nequid iam triste supersit.
 Omne onus ex humeris reiecerat, omnibus ibat
 Nudata exuuiis, multo & se fasce leuarat,
 Olim diuitiis, grauibus'q; oppressa talentis,
 Libera nunc miserendo inopū, quos larga benigne
 Fouerat, effundens patrium bene prodiga censum,
 Tam loculos ditata fide spectabat inanes,
 Aeternam numerans redituro scœnore summani.
 Horruit inuictæ uirtutis fulmen, inops'q;
 Mentis Auaritia stupefactis sensibus hæsit,
 Certa mori. nam quæ fraudis uia restat. ut ipsa
 Calcatrix mundi mundanis uicta fatiscat
 Illecebris, spreto'q; iterum sese implicet auro.
 Inuadit trepidam uirtus fortissima duris
 Vlnarum nodis, eliso & gutture frangit
 Exanguem, siccam'q; gulam, compressa ligantur
 Vincla lacertorum sub mentum, & faucibus artus
 Extorquent animam, nullo quæ uulnere rapta
 Palpitat, atq; aditu spiraminis intercæpto
 Inclusam patitur uenarum carcere mortem.
 Illa reluctanti genibus'q; & calcibus instans
 Perfodit & costas, atq; ilia rumpit anhela.
 Mox spolia extincto de corpore dirripit, auri
 Sordida frustra rudis, nec adhuc fornace recoctam
 Materiem, cinctis etiam marsupia crebris
 Exesa, & uirides obducta erugine nummos
 Dispergit seruata diu uictrix, & egenis
 Dissipat, ac tenues captiuo munere donat
 Tunc circūfusam uultu exultante coronam
 Respiciens, alacris media inter milia clamat.
 Soluite procinctum iusti, & discedite ab armis.
 Causa mali tanti iacet interfecta lucrandi
 Ingluue pereunte licet requiescere sanctis.
 Summa quies, nil uelle, super q̄ postulat usus
 Debitus, & simplex alimonia, uestis & una
 Infirmos tegat, ac recreet mediocriter artus,
 Expletú'q; modú naturæ nō trahat extra,

PRVDENTII

Ingressurus iter peram ne tollito, ne ue
 De tunicæ alterius gestamine prouidus esto.
 Nec te sollicitet res craftina, ne cibus alio
 Deffuerit, redeunt escæ cum sole diurnæ.
 Nonne uides ut nulla auium cras cogitet, ac se
 Pascendam præstante deo non anxia credat?
 Confidunt uolucres uictum non defore uiles,
 Passeribus q̄ subest modico uenalibus affe,
 Indubitata fides, dominum curare potentem
 Ne pereant. tu cura dei, facies quoq; Christi
 An dubitas ne te tuus unquam deserat auctor?
 Ne trepidate homines. uitæ dator, est dator escæ.
 Quærite luciferum cœlesti dogmate passum,
 Qui spem multiplicans alit inuiolabilis æui
 Corporis immemores, memor est, q̄ cōdidit illud,
 Suppeditare cibos, atq; indiga membra fouere.
 His dictis curæ emotæ, metus, & labor, & uis,
 Et scelus, & placidæ fidei fraus inficiatrix
 Depulsæ uertere solum. pax inde fugatis
 Hostibus alma abigit bellum. discinditur omnis
 Terror, & auulsis exhibulat ilia zonis.
 Vestis ad usq; pedes descendens defluit imos.
 Temperat & rapidum priuata modestia gressum.
 Cornicinum curua æra silent. placabilis implet
 Vaginam gladius. sedato & puluere campi
 Suda redit facies, liquidæ sine nube diei
 Purpuream uideas cœli clarescere lucem.
 Agnina casta super uultum sensere tonantis
 Arridere, hilares pulso certamine turmæ,
 Et Christum gaudere suis uictoribus arcem
 Aetheris, ac portum famulis aperire profundum.
 Dat signum felix concordia, reddere castris
 Vitrices aquilas, atq; in tentoria cogi.
 Nunquam tanta fuit spes, nec par Deus ulli
 Militiæ, cum dispositis bifida agmina longe
 Duceret ordinibus, peditum psallente caterua.
 Ast alia de parte equitum resonantibus hymnis,
 Non aliter cecinit respectans uictor hiantem

LIBER

Israel rabiem ponti post terga minacis,
 Cum iam progrediens calcaret littora sicco
 Vtteriora pede fridens que per extima calcis
 Mons rueret pendens aquæ, nigros que relapso
 Gurgite nilicolas fundo deprenderet imo,
 Ac resfluente sinu iam redderet unda natatum
 Piscibus, & nudas præceps operiret arenas.
 Pulsauit resono modulancia timpana plectro
 Turba Dei, celebrans mirum ac memorabile sacris
 Omnipotentis opus, liquidas inter freta ripas
 Fluctibus incisis, & subsistente procella
 Crescere, suspensosq; globos potuisse teneri.
 Sic expugnata uitiorum gente resultant
 Mystica dulcimodis uirtutum carmina psalmis.
 Ventum erat ad fauces portæ castrensis, ubi arctum
 Liminis introitum bifori dant cardine claustra.
 Nascitur hic inopina mali lacrymabilis astu
 Tempestas placidæ turbatrix inuida pacis,
 Quæ tantum subita uexauit clade triumphum.

Concordiæ & Discordiæ pugna.

Inter confertos cuneos Concordia forte
 Dum stipata pedem iam tutis mœnibus infert,
 Excipit occultum uitii latitantis ab ictu
 Mucronem leuo in latere, squallentia quamuis
 Texta catenato ferri subtegmine corpus
 Ambirent, sutis, & acumen uulneris hamis
 Respuerent, rigidis nec fila tenacia nodis
 Impactû sinerent penetrare in uiscera telum.
 Rara tamen chalybem tenui transmittere puncto
 Commissura dedit, qua sese extrema politæ
 Squama ligat tunicæ, sinus & sibi conserit oras
 Intulit hoc uulnus pugnatrice subdola uictæ
 Partis, & incautis uictoribus insidiata est.
 Nam pulsa culparum acie Discordia, nostros
 Intrarat cuneos, sociam mentita figuram.
 Scissa procul palla, structum & serpente flagellum
 Multiplici media camporum in strage iacebat.
 Ipsa redimitos olea frondente capillos, gg iii

PRVDENTII

Ostentans festis respondit læta choreis.
 Sed sicam sub ueste tegit. te maxima uirtus,
 Te solum tanto in numero, Concordia tristi
 fraude petens. Sed non uitalia rumpere sacri
 Corporis est licitum. summo tenus extrema tactu
 Læsa cutis tenuem signauit sanguine riuum.
 Exclamat uirtus subito turbata, Quid hoc est?
 Quæ manus hic inimica laret? quæ pectora nostra
 Vulnerat, & ferrum tanta inter gaudia uibrat?
 Quid iuuat indomitos bello sedasse furores?
 Et sanctum uitii pereuntibus omne receptum?
 Si uirtus sub pace cadit? trepida agmina mcestos
 Conuertere oculos. stillabat uulneris index
 Ferrata de ueste cruor. mox & pavor hostem
 Cominus astantem prodit. nam pallor in ore
 Conscijs audacis facti dat signa reatus,
 Et deprensa tremit languens manus, & color albës,
 Circumstat propere strictis mucronibus omnis
 Virtutum legio, exquirens seruente tumultu
 Et genus, & nomen, patriam, sectam'que, deum'q;
 Quem colat, & iussu cuiatis uenerit illa.
 Exanguis, turbante metu Discordia dicor,
 Cognomëto hæresis. Deus est mihi discolor inqt,
 Nunc minor, aut maior, mō duplex, & mō simplex.
 Cum placet aereus & de phantasmate uisus,
 Aut innata anima est. quoties uolo ludere numen
 Præceptor Belial mihi est, domus est plaga mundi.
 Non tulit ulterius capti blaphemia monstri
 Virtutum Regina Fides, sed uerba loquentis
 Impedit, & uocis claudit spiramina pilo,
 Pollutam rigida transfigens cuspi de linguam.
 Carpitur innumeris feralis bestia dextris,
 Frustratim sibi quisque rapit, quod spargat in auras,
 Quod canibus donet, coiuis'que edacibus ultro
 Offerat, immundis ceno exhalante cloacis
 Quod tradat, mōstris quod mādēt habere marinis.
 Discissum foedis animalibus omne cadauer
 Diuiditur, ruptis hæresis perit horrida membris.

LIBER

Compositis igitur rerum, morum'q; secundis
 In cōmune bonis, tranquillæ plebis ad unum
 Contigit hac statione frui, uallo'q; foueri
 Pacificos sensus, & in otia soluere curas.
 Extruitur media castrorum sede tribunal
 Ediftiore loco, tumulus quem uertice acuto
 Excitat in speculam, subiecta unde omnia late
 Liber inoffenso circumspicit aere uisus.
 Hunc sincera Fides, simul & Concordia sacro
 Fœdere iurata Christi sub amore sorores
 Conscendunt apicem, mox & sublime tribunal
 Par, sanctum, charum'q; sibi, supereminet æquo
 Iure potestatis. consistunt aggere summo
 Conspicua, populos'q; iubent astare frequentes.
 Concurrunt alacres castris ex omnibus omnes.
 Nulla latet pars mentis iners, quæ corporis ullo
 Inter cæpta sinu per conceptacula sese
 De generi langore tegat, tentoria apertis
 Cuncta patent uelis, referantur carbasa, nequis
 Marceat obscuro stertens habitator operto.
 Auribus intentis expectat concio, quid nam
 Victores post bella uocet Concordia princeps
 Quam uelit atq; Fides uirtutibus addere legem.
 Erumpit primam in uocem Concordia tali
 Alloquio. cumulata quidem iam gloria uobis
 O patris, o domini fidissima pignora Christi,
 Contigit. extincta est multo certamine sæua
 Barbaries, sanctæ, quæ circūseperat urbis
 Indigenas, ferro' que uiros, flamma' que premebat.
 Publica sed requies priuatis rure, foro'q;
 Constat amiciciis. scissura domestica turbat
 Rem populi, titubat'q; foris, quod dissidet intus.
 Ergo cauete uiri, ne sit sententia discors
 Sensibus in uestris. ne secta exotica tectis
 Nascatur conflata odiis, quia scissa uoluntas
 Confundit uariis arcana biformia fibris.
 Quod sapimus coniūgat amor. quod uiuimus, uno
 Cōspiret studio, nil dissociabile firmū est. gg iiii

PRVDENTII

Vtq; homini, atq; Deo medium interuenit Iesus,
 Qui sociat mortale patri, ne carnea distent
 Spiritui æterno sitq; ut. Deus unus utrunq;
 Sic quicquid gerimus mentis' q;, & corporis actu
 Spiritus unimodis texat compagibus unus.
 Pax plenum uirtutis opus. Pax summa laborum.
 Pax belli exacti pretium est. pretium' q; pericli.
 Sydera pace uigent. consistunt terrea pace.
 Nil placitum sine pace Deo. non munus ad aram
 Cum cupias offerre, probat, si turbida fratrem
 Mens impacati sub pectoris oderit antro.
 Nec si flãmiuomis Christi pro nomine martyr
 Ignibus infilias, seruans inamabile uotum
 Bile sub obliqua, pretiosam proficit Iesu
 Impendisse animam, meriti quia clausula Pax est.
 Non inflata tumet. non inuidet æmula fratri.
 Omnia perpetitur patiens, atq; omnia credit.
 Nunquam læsa dolet. cuncta offensacula donat.
 Occasum lucis uenia præcurrere gestit
 Anxia, ne stabilem linquat sol conscius iram.
 Quisq; litare Deo mactatis uult holocaustis,
 Offerat in primis pacem, nulla hostia Christo
 Dulcior, hoc solo sancta ad donaria uultum
 Munere conuertens liquido oblectatur odore.
 Sed tamen & niueis tradit deus ipse columbis
 Pennatum tenera plumarum ueste colubrum
 Rimante ingenio docte internoscere mixtum
 Innocuis aibus. later & lupus ore cruento
 Lacteolam mentitus ouem sub uellere molli,
 Cruda per agninos exercens funera rictus.
 Hac sese occultant Fotinus, & Arius arte,
 Immanes feritate Lupi. discrimina produnt
 Nostra, recens' q; cruor quamuis de corpore sumo
 Quid possit furtiua manus. gemitum dedit omnis
 Virtutum populus casu concussus acerbo.
 Tunc generosa Fides hæc subdidit, Immo secūdis
 In rebus cesset gemitus. Concordia læsa est,
 Sed defensa Fide. quin & Concordia sospes

LIBER

Germanam comitata fidem sua uulnera ridet.
 Hæc mea sola salus, nihil hac mihi triste recepta.
 Vnum opus egregium restat post bella labori
 O proceres, regni quod tandem pacifer hæres
 Belligeri, armatae successor inermis & aulae
 Instituit Salomon, quoniam genitoris anheli
 Fumarat calido regum de sanguine dextra.
 Sanguine nam terso templum fundatur, & ara
 Ponitur auratis Christi domus ardua tectis.
 Tunc hic Ierusalem templo lustrata quieto
 Suscepit iam diua Deum, circumuaga postquam
 Sedit marmoreis fundata altaribus arca.
 Surgat & in nostris templum uenerabile castris,
 Omnipotens cuius sanctorum sancta reuifat.
 Nam quid terrigenas ferro pepulisse phalanges
 Culparum prodest, hominis si filius arce
 Aetheris illapsus purgati corporis urbem
 Intret in ornatam, templi splendentis egenus.
 Hastenus alternis sudatum est cominus armis.
 Munia nunc agitet tacitæ toga candida pacis,
 A tq; sacris sedem properet discincta iuuentus.
 Hæc ubi dicta dedit, gradibus regina superbis
 Desiluit, tanti q; operis Concordia consors.
 Metatura nouum iacto fundamine templum
 Aurea planiciem spaciis percurrit arundo,
 Dimensis quadrent, ut quattuor undiq; frontes,
 Ne commissuris distantibus angulus impar
 Argutam mutilet per dissona symmetra normam.
 Auroræ de parte tribus plaga lucida portis
 Illustrata patet, triplex aperitur ad austrum
 Portarum numerus, tres occidualibus offert
 Ianua trina fores, totiens aquilonis ad axem
 Panditur alta domus, nullum illic structile saxum,
 Sed caua per solidum, multo q; forata dolatu
 Gemma relucenti limen complectitur arcu,
 Vestibulum q; lapis penetrabile concipit unus.
 Portarum summis inscripta in postibus auro
 Nomina apostolici fulgent bisseua Senatus.

PRVDENTII

Spiritus his titulis archana recondita mentis
 Ambit, & electos uocat in præcordia sensus.
 Quaque hominis natura uiget, quam corpore toto
 Quadrua uis animat, trinis ingressibus aram
 Cordis adit, castis' q; colit sacraria uotis.
 Seu pueros Sol primus agat, seu feruor ephebos
 Incendat nimius, seu consumabilis æui
 Perficiat lux plena uiros, siue algida Borræ
 Aetas decrepitam uocet ad pia sacra senectam.
 Occurrit trinum quadrina ad compita nomen,
 Quod bene discipulis disponit rex duodenis.
 Quin etiam totidem gemmarum insignia textis
 Parietibus distincta micant, animas' que colorum
 Viuentes liquido lux euomit alta profundo.
 Ingens chrysolitus natiuo interlitus auro
 Hinc sibi sapphyrum sociauerat inde beryllum,
 Distantes' que nitor medius uariabat honores.
 Hinc chalcedon hebes perfunditur ex hiacynthi
 Lumine uicino, nam forte cyanea propter
 Stagna lapis cohibens ostro fulgebat aquoso.
 Sardonychen pingunt amethystina, pingit hiaspis
 Sardonium iuxta appositum, pulcher' q; topazon,
 Has inter species smaragdina gramine uerno
 Prata uirent, uoluit' q; uagos lux herbida fluctus.
 Te quoque cōspicuum structura interfert ardens
 Chrisoprase, & sydus saxi stellantibus addit.
 Stridebat grauidis funalis machina uinclis
 Immensas rapiens alta ad fastigia gemmas.
 At domus interior septem subnixa columnis
 Crystalli algentis uitrea de rupe recisis
 Construitur, quarum tegit edita calculus albens
 In conum cæsus capita, & sinuamina subter
 Subductum conchæ in speciem, quod mille talentis
 Margaritarum ingens opibus & uiribus arte
 Adductis animosa Fides mercata pararat.
 Hoc residet folio pollens Sapientia, & omne
 Consilium regni celsa disponit ab aula,
 Tutandi' que hominis leges sub corde retractat.

LIBER

In manibus dominæ sceptrum, non arte politum,
 Sed lignum uiuum est, uiridi quod stirpe recisum,
 Quamuis nullus alat terreni cespitis humor,
 Fronde tamen uiret incolumi, tunc sanguine tinctis
 Intertexta rosis candentia lilia miscet,
 Nescia marcenti florem submittere collo.
 Huius forma fuit sceptri gestamen Aaron,
 Floriferum sicco, quod germina cortice trudens
 Explicuit tenerum spe pubescente decorem,
 In que nouos subito uiruit uirga arida fœtus.
 Reddimus æternas indulgentissime doctor
 Grates Christe tibi, meritosq; sacramus honores
 Ore pio. nam cor uitiorum stercore sordet.
 Tu nos corporei latebrosa pericula operti,
 Luctantis'que animæ uoluisti agnoscere casus.
 Nouimus ancipites'nebuloso in pectore sensus
 Sudare alternis conflictibus, & uariato
 Pugnarum euentu, nunc indole crescere dextram,
 Nunc inclinatis ceruicibus ad iuga uitæ
 Deteriora trahi, sese' que addicere noxis
 Tu rpibus, & propriæ iacturam ferre salutis.
 O quoties animam uitiorum peste repulsa
 Sensimus incaluisse Deo, quoties tepefactum
 Cœleste ingenium post gaudia candida tetro
 Cessisse e' stomacho. feruent bella horrida, feruent
 Ossibus, atq; inclusa fremit discordibus armis
 Non simplex natura hominis. nam uiscera limo
 Effigiata premunt animum. contra ille sereno
 Editus afflatu nigrantis carcere cordis
 A estuat, & sordes arcta inter uincla recusat.
 Spiritibus pugnant uariis lux, atque tenebræ,
 Distantes' que animat duplex substantia uires,
 Donec præsidio Christus Deus adfit, & omnes
 Virtutum gemmas componat sede piata,
 A tque ubi peccatum regnauerat, aurea templi
 A tria constituens, texat spectamine morum
 Ornamenta animæ, quibus oblectata decoro
 A eternū folio diues Sapiētia regnet. FINIS

VERSUS AVRELIJ PRVDENTII DE
NOVO LVMINE PASCA
LIS SABBATI.

I nuentor rutili Dux bone luminis,
Qui certis uicibus tempora diuidis,
Merso Sole chaos ingruit horridum,
Lucem redde tuis Christe fidelibus.
Quamuis innumerò sydere regiam,
Lunari' que polum lampade pinxeris,
Incussu silicis lumina, nos tamen
Monstras saxigeno semine quærere.
Hoc signas opere Conditor in clyte
Lumen ueridicum mentibus omnium,
In Christo Domino quærere iugiter,
Quem petram loquitur doctor egregius.
Ne nesciret homo spem sibi luminis
In Christi solido corpore conditam,
Qui dici stabilem se uoluit petram
Nostros igniculis unde genus uenit,
Pingui quos olei rore madentibus
Lychnis, ac facibus pascimus aridis.
Quin, & fila fauis scirpea floreis
Presso melle prius collita fingimus.
Viua flamma uiget, seu caua testula
Succum linteolo suggerit ebrio,
Seu pinus piceam fert alimoniam,
Seu ceram teretem stuppa calens bibit.
Nectar de liquido uertice feruidum
Guttatim lacrymis stillat alentibus,
Ambustum quoniam uis facit ignea
Imbrem de madido flere cacumine.
Splendent ergo tuis muneribus pater
Flammis mobilibus scilicet atria,
Absentem que diem lux agit æmula,
Quam nox cum lacero uicta fugit peplo.
Sed quis non rapidi luminis arduam
Manentem que Deo cernat originem?

Moses nempe Deum spinifero in rubo
Vidit conspicuo lumine flammeum.
Felix, qui meruit sentibus in sacris,
Cœlestis folii uifere Principem,
Iussus nexa pedum uincula soluere,
Ne sanctum inuolucris pollueret locum.
Hunc ignem populus sanguinis inclyti
Maiorum meritis tutus, & impotens
Suetus sub dominis uiuere barbaris,
Tum liber sequitur longa per aua,
Qua gressum tulerant, castra que cerulæ
Noctis per medium concita mouerant.
Plebem peruigilem fulgure præuio
Ducebat radius sole micantior.
Sed Rex Niliaci littoris, inuido
Feruens felle, iubet præualidam manum
In bellum rabidis ire cohortibus,
Ferratas' q̄ acies clangere classicum.
Sumunt arma uiri, se q̄ minacibus
Accingunt gladiis. triste canit tuba.
Hic fidit iaculis, ille uolantia
Præfigit calamis spicula gnosiis.
Densatur cuneis turba pedestribus.
Currus pars & equos, & uolucres rotas
Conscendunt celeres, signa q̄ bellica
Prætendunt tumidis clara draconibus.
Hic iam seruiti nescia pristini
Gens pelusiatis uita uaporibus,
Tandem, purpurei gurgitis hospita
Rubris littoribus fessa refederat.
Hostis dirus adest cum duce perfido,
Infert & ualidis prælia uiribus.
Moses porro suos in mare præcipit
Constans, intrepidus tendere gressibus,
Præbent rupta locum stagna uiantibus,
Riparum in faciem peruia, sistitur
Circumstans uitreis unda littoribus,

PRVDENTII

Dum plebs sub bifido permeat æquore.
 Pubes quin etiam decolor asperis
 Iritata odiis, rege sub impio
 Hebræum sitiens fundere sanguinem
 Audet se pelago credere concauo.
 Ibant præcipiti turbine percita
 Fluctus per medios agmina regia.
 Sed confusa dehinc unda reuoluitur
 In semet reuolans gurgite confluo.
 Currus tunc, & equos, telâ q; naufraga,
 Ipsos & proceres, & uaga corpora
 Nigrorum uideas nare satellitum,
 Arcis iustitium triste tyrannicâ.
 Quæ tandem poterit lingua retexere
 Laudes Christe tuas? qui domitam Pharon
 Plagis multimodis, cædere Præsuli
 Cogis iustitiæ uindice dextera.
 Qui pontum rapidis æstibus inuium
 Perfultare uetas, ut refluxo in salo
 Securus pateat te duce transitus,
 Et mox unda rapax deuoret impios.
 Cui ieiuna eremi saxa madentibus
 Exundant scatebris, & latices novos
 Fundit scissa silex, quæ sitientibus
 Dat potum populis axe sub igneo.
 Instar fellis aqua tristifico in lacu
 Fit ligni uenia mel uelut atticum.
 Lignum est, quo sapiunt aspera, dulcius,
 Nam præfixa cruci spes hominum uiget.
 Implet castra cibus, tunc quoq; pinguidus
 Illabens gelida grandine densius.
 His mensas epulis, hac dape construunt,
 Quam dat sydereo Christus ab æthere.
 Necnon imbrifero uentus anhelitu
 Crassa nube leues inuehit alites,
 Quæ conflata in humum cum semel agmina
 Fluxere. reduci non reuolant fuga.

PASCHALE

Hæc olim patribus præmia contulit,
 Insignis pietas numinis unici,
 Cuius subsidio nos quoque uescimur,
 Pascentes dapibus pectora mysticis.
 Fessos ille uocat per freta sæculi,
 Discussis populum turbinibus regens,
 Raptatas que animas mille laboribus
 Iustorum in patriam scandere præcipit.
 Illic purpureis testa rosariis
 Omnis fragrat humus, calta que pingua,
 Et molles uiolas, & tenues crocos
 Fundit fonticulis unda fugacibus.
 Illic & gracili balsama furculo
 Defudata fluunt, rara que cinnama
 Spirant, & folium, fonte quod abdito
 Prælabens fluuius portat in exitum.
 Felices animæ prata per herbida
 Concentu parili suaue sonantibus
 Hymnorum modulis dulce canunt melos.
 Calcant & pedibus lilia candidis.
 Sunt & spiritibus sæpe nocentibus
 Pœnarum celebres sub styge feriæ.
 Illa nocte, sacer qua rediit deus
 Stagnis ad superos ex Acherontiis,
 Non sicut tenebras de face fulgido
 Surgens oceano lucifer imbuit,
 Sed terris domini de cruce tristibus
 Maior sole nouum restituens diem.
 Marcent suppliciis tartara mitibus,
 Exultat que sui carceris ocio
 Umbrarum populus liber ab ignibus,
 Nec feruent solito flumina sulphure.
 Nos festis trahimus per pia gaudia
 Noctem conciliis, uota que prospera
 Certatim uigili congerimus prece,
 Extructo que agimus liba sacrario.
 Pendent mobilibus lumina funibus
 Quæ suffixa micant per laquearia,

Et de languidulis fota natatibus
Lucem perspicio flamma iacit uitro.
Credas stelligeram desuper aream
Ornatam geminis stare trionibus.
Et qua phosphoreum temo regit iugum
Passim purpureos spargier hesperos.
O res digna Deus quam, tibi rosida
Noctis principio grex tuus offerat,
Lucem, quam tribuis, nil preciosius
Lucem, qua reliqua præmia cernimus.
Tu lux uera oculis, lux quoque sensibus.
Intus tu speculum, tu speculum foris.
Lumen, quod famulans offero suscipe
Tinctum pacifici chrismatis unguine.
Per Christum genitum summe pater tuum,
In quo uisibilis stat tibi gloria,
Qui noster dominus, qui tuus unicus
Spirat de patrio corde paraclitum,
Per quem splendor, honos, laus, sapientia,
Maiestas, bonitas, & pietas tua
Regnum continuat numine triplici
Texens perpetuis sæcula sæculis. Amen.

F I N I S.

AVRELII PRVDENTII CLE,
MENTIS VIRI CONSV,
LARIS IN LIBRVM
CATHEMERI
NON PRAE
FATIO.

Et quinquennia iam decem
(Ni fallor) fuimus, septimus insuper

p Annum cardo rotat, dum fruimus
sole uolubili.

Instat terminus, & diem
Vicinum senio iam deus applicat.

Quid nos utile tanti spatio temporis egimus?

Aetas prima crepantibus

Fleuit sub ferulis, mox docuit toga

Infectum uitiiis falsa loqui, non sine crimine.

Tum lasciuia proteruitas,

Et luxur petulans (heu pudet, ac piget)

Coedauit iuuenem nequitiae sordibus, ac luto.

Ex in iurgia turbidos,

A rmarunt animos, & male pertinax

Vincendi studium subiacuit casibus asperis.

Bis legum moderamine

Frenos nobilium reximus urbium,

Ius ciuile bonis reddidimus, terruimus reos.

Tandem militiae gradu

Euectum pietas principis extulit

Affumptum propius stare iubens ordine pximo.

Haec dum uita uolans agit,

Inrepsit subito canities seni

Oblitum ueteris Messaliae consulis arguens.

Sub quo prima dies mihi

Quam multas hyemes uoluerit, & rosas

Pratis post glaciem reddiderit, nix capitis probat.

Nunquid talia proderunt

Carnis post obitum uel bona, uel mala,

PRVDENTII.

Cum iam quicquid idest, quod fuerã, mors aboleuerit
Dicendum mihi quisquis es.

Mundum, quem coluit, mens tua perdidit,
Non sunt illa dei, quæ studuit, cuius habebetis.

At qui sine sub ultimo

Peccatrix anima stultitiam exuat,
Saltem uoce deum concelebrat, si meritis nequit.

Hymnis continuet dies,

Nec nox ulla uacet, quin dominum canat.

Pugnet contra hereses. catholicam discutiat fidem.

Conculcet sacra gentium,

Labem Roma tuis inferat idolis,

Carmen martyribus deuoueat, laudet apostolos.

Hæc dum scribo, uel eloquor

Vinctis o utinam corporis emicem

Liber, quo tulerit lingua sono mobilis ultimo.

CATHEMERINON.

Hymnus ad Gallicantum. Vita socordis opprimat
 Pectus sepultum crimine,
 Et lucis oblitum suæ.
 Les diei nuntius
 a Lucem p̄pinquã Ferunt uagantes dæmonas
 præcinit, Latos tenebris noctium
 Nos excitator Gallo canente exterritos
 mentium Sparsim timere, & cedere.
 Iã Christus ad uitã uocat. Inuisa nam uicinitas
 Auferte clamat lestulos Lucis salutis numinis.
 A egros, sopores, desides, Rupto tenebrarum situ
 Casti'que, recti, ac sobrii Noctis fugat satellites.
 Vigilate iã sum proximus. Hoc esse signum præsciï
 Post solis ortum fulgidi. Norunt repromissæ spei,
 Serum est cubile spernere Quæ nos soporis liberi
 Ni parte noctis addita Speramus aduentum dei.
 Tempus labori adieceris. Quæ uis sit huius alitis,
 Vox ista, qua strepunt aues Saluator ostendit Petro,
 Stantes sub ipso culmine Ter ante, q̄ gallus canat,
 Pauloante q̄ lux emicet, Sese negandũ prædicans.
 Nostri figura est iudicis. Fit nanq̄ peccator prius,
 Testos tenebris horridis, Quã præco lucis proximæ
 Stratis'q; opertos segnib⁹ Inlustret humanũ genus,
 Suadet quietem linquere Finem'que peccandi ferar.
 Iam iam'que uenturo die. Fleuit negator denique
 Ut cum coruscis' flatibus Ex ore prolapsum nefas,
 Aurora cælum sparserit, Cũ mēs maneret innocēs,
 Omnes labore exercitos Animus'que seruaret fidē.
 Confirmet ad spē luminis. Nec tale quicquam postea
 Hic somnus ad tēpus datus, Lingua locutus lubrico ē
 Est forma mortis perpetis, Cantu'q; galli cognito,
 Peccata ceu nox horrida Peccare iustus destitit.
 Cogunt iacere, ac stertere. Inde est q̄ omnes credimus
 Sed uox ablato culmine Illo quietis tempore,
 Christi docētis præmonet, Quo gallus exultans canit,
 A desse iam lucem prope, Christum redisse ex inferis.
 Ne mens sopori seruiat. Tũc mortis opp̄ssus uigor,
 Ne somn⁹ usq; ad terminos Tunc lex subacta ē tartari,

PRVDENTII

Tunc uis diei fortior	Lux intrat, albescit polus,
Noctem coegit cedere.	Christus uenit, discedite.
Iam iam quiescant improba	Caligo terræ scinditur
Iã culpa furua obdormiat,	Percussa solis spiculo,
Iam noxa letalis suum	Rebus'q; iam color redit
Perpeffa somnũ, marceat.	Vultu nitentis sideris,
Vigil uiciffim spiritus	Sic noſtra mox obſcuritas,
Quodcunq; reſtat tẽporis	Fraudis'q; pectus conſciũ,
Dum meta noctis claudit,	Ruptis reſectum nubibus,
Stans, ac laborans excubet.	Regnante palleftit deo.
Ieſum ciamus uocibus,	Tunc non licebit claudere,
Flentes, precantes, ſobrii	Quod quiſq; fuſcũ cogitat,
Intenta ſupplicatio	Sed mane clareſcent nouo
Dormire cor mundũ uetat.	Secreta mentis prodita.
Sat conuolutis artubus	Furante lucem ſqualido
Senſum profunda obliuio	Impune peccat tempore,
Preſſit, grauauit, obruit	Sed lux dolis contraria
Vanis uagantem ſomniis.	Latere furtum non finit.
Sunt nempe falſa, & friuola,	Verſuta fraus, & callida
Quæ mundi alit gloria	A mat tenebris obtegi,
Ceu dormientes egimus,	Aptam'q; noctẽ turpibus
Vigilemus, hic eſt ueritas.	Adulter occultus fouet.
Aurum, uoluptas, gaudiũ,	Solecce furgit igneus
Opes, honores, proſpera	Piget. pudescit. pœnitet.
Quæcunq; nos inſflât mala,	Nec teſte quiſquã lumine
Fit mane, nil ſunt omnia.	Peccare conſtanter poteſt.
Tu Chriſte ſomnũ, diſiice,	Quis mane ſũptis nequiter
Tu rumpe noctis uincula,	Non erubescit poculis,
Tu ſolue peccatum uetus,	Cum fit libido, temperans
Nouum'q; lumeningere.	Caſtum'q; nugator ſapit.
	Nunc nũc ſeuerum uiuitor.
Hymnus ad matutinum.	Nũc nemo tentat ludicrũ,
	Inepta nunc omnes ſua
	Vultu colorant ferio.
	Hæc hora cunctis utilis
	Qua qſq; qđ ſtudet, gerat,
	Miles, togarus, nauita

Ox, & tenebræ,
 & nubila
 Confuſa mundi,
 & turbida,

CATHEMERINON.

Opifex. arator. infitor. Sed cū iubar claresceret,
 Illum forensis gloria, Lapsante claudus poplite,
 Hunc triste raptat classicum Femur'que uictus debile
 Mercator hinc, ac rusticus Culpæ uigorem perdidit.
 Auara suspirant lucra. Nutabat inguen faucium,
 At nos lucelli, ac fœnoris, Quæ corporis pars uilior,
 Fandi'que profus nescii Longè que sub cordis loco
 Nec arte fortes bellica, Diram fouet libidinem.
 Te Christe solum nouimus. Hæ nos docent imagines,
 Te mente pura, & simplici, Hominem tenebris obsitū,
 Te uoce, te cantu pio Si forte non cedat deo,
 Rogare curuato genu, Vires rebelles perdere.
 Flêdo, & canêdo discimus. Erit tamen beator
 His nos lucratur quæstibus. Intemperans membrū, cui
 Hac arte tantum uiuimus, Luctando claudū, & tabidū
 Hæc inchoamus munera Dies oborta inuenerit.
 Cum sol resurgens emicat. Tandem faceffat cæcitas,
 Intende nostris sensibus, Quæ nosmet in præceps diu
 Vitam'que totam dispice. Lapsos sinistris gressibus
 Sunt multa fucis inlita, Errore traxit deuiio.
 Quæ luce purgentur tua. Hæc lux serenum conferat,
 Durare nos tales iube, Puros'que nos præstet sibi.
 Quales remotis sordibus Nil loquamur subdolum.
 Nitere pridem iufferas Voluamus obscurum nihil.
 Iordane tinctos flumine. Sic tota decurrat dies,
 Quodcunq; nox mūdi dehinc Ne lingua mēdax, ne manus
 Infecit atris nubibus, Oculi'ue peccent lubrici,
 Tu rex Eoi syderis Ne noxa corpus inquinet.
 Vultu sereno inlumina. Speculator adstat desuper,
 Tu Sancte, qui tetram picem Qui nos diebus omnibus,
 Candore tingis lacteo, Actus'que nostros prospicit
 Ebano'que cryfallum facis, A luce prima in uesperum.
 Delicta terge liuida. Hic testis. hic est arbiter,
 Sub nocte Iacob cœrula Hic intuetur quicquid est
 Luctator audax angeli Humana quod mēs cōcipit'.
 Eousque lux surgeret, Hunc nemo fallit iudicem.
 Sudauit impar prælio.

Finis

hh iii

Hymnus ante Cibum. Artificem modulata suum?
 Crucifer bone Ipse homini, q̄a cūcta dedit,
 lucis fator, Quæ capim⁹ dñante manu
 O mniparens pie q̄ polus, aut hum⁹, aut pelag⁹
 uerbigena, A ere. gurgite. rure creant
 Edite corpore Virgineo, Hæc mihi subdidit, & sibi me.
 Sed prius in genitore potens Callidus inlaqueat uolucres
 Astra. solum. mare q̄ fierent. Aut pedicis dol⁹, aut maculis.
 Huc nitido precor intuitu, Inlita glutine corticeo
 Fleste salutiferam faciem Vimina plumigeram seriē
 Fronte serenus, & inradia, Impediunt, & ire uetant.
 Nominis ut sub honore tui Ecce per æquora fluctuagos
 Has epulas liceat capere. Texta greges sinuosa trahūt.
 Te sine dulce nihil domine, Piscis item sequitur calamū
 Nec iuuat ore quid appetēi Raptus acumine uulnifico
 Pocula ni prius, atque cibos Credula faucius ora cibo.
 Christe tuus fauor imbuerit Fundit opes ager ingenuas.
 Omnia sanctificante fide. Diues aristiferæ segetis
 Fercula nōstra deum sapiāt. Hic ubi uitea pampineo
 Christus & influat in pateras Brachia palmite luxuriant
 Seria. ludicra. uerba. iocos. Pacis alūna ubi bacca uiret.
 Deniq; qđ sumus, aut agim⁹ Hæc opulētia Christicolis
 Trina superna regat pietas. Seruit & omnia subpeditant.
 Hic mihi nulla rosæ spolia. Ab sit enim procul illa fames
 Null'aromate fragrat odor, Cædibus ut pecudū libeat
 Sed liquor influit ambrosi⁹, Sanguineas lacerare dapes.
 Nestaream' que fidē redolet Sint fera gentibus indomitis,
 Fusus ab usq; patris gremio. Prædia de nece quadrupedū
 Spne camœna leues ederas Nos oleris comanos siliq; facta
 Cigere tēpora quis solita es, Legumine multimodo
 Serta' que mystica dactylico, Pauerit innocuis epulis.
 Texere docta, liga strophio Spumea mūltra gerūt niueos
 Laude dei redimita comas. Vbere de gemino latices,
 Quod generosa potest aīa Per q; coagula densa liquor
 Lucis, & ætheris indigena Insolidū coit, & fragili
 Soluere dignus obsequium? Lac tenerū premitur calatho
 Quā data munera si recinat Mella recens mihi cecropia.

CATHEMERINON

Nectare fudat olente fa uis
 Hæc opifex apis aërio
 Rore liquat, tenui' q; thymo,
 Nexilis inscia connubii.
 Hic quoq; pomiferi nemoris
 Munera mitia proueniunt
 Arbor onus tremefacta suū.
 Deciduo grauis ibre pluit,
 Puniceos' q; iacit cumulos.
 Quæ uetere tuba, quæ ue lyra
 Flatibus incita, uel fidibus
 Diuitis omnipotentis opus,
 Quæq; fruenda patent hoī
 Laudib' æquiperare queat?
 Te pater optime mane nouo.
 Solis & orbita, cū media est,
 Te quoque luce sub occidua
 Sumei cū monet hora cibū,
 Nostra deus canet armonia.
 Quod calet halitus interior.
 Cord' qd' abdita uenatremit.
 Pulsat & icita, quod resonat.
 Lingua sub ore latens caueā
 Laus supi patris esto mihi.
 Nos igitur tua sancte manus
 Cespite composuit madido
 Effigiem meditata suam.
 Ut que foret rata materies
 Flauit & indidit ore animā.
 Tunc pamoena uireta iubet,
 Frondicomis habitare locis.
 Ver ubi perpetuum redolet,
 Prata que multicolora latex
 Quadrifluo celer amne rigat
 Hæc tibi nunc famulentur ait.
 V sibus omnia dedo tuis,
 Sed tamen aspera mortifero
 Stupite carpere poma ueto,
 Qui medio uiret in nemore.
 Hic draco perfidus, indocile
 Virginis inlicit ingenium,
 Ut socium malesuada uirū
 Mandere cogeret ex uetitis
 Ipsa pari peritura modo.
 Corpora mutua nosse nefas.
 Post epulas inoperta uident
 Lubricus error & erubuit.
 Tegmina suta parant foliis
 Dedec' ut pudor occuleret.
 Conscia culpa deum pauitans
 Sede propria procul exigit
 Innuba fœmina, quæ fuerat
 Coniugis excipit imperium
 Fœdera tristia iussa pati.
 Author & ipse doli coluber,
 Plestis improbus, ut mulier
 Colla trilingua calce terat.
 Sic coluber mulieb' e solum
 Suspicit, atq; uirum mulier.
 His ducibus uitiosa dehinc
 Posteritas ruit in facinus,
 Dum' q; rudes imitatur auos,
 fas' q;, nefas' q; simul glomerās
 Impia crimina morte luit.
 Ecce uenit noua progenies,
 Aethere proditus alter hō,
 Non luteus, uel ut ille prius.
 Sed deus ipse gerēs hominē
 Corporeis que carens uitiis,
 Fit caro uiuida, sermo patris
 Numine quā rutilāte grauis
 Nō thalamo, neq; iure tori,
 Nec genialibus inlecebris
 Intemerata puella parit.

□ □ □ □
Armonia

PRVDENTII

Hocodium uetus illud erat, Ah miseram peperere necē
 Hoc erat aspidis atq; hoīs Sufficiat semēl hoc facinus,
 Digladiabile discidium, Plasma dei potuisse mori.
 Quod mō cernua foemineis Oris opus, uigor igneolus.
 Vipera proteritur pedibus. Nō moritur, quia flante deo
 Edere nanq; deum merita Compositus, supo'q; fluens
 Oīa uirgo uenena domat De solio patris artificis
 Tractib' anguis inexplicitis Vim liquidæ rationis habet.
 Virus inerme piger reuomit Viscera mortua, quin etiam
 Gramine concolor in uiridi. Post obitum reparare datur.
 Quæ feritas mō nō trepidat E'que suis iterum cumulis
 Territa de grege candidulo Prisca renascitur effigies
 Impuidas lupus inter oues Puluereo coeunte situ.
 Tristis obambulat, & rabiđū Credo eqđē (neq; uana fides)
 Sāguis imemor os cohibet. Corpora uiuere more aiā.
 Agnus enim uice mirifica, Nā mō corporeū memini
 Ecce leonibus imperitat, De Phlegethōte gradu facili
 Exagitans'q; truces, aquilas. Ad superos remeasse deum.
 p uaga nubila, per'q; notos Spes eadē mea mēbra manet,
 Sydere lapsa columba fugat. Quæ redolentia funereo
 Tu mihi Christe colūba potēs Iussa quiescere sarcophago.
 Sāguine p̄sta cui cedit auis, Dux patilis rediuiuus homo
 Tu niueus per ouile tuum, Ignea Christ' ad astra uocat.
 Agnus hiare lupū phibes
 Sub iuga tigridis ora p̄mēs.
 Da locuples deus hoc famulis
 Rite precantibus, ut tenui
 Mébra cibo recreata leuent.
 Neq; piger imodiciis dapib'⁹
 Viscera tāta grauet stomach'⁹
 Haustus amarus abesto p̄cul.
 Nec libeat tetigisse manu
 Exitiale quid, aut uetitum.
 Gustus, & ipse modū teneat
 Sospitet ut iecur incolume.
 Sit satis anguibus horrificis,
 Liba quod impia corporib'⁹

F I

N I

S.

CATHEMERINON .

Ode post Cibum .

- P** Astis uisceribus, cibo'q; sumpto,
Quē lex corporis imbecilla poscit
Laudem lingua deo patri repēdat
Patri, qui cherubim sedile sacrum.
Nec non & Seraphim suum supremo
Subnixus folio tenet, regit' que.
Hic est, quem Zebaoth deum uocamus,
Expers principii, carens' que sine.
Rerum conditor, & repertor orbis.
Fons uitæ liquida fluens ab arce.
Infusor fidei. sator pudoris,
Mortis perdomitor. salutis author.
Omnes quod sumus, aut uigemus inde est.
Regnat spiritus ille sempiternus
A Christo simul & parente missus.
Intrat pectora candidus pudica,
Quæ templi uice consecrata rident
Postquam combiberint deum medullis.
Sed si quid uitii, doli'ue nasci
Inter uiscera iam dicata sensit
Ceus spurcum refugit celer facellum.
Tetrum fragrat enim uapore crasso
Horror conscius æstuante culpa,
Offensum' que bonum niger repellit.
Nec solus pudor, innocens' que uotum
Templum constituunt perenne Christo
In cordis medii sinu, ac recessu,
Sed ne crapula ferueat cauendum est
Quæ sedem fidei cibus refertam
Vsq; ad congeriem coarctet intus.
Parcis uictibus expedita corda
Infusum melius eum receptant.
Hic pastus animæ est, sapor' que uerus.
Sed nos tu gemino fouens paratu.
Artus, atque animas utroque pastu

Confirmas pater, ac uigore comples.
Sic olim tua præcluens potestas,
 Inter raucifonōs situm leones,
 Illapsis dapibus uirum refouit.
Illum fusile numen execrantem.
 Et curuare caput sub expolita
 Aeris materia nefas putantem,
Plebs diræ Babylonis, ac tyrannus
 Morti subdiderant, feris dicarant
 Seuis, protinus haustibus uorandum,
Osemper pietas, fides que tuta
 Lambunt indomiti uirum leones,
 Intactum'q; dei tremunt alumnum,
Astant cōminus & iubas reponunt,
 Mansuescit rabies, fame'que blanda
 Prædam rictibus lambit incruentis.
Sed cum tenderet ad superna palmas
 Expertum'que sibi deum rogaret.
 Clausus iugiter, indigens'que uictus.
Iussus nuntius aduolare terris,
 Qui pactum famulo daret probato,
 Raptim desiluit obsequente mundo.
Cernit forte procul dapes inemptas,
 Quas messoribus Abbacuc propheta
 Agresti bonus exhibebat arte.
Huius cæsarie manu prehensa
 Plenis sicut erat grauem canistris
 Suspensum rapit & uehit per auras,
Tum raptus simul ipse, prandium' que
 Sensim labitur in lacum leonum,
 Et quas tunc epulas gerebat, offert.
Sumas lætus ait, libens'que carpas
 Quæ summus pater, angelus'que Christi
 Mittunt libatibus sub hoc periculo.
His sumptis Danielus excitauit
 In cœlum faciem, cibo'que fortis
 Amen reddidit alleluia dixit.

CATHEMERINON.

Sic nos muneribus tuis refecti,
Largitor deus omnium bonorum
Grates reddimus & facramus hymnos.

Tu nos tristifico uelut tyranno,
Mundi scilicet impotentis actu
Conclusos regis, & feram repellis.

Quæ circum fremit, ac uorare tentat.
Infanos acuens furor edentes.
Tunc summe deus precemur unum.

Vexamur. premimur malis. rotamur.
Oderunt. lacerant trahunt. lacescunt.
Iuncta est suppliciiis fides iniquis.

Nec desit tamen anxiiis medela.
Nam languente trucidis leonis ira,
Illapſæ super ingeruntur eſcæ.

Quas si quis sitienter hauriendo
Non gustu tenui, sed ore pleno
Internis uelit implicare uenis.

Hic sancto satiatus ex propheta,
Iustorum capiet cibos uiroꝝ
Qui fructum domino metunt perenni.

Nihil est dulcius, ac magis saporum,
Nil quod plus hominem iuuare possit,
Quam uatis pia præcipientis orſa.

His sumptis licet insolens potestas
Prauū iudicet, inrogetq; mortem.
Impasti, licet inruant leones,

Nos semper dominum patrem fatentes,
In te Christe deus loquemur unum,
Constanteꝝ que tuam crucem feremus.

F

I N I

S.

PRVDENTII

Ode ad accensionem lucernæ.

*Prius etiã hic ymnus hêt
ans 8 plia*

i

Nuentor rutili Dux bone luminis,
Qui certis uicibus tempora diuidis,
Merſo ſole chaos ingruit horridum,
Lucem redde tuis Chriſte fidelibus.

Quamuis innumero ſydere regiam,
 Lunari q̄ polum lampade pinxeris,
 Incuſſu ſilicis lumina, nos tamen
 Monſtras ſaxigeno ſemine quærere.
 Hoc ſignas opere Conditor in clyte
 Lumen ueridicum mentibus omnium,
 In Chriſto domino quærere iugiter,
 Quem petram loquitur doctor egregius.
 Ne nesciret homo ſpem ſibi luminis
 In Chriſti ſolido corpore conditam,
 Qui dici ſtabilem ſe uoluit petram
 Noſtris igniculis unde genus uenit.
 Pinguis quos olei rore madentibus
 Lychnis, aut facibus paſcimus aridis.
 Quin & ſila fauis ſcirpea floreis
 Preſſo melle prius collita ſingimus.
 Viuax flamma uiget, ſeu caua teſtula
 Succum linteolo ſuggerit ebrío,
 Seu pinus piceam fert alimoniam,
 Seu ceram teretem ſtuppa calens bibit.
 Nectar de liquido uertice feruidum
 Guttatim lacrymis ſtillat alentibus,
 Ambuſtum quoniam uis facit ignea
 Imbrem de madido flere cacumine.
 Splendent ergo tuis muneribus pater
 Flammas mobilibus ſcilicet atria,
 Abſentem que diem lux agit æmula,
 Quam nox cum lacero uicta fugit peplo.
 Sed quis non rapidi luminis arduam
 Manentem que deo cernat originem?
 Moſes nempe Deum ſpinifero in rubo
 Vidit conſpicio lumine flammeum
 Felix, qui meruit ſentibus in ſacris,

CATHEMERINON.

- Cœlestis folii uifere Principem,
Iuffus nexa pedum uincula foluere,
Ne ſanctum inuolucris pollueret locū.
Hunc ignem populus ſanguinis inclyti
Maiorum meritis tutus, & impotens,
Suetus ſub dominis uiuere barbaris,
Iam liber ſequitur longa perauia.
Qua grefſum tulerant, caſtra'que cærulæ
Noctis per medium concita mouerant.
Plebem peruigilem fulgure præuio
Ducebat radius ſole micantior.
Sed Rex Niliaci littoris, inuido
Feruens felle, iubet præualidam manum
In bellum rapidis ire cohortibus,
Ferratas'q; acies clangere clafficum.
Sumunt arma uiri, ſe'que minacibus
Accingunt gladiis. triſte canit tuba.
Hic ſidit iaculis, ille uolantia
Præfigit calamis ſpicula gnoſiſ.
Denſatur cuneis turba pedestribus.
Currus pars, & equos, & uolucres rotas
Conſcendunt celeres, ſigna'que bellica
Prætendunt tumidis clara draconibus.
Hinc iam ſeruitii neſcia priſtini
Gens peluſiacis uſta uaporibus,
Tandem purpurei gurgitis hospita
Rubris littoribus feſſa reſederat.
Hoſtis dirus a deſt cum duce perfido,
Infert & ualidis prælia uiribus.
Moſes porro ſuos in mare præcipit
Conſtans, intrepidus tendere grefſibus.
Præbent rupta locum ſtagna uiantibus,
Riparum in faciem peruia ſiſtitur
Circumſtans uitreis unda liquoribus,
Dum plebs ſub biſido permeat æquore.
Pubes quin etiam decolor aſperis
Irritata odus, rege ſub impio .

PRVDENTII

- Hebræum sitiens fundere sanguinem
 Audet se pelago credere concauo.
I bant præcipiti turbine percita
 Fluctus per medios agmina regia.
 Sed confusa dehinc unda reuoluitur
 In semet reuolans gurgite confluo.
Currus tunc, & equos, tela'que naufraga,
 Ipsos & proceres, & uaga corpora
 Nigrorum uideas nare satellitam,
 Arcis iustitium ut triste tyrannicæ.
Quæ tandem poterit lingua retexere
 Laudes Christe tuas? qui domitâ Pharō
 Plagis multimodis cædere Præsuli
 Cogis iustitiæ uindice dextera.
Qui pontam rapidis æstibus inuium
 Perfultare uetas ut refluo in salo
 Securus pateat te duce transitus,
 Et mox unda rapax deuoret impios.
Cui ieiuna uia saxa loquacibus
 Exundant scatebris, & latices novos
 Fundit scisa filex, quæ sitientibus
 Dat potum populis axe sub igneo.
I nstar fellis aqua tristifico in lacu
 Fit ligni uenia mel uelut athicum.
 Lignum est, quo sapiunt aspera, dulcius.
 Nam præfixa cruci spes hominum uiget.
I mplet castra cibus, tunc quoq; ninguidus
 Illabens gelida grandine densus.
 His mensas epulis, hac dape construunt,
 Quam dat sydereo Christus ab æthere.
Necnon imbrifero uentus anhelitu
 Crassa nube leues inuehit alites,
 Quæ cõflata in humû cû semel agmina
 Fluxerunt, reduci non reuolant fuga.
Hæc olim patribus præmia contulit,
 Insignis pietas numinis unici,
 Cuius subsidio nos quoque uescimur,

CATHEMERINON.

Pascentes dapibus pectora mysticis.
Feffos ille uocat per freta seculi,
 Discissis populum turbinibus regens,
 Iactatas' que animas mille laboribus
 Iustorum in patriam scandere præcipit.

Illic purpureis testa rosariis
 Omnis fragrat humus, calta' que pingua,
 Et molles uiolas, & tenues crocos
 Fundit fonticulis unda fugacibus.

Illic & gracili balsama furculo
 Defudata fluunt, rara' q; cinnama
 Spirant, & solium, fonte quod abdito
 Præ lambens fluuius portat in exitum.

Felices animæ prata per herbida
 Concentu parili suaue sonantibus
 Hymnorum modulis dulce canunt melos,
 Calcant & pedibus lilia candidis.

Sunt & spiritibus sæpe nocentibus
 Pœnarum celebres sub styge feriæ.
 Illa nocte, sacer qua rediit deus
 Stagnis ad superos ex Acheronticis.

Non sicut tenebras de face fulgida
 Surgens oceano lucifer imbuit,
 Sed terris domini de cruce tristibus
 Maior sole nouum restituens diem.

Marcent supplicis tartara mitibus,
 Exultat' que sui carceris ocio
 Umbrarum populus liber ab ignibus,
 Nec feruent solito flumina sulphure.

Nos festis trahimus per pia gaudia
 Noctem conciliis, uota' que prospera
 Certatim uigili congerimus prece,
 Extructo' que agimus liba sacrario.

Pendent mobilibus lumina funibus
 Quæ suffixa micant per laquearia,
 Et de languidulis fota natatibus
 Lucem perspicuo flamma iacit uitro.

*Cautè tege, nam ex placitis theo-
 gia nullum ~~non~~ verè refri-
 gerium unquam est animabus
 damnatorū in inferno. forsã
 Prudentius pœtico more
 allusisse tantū voluit ad
 mirandã lætitiã diei
 Resurrectionis Domini.*

PRVDENTII

Credas stelligeram desuper aream
 Ornatam geminis stare trionibus.
 Et qua bosphorem temo regit iugum
 Passim purpureos spargier hesperos.
Ores digna Deus, quam tibi roscidæ
 Noctis principio grex tuus offerat,
 Lucem, qua tribuis nil preti osius,
 Lucem, qua reliqua præmia cernimus.
Tu lux uera oculis, lux quoque sensibus.
 Intus tu speculum, tu speculum foris.
 Lumen, quod famulans offero, suscipe,
 Tinctum pacifici chrisimatis unguine.
Per Christum genitum summe pater tuum,
 In quo uisibilis stat tibi gloria,
 Qui noster dominus, qui tuus unicus
 Spirat de patrio corde paraclitum,
Per quem splendor .honos. laus. sapientia.
 Maiestas. bonitas, & pietas tua
 Regnum continuat numine triplici,
 Texens perpetuis secula seculis. Amen. *Finis.*

Hymnus ante somnum.

Des pater supreme,	Totis bibit medullis
a Quæ nemo uidit unquã	Obliuiale poculum.
Patris'q; sermo Chrifte,	Serpit per omne corpus
Et spiritus benigne.	Lethæa uis nec ullum
O trinitatis huius	Miseris doloris ægri
Vis una, lumen unum,	Patitur manere sensum.
Deus ex deo perennis,	Lex hæc data est caducis
Deus ex utroque missus.	Deo iubente membris,
Fluxit labor diei,	Vt temperet laborem
Redit & quietis hora.	Medicabilis uoluptas.
Blandus sopor uicissim	Sed dum pererrat omnes
Fessos relaxat artus.	Quies amica uenas,
Mens æstuans procellis	Pectus'q; feriatum
Curis' que fauciata	Placat rigante somno.

CATHEMERINON.

L iber uagat per auras	Perplexa somniantem
Rapido uigore sensus,	Nouit famem futuram
Varias q̄ per figuras,	Clausis cauere aceruis.
Quæ sunt opera cernit.	Mox præful ac tetrarches
Q uia mens soluta curis,	Regnum per omne iussus
Cui est origo cælum.	Sociam tenere uirgam
Purus q̄ fons ab æthra,	Dominae resedit aulae.
Iners iacere nescit.	O q̄ profunda iustis
I mitata multiformes	Arcana per soporem
Facies sibi ipsa fingit,	Aperit tuenda Christus.
Per quas repente currens	Quam clara, quã tacenda.
Tenui fruatur actu.	E uangelista summi
S ed sensa somniantum	Fidissimus magistri
Dispar fatigat horror.	Signata quæ latebant
Nunc splendor intererrat,	Nebulis uidet remotis.
Qui dat futura nosse.	I psum tonantis agnum
P lerunq; dissipatis	Decede purpurantem,
Mendax imago ueris,	Qui conscium futuri
Animos pauore mœstos	Librum resignat unus.
Ambage fallit atra,	H uius manum potentem
Q uem rara culpa morum	Gladius perarmat anceps,
Non polluit frequenter	Et fulgurans utrinq;
Hunc lux serena uibrans	Duplicem minatur ictum.
Res edocet latentes.	Q uæsitore ille solus
A t qui coinquinatum	Animæ que, corporis que
Vitiis cor impiauit,	Ensis que bis timendus
Lusus pauore multo	Prima, ac secūda mors est.
Species uidet tremendas.	I dem tamen benignus
H oc patriarcha noster	Vltor retūdit iram,
Sub carceris cathena	Paucos que non piorum
Geminis simul minister	Patitur perire in æuum.
Interpres adprobauit.	H uic inclytus perenne
Q uorum reuersus unus	Tribuit pater tribunal
Dat poculum tyrāno,	Hunc optinere iussit
Ast alterum rapaces	Nomé supra omne nomē.
Fixum uorant uolucres.	H ic præpotens cruenti
I psum deinde regem	Extinctor Antichristi

PRVDENTII

Qui de furente monstro	Te chrismate innotatum.
Pulchrum refert trophæū.	Fac cum uocante somno
Quam bestiam capace[m].	Castum petis cubile,
Populosq; deuorantem,	Frontem, locumq; cordis
Quā sāguinis charybdim.	Crucis figura signet.
Ioannes execratur.	Cruce expellit omne crimē.
Hanc nempe quæ sacratum	Fugiunt crucem tenebræ.
Præferre nomen ausa	Tali dicata signo
Imam petit gehēnam	Mens fluctuare nescit.
Christo perempta uero.	Procul procul uagantum
Tali sopore iustus	Portenta somniorum
Mentem relaxat heros,	Procul esto peruicaci
Vt spiritu sagaci	Præstigator astu.
Cælum peragret omne.	O tortuose serpens,
Nos nil meremur horum,	Qui mille per mæandros,
Quos creber implet error,	Fraudesq; flexuosas
Concreta quos malarum	Agitas quieta corda,
Vitiat cupido rerum.	Discede, Christus lux est.
Sat est quiete dulci	Hic Christus est, liquefce.
Fessum fouere corpus	Signum, quod ipse nosti
Sat sinihil sinistrum	Damnat tuā cateruam.
Vanæ minentur umbræ.	Corpus licet fatiscens
Cultor dei memento	Iaceat recline paulo,
Te fontis, & lauacri,	Christum tamen sub ipso
Rorem subisse sanctum	Meditabimur sopore.

Hymnus ieiunantium.

Nazarene dux Bethlem uerbum patris,
 o Quem partus alui uirginalis protulit,
 Adesto castis Christe parsimoniis,
 Festumq; nostrum rex serenus aspice,
 Ieiuniorum dum litamus uictimam.
 Nil hoc profecto purius mysterio,
 Quo fibra-cordis expiatur liuidi
 Intemperata quo domantur uiscera
 Aruina putrem ne resudans crapulam

CATHEMERINON.

Obstrangulatæ mentis ingenium premat.
Hinc subiugatur luxus, & turpis gula,
Vini, atq; somni degener socordia
Libido sordes, inuerecundus lepos,
Variæq; pestes languidorum sensuum
Parcam subacte disciplinam sentiunt.
Nam si licenter diffluens potu, & cibo
Ieiunia rite membra non coherceas,
Sequitur frequenti marcida oblectamine
Scintilla mentis ut tempescat nobilis,
Animusq; pigris stertat ut præcordiis.
Frenentur ergo corporum cupidines,
Deterfa ut intus emicet prudentia,
Sic excitato perspicax acumine,
Liberq; flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.
Helias tali creuit obseruantia
Vetus sacerdos. ruris hospes aridi,
Fragore ab omni quem remotum, & segregẽ
Sprouisse tradunt criminum frequentiam
Casto fruente syrrium silentio.
Sed mox in auras igneis iugalibus,
Curruq; raptus euolauit præpeti,
Ne de propinquo sordium contagio
Dirus quietum mundus afflaret uirum
Olim probatis inclytum ieiuniis.
Non ante cœli principem septemplex
Moses tremendi fidus interpres throni
Potuit uidere quam decem recurfibus
Quater uolutis sol peragrans sydera
Omni carentem cerneret substantia
Vistis precantis solus in lachrymis fuit
Nam flendo perniox inrigatum puluerem,
Humi madentis ore pressit cernuo,
Donec loquentis uoce præstrictus dei
Expauit ignem non ferendum uisibus.
Ioannes huius artis haud minus potens

PRVDENTII

Dei perennis præcurrit filium,
 Curuos uiarum qui retorfit tramites,
 Et flexuosa corrigens dispendia
 Dedit sequendam calle recto lineam.
 Hanc obsequelam præparabat nuntius
 Mox affuturo construens iter Deo
 Cliuosa planis, confragosa ut lenibus
 Conuerterentur, ne' ue quicquam deuium
 In lapsa terris inueniret ueritas.
 Non usitatis ortus hic natalibus
 Oblita lactis iam uicto in pectore
 Matris tetendit serus infans uerbera
 Necante partu de senili effusus est
 Quam prædicaret uirginem plenam deo.
 Post in patentes ille solitudines
 Amictus hirtis bestiarum pellibus,
 Setis' ue tectus hispida & lanugine
 Secessit horrens inquinari, ac pollui
 Contaminatis oppidorum moribus.
 Illic dicata parcus abstinentia
 Potum, cibum'q; uir seueræ industriæ,
 In usq; serum respuebat uesterum.
 Parum locustis & fauorum agrestium
 Liquore pastum corporis uetus dare.
 Hortator ille primus, & doctor nouæ
 Fuit salutis. nam sacrato in flumine
 Veterum pietas lauit errorum notas,
 Sed tincta postquam membra defecauerat
 Cælo refulgens influebat spiritus.
 Hoc ex lauacro labe dempta criminum
 Ibant renati non secus, quam si rudis
 Auri recocta uena pulchrum splendeat
 Micet metalli siue lux argentei
 Sudum polito prænitens purgamine.
 Referre prisca stemma nunc ieiunii
 Libet fideli proditum uolumine,
 Ut diruendæ ciuitatis incolis

Fulmen

CATHEMERINON.

Fulmen benigni mansuefactum patris
 Pie repressis ignibus pepercerit.
 Gens insolenti præpotens iactantia
 Pollebat olim quam fluentem nequiter
 Corrupta uulgo soluerat lasciuia,
 Et inde bruto contumax fastidio
 Cultum superni negligebat numinis.
 Offensa tandem iugis indulgentiæ
 Censura, iustis excitatur motibus
 Dextram perarmat rhonpheali incendio
 Nimbos crepantes, & fragosos turbines
 Vibrans tonantū nubē flammæ quatit.
 Sed pœnitendi dum datur diecula,
 Si forte uellent improbam libidinem,
 Veteres'q; nugas condomare, ac frangere
 Suspendit ictum terror exorabilis,
 Paulum'que dicta substitit sententia.
 Ionam Prophetam mitis ultor excitat,
 Pœnæ imminenti iret ut prænuntius.
 Sed nosset ille cum minacem iudicem
 Seruare malle, q̄ ferire, ac plectere,
 Testam latenter uertit in Tharsos fugam.
 Celsam paratis pontibus scandit ratem
 Vdo reuincta fune puppis soluitur.
 Itur per altum. fit procellosum mare.
 Tum causa tanti quæritur periculi.
 Sors in fugacem missa uatem decidit.
 Iussus perire solus è cunctis reus,
 Cuius uoluta crimen urna expresserat
 Præceps rotatur, & profundo immergitur
 Exceptus inde beluinis faucibus
 A lui capaxis uiuus hauritur specu.
 Transmissa raptim præda cassos dentium
 Eludit ictus, in cruentam transuolans
 Impune linguam, ne retentam mordicus,
 Offam molares diffecarent uiuidi
 Os omne transit, & palatum præterit.

PRVDENTII

Ternis dierum, ac noctium processibus

Manfit serino deuoratus gutture.

Errabat illic per latebras uiscerum,

Ventris recessus circumibat tortiles

Anhelus, extis intus æstuantibus.

Intactus exin tertiæ noctis uice

Monstri uomentis pellitur singultibus,

Qua murmuranti fine fluctus frangitur,

Saluos'que candens spuma tundit pumices,

Ructatus exit, se'que seruatum stupet.

In Niniuitas se coactus percito

Gressu reflectit, quos ut increpauerat

Pudenda censor imputans obprobria,

Impendet inquit, ira summi iudicis,

Urbem'que flamma mox cremabit, credite.

Apicem deinde ardui montis petit

Visurus inde conglobatum turbidæ

Fumum ruinæ, cladis & diræ struem,

Tectus flagellis multimodis germinis,

Nato & repente perfruens umbraculo,

Sad mœsta postquam ciuitas uulnus noui

Hausit doloris, heu supremum palpitat,

Curfant per ampla congregatim mœnia

Plebs, & senatus, omnis ætas ciuium,

Pallens iuuentus. eiulantes fœminæ.

Placet frementem publicis ieiuniis

Placare Christum. mos edendi spernitur.

Glaucos amictus induit monilibus

Matrona demptis, pro'que gemma, & serico

Crinem fluentem sordibus spargit cinis.

Squalent recincta ueste pullati patres,

Setas'que plangens turba sumit textiles

Impexa uillis uirgo bestialibus,

Nigrante uultum contegit uelamine.

Iacens harenis & puer prouoluitur.

Rex ipse coos æstuantem murices

Lanam reuulsa dissipabat fibula

CATHEMERINON.

Gemmas uirentes, & lapillos sutiles
 Insigne frontis exuebat uinculum
 Turpi capillos impeditus puluere.
 Nullus bibendi, nemo uescendi memor
 Ieiuna mensas pubes omnis liquerat,
 Quin & negato lacte uagientium
 Fletu madescunt paruulorum cunulæ.
 Succum papillæ parca nutrix denegat.
 Greges & ipsos claudit armentalium
 Solets uiroꝝ cura, ne uagum pecus
 Contingat ore rotulenta gramina,
 Potum strepentis ne'ue fontis hauriant,
 Vacuis quærelæ perfonant præsepibus.
 Mollitus his, & talibus breuem deus
 Iram refrenat, temperans oraculum,
 Prosper sinistrum, prona nam clementia
 Haud difficulter supplicem mortalium
 Soluit reatum. fit'que faulrix flentium.
 Sed cur uetustæ gentis exemplum loquor
 Pridem caducis cum grauatus artubus
 Iesus, dicato corde ieiunauerit
 Prænuncupatus ore, qui prophético
 Emanuhel est siue nobiscum Deus.
 Qui corpus istud molle naturaliter
 Captum'que laxo sub uoluptatum iugo
 Virtutis arta lege fecit liberum
 Emancipator seruiens plasmatis
 Regnantis ante uictor, & cupidinis.
 Inhospitali nanq; secretus loco
 Quinis diebus osties labentibus
 Nullam ciborum uindicauit gratiam
 Firmans salubri scilicet ieiunio
 Vas appetendis imbecillum gaudiis.
 Miratus hostis posse limum tabidum
 Tantum laboris sustinere, ac perpeti
 Explorat arte sciscitator callida
 Deus ne membris sit receptus terreis,

PRVDENTII

Sed increpata fraude post tergum ruit
 Hoc nos sequamur quisq; nunc pro uiribus,
 Quod cōsecrati tum magister dogmatis
 Tuis dedisti Christe sectatoribus,
 Ut cum uorandi uicerit libidinem
 Late triumphet Imperator spiritus.
 Hoc est quod atri liuor hostis inuidet
 Mundi, poli que quod gubernator probat
 Altaris aram quod facit placabilem,
 Quod dormientis excitat cordis fidem,
 Quod limat ægram pectorum rubiginē.
 Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
 Nec sic calente sole tabescunt niues,
 Ut turbidarum scabra culparum seges
 Vanescit almo trita sub ieiunio
 Si blanda semper misceatur largitas.
 Est quippe & illud grande uirtutis genus
 Operire nudos, indigentes pascere.
 Opem benignam ferre supplicantibus.
 Vnam, parem' que fortis humanæ uicem
 Inter potentes atque egenos ducere.
 Satis beatus quisque dextram porrigit
 Laudis rapacem prodigam pecuniæ,
 Cuius sinistra dulce factum nesciat
 Illum perennes protinus complent opes,
 Ditat' que fructus fœnerantem centuplex.

Hymnus post Ieiunium.

Hriste seruorum regimen tuorū
 Mollib' q nos moderās habenis
 Leniter frenas, facili' q; septos
 Lege coherces
 Ipse cum portās onus impeditum,
 Corporis duros tuleris labores,
 Maior exēplis famulos remisso
 Dogmate palpas

CATHEMERINON.

Nona summiffum rotat hora solem
 Partibus uix dum tribus euolutis
 Quarta de uexo superest in axe
 Portio lucis.

Nos breuis uoti dape uindicata
 Solumus festum, fruimur'q; mensis
 Adfatim plenis, quibus imbuatur
 P rona uoluptas.

Tantus æterni fauor est magistri
 Doctor indulgens ita nos amico
 Lactat hortatu leuis obsequela ut
 Mulceat artus.

Adit & nequis uelit in uenusto
 Sordidus cultū lacerare frontem,
 Sed decus, uultus, capitis'que pexum
 Comat honorem.

Terge ieiunans ait omne corpus,
 Ne ue subducto faciem rubore
 Luteus tingat color, aut uotetur
 Pallor in ore.

Rectius læto tegimus pudore
 Quicquid ad cultum patris exhibemus
 Cernit occultum deus, & latentem
 Munere donat.

Ille ouem morbo residem, gregi'q;
 Perditam fanat male dissipantem
 Vellus adfixis uepribus per hirtæ
 Deuia siluæ.

Impiger pastor reuocat, lupis'q;
 Gestat exclusis humeros grauatos
 Inde purgatam reuehens aprico
 Reddit ouili.

Reddit & patris, uiridi'q; campo
 Vibrat in plexis ubi nulla lappis
 Spina, nec germé sudibus perarmat
 Carduus horrens.

Sed frequens palmis nemus, & reflexa

PRVDENTII

Vernat herbarum coma, tum perennis
 Gurgitem uivis uitream fluentis
 Laurus obumbrat.
 Hisce pro donis tibi fide pastor.
 Seruitus, quæ nam poterit rependi
 Nulla compensant pretium salutis
 Vota precantum.
 Quamlibet spreto sine more pastu
 Sponte confectos tenuemus artus,
 Te'que contemptis epulis rogemus
 Nocte, die'que.
 Vincitur semper minor obsequentum
 Cura, nec munus genitoris æquat,
 Frangit & cratem luteam laboris
 Grandior usus.
 Ergo ne limum fragilem solutæ
 Deferant uires, & aquosus albis
 Humor in uenis dominetur ægrum
 Corpus eneruans,
 Laxus, ac liber modus abstinenti
 Ponitur cunctis, neque nos seuerus
 Terror impellit, sua quenque cogit
 Velle potestas.
 Sufficit quicquid facias uocato
 Numinis nutu prius inchoare,
 Siue tu m ensam renuas, cibum'ue
 Sumere tentes.
 Annuit dexter deus, & secundo
 Prosperat uultu uelut hoc salubre
 Fidimus nobis fore, quod dicatas
 Carpimus escas.
 Sit bonum supplex precor, & medelam
 Conferat membris, animuin' que pascat
 Sparsus in uenas cibus obsecrantum
 Christicolaram.

CATHEMERINON.

Hymnus ad omnes horas.

A puer plectrum choreis, ut
d canam fidelibus

Dulce carmen, & melodum gesta

Christi insignia

Hunc camœna nostra solum pangat. hunc laudet *lyra.*

Christus est, quem rex sacerdos ad futurum protinus

Insulatus concinebat uoce. chorda, & tympano,

Spiritum cœlo influentem per medullas hauriens.

Facta nos etiam probata pangimus miracula.

Testis est orbis, nec ipsa terra, quod uidit, negat

Comminus deum docendis proditum mortalibus.

Corde natus ex parentis ante mundi exordium

Alpha & . ω . cognominatus ipse fons, & clausula

Omnium, quæ sunt, fuerunt, quæq; post futura sunt.

Ipse iussit, & creata, dixit ipse, & facta sunt

Terra. cœlum. fossa. ponti. trina rerum machina.

Quæque in his uigent sub alto solis, & lunæ globo.

Corporis formam caduci, membra morti obnoxia

Induit, ne gens periret primoplasti ex germine,

Merferat quam lex profundo noxialis tartaro.

O beatus ortus ille, uirgo cum puerpera

Edidit nostram salutem fœta sancto spiritu,

Et puer redemptor orbis os sacratū protulit.

Psallat altitudo cœli, psallant te omnes angeli,

Quicquid est uirtutis usquam psallat in laudem dei.

Nulla linguarum silescat. uox & omnis consonet.

Ecce quem uates uetustis, concinebant seculis,

Quem prophetarum fideles paginae sponponderant,

Emicat, promissus olim. cuncta conlaudent eum.

Cantharis infusa lymphæ fit salernum nobile.

Nuntiat uinum minister esse promptum ex hydria.

Ipse rex sapore tinctis obstupescit poculis.

Membra morbis ulcerosa uiscerum putredines

Mando, ut abluantur inquit. fit ratum, quod iusserat.

Turgidam cutem repurgant uulnerum piamina

Tuperennibus tenebris iam sepulta lumina
 In limo salubri sacri, & oris nectare
 Mox apertis, hac medela lux reducta est orbibus.
 Incepas uentum furentem, quod procellis tristibus
 Vertat æquor fundo ab imo, uexet, & uagam ratem
 Ille iussis obsecundat, mitis unda sternitur.
 Extimum uestis sacratæ furtim mulier attigit
 Protinus salus secuta est. ora pallor deserit.
 Siftitur riuus cruore, qui fluebat perpeti.
 Exitu dulcis iuuentæ raptum ephœbum uiderat
 Orba quem mater supremis funerabat fletibus
 Surge dixit. ille surgit matri, & stans redditur.
 Sole iam quarto carentem iam sepulchro absconditum
 Lazarum iubet uigere reddito spiramine
 Fœtidum iecur. reductus rursus intrat halitus.
 Ambulat per stagna ponti. summa calcat fluctuum.
 Mobilis liquor profundi pendulam præstat uiam,
 Nec fatiscit unda sanctis pressa sub uestigiis.
 Suetus antro bustiali sub cathenis frendere
 Mentis impos efferatis percitus furoribus
 Prosilis, ruitq; supplex, Christum adesse, ut senserat.
 Pulsa pestis lubricorum mille formis dæmonum
 Corripit gregis suilli fordida spurcamina,
 Se' que nigris mergit undis, ut pecus lymphaticum.
 Fert qualis ter quaternis ferculorum fragmina
 A statim referta iam sunt accumbentum millia,
 Quinque panibus peresis, & gemellis piscibus.
 Tu cibus, panis' que noster, tu perennis suauitas.
 Nescit efurire in æuum, qui tuam sumit dapem.
 Nec lacunam uentris implet, sed fouet uitalia.
 Clausus aurium meatus, & sonorum nescius
 Purgat ad præcepta Christi crassa quæque obstacula
 Vocibus capax fruendis, ac susurris peruius.
 Omnis ægritudo cædit, langor omnis pellitur.
 Lingua fatur quam ueterna uinxerant silentia.
 Gestat & suum per urbem lætus æger lectulum.
 Quin & ipsum ne salutis inferi expertes forent,

CATHEMERINON.

Tartarum benignus intrat, fracta cedit ianua.
 Vestibus cadit, reuulsis cardo indissolubilis.
 Illa prompta ad inruentes, ad reuertentes tenax
 Obice retrosum repulso porta reddit mortuos
 Lege uersa, & limen atrum iam recalcandum patet.
 Sed deus dum luce fulua mortis antra inluminat
 Dum stupentibus tenebris candidum præstat diem,
 Tristia squalentis æthræ palluerūt sydera.
 Sol refugit, & lugubri fordibus ferrugine
 Igneum reliquit axem, se'q; mœrens abdidit.
 Fertur horruisse mundus noctis æternæ chaos.
 Solue uocem mens sonoram. solue lingua mobilem
 Dic Throphæum passionis. dic triumphalem crucem.
 Pæge uexillum notatis, quod refulget frõntibus.
 O nouum cæde stupenda uulneris miraculum
 Hinc cruoris fluxit unda, lympha parte ex altera.
 Lympha nempe dat lauacrum. Tũ corona ex sanguine e
 Vidit anguis immolatam corporis sacri hostiam,
 Vidit & fellis perusti mox uenenum perdidit.
 Saucius dolore multo, colla fractus sibilat.
Quid tibi profane serpens profuit rebus nouis
 Plasma primum perculisse uersipelli astutia?
 Diluit culpam recepto forma mortalis deo.
 Ad breuem se mortis usum dux salutis dedit,
 Mortuos'que olim sepultos ut redire insuesceret
 Dissolutis pristinorum uinculis peccaminum.
 Tunc patres, sancti'que multi, conditorem præuium
 Iam reuertentem secuti. tertio demum die
 Carnis indumenta sumunt, e' que bustis prodeunt.
 Cerneret coire membra de fauillis aridis
 Frigidum uenis resumptis puluerem tepescere
 Ossa. neruos, ac medullas, glutino cutis tegi.
 Post ut occasum resoluit uita, & hominem reddidit
 Arduum tribunal alti uictor ascendit patris
 Inclytam cælo reportans passionis gloriam.
 Macte iudex mortuorum. macte rex uiuentium
 Dexter in parentis arce, quid uis uirtutibus

Omnium uenturus inde iustus ultor criminum.
 Te senes, & te iuuentus, paruulorum te chorus,
 Turba matrū, uirginum' que simplices puellulæ
 Voce concordēs pudicis perstreperēt concentibus
 Fluminum lapsus. & undæ. littorum crepidines
 Imber. æstus. nix. pruina. filua, & aura. nox. dies.
 Omnibus te concelebrent seculorum seculis.

Hymnus in exequiis defunctorum.

<p> d Eus ignee fons animarum, Duo qui socians elementa, Viuū simul, ac moribūdū Hominem pater effigiasti. Tua sunt, tua rector utraq; Tibi copula iungitur horū, Tibi dū uegetata cohærēt Spūs simul & caro uiuit. Rescissa sed ista seorsum. Soluūt hominē perimūt'q; Hum' excipit arida corpus. Animæ rapit aura liquore. Quia cuncta creata necesse ē Labefacta senescere tandē, Compacta'q; dissociari, Et dissona texta retexi. Hanc tu deus optime mortē Famulis abolere paratus, Iter inuiolabile monstrās, Quo pdita mēbra resurgāt Ut dum generosa caducis, Ceu carcere clausa ligātur Pars illa potentior extet, Quæ germē ab æthei traxit Si terrea forte uoluntas. </p>	<p> Luteū sapit & graue captat, Anim' quoq; pōdere uict' Sequitur sua mēbra deorsū. At si generis memor ignis Contagia nigra recuset Vehit hospita uiscera secū, Pariter'q; reportat ad astra. Nam qd̄ requiescere corpus Vacuū sine mēte uidem' Spaciū breue restat, ut alti Repetat collegia sensus. Veniēt cito secula, cum iam Socius calor ossa reuifiat, Animata'q; sāguine uiuo Habitacula pristina gestet. Que pigra cadauera pridem Tumulis putrefacta iacebāt Volucres rapiētur in auras Animas comitata priores. Hic maxima cura sepulchris Impēditur. hic resolutos Honor ultim' accipit art' Et funeris ambitus ornat. Candore nitentia claro Prætendere lintea mos est, Aspersa'q; myrrha sabæo Corp' medicamine seruat. </p>
--	---

CATHEMERINON.

Quid nã sibi saxa cauata? Quod per cruciamina leti
 qd pulcra uolūt mōumta Via panditur ardua iustis.
 Res quod nisi creditur illis Et ad astra doloribus itur.
 Nō mortua sed data sōno? Sic corpora mortificata
 Hoc prouida christicolarū Redeūt melioribus annis.
 Pietas studet utpote credēs Nec post obitū recalescēs
 Fore protinus omnia uiua, Compago fatiscere nouit.
 q̄ nūc gelidus sopor urget. Hęc quæ mō pallida tabo
 Qui iacta cadauera passim Color albidus inficit ora.
 Miserās tegit aggere terræ Tūc flore uenustior omni.
 Opus exhibet ille benignū Sāguis cute t̄guet amœna
 Christo prius omnipotēti. Iam nulla deinde senectus
 Quia lex eadem monet oēs Frontis decus iuida carpet,
 Gemitū dare forte subuna, Macies neq; sicca lacertos
 Cognatã q; funera nobis Succo tenuabit adefo.
 Aliena in morte dolere. Morb⁹ quoq; pestifer astus,
 Sancti sator ille Tobiaē Qui nūc populator āhelos
 Sacerac uenerabilis heros Sua nūc tormenta resudās
 Dapibus iam rite paratis Lucet inter uincula mille.
 Ius prætulit exequiarum. Hūc eminus aere ab alto
 Iam stantibus ille ministris Victrix caro ianq; perēnis
 Cyathos & fercula liquit, Cernet sine fine gementē
 Studio q; accit̄tus humãdi Quos mouerat ip̄e dolores
 Fleto dedit ossa sepulchro. Quid turba sup̄stes inepta
 Veniunt mox præt̄mia cœlo Clāgēs ululamina miscet?
 Pretium que repēdit̄ igēs. Cur tam bene cōdita iura?
 Nam lumina nescia solis Luctu dolor arguit amens?
 Deus inlita felle serenat. Iam mœsta quiesce querela.
 Iam tunc docuit pater orbis Lacrymas suspēdite m̄ies.
 Quam sit rationis egenis Nullus sua pignora plāgat
 Mordax & amara medela Mors hęc repatio uitæ est.
 Cū lux animū noua uexat. Sic semina sicca uirescunt,
 Docuit quoq; nō prius ullū Iã mortua, iam q; sepulta,
 Cœlestia cernere regna, Quæ reddita cesp̄ite ab imo
 Quã nocte & uulnere tristi Veteres meditatur aristas.
 Tolerauerit aspera mūdi. Nūc suscipe terra souēdum,
 Mors ipsa beator̄ indest, gremioq; hūc cōcipe molli

PRVDENTII

Nois tibi mēbra seq̄stro	Hoī qđ ademerat anguis.
Generosa & fragmīa credo	Illud precor optime ductor
Animae fuit hęc domus oli	Famulam tibi precipe mētē
Factoris ab ore creatae	Genitali in sede sacrari,
Feruens habitauit in istis	Quā liquerat exul & errās.
Sapiētia principe Christo.	Nos tecta fouebimus ossa
Tu depositum tege corpus	Violis & fronde frequentī
Non immemor ille reqret	Titulum q̄ & frigida saxa
Sua munera fictor & auctor	Liquido spargem ⁹ odore.
Proprii q̄ enigmata uultus.	
Veniant modo tēpora iusta	
Cū spem deus impleat oēm	Hymnus octauo Ka
Reddas patefacta necesse ē	lendas Ianua
Qualem tibi trado figurā.	rias.
Non si cariōsa uetustas	
Dissoluerit ossa fauillis,	Vidē quod artū
Fuerit que cinisculus arens.	q̄ circulum
Minimi mensura pugilli.	Sol iam recurrēs
Nec si uaga flamina, & aurae	deserit.
Vacuum per inanē uolātes	Christus ne terris nascitur
Tulerit cū puluere neruos,	Qui lucis auget tramitem.
Hominem periisse licebit.	Heu quam fugacem grām
Sed dum resolubile corpus	Festina uoluebat dies.
Reuocas de ⁹ , atq; reformas,	Quā penē subductā facē
Qua nam regione iubebis,	Sēsīm recisa extinxerat.
Animam reqescere purā.	Coelum nitescat laetius.
Gremio senis abdita sancti	Gratetur & gaudēs humus
Requabit ut est Eleazar	Scandit gradatim denuo
Quē floribus undiq; septū	Iubar priores lineas.
Diues procul aspicit ardēs.	Emerge dulcis pusio,
Sequimur tua dicta redēptor	Quem mater edit castitas
Quib ⁹ atra morte triūphās	Patens & Christus cōiugis
Tua per uestigia mandas	Mediator & duplex genus
Socium crucis ire latronē.	Ex ore quamlibet patris
Patet ecce fidelibus ampli	Sis ortus & uerbo editus,
Via lucida iam paradisi	Tamen paterno in pectore
Licet & nemo illud adire	Sophia callebas prius.

*Cautē lege
 am uidetur docere
 rimas priorū qua
 nihil purgandū de
 erunt, egressas à
 orpore detineri in
 paradiso ter
 est in illo, unde
 expulsus fuit Actū.
 ortasse Prudentiū
 er paradisi i oblitati
 t sinū Abrahā, non aliud
 intelligit, quā in uitate animae gloriā ante glorificationē corpore*

CATHEMERINON

Quæ prôpta cœlû cōdidit,
 Cœlum, diem'q; & cætera.
 Virtute uerbi effecta sunt,
 Hæc cūcta. nā uerbū deus.
 Sed ordinatis seculis,
 Rerum'q; digesto statu
 Fundatur ipse & artifex
 Permanfit in patris sinu.
 Donec rotata annalium
 Transuoluerentur millia,
 Atq; ipse peccantem diu
 Dignatus orbem uiseret.
 Nam cæca uis mortalium
 Venerans inanes nenas,
 Vela æra, uel saxa algida,
 Velligna credebat deum.
 Hæc dum sequuntur perfidi
 Prædonis in ius uenerant
 Et mancipatam fumo,
 Vitā barathro immerferāt.
 Stragem sed istam non tulit
 Christus cadentum gentiū
 Impune, ne forsan sui
 Patris periret fabrica.
 Mortale corpus induit,
 Ut excitato corpore,
 Mortis cathenā frāgeret.
 Hominem'q; portaret p̄i.
 Hic ille natalis dies,
 Quo te creator arduus
 Spirauit & limo indidit,
 Sermone carnem glutinas.
 Sentis ne uirgo nobilis
 Matura per fastidia
 Pudoris intactum decus,
 Honore partus crescere?
 O quanta rerum gaudia
 Aluus pudica continet,
 Ex qua nouellum seculum
 Procedit, & lux aurea.
 Vagitus ille exordium
 Vernantis orbis prodidit.
 Nam tunc renatus fordidū
 Mūdus ueternum depulit.
 Sparsisse tellurem reor
 Rus omne densis floribus,
 Ipsas'que harenas Syrtium
 Flagrasse nardo & nectare.
 Te cuncta nascentem puer
 Sensere dura & barbara,
 Vistus'que saxorum rigor
 Obduxit herbam cotibus.
 Iam mella de scopulis fluūt,
 Iam stillat illex arido
 Sudās amomum in stipite,
 Iam sunt myricis balsama.
 O sancta præsepis tui
 Aeterne rex cunabula,
 Populis'que p̄ seculū sacra
 Mutis & ipsis credita.
 Adorathæc brutum pecus
 Indocta turba scilicet
 Adorat excors natio
 Vis cuius in pastu sita est.
 Sed cum fideli spiritu
 Concurrat ad præsepia
 Pagana gēs, & quadrupes,
 Sapiat'q; quod brutū fuit,
 Negat patrum prosapia
 Perosa præsentem deum.
 Credas uenenis ebriam
 Furiis'ue lymphatam rapi.
 Quid prona per scelus ruis?
 Agnosce si quicquam tibi

PRVDENTII

Mentis refedit integræ	Arctoa quamuis sydera
Ducem tuorū principum.	In se retortis motibus
Hūc quē latebræ & obſtetrix	Obire nolint attamen
Et uirgo ſcæta & cunulæ,	Plerūq; ſub nimbis latēt.
Et imbecilla infantia	Hoc ſidus æternum manet.
Regem dederunt gētibus.	Hæc ſtella nūquā mergit.
Peccator intueberis	Nec nubis occurſu abdita
Celſum coruſcis nubibus	Obūbrat obductam facē.
Deiectus ipſe & inritis	Triftis cometa intercidat.
Plangens reatum ſletibus.	Et ſi quod aſtrum ſirio
Cum uaſta ſignum buccina	Feruet uapore, iam dei
Terris cremandis miſerit,	Sub luce deſtruſtum cadat.
Et ſciſſus axis cardinem	En Perſici ex orbis ſinu
Mundi ruentis ſoluerit.	Sol unde ſumit ianuam
Inſignis ipſe & præminens	Cernunt periti interpretes
Meritum rependet congrua	Regale uexillum magi.
His lucis uſum perpetis.	Quod ut refulſit, cæteri
Illis gehēnam & tartarum.	Ceſſere ſignorum globi,
Iudæa tunc fulmen crucis	Nec pulcher eſt auſus ſua
Experta qui ſit ſenties,	Conferre formam lucifer.
Quem te furoris præſule	Quis iſte tantus inquit
Mors hauſit & mox reddi/	Regnator aſtris impèrans,
(dit.	Quem ſic tremūt cœleſtia.
Hymnus Epiphaniæ.	Cui lux & æthra inferuiūt.
	Inluſtre quiddam cernimus
	Quod neſciat ſinem pati
	Sublime. celſū. interminū.
	Antiquius cœlo & chao.
	Hic ille rex eſt gentium,
	Populi quæ rex iudaici
	Promiſſus habrahæ patri,
	Eius' q; in æuum ſemini.
	Aequanda nam ſtellis ſua
	Cognouit olim germina
	Primus ſator credentium
	Nati immolator unici.
	Iam flos ſubit Dauiticus

Vicūq; Chriſtū q̄ritis
 q Oculos ī altū tollite
 Illic licebit uiſere
 Signum perennis gloriæ.
 Hæc ſtella quæ ſolis rotam
 Vincit decore, ac lumine,
 Veniſſe terris nuntiat
 Cum carne terreſtri deum.
 Non illa ſeruit noctibus
 Secuta lunam menſtruam
 Sed ſola cœlum poſſidens
 Curſum dierum temperat.

CATHEMERINON.

Radice iesse editus	Testator & sator iubet
Sceptri'q; per uirgam uirēs	A dire regnum & cernere.
Rerum cacumen occupat.	Regnū quod ambit omnia
Exin sequuntur perciti	Dia & marina & terrea
Fixis in altum uultibus,	A solis ortu ad exitum,
Qua stella sulcum traxerat,	Et tartara & cœlum supra.
Claram'q; signabat uiam.	Audit tyrannus anxius
Sed uerticem pueri supra	A desse regum principem
Signum pepēdit imminēs,	Qui nomen Israel regat,
Prona'q; submissum face	Teneat'que David regiam.
Caput sacratum prodidit	Exclamat amens nuntio
Videre quod postq; magi	Successor instat, pellimur
Eo apromunt munera,	Satelles, i, ferrum rape,
Strati'q; uotis offerunt	Perfunde cunas sanguine.
Tus myrrhā & aurū regiū.	Mas omnis infans occidat,
Agnosce clara insignia	Scrutare nutricum sinus,
Virtutis, ac regni tui	Inter'que materna ubera
Puer o cui trinam pater	Ensem cruentet pufio.
Prædestinavit indolem.	Suspecta per Bethlem mihi
Regem, deum'q; adnuntiāt	Puerperarum est omnium
Thesaurus, & flagrās odor	Fraus nequa furti subtrahat
Turis sabæi, ac myrrheus	Prolem uirilis indolis.
Pulis sepulchrū prædocet.	Transfigit ergo carnifex
Hoc est sepulchrū quo deus	Mucrone districto furens
Dum corpus extingui finit	Effusa nuper corpora,
Atque id sepultum fuscitat	Animas'q; rimatur nouas.
Mortis refregit carcerem.	Locum minutis artubus
O sola magnarum urbium	Vix interemptor inuenit.
Maior Bethlem, cui cōtigit	Quo plaga descēdat patēs,
Ducem salutis cœlitus	Iugulo'q; maior pugio est.
Incorporatum gignere.	O barbarum spectaculum
Altrice te summo patri	Inlisa ceruix cautibus
Hæres creatur unicus	Spargit cerebrum lacteum,
Homo ex tonantis spiritu,	Oculos'q; p uulnus uomit.
Idem'que sub mēbris deus.	Aut in pfundum palpitans
Hunc & prophetis testibus,	Mersatur infans gurgitem
Iisdem'que signatoribus	Cui subter arctis faucibus

PRVDENTII

Singulat unda & halitus, At nos subactos iugiter
 Saluete flores martyrum, Erroris imperio graui
 Quos lucis ipso in limine, Dux noster hoste faucio
 Christi insecutor sustulit, Mortis tenebris liberat.
 Ceu turbo nascentes rofas. Hic expiatam fluctibus
 Vos prima Christi uictima, Plebem marino in transitu
 Grex immolatorum tener, Repurgat undis dulcibus
 A rá ante ipsam simplices, Lucis columnam præferēs
 Palma & coronis luditis. Hic præliante exercitu
 Quid proficit tátū nefas? Pansis in altum brachiis
 Quid crimē Herodé iuuat? Sublimis Amalech premit
 Vnus tot inter funera Crucis quod instar tūc fuit.
 Impune Christus tollitur. Hic nempe Iesus uerior
 Inter coæui sanguinis Qui longa post dispendia
 Fluenta solus integer Victor suis tribulibus
 Ferrū, quod orbabat nurus Promissa soluit iugera.
 Partus sefellit uirginis. Qui ter quaternas denique
 Sic stulta Pharaonis mali Reffluentis amnis alueo
 Edicta quondam fugerat Fundauit & fixit petras
 Christi figuram præferens A postolorum stemmata.
 Moses receptor ciuium. Iure ergo se Iudæ ducem
 Cautum & statutum iusserat, Vidisse testantur magi
 Quo non liceret matribus Cum facta priscorum ducū
 Cū pōdus alui absolueret. Christi figuram pinxerint.
 Puerile pignus tollere. Hic rex priorum iudicum
 Mens obstetricis sedulæ Rexere qui Iacob genus,
 Pie in tyrannum cōtumax Dominæ, que rex ecclesiæ,
 Ad spem potentis gloriæ Tépli & nouelli & pristini.
 Furata seruat paruulum. Hunc posteri Effrem colunt,
 Quem mox sacerdotem sibi Húc sancta manasse dom⁹,
 Assumpsit orbis cōditor, Omnes' q; suspiciunt tribus
 Per quem notatam faxeis Biffena fratrum femina.
 Legem tabellis traderet. Quin & propago degener
 Licet ne Christum noscere Ritum secuta inconditū,
 Tanti per exemplum uiri? Quæcūque durum feruidis
 Dux ille cæso Aegyptio Baal caminis coxerant.
 Absoluit israe! iugo. Fumosa auorum numina

Saxum

APOTHEOSIS.

Saxum. metallum . stipité. Rex unus omnes possidet.
 Rafum. dolatum . festile. Laudate uestrum principē
 In Christi honorē deserit Omnes beati, ac perditi
 Gaudete qcquid gentiū est Viui. imbecilli, ac mortui.
 Iudæa. Roma, & Græcia. Iá nemo posthac mortuus.
 ægypte. thrax. pfa. scythia. FINIS.

AVRELII PRVDENTII CLEMENTIS.

V.C. APOTHEOSIS.

Hymnus de Trinitate.

St tria summa deus. trinum specimē.
 uigor unus

Corde patris genita est sapientia filius,
 ipse est.

Sanctus ab æterno subsistit spiritus ore.

Tempore nec senior pater est, nec numine maior.

Nam sapiens retro semper deus edidit ex se

Per quod semper erat gignenda ad secula uerbum.

Edere sed uerbum patris est, at cætera uerbi

Adsumptū gestare hominem, reparare peremptum.

Conciliare patri, dextra' que in sede locare,

Spiritus ista dei complet. deus ipse fideles

In populos charisma suum diffundere promptus

Et patris, & Christi uirtutem in corpora transfert.

Hymnus in infideles.

St uera secta te magister consulo

Rectam' ne seruamus fidem?

An uiperina non cauemus dogmata?

Et nescientes labimur?

Arctam salutis uix uiam discernere est

Inter reflexas femitas.

Tam multa surgunt perfidorum completa

Tortis polita erroribus,

Obliqua sese conferunt diuortia

PRVDENTII

Hinc indetextis orbitis
 Quas si quis errans ac uagus sectabitur
 Rectum relinquens tramitem
 Scrobis latentis pronus in foueam ruet,
 Quam fodit hostilis manus.
 Manus latronum quæ uiantes obsidet
 Iter sequentes deuium.
 Quid non libido mentis humanæ struat?
 Quid non malorum pruriat?
 Statum laceffunt omnipollentis dei
 Calumniosis litibus.
 Fidem minutis diffecant ambagibus
 Ut quisquis lingua est nequior
 Soluunt ligant'que questionum uincula
 Per syllogismos plectiles.
 Væ captiosis sycophantarum strophis
 Væ uersipelli astutiæ
 Nodos tenaces recta rumpit regula
 Infesta dissertantibus.
 Idcirco mundi stulta delegit deus,
 Ut concidant sophistica.
 De'que imbecillis subiugauit fortia
 Simplex ut esset, & credere.
 Lapis ecce nostro fixus offensaculo est,
 Impingat in quem uanitas.
 Signum cauenti, non cauenti scandalum.
 Hunc sternit, illum dirigit.
 Dum plura tentat cæcus in certo gradu
 Incurrit id, quod obuium est.
 Falx sola fidei est præferenda gressibus
 Ut recta sint uestigia.
 Quis in tenebris hostis errantes tamen
 Pulsat, trahit'que, & proterit?
 Qui sparsa ad ipsum comeantum transitum
 Frumenta sæuus deuorat.
 Qui læta Christi culta fur interpolat
 Addens auenas æmulas.

APOTHEOSIS.

Quas de ueneni lacte in herbam fertilem

Patitur colonos crescere.

Ne forte culmum fibra inani spiceum

Simul reuulsa internecet.

Expectat ergo dum dolosa, & farrea

Feruens coquat maturitas.

Det uentilabro lecta quæque, ut horreis

Vrat recrementum focis

Refert sed ipsa nosse, quæ messes necant.

Zizaniorum semina.

Contra Heresem, quæ patrem passum affirmant.

¶ Lurima sunt sed pauca loquar: ne
dira relatu

p Dogmata catholicam maculent
male prodita linguam.

Ille patrem pellens folio detrudit in arctum

Corporis humani gestamen, nec pauet ipsum

Obiectare neci, duro que adfigere ligno.

Passibilis'ne deus cuius species, & imago

Nulli uisa unquam. nec enim comprehendier illa

Maestas facilis sensu'ue oculis'ue manu'ue

Ioannis magni celebris sententia præsto est

Haud unquam testata deum potuisse uideri

Ille pater quem nulla acies uiolenta tuendo

Eminus ardentis penetrauit acumine uisus,

Qui se formam hominis non induit, & deitatis

Immésam adsumpto nõ temperat ore modo'ue

Aut euangelici pietas spernenda libelli.

Iam blaffeme tibi est, aut nunquam uisa beati

Vis intacta patris non admiscenda caducis,

Sed tamẽ, & patris est specimẽ, qđ cernere fas sit

Humanis aliquando oculis concurrere promptũ

Quod quis hebes intuitus speculamine glauco

Hument'que acie potuit nebulosus adire

Quisque hominum uidisse deum memoratur, ab ipso

Infusum uidit natum, nam filius hoc est

Quod de patre micans se prestitit inspiciendum
 Per species quas possit homo comprehendere uisu.
 Nam mera maiestas est infinita, nec intrat
 Obtutus aliquos, ni se moderamine formet.
 Hoc uidit princeps generosi seminis Abram
 Iam tunc dignati terras inuisere Christi
 Hospes homo in triplicem numen radiasse figuram,
 Hoc conluctantis tractarunt brachia Iacob
 Ipse dator legis diuinæ accedere coram
 Iussus, amicitia conlato qui stetit ore
 Comminus & sacris conianxit uerba loquelis
 Carnis in effigie Christum se cernere sensit,
 Sed maiora petens animum per uota tetendit
 In concessa homini plusquam mortale laborans
 Ipsum quantus erat sine corpore uisere Christum.
 Denique post multi sermonis mutua, postq;
 Conspectum presentis heri, & consortia longa
 Quæso ait, ut liceat te nunc deus optime nosse.
 Respondit dominus, mea non me cernere iustus
 Posteriora dabo, quod apertius absque aliena,
 Quam sumat facie uerbum non posse uideri,
 Posse tamen cum malit idem nunquam patre uiso
 Terrenis oculis habitu se ostendere nostro,
 Sæpe, & in angelicas uel mortales moderatum
 Induci species quæat, ut sub imagine cerni
 Hoc uerbum est, quod uibratum patris ore benigno
 Sumpsit uirgineo fragilem de corpore formam.
 Inde figura hominis non dum sub carne Moyssi
 Obiecta effigiem nostri signauerat oris,
 Quod quandoq; deus uerbi uirtute coactum
 Sumpturus corpus faciem referebat eandem,
 Sed tamen & sentum uisa est excita cremare
 Flamma rubum, deus in spinis uolitabat acutis
 Vulnificas que comas, innoxius ignis agebat,
 Effet ut exemplo deus inlapsurus in artus
 Spiniferos sudibus, quos texunt crimina densis,
 Et peccata malis hirsuta doloribus implent

APOTHEOSIS.

Inculto nam stirpe frutex uitiosus iniquis
 Luxuriam iurgis inhonesto effundere succo
 Cœperat, & nodos per ligamina crebra ligabat
 Cernere erat steriles subito splendescere frondes,
 Accensisq; circum foliis magno impete late
 Conlucere deum. nec spinea lædere texta
 Lambere sanguineos fructus, & poma cruenta
 Stringere mortiferi uitalia germina ligni.
 Quandoquidem tristes purgantur sanguine culpæ,
 Quem contorta rubus densis cruciatibus edit.
 Ergo nihil uisum nisi quod sub carne uidendum
 Lumen, imago dei, uerbum deus, & deus ignis,
 Qui sentum nostri peccamen corporis implet.
 Nam lucis genitor uerbi sator auctor, & ignis
 Creditur extra oculos ut apostolus edocet author,
 Qui negat intuitu fontem deitatis adiri.
 Credite, nemo deum uidit, mihi credite, nemo,
 Visibilis de fonte deus, non ipse dei fons
 Visibilis cerni potis est, qui nascitur. at non
 Innatus cerni potis est. latet os patris illud,
 Vnde deus, qui uisibilem se præstitit olim
 Tale aliquid formans in sese, quale secuta est
 Passio, quæ corpus sibi uendicat. ardua nam uis
 Est impassibilis. quoniam natura superni
 Ignis ad horrificas nescit descendere pœnas,
 Nec capit humanis angoribus excrucari
 Pura. serena. micans. liquido prælibera motu,
 Subdita nec cuiquam dominatrix ut pote rerum.
 Cui non principium de tempore, sed super omne
 Tempus, & ante diem maiestas cum patre summo,
 Immo animus patris, & ratio, & uia consiliorum,
 Quæ non facta manu, nec uoce creata iubentis
 Protulit imperium patrio ructata profundo.
 Hanc igitur non flagra secant, non sputa saluiis
 A spergunt, alapis non uexat palma relisis.
 Nec perfossa cruci clauorum uulnera figunt.
 His affecta caro est hominis, quam foemina prægnans
 Enixa est sub lege uteri, sine lege mariti.

Ille fame m patitur. fel potat, & haurit acetum.
Ille pauet mortis faciem. tremit ille dolorem
Dicite sacrilegi doctores, quia patre summo
Desertum iacuisse thronum contenditis, illo
Tempore quo fragiles deus est in lapsus in artus.
Ergo pater passus: quid non malus audeat error?
Ipse puellari conceptus sanguine creuit.
Ipse uerecundæ distendit uirginis aluum,
Et iam falsiloqua est diuini pagina libri,
Quæ uerbum in carnis loquitur fluxisse figuram.
At non qui uerbi pater est caro factus habetur,
Fige gradum scriptura tuum, nil mobile, & anceps
A dfirmasse decet, pater est quem cernere nulli
Est licitum, pater est qui nunquam uisus in orbe est.
Nec mundana inter radiauit lumina coram.
Verbum conspicuum misit, missum que recepit,
Cum uoluit, uerbo præstrinxit uiscera puræ
Virginis, & uerbo struxit puerilia membra.
Ipse quidem in terris uirtute, & numine præsens
Semper adest quocunq; loci, nec pars uacat ulla
Maiestate patris, nusquam est genitor deus absens
Per uerbum, sed semper adest, atq; inde Philippo
Christus ait, tanto tecum iam tempore uersor,
Et patrem te nosse negas, quem perspicias in me
Est inuisibilis donum patris edere natum
Visibilem, per quem ualeat pater ipse uideri.
Nec solis sanctorum oculis, sed lumine cassis,
Cæcorum cæcos loquor. atra secordia quorum
Corde tenebroso uerum perpendere nescit,
Quem si perspicuum mortalibus inficiaris
Fare age, quem uidear Babylonis ab arce tyranni
Innocuas inter flammæ procul exspaciantem
Calcantem rapidos inadustis fratribus ignes
Nempe ait, o proceres tres uasta incendia anhelis
Accepere uiros fornacibus, additus unus
Ecce uaporiferos ridens interfecat ignes
Filius ille dei est, fateor quem uictus adoro
Inrivas remouete faces, tedas que tepentes
Subtrahite, friget succensi sulphuris ardor.

Filius haud dubium est, ait hæc miracula rerum,
Quem uideo deus ipse, dei certissima proles
Imperat, immensis ardoribus, & domat iras
Insultans famulâte rogo, piceos' que furores
Comprimat, & rabiem flammaram algescere cogit
Barbaricos calida aura sinus non tangere iussa
Præterit, & tenues stridens transcurrit amictus
Ipse per Assyrias metuit uapor ire tiaras
Ne coma, fusa humeris fumo obfordescat amaro.
Hæc ait, & uarios iubet obmutescere cantus
Organa, sambucas, citharas, calamos' q̄, tubas' q̄.
Stulta superstitio tacuit, uox festa quieuit,
Quæ male conspicuæ celebrabat imaginis aurum
Carmina sanctorû resonant iam sola uirorum
Concentu triplici regem laudantia cœli,
Qui mare, qui terras, qui lucida sydera fecit
Ignibus & mediis securos textit alumnos.
Semper in auxilium sermo patris omnipotentis
Descendit seruando homini, mortalia semper
Admiscenda sibi proprio curauit amore,
Vt socianda caro, domino' que implenda perenni
Degenerem uitam, quæ tunc animalis agebat
Exemplo mutaret heri, similes' que per artus
Cernere confortem terreni adsuesceret oris,
Participem' que suum uisu uelut obside nosse,
Et consanguineo paulatim accedere Christo,
Ergo animalis homo, quondam nunc spiritus illum
Transtulit ad superi naturam seminis. ipsum
Infundendo deum mortalia uiuificantem.
Nunc noua materies solidata intercutit flatu.
Materies, sed nostra tamen de uirgine tracta
Exiit antiquæ corrupta exordia uitæ.
Immortale bonum proprio spiramine sumens.
Filius ille hominis, sed filius ille tonantis
Iam solum uultum patris aspicit, & uidet ipsum.
Nemo patrem nouit, nisi filius, & cui monstrat
Filius, & nostri mediator, & omnipotentis.
Denique concludam breuis ut compendia summæ,
Non pater in carnem descendit, sed patris arcem
Sumpta caro ascēdit, natus p̄ utrūq; cucurrit. kk iiiii

Contra Vnionitas. i. Sabelianos hæreticos.

Ede profanator Christi, iam cede

Sabelli,

Depositor' que patris, nati' que insane
negator.

Non'ne patrem uiolas, dum natum scire recusas?
Quandoquidem non est genitor, nisi filius extet,
Nec uocitare patrem potis es, quem germine fraudas.
Sed fortasse uelis patriæ pietatis honore
Despoliare deum contentus nomine nudo
Quod deus est, adimas' que decus patris, & generis uim,
Et quis in idolio recubans inter sacra mille,
Ridiculos' que deos uenerans sale. cespite. ture
Non putat esse deum summum, & super omnia solum,
Quamuis Saturnis. Iunonibus, & Citheræis,
Portentis' que aliis fumantes consecret aras.
Attamen in cœlum quoties suspexit, in uno
Constituit ius omne deo, cui seruiat ingens
Virtutum ratio uariis instructa ministris.
Quæ gens tam stolidi est animis, tam barbara linguis?
Quæ'ue superstitio tam sordida, quæ caniformem,
Latrantem' que throno cœli præponat Anubini
Nemo Cloacinæ, aut Tiphonæ super astra deabus
Dat solium, quamuis solidam perfoluat acerram,
Sacrilegis' que molam manibus rimetur, & exta.
Consule barbati deliramenta Platonis,
Consule & hircosus Cynicus quod somniat, & quos
Texit Aristoteles torta uertigine neruos.
Hos omnes quamuis anceps labyrinthus, & error
Circunflexus agat, quamuis promittere & ipsi
Gallinam soleant, aut gallum, clinicus ut se
Dignetur præstare deus morientibus æquum,
Cum uentum tamen ad normam rationis, & artis
Turbidulos sensus, & litigiosa fragosis
Argumenta modis concludunt numen iu unum.
Cuius ad arbitrium sphaera mobilis, atq; rotunda

APOTHEOSIS.

Voluatur, feruent' que suos uaga sydera curfus.
 Non recipit natura hominis, modo quadrupes ille
 Non sit, & erecto spectet cœlestia uultu,
 Non recipit, neget ut regimen pollere supremum,
 Istud & ipse Numæ tacitus sibi sensit aruspex,
 Semifer & Scottus sentit cane milite peior.
 Sed nos qui dominum libris, & corpore, iam bis
 Vidimus, ante fide, mox carne, & sanguine coram,
 Quinque uoluminibus uatum Cruce teste probatis
 Rimantes digitos costarum in uulnera cruda
 Mersimus, & manuum uisu dubitante lacunas
 Scrutati, æternum regem cognouimus Iesum.
 A biurare deo titulum, nomen' que paternum
 Credimus esse nefas, qui regem protulit ex se
 Non regem populi Parthorum, aut Romulidarum,
 Sed regem summæ, & mediæ rationis, & imæ,
 Atque ideo rerum dominum, & super omnia regem
 Carnis habet medium, summum patris, & stygis imū
 Desiuit his gradibus, rursus' que reuoluitur in se
 Est deus. est & homo, fit mortuus, & deus idem est
 Omnia percurrit naturæ munia pronæ,
 Et rursus patris in gremium replicata reportet,
 Mortua quæ fuerant, ipsos quoque subuehat artus,
 Hæc fore cum ueterum cecinissent organa uatum,
 Nos oculis. manibus. congressu. uoce. loquela.
 Experti heroum tandem intelleximus orsa
 Priscorum, & uiso patefacta oracula Christo.
 Hæc est nostra salus. hinc uiuimus. hinc animamur.
 Hoc sequimur. nunquam detracto nomine nati
 Appellare patrem, patris & sine nomine nunquam
 Natum nosse deum. nunquam nisi sanctus & unus
 Spiritus intersit, natum' que patrem' que uocare,
 Sicutamen hæc constare tria, ut ne separe ductu
 Tris faciam, tribus his subsistat, sed deus unus,
 Nec pater ipse autem, qui filius, ut quia natum
 Scimus ab innato, uere pater, & fatauere
 Sit soboles, nec sit genitor sibi filius ipse,

PRVDENTII

Siue pater, natus fuerit, siue ipse repente
 Perquam ridiculum est, & futile, natus ut ex se
 Nascendi noua materies, ac se deus ultro
 Ediderit, natum q̄ sibi se fecerit ipsum.
 Nil falsum, aut mendax diuina uocabula fingunt,
 Qui pater est, gignendo pater, tum filius ex hoc.
 Filius authore ut genitus quod sit patre summo
 Summus & ipse tamen, nec enim minor aut patre dispar.
 Vnde in utroq; operis forma indiscreta, nisi omnem
 Vim maiestatis patriæ generosus haberet
 Filius, id' q̄ deus genitor quod filius esset.
 Pergunt ulterius scrutantes. quid sit id ipsum
 Gignere, si fas est humanos tendere sensus
 Vsq; ad secretum, quod tempora cuncta, dies' q̄
 Præuenit antiquos, & principium super ipsum
 Eminent, & quodcunq; potest homo quærere, transit.
 Cum sit difficilis uia noscere principiorum
 Semina, cui dabitur mortali exquirere. quid nam
 Ultra principium deus egerit. aut quo pacto
 Ediderit uerbum, quod principio caret omni.
 Hoc solum scimus, quod traditur esse, deum' q̄
 Non genitus genitor generauerit, unus & unum.
 Integer integrum. non coeptum, sed tamen ortum,
 Et conperpetuum retro patris. sed patre natum,
 Sed nec decisus pater est, Vt pars patris esset
 Filius, extendens nec se substantia tractim
 Produxit, minuit' ue aliquid de numine pleno.
 Dum mutata nouum procudit portio natum,
 Non conuertibilis, nec demutabilis unquam.
 Est deus, aut gignendo aliquid sibi detrahit, atq;
 Totus & ex toto deus est de lumine lumen.
 Quando autem lumen sine lumine, quando refulgens
 Lux fulgore caret, quando est ut prodigus ignis
 Ignem deminuat. quando pater & deus, & lux,
 Non lucis deus, & pater est, qui si pater olim
 Non fuit, & serum genuit post tempora natum
 Fit nouus. in' q̄ nouum ius proficit, absit ut unquam.

APOTHEOSIS.

Plenus proficiat, qui non eget incremento,
Et deus, & genitor, lumen'q;, & gloria semper
Ille fuit, nec post sibi contulit, ut pater esset.

Sicfit ut æternum credamus cum patre Christum

Illo authore satum, cui nullus præfuit author.

Hæc tu si dubitas nati mysteria Christi

Perdite, catholica non es de plebe, sed unus

De grege turifero uenerator deucalionum

Deuotus cippo, ficulni stipitis unctor.

Quin potius scrutare dei signacula in ipso

Fonte uetustatis, percurre scrinia primi

Scriptoris, quem non Bardus pater, aut auus augur,

Fabula nec ueteris famæ, nec garrula nutrix.

Nec sago clangore loquax, & stridula cornix

Rem docuere dei, sed coram proditus ipse,

Ipsè deus trepidum mortalem mitis amico

Imbuit alloquio, se'q; ac sua summa retextit.

Nimirum meminit scriptor doctissimus illo

Orbis principio non solum, nec sine Christo

Informasse patrem facturæ plasma nouellæ.

Fecit ait condens hominem deus, & dedit olli

Ora dei. quidnam est aliud quam dicere solus

Non erat? atq; deo deus adsistebat agenti?

Cum dominus faceret domini sub imagiue plasma?

Christus forma patris. nos Christi forma & imago

Condimur in faciem domini bonitate paterna

Venturo in nostram faciem post secula Christo,

Possum multa sacris exempla excerpere libris

Ni refugis quæ te doceant. non in patre solo

Vim maiestatis positam, sed cum patre Christum

Esse deum, uelut ille ait genealogus idem

A domino dominus flammæ pluit in Sodomitas,

Quis dominus? de quo domino? si solus ab arce

Syderea spectat pater? aut ardescit in iras?

Filius armatam domini patris ignibus iram

Spargebat dominus. sunt unum fulmen utraq;.

PRVDENTII

A duersus Iudaeos.

Aec si iudaicos sic intellecta rigassent
h Auditus, stupidas ut possent tangere fibras.
 Audissent dominum uirtutum, qui pereuntes
 Venerat ut seruaret oues, sed ab aurib⁹ omnis

Fluxerat ornatus, caput & iam costile Bahal
 Finxerat, auriculas' q̄ suo spoliarat honore.
 Dux populi peccantis adest de monte corusci
 Luminis. alloquio' q̄ dei tabulas' que tremendo
 Incisas digito caeca ad tentoria defert.
 Sed cadit in faciem plebs non uisura profundæ
 Legis in effigie scriptum per ænigmata Christum
 Infelix, quæ luce oculos præstricta pauentes
 Texerit, & pressa faciem uelarit amictu.
 At nos reiecto Christum uelamine coram'
 Cernimus, atq; deum uultu speculamur aperto.
 Nec sub lege graui depressa fronte iacemus,
 Sed legis radium sublimi agnoscimus ore.
 Heu frondosa prius ramis felicibus arbor
 Pinguibus heu quondam radix oleagina baccis,
 Ecce tibi inserto reuirescit nunc oleastro
 Truncus, & externi uestitur cortice libri.
 Iam miserere tui. non se siluestris oliui
 Surculus, exultans alieno stipite iactat,
 Sed monet ut generis proprii memor unguine amaro
 Contristare comas desuescas, stirpe nec imo
 Inuideas missis in celsa cacumina uirgis.
 Blasphemias dominum gens ingratiſſima Christum.
 Pascha tuum dic dic cuius de sanguine festum
 Tam solenne tibi est? quis tandem cæditur agnus?
 Anniculus sacer ille tibi redeuntibus annis.
 Sed sacer in pecude stultum est sic credere sacrum
 Sanguine balantis summos contingere postes
 Lasciuire choris, similaginis azimon esse
 Cum fermentati turgescant crimine mores,
 Non fapis imprudeus nostrum te fingere pascha?

APOTHEOSIS.

Legis & antiq; præductis pingere sulcis
 Omne sacramentum retinet, quod passio uera,
 Passio quæ nostram defendit sanguine frontem,
 Corpoream'q; domum signato conlinit ore.
 Hanc fugit exclusis Aegyptia plaga flagellis,
 Hæc regis Pharii regnum ferale resoluit,
 De'q; potestatis mundanæ grandine densa
 Eripit Abraham cum stirpe, & gente fideli
 Abraham genus est, uerum cui sanguis in ore
 Creditur. inscriptus'q; rubet cui uisus in orbe,
 Haud dubitante fide, deus est deus ex patre uerus.
 Ille deum uidit. uisum mox credidit, at tu
 Posteritas carnis carnaliter omnia cernens
 Carnis opus sub lege geris, quam spiritus implet
 Interior. nec enim lex cælo carnea fluxit,
 Quam tu carne colis. sed Christo fixa, meam'q;
 Spem paritura utero, quam spem nisi numinis alium
 Lumen, & aduentum domini quem uiderat Abræ
 Prima fides. nostris'q; pater promiserat olim
 Perspiciendum oculis, & legis uoce probandum.
 Nec solum legis. nanque iam littera Christum
 Non habet, aut quæ non scriptorum armaria Christi
 Laude referta nouis celebrant miracula libris?
 Hebræus pangit stilus. Attica copia pangit.
 Pangit, & Ausoniæ facundia tertia linguæ.
 Pilatus iubet ignorans. sic triba tripertitis
 Digere uersiculis, quæ suffixa potestas
 Fronte crucis, titulus sit triplex triplice lingua.
 Agnoscat Iudæa legens, & Græcia norit,
 Et uenerata deum percenseat aurea Roma
 Quicquid in ære canore boans tuba curua remugit,
 Quicquid ab arcano uomit ingens spiritus haustu,
 Quicquid casta chelys, quicquid testudo resultat
 Organa disparibus calamis quod consona miscent,
 Aemula pastorum quod reddunt uocibus antra
 Christum cõcelebrat, Christum sonat. omnia Christũ.
 Muta etiam fidibus sanctis animata loquuntur.

PRVDENTII

O nomen prædulce mihi lux & decus, & spes,
 Præsidium que meum, requies o certa laborum,
 Blandus in ore sapor. flagrans odor. inriguus fons
 Castus amor. pulchra species. sincera uoluptas.
 Si gens surda negat sibi tot præconia de te
 Tam multas rerum uoces, clementa'q; tantæ
 Nuntia letitiæ stolidas intrare per aures
 Audiat insanum bacchantis energia monstri
 Quod rabidus clamat capta inter uiscera dæmon,
 Et credat miseranda suis, torquetur Appollo
 Nomine percussus Christi, nec fulmina uerbi
 Ferre potest, agitant miserum tot uerbera, linguæ
 Quot laudata dei resonant miracula Christi.
 Intonat Antistes domini. fuge callide serpens,
 Exue te membris, & spiras solue latentes
 Mancipium Christi fur corruptissime uexas.
 Desine, Christus adest humani corporis ultor,
 Non licet ut spolium rapias, cui Christus inhæsit.
 Pulsus abi uentose liquor. Christus iubet exi.
 Has inter uoces medias Cyllenius ardens
 Eiulat, & notos suspirat Iuppiter ignes.
 Ecce Gerassenos legio ruit effera porcos,
 Et post multiplices busti sub rupe catheras.
 Pœnarum gemitus longis grûnitibus edit.
 Clamarat sed ab ore hominis cognoscimus Iesum
 Nate Deo. nate sceptris & germine Daud.
 Quis sis, quid uenias, qua nos uirtute repellas
 Nouimus, aduentus que tui terrore iacemus.
 Hæc Iudæa tuas uox non peruenit ad aures,
 Peruenit mentem, sed non penetrauit egenam
 Lucis & a primis foribus disclusa refugit.
 Audiit aduentum domini, quem solus hiberi
 Vesper habet roseus, & quem nouus excipit ortus
 Laxauit Scythicas uerbo penetrante pruinas
 Vox euangelica, hircanas quoque seruida brumas
 Soluit, ut exutus glacie iam mollior amnis
 Caucasea de coté fluat Rodopeius hebrus

A P O T H E O S I S

Manfuevere Getæ. feritas' que cruenta Geloni
 Lacte mero sitiens exanguia pocula miscet
 Libatura sacros Christi de sanguine potus.
 Nouit & Atlantis pridem plaga perfida Mauri
 Dedere crinitos ad Christi alteria reges,
 Ex quo mortalem præstrinxit spiritus alium
 Spiritus ille dei, deus. & se corpore matris
 Induit atq; hominem de uirginitate creauit,
 Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra,
 Non tripodas Cortyna regit. non spumat anhelus
 Fata Sibyllinis fanaticus edita libris
 Perdidit insanos mendax dodona uapores.
 Mortua iam mutæ lugent oracula cumæ
 Nec responsa refert libycis in syrtibus. Ammon
 Ipsa suis Christum capitolia romula mœrent
 Principibus lucere deum, destructa'q; templa
 Imperio cecidisse ducum. iam purpura supplex
 Sternitur Aeneadæ rectoris. ad atria Christi,
 Vexillum' que crucis summus dominator adorat.
 Principibus tamen e' cunctis non defuit unus
 Me puero, ut memini, ductor fortissimus armis.
 Conditor & legum celeberrimus, ore, manu' que
 Consultor patriæ. sed non consultor habendæ
 Religionis, amans tercentum millia diuum.
 Perfidus ille deo, quamuis non perfidus urbi
 Augustum caput ante pedes curuare Mineruæ
 Fictilis, & soleas Iunonis lambere plantis
 Hercules aduolui. genua incuruare Dianæ.
 Quin & Apollineo frontem submittere gypso,
 Aut Pollucis equum suffire ardentibus extis
 Forte litans Hecaten placabat sanguine multo.
 Pontificum festis ferienda securibus illic
 Agmina uaccarum steterant, uitulas' que reuincta
 Fronte coronatas umbrabat torta cupressus.
 Iam' que insertato refererat uiscera cultro
 Vittatus de more senex, manibus'q; cruentis
 Tractabat trepidas letali frigore fibras,

PRVDENTII

Postremos' que' animæ pulsus in corde tepenti
 Callidus interpres numeris & fine notabat,
 Cum subito exclamat media inter sacra sacerdos
 Pallidus, en quid ago, maius rex optime maius
 Numen nescio quod nostris interuenit aris,
 Quam sufferre queant spumantia cimbria lacte
 Cæsarum sanguis pecudum uerbena coronæ
 Accitas uideo longe dispergier umbras
 Territa Proserphonæ uertit uestigia retro,
 Extinctis facibus tracto fugitiua flagello
 Nil agit hircanum murmur. nil Thessala profunt
 Carmina. turbatos reuocat nulla hostia manes.
 Non' ne uides ut turibulis frigentibus ignis
 Marceat? ut canis pigrescat pruna fauillis?
 Ecce Palatinus pateram retinere minister
 Non ualet. elisa destillant balsama dextra.
 Flamen & ipse suas miratur uertice laurus
 Cedere, & incertum frustratur uictima ferrum.
 Nescio quis certe subrepsit chisticolarum.
 Hic iuuenû genus hoc hominû tremit. insula, & omne
 Puluinar diuum, lotus procul absit & unctus.
 Pulchra reformatis redeat Proserpina sacris.
 Dixit, & exanguis conlabitur, ac uelut ipsum
 Cerneret exerto minitantem fulmine Christum.
 Ipse quoque exanimis posito diademate princeps
 Pallet, & astantes circûspicit. ecquis alumnus
 Chriſmatis inscripto signaret tempora ligno,
 Qui Zoroastreos turbas & fronte susurros
 Armiger e' cuneo puerorum flauicomantum
 Purpurei custos lateris deprenditur unus.
 Nec negat, & gemino gemmata hastilia ferro
 Proiicit, ac signum Christi se ferre fatetur.
 Prosiluit pauidus deiecto Antistite princeps
 Marmoreum fugiens nullo comitante facellum.
 Dum tremefacta cohors, domini' que oblita, supinas
 Erigit ad cœlum facies, atque inuocat I sum.
 Iam ne piget facti? iam pœnitet. en tibi Christum

Infelix

APOTHEOSIS.

Infelix Iudæa deum, qui sabbata soluens
 Terra, mortales æterna in sabbata sumpsit.
 Gentibus emicuit. præfulsit regibus orbem
 Possidet imperii dominam, sibi cedere Romam
 Compulit, & simulacra deum Tarpeia subegit.
 Disce tuis miseranda malis, quo uindice tandem
 Vana superstio lex, & carnaliter acta
 Plectatur, cuius uirtus te proterat ultrix.
 Destructo ne iacent Salomonica saxa metallo
 Aedificata manu, iacet illud nobile templum.
 Cur iacet? artificis quia dextra solubilis illud
 Cementum struxit, resolubile, iure solutum est,
 Et iacet in nihilum quoniam redit omne politum,
 Quod fieri recipit, recipit quandoque perire
 Si nostrum contra quod sit uis discere templum.
 Est illud quod nemo opifex fabriliter aptans
 Composuit, quod nulla abies. pinus'ue dolata
 Texuit. exciso quod nunquam marmore creuit.
 Cuius onus nullis fultum sublime columnis
 Fornice curuato tenui super arce pependit,
 Sed uerbo factum domini. non uoce sonora,
 Sed uerbo, quod semper erat. uerbum caro factum est
 Hoc templum æternū est. hoc finem non habet. hoc tu
 Expugnare uolens flagris Cruce felle petisti,
 Destructum iacuit pœnis uexantibus, esto
 Matris enim ex utero, quod destrueretur habebat,
 Sed quod morte breui materna ex parte solutum est,
 Maiestate patris uiuum lux tertia reddit.
 Vidisti angelicis comitatum cœtibus alte
 Ire meum cuius feruor munimine templum
 Illius æternæ suspēdunt culmina portæ,
 Ac per inaccessas scalarum gloria turres
 Tollitur, & gradibus lucet uia candida summis
 At tua congestæ tumulant holocausta ruinæ.
 Quid mereare Titus docuit, docuere rapinis
 Pompeianæ acies, quibus extirpata, per omnes
 Terrarum, pelagi'que plagas tua membra feruntur

PRVDENTII

Exiliis uagus huc illuc fluitantibus errat
 Iudæus, postquam patriæ de sede renulsus
 Supplicium pro cæde luit, Christi'que negati
 Sanguine respersus commissa piacula soluit.
 En quo priscorum uirtus defluxit auorum,
 Seruit ab antiquis delapsa fidelibus hæres
 Nobilitas, sed iam non nobilis illa recentem
 Suspectat captiua fidem. uis tanta nouellæ
 Credulitatis inest, Christum confessa triumphat.
 Gens infida prius. Christi sed uicta negatrix
 Subditur imperio, dominos sortita fideles.

Contra Homuncionitas.

Vnt qui iudaico cognatum dogma furori
 f Instituunt media Christû ratione secuti
 Hoc tantû, qd uerus homo est, at cœlitus illû
 Adfirmant non esse deum, pietate fatentur,
 Maiestate negant, morum pro laude sacratum.
 Concelebrant, adimunt naturæ summa supernæ
 Omne opus egregium, per quod solertia pollens
 Emicat, ingenii est, aut roboris, illud acuto
 Corde uiget, duris excellet uiribus, istud
 Mortale est, sed utrunque homini, nam cana senescunt
 Ingenia, & ualidos consumunt secla lacertos.
 Hæc nos in domini uirtute, & laude perenni
 Non sequimur, sequimur nullo quod semine terræ
 Germinat in mundum, quod non de labe uirili
 Sumit principium, tener illum seminat ignis.
 Non caro. non sanguis patrius, nec fœda uoluptas
 Intactam thalami uirtus diuina puellam
 Sincero afflatu per uiscera casta maritat
 Incomperta ortus nouitas. iubet ut deus esse
 Credatur. Christus sic conditus innuba uirgo
 Nubit spiritui uitium nec sentit amoris.
 Pubertas signata manet, grauis intus, & extra
 Incolumis florens, de fertilitate pudica

APOTHEOSIS.

Iam mater, sed uirgo tamen, maris inscīa mater.
 Quid renuis? quid inane caput non credule quassas?
 Angelus hoc sancto pronuntiat ore, placet ne
 Credere? & angelicis aurem referare loquelis?
 Ipsa coruscantis monitum sacra uirgo ministr
 Credidit, atque ideo concepit credula Christum.
 Credentes nam Christus adit, dubitabile pectus
 Sub titubante fide refugo contemnit honore
 Virginitas, & prompta fides Christum bibit aluo
 Cordis, & intactis condit paritura latebris.
 Crede quod emissus folio patris angelus infit,
 Vel si concretus liquidam de sidere uocem
 Non capit auditus. mulier quid coniuge pręgnans
 Clamet anus credens, & tandem sobrius audi,
 Mira fides, utero puer interceptus anili.
 Virgineum dominum materno ex ore salutat,
 Primus & infansem non natus nuntiat infans
 Iam nostrum uagire sibi, nam pusio nondum
 Norat, & ora deo referabat garrula Christo
 Promite secretos, fastos date, pandite librum
 Euomuit spirante deo quem sanctus Esaias
 Percēfere libet, calami que reuoluere sulcos
 Sydereis quos illa notis manus aurea duxit.
 Ite hinc dum rutilos apices submissus adoro
 Dum lacrymans ueneror, dum que oscula dulcia figo
 Gaudia concipiunt lacrymas. dant gaudia fletum,
 Aduenit promissa dies, quam dixerat iste
 Adfore uersiculus, cum uirgo puerpera teste,
 Haud dubie sponso, pacti cui cura pudoris
 Edidit, Emanuel que meum me cernere fecit.
 Est ne deus iam noster homo, uersatur & astat
 Nobiscum, nomen que probat, uersum que uetustis
 Obscurum seclis presenti inluminat ore
 Est ne deus. cuius cunas ueneratus eous
 Lancibus auratis regalia fercula supplex
 Virginis ad gremium pannis puerilibus offert.
 Quis tam pennatus, rapido que simillimus austro

PRVDENTII

Nuntius auroræ populos, atq; ultima bactra
 Attigit inluxisse diem lactantibus oris,
 Qua tener innupto pèderet ab ubere Christus
 Vidimus hunc aiunt puerum per sydera ferri,
 Et super antiquos signor; ardescere tractus
 Diriguit trepidans Chaldæo in uertice pernox
 Astrologus cessisse Anguem, fugisse Leoné
 Contraxisse pedes lateris manco ordine Cancrú.
 Cornibus infractis domitum mugire Iuencum,
 Sidus & Hircinum laceris marcescere uillis.
 Labitur hinc pulsus puer Hydrius. inde Sagittæ
 Palantes Geminos fuga separat. improba Virgo
 Prodit amatores tacitos in fornice mundi.
 Quinque alii horrificis pendent in nubibus ignes
 Luciferum timere nouum, rota lurida solis
 Hæret, & excidium sensit iam que futurum,
 Se' que die medio uelandam tegmine glauco,
 Splendorem que poli periturum nocte diurna
 Orbe repentinis caput obnubente tenebris.
 Hunc ego non cumulé myrrhæ'q; & turis & auri
 Muneribus, scio quem uideã, quæ dona rependã.
 Hunc ego non uenerer, qui cœlo uisus, humi'q;
 Inuentus rex atque deus moderatur utrunq;
 Naturæ speciem, tumulo' que inferna refringens
 Regna, resurgentes secum iubet ire sepultos,
 Cœlum habitat, terris interuenit, abdita rumpit
 Tartara, uera fides deus est, qui totus ubiq; est.
 Nunquid uana uiros, aut mēs, aut lingua sefellit?
 Nunquid fortuitis frustrantia dona dederunt
 Casibus? aut cæco uotum sub honore dicarunt?
 Quæ porro causa, aut ratio submittere colla
 Ante pedes Mariæ, pueri' que crepundia parui?
 Si tantum mortalis erat nec summa potestas
 Implebat teneros diuinis flatibus artus.
 Sed iam tolle magos. tus. aurum. myrthea dona,
 Quæ uerū docuere deum præsepia. pannos
 Matris adoratum gremium face syderis ardens

APOTHEOSIS.

Ipsa deum uirtus factorum, & mira loquantur
 Infanos uideo subito mitescere uentos
 Cum iubeat Christus. uideo luctantia magnis
 Aequora turbinibus tranquillo marmore tendi.
 Imperio Christi uideo calcatus eundem
 Cum patitur gurges tergum solidante liquore,
 Ipse super fluidas plantis nitentibus undas
 Ambulat, ac pressio firmat uestigia fluctu.
 Increpat ipse notos, & flatibus ocia mandat
 Quis iubeat sæuis aquilonibus, ite. silete
 Carceribus uestris, amplo' q̄ faceffite ponto
 Sit nisi cœlipotens aquilonum conditor idem,
 Ninguidus agnoscit boreas, atq; imbrifer eurus
 Nimborum dominum, tempestatum' q̄ potentem,
 Excitam' q̄ hyemem uerrunt ridente sereno
 Quis pellagi calcarit aquas? quis per uada glauca
 Gressibus impressis spaciatus triuerit udum
 Non submersus iter, sola pendulus, & pede sicco
 Aequoreæ nisi factor aquæ. qui spiritus olim
 Ore superfusus patrio uolitabat in undis
 Nondum discretis, nec certo littore clausis
 Sustinuit gressum domini famulus liquor, ac se
 Mobilitate carens solidos substrinxit adusus.
 Quid diuersa dei memorem facta inclyta Christi?
 Altius inspecta quæ maiestate negantur.
 Haud dubitans hominem tute ipse fatebere numen
 Inleuit cæcos oculos, & lumina limo
 Reddidit, humectam sacro sputamine terram
 Contrectans digitis luteum medicamen operta
 Nox habuit, tenebras obducta uligo remouit.
 Insuper ostendit quo nam caligo lauacro
 Expurganda foret. uariis siloa refundit
 Momentis latices, nec fluctum semper anhelat,
 Sed uice distincta largos lacus accipit haustus.
 Agmina languentum sitiunt spem fontis auari
 Membrorum maculas puro abluitura natatu.
 Certatim interea roranti pumice raucas

PRVDENTII

Expectant scatebras, & sicco margine pendent
 Hoc limum iubet impositum de fonte lauari
 Christus, & infusa uultum splendescere luce.
 Norat enim limo, sese informasse figuram
 Ante tenebrosam, proprii medicamen, & oris
 Adiecit nouo, quem primum fixerat, Adæ.
 Nam sine diuino domini perflamine summi
 Arida terra fuit, nulli prius apta medelæ,
 Sed postquam liquidus cœlestis spiritus ore
 Virgineam resperfit humum, medicabilis illa est.
 Inde trahit succum, lento' que humore salutem
 Inlinit, infundit' que diem baptismate lota.
 Cæcus adest oculis iam Christi ex ore reiectis.
 Se'q; luto & nitidis lucem sumpsisse fluentis
 Clamat, & authorem stupefacta per oppida monstrat
 Authorem lucis, largitorem' que dierum
 Non dedignatum medicæ purgamina lymphæ
 Corpore sub proprio monstrare errantibus ægris.
 Millibus ex multis paucissima quæque retexam,
 Summatim relegam totus quæ non capit orbis.
 Quinque in deserto panes iubet, & duo pisces
 Adponi in pastum populis, qui forte magistrum
 Non reuocante famæ stipabant undique septum,
 Immemores' que cibi uicos. castella. macellum.
 Oppida. mercatus, & conciliabula, & urbes
 Respuerant, largo contenti dogmate uesci,
 Multa uirum strato feruent conuiuia fœno,
 Centenos simul accubitus iniere sodales,
 Se'que per innumeras infundunt agmina mensas.
 Pisciculis iam crede deum saturanda duobus,
 Et paucis crescente cibo per fragmina crustis
 Ambesit dapibus cumulatim aggesta redundant
 Ferula, bisse nos micarum molibus implent
 Post cœnam cophinos, crudus conuiuia refudat
 Congeriem uentris, gemit & sub fasce minister.
 Quis cumulare potest epulas in grandia paruas?
 Quis nisi, qui corpus, pastum' que, & corporis omnem

APOTHEOSIS.

Condens ex nihilo nulla existente creauit
 Mundum materia: non sicut sculptor ab æris
 Rudere decoctam consuefcit uiuere massam,
 Sed deus omnipotens orbem sine semine finxit
 Nil erat omne quod est, nil id procedere & esse,
 Atque nouum fieri mox, & grandescere iussum est.
 Paruum de nihilo primum fuit, addita paruo
 Incrementa modis auxerunt omnia plenis.
 Ergo ego cum uideam manibus sic crescere Christi
 Parua alimenta hominum, possum dubitare per ipsum
 Exiguas rerum species, elementa que mundi
 Ex nihilo primum modica, & mox grandia sensim
 Creuisse ex modicis, quæ consumata uidemus,
 Ac ne post hominum passus calcata perirent,
 Ne ue relicta lupis ait, aut uulpibus, exiguis ue
 Muribus in prædam nullo custode iacerent.
 Bis sex appositi cumulatiuè, qui bona Christi
 Seruarent grauidis procul ostentata canistris.
 Sed quid ego hæc autem titubanti uoce retexo?
 Indignus qui sancta canam: procede sepulchro
 Lazare, dic cuius uocem tellure sub ima
 Audieris, quæ uis penetrauerit intima leti.
 Quod cum te Christus penitus nigrante profundo
 Immersum uocat, ut redeas ceu proximus audis.
 Nec remoratus ades, quæ tam uicina charybdis
 Regna tenebrarum tenui distantia sine
 Coniungit superis, ubi tanata tristia uasto
 In præceps deiecta chaos: latebrosus & ille
 Amnis inexpletis uoluens incendia ripis.
 Ante fores tumuli, quas saxa immania duro
 Obice damnarant, scopulis substructa cauatis
 Stat dominus, nomen que ciet frigentis amici.
 Nec mora funereus reuolutis rupibus horror
 Euomit exequias gradiente cadauere uiuas.
 Soluite iam lætæ redolentia uincla sorores,
 Solus odor sparsi spiramen aromatis efflat.
 Nec de corporeo nidorem sordida tabo

PRVDENTII

Aura refert, oculos sanie stillante solutos.
 Pristinus in speculum decor excitat, & putrefactas
 Tincta rubore genas paulatim purpura uestit,
 Qui potuit fluidis animam suffundere membris?
 Ni mirum qui membra dedit, qui fictilis uluæ
 Perflauit uenam madidam cui tabida gleba
 Traxit sanguineos infecto humore colores,
 O mors auritis iam mitis legibus, o' mors
 Surda prius iam docta sequi quacunq; iubetur,
 Cui tantum de te licuit conuicta fere
 Esse deum, solus qui me tibi præripit Iesum
 Abde negatores Christi nemo inuidet, abde
 Vtere sorte tua blaffemis nocte tenendis,
 Perpetuam plebem iustorum capta resolue
 Qui norunt hominem atque deum sic dicere Christum
 Ut uerus summus, que deus mortalia gesserit
 Ipse gerit, quod struxit opus, nec ferre pudescit
 Factor, quod peperit, corpus loquor, atque animæ uim,
 Finxerat hoc digitis animam sufflauerat ore,
 Totum hominem deus adsumit, quia totus ab ipso est.
 Et totum redimit, quem sumpserat, omne reducens
 Quicquid homo est, istud tumulis, ast illud abyfso.

De natura Animæ.

Currat dubitans hic differtator, & illud
 O Obiicit, an'ne fides capit, ut substantia flante
 In spirata deo cruciatum sentiat, ut' q;
 Inferni petat ima poli, barathro' que coquat.
 Crede animam non esse deum, sed crede creatis
 Maiorem cunctis, ipsam quoque crede creatam.
 Formata est nanque ore dei, quæ non erat ante,
 Sed formata habitu pulcherrima, picta que rebus
 Diuinis, & plena deo, similis' que creanti,
 Non tamen ipsa deus, quoniam generatio non est,
 Sed factura dei est, solus de corde parentis
 Filius emicuit, uerus deus ille, sed istud

APOTHEOSIS.

Conlatum est animæ subito, ut quæ non erat, esset
 Ille coæternus patris est, & semper in ipso,
 Nec factus, sed natus habet, quodcunque paternum est
 Hæc similis uelut umbra dei est, sic ipse locutus
 Factor utroque hominem meditans de figmine iunctū
 Aedificare sui similem, sed non habet umbra
 Quod corpus solidum cuius imitatio in umbra est,
 Atque aliud uerum est, aliud simulatio ueri,
 Est similis seclis quod non consumitur ullis
 Quod sapiens, iusti'q; capax, regina' que rerum
 Imperat, ante uidet. perpendit. præcauet. inquit
 Verborum, morum'que opifex, instructa'que mille
 Artibus, & cælum sensu percurrere docta.
 His animam similem sibi conditor effigauit
 Cætera dissimilem, quippe hæc cõprẽdere prõptum est,
 Quam modus, & species determinat, at deus ingens
 Atque superflusus trans omnia nil habet in se
 Extremum, ut claudi ualeat, sensu'ue teneri
 Incomprenta manet uirtus cui linea defit
 Vltima quam spacium non mensurabile tendit
 Ergo animam factam, magno & factore minorem,
 Maiorem'que aliis atque omnibus imperitantem,
 Corruptela putris nascentem turbida carnis
 Concipit, ac membris tabentibus interfusam
 Participat de fece sua, fit mista deinde
 Peccandi natura luto cum simplice flatu,
 Sed fortasse animam domini, quia fluxit ab ore
 Compositam, factam'que neges, uelut ipsa dei pars
 Quod dictu scelus est tetras trahat oblita culpas
 Et pessum damnata ruens chaos intret opertum,
 Sit res illa dei non abnuo, pars tamen illa
 Haudquaquam dicenda dei est, quæ tempore cœpit,
 Nec prior, aut senior, quam primum plasma putandest,
 Tunc etenim factam uidet concordis amici
 Intrauit germana domum limi'que recentis
 Hospita & ipsa recens fraterna sedit in aula.
 Illa quidem flatus domini est sed spiritus et uis

PRVDENTII

Non est plena dei, tanto moderamine missa,
 Quantum flans uoluit flandi seruare tenorem.
 Est impossibile spectare profunda sabaoth,
 Sed speculum deitatis homo est, in corpore discas
 Rem non corpoream soleres interprete Christo,
 Qui patrem proprium mortali in corpore monstrat.
 Perspice quam uarios fundamus ab ore uapores,
 Spiramus quoties animæ sufflabilis auras.
 Nunc flatum tepidum calor exhalatus anhelat
 Rorantes nebulas udis de faucibus efflans,
 Cum libet in gelidum flabrali frigore uentum
 Spiritus existit tenuis, & sibilat aer.
 Adde & distinctum, quem musica tibia flatum
 Concipit aut ille est presso modulamine parcus,
 Aut tumidum largo sublimat flamine bombum,
 Aut raucos frangit modulos, aut lene susurrat,
 Aut exile trahens sonitus producit acutos,
 Aut murmur tenerum sublidit uoce minuta.
 Hæc cum te uideas mortali in corpore posse,
 Cur non æternum potuisse infundere credas
 Qualem animam uoluit? præscriptis quam quia cōdēs
 Efflauit, fudit'q; modis sit facta necesse est.
 Deniq; multa sapit, sed non sapit omnia nostræ
 Vis animæ, certum sapere, ac prænoscere iussa.
 Iam cui certus inest modus, & cui nosse negatū est
 Omnia factura est, nam condita, & aucta probatur,
 Collige de simili sit ne hæc factura, creauit
 Nempe manus domini corpus mortale, lutum'q;
 Composuit digitis. nunquid manus articulatim
 Est digesta dei? nunquid uola? nunquid & ungues
 Claudere flexibiles? patulam seu tendere palmam?
 Ista figura manus nostræ est, quam non habet in se
 Incircumscriptus dominus, sed tradita forma est,
 Humanis quæ nota animis daret intellectum,
 Ut per corpoream speciem plasmasse feratur
 Corporis effigiem, sic est plasmata uicissim
 Flatu incorporeo res flabilis oris, & esse

APOTHEOSIS

Fertur opus, tenuis per quod constructa refulsit
 Forma animæ, atq; rudi factam se munere sensit.
 Si non est factura manus caro nostra, nec oris
 Est factura anima flatu, & spiramine cœpta,
 In' q; locum deducta aliq; nãq; omne quod hora
 Natalis profert, locus accipit, & locus ullus,
 Quod cohibere potest, modicū est. nec in omnia fusu.
 Et quod tam modicum est, ut certa sede locetur,
 Iam titubare potest, & quod titubauerit, intra
 Naturam uitii est, uitiosum deniq; triste
 Recidit in pœnam, deus hoc mihi credite non est,
 Aut si maiestas anima est, ostendite quid sit,
 Quod lapsam Christi' q; inopem noua gratia mundat.
 Spiritus & sanctus baptisinate iustificatam
 Nobilitat, famulæ' q; decus quod defuit, addit,
 Quod quia præstatur meritis, meritis' q; negatur,
 Absurde fertur deus, aut pars esse dei, quæ
 Diuinum, summum' q; bonum de fonte perenni
 Nunc bibit obsequio, nunc culpa aut crimine perdit
 Et modo supplicium recipit, modo libera calcat.
 Miraris peccare animam, quæ carne coactam
 Sortita est habitare domum, cum peccet & ipse
 Angelus, hospitium qui nescit adire caducum
 Cratis tabifluæ, peccat, quia factus & ipse est
 Non genitus, quocunq; modo sit factus, id unus
 Scit factor dominus, factum mihi credere fat sit,
 Solus labe caret peccati conditor orbis,
 Ingenitus, genitus' que, deus pater, & patre natus,
 Solus & exceptus tormentum admittere triste
 Inuiolatus agit, nec quicquam sentit acerbis,
 Exortem dic esse animam crucis, atque doloris,
 Si culpæ immunem, uacuam' que crimine nosti,
 Quæ peccare ualet, ualet & succumbere pœnæ.
 Ipsa quidem sincera fuit dum conditur olim,
 Quæ conlata rudem fecit uiuiscere limum.
 Ut pote de liquido naturæ semine primos
 Accipiens habitus, super' que expressa sereno,

PRVDENTII

Sed mox ut grauido iussa est innectieratio,
 Suauibus inlecebris nimium blandita refluxit,
 De'q; uolubris pretiosum polluit ignem
 Dum transgressa dei positum fas improba calcat,
 Hæc prima est natura animæ sic condita simplex,
 Decidit in uitium per sordida fœdera carnis,
 Exin tincta malo peccamine principis Adæ
 Infecit genus omne hominum quod pululat inde,
 Et tenet ingenitas animarum infantia in ortu
 Primi hominis maculas, nec quisquam nascitur insons,
 Vitandus tamen error erit, ne traduce carnis
 Transfundi in sobolem credatur fons animarum
 Sanguinis, exemplo cui texta propagine uena est,
 Non animas animæ pariunt, sed lege latenti
 Fundit opus natura suum, quo paruula anhelent.
 Vascula, uitalis'q; adsit scintilla coactis,
 Quæ quamuis infusa nouum penetret noua semper
 Figmentum, uetus illa tamen de crimine auorum
 Dicitur in luto, quoniam concreta ueterno est,
 Inde secunda redit generatio, & inde lauatur
 Naturæ inluuiis. iterum'q; renascimur intus
 Perfusi, ut ueterem splendens anima exuat Adam,
 Quæ quia materiam peccati ex fomite carnis
 Confociata trahit, nec non simul ipsa sodali
 Est incentiuum peccaminis, implicat ambas
 Vindex pœna reas peccantes mente sub una,
 Peccandi que cremat socias cruciatibus æquis,
 His crucibus Christus nos liberat incorruptæ
 Matris, & innocui gestator corporis unus,
 Naturam pœnæ expositam, sed non uitiorum
 Naturam expositam, contactibus induit Iesus,
 Atque ideo pœnæ nil debuit intemeratus,
 Fraude carens omni, culparum aspergine liber,
 Quid Christi in membris peccati sæua satelles
 Pœna ageret? quid mors hominis sine crimine posset?
 Nimirum cassis conatibus & sine neruis
 Concideret sterilis peccati fomite nullo.

APOTHEOSIS

Mors alitur culpa, culpam qui non habet ipso
 Passus defectu mortem consumit inanem.
 Sic mors in domini consumpta est corpore Christi,
 Sic periit solitum dum non habet arida passum
 Suspice quapropter solum inculpabile numen.
 Virtutem patris & Christi, & iam desine nostræ
 Inuidiam cõflare animæ, quod sit deus, aut quod
 Portio parua dei, cum Christo abscidere quicquã.
 Et rescare deo partem, uel carpere tantum
 Numen non liceat plenum sibi semper, & in se.

A duerfus fantasmaticos, qui Christum negant ue-
 rum hominis corpus habuisse.

e St opapretiũ nebulosi dogmatis umbrã
 Prodere q̄ tenues atomi cõpage minuta
 Instituũt, sed cassa cadit, uẽto q̄ liquefcit
 Assimilis fluxu, nec se sustẽrat inani.

Aerium Manicheus ait sine corpore uero
 Peruolitasse deum mendax fantasma, causã que
 Corporis effigiem nil contrectabile habentem,
 A cprimum spectã an deteat quicquã simulatũ
 Adsignare deo, cuius mera gloria falsi
 Nil recipit, membris hic se fallacibus aptans
 Fingeret esse hominem uentos, ac subdulus arte.
 Mentitus toties, cum diceret inueteratis
 Do ueniam morbis, simul & peccata remitto.
 Filius est hominis pestem, qui pellere carnis
 Et scelerum nexus laxare & soluere possit
 Surge ualens, surge innocuus iam tolle grabatum
 Filius hoc hominis iubeo, dignus ne uideatur
 Qui testis sibi sit, se que ac sua carnea norit.
 Quid cum discipulos hominis, quid filius esset
 Passurus fido iam præsciis ore monebat?
 Non ne fatebatur secum uirtute paterna
 Esse hominem uerum? quod si non credo sefellit,
 Si natura dei quæ sit Manichee hæc requiris

PRVDENT II

Omne quod est, uerum est, nam si mendosus ait quid
 Nec deus est, mendum diuinus non capit usus
 Obicis æterno domino quod lubricus ad nos
 Venerit ad simulans aliud quam uerus habebat,
 Obmutisce furor, linguam canis improbe morde
 Ipse tuam. lacero consumens uerba palato,
 Latranti obsistit Matthæus, rabiemq; refellit
 Qui notat omne genus carnalis stirpis ad usq;
 Corporeum Christum, per sex septena uiroꝝ
 Nomina descendens, & uenam sanguinis alti
 Ex atauis longo texens per stemmata filo
 Septimus ebdomadi uenit super addere sextæ.
 Hunc numerũ Christus placidum qui conficit annũ
 Cuncta remittentem contractibus, inlaqueata
 Multimodis, hominem' que hominis de morte leuãtẽ,
 Imperfectus enim limus mortalis erat tunc
 Vir solus perfectus adest, atque integer Iesus
 Cui nihil ex septem septenis defuit, ex quo
 Perficeret mortale genus uirtute perenni.
 Hic ille est nobis qui septima sabbata complet,
 Ut caro nostra deo tandem sociata quiescat,
 Quam bis terna malis uexabãt sabbata noxis,
 Curramus notis gradibus, tergum' que sequamur
 Progeniem Christum inuenies. de carne parentum
 Effluxisse hominum, qui sit de semine Dauid
 Stirpe recenseta numerandus sanguinis hæres,
 Quid cum sanctilogus reuoluto germine Lucas
 Surfumuersus ait seriem, scandente nepotis
 Corpore, per que atauos cursum relegente uetustos
 Septenos decies ascendit Christus in ortus,
 Et duo nam totidem doctores misit in orbem
 Descensos nascendo gradus redeundo retexit
 Actus ad usque apicem terreni corporis Adam.
 Inde parens deitas recipit sua nostra'q; mistum
 Fit'q; dei summi per Christum filius Adam
 Restat ut aeriam pingas ob origine gentem
 A erios proceres leui Iudam. Simeonem
 A erium Dauid, magnorum corpora regum,

Matthæus d. p. 23. l. 1. b. 1.

APOTHEOSIS.

Aeria, atque ipsam foecundæ uirginis aluum
 Aere fallaci, nebulis' que & nube tumentem,
 Vanescat sanguis perflabilis. ossa liquecant
 Mollia, neruorum pereat textura uolantum,
 Omne quod est gestum notus auferat irritus, auræ
 Dispergant tenues. sit fabula quod fumus omnes.
 Et quid agit Christus si me non suscipit? aut quem
 Liberat infirmum si dedignatur adire
 Carnis onus, manuum' que horret monuméta suarum?
 Indignum ne putat luteum consciscere corpus?
 Qui non indignum quondam sibi credidit ipsum
 Pertractare lutum, cum uas componeret aruo?
 Nondum uiscereo, sed inertis gultine limi
 Impresso' que putres sub pollice duceret artus.
 Tantus amor terræ. tanta est dilectio nostri.
 Dignatur præpinguis humi comprehendere mollem
 Diuinis glebam digitis, nec sordida cense
 Hærentis massæ contagia, iusserat ut lux
 Conferet, facta est, ut iusserat, omnia iussu
 Imperitante nouas traxerunt edita formas.
 Solus homo emeruit domini formabile dextra
 Os capere, & flabro deitatis figmine nasci,
 Quorsum igitur limo tanta indulgentia nostro
 Contigit, ut domini manibus tractatus honora
 Arte facer fieret tactu iam nobilis ipso?
 Deccerat quoniam Christum deus incorrupto
 Admiscere solo. sanctis quod fingere uellet
 Dignum habuit digitis & carum condere pignus,
 Destituit natura quidem destructa coactæ
 Telluris formam, morti' que obnoxia cessit,
 Sed natura dei nunquam soluenda caducam
 Tellurem nostro uitiatam primitus usu
 Esse suam uoluit, nec iam uitiatilis esset,
 Christus nostra caro est, mihi soluitur, & mihi surgit,
 Soluor morte mea. Christi uirtute resurgo,
 Cum moritur Christus, cum flebiliter tumulatur,
 Me uideo, & tumulo cum iam remeabilis adstat,
 Cerno deum, si membrorum phantasma meorum est,

PRVDENTII

Et phantasma dei est, mendax in utroq; necesse est
 Sit Christus specie, si Christus fallere nouit,
 Si non uerus homo est, quem mors hominē probat ipsa,
 Nec uerus deus est operis quem gloria prodit
 Esse deum, uel crede mori, uel ad esse refelle non sit,
 Et gemina uerum Christum ratione negato.
 Nam quid magnificum, si non est mortuus Iesus.
 Et redit illa dei iustus memorabilis, est ut
 Occisus redeat superis, surgatq; sepultus,
 Quisq; deum Christum uult dicere, dicat eundem
 Esse hominen, ne maiestas sua fortia perdat.

De resurrectione carnis humanæ.

Oscio meū in Christo corpus cōsurgere, quid me
 n Desperare iubes, ueniam, quibus ille reuenit
 Calcata de morte uiuis quod credimus hoc est,
 Et totus ueniam, nec enim minor, aut alius quam
 Nunc sum, restituar, uultus. uigor & color idem
 Qui modo uiuit, erit, nec me uel dēte, uel ungue,
 Fraudatum remouet patefacti fossa sepulchri.
 Qui iubet ut redeam, non reddet debile quicquam.
 Nam si debilitas redit, instauratio non est,
 Quod casus rapuit, quod morbus, quod dolor haufit,
 Quod truncauit edax senium populante ueterno
 Omne reuertenti reparata in membra redibit,
 Debet enim mors uicta fidem ne fraude sepulchri
 Reddat cur tam aliquid, quamuis iam curta uorauit
 Corpora debilitas, tamen & uiolentia morbi
 Virtus mortis erat, reddet quod particulatim
 Sorbuerat. quodcunq; modo ne mortuus omnis
 Non redeat, si quid pleno de corpore desit,
 Pellite corde metum, meo membra, & credite uosmet
 Cum Christo reditura deo. nam uos gerit ille,
 Et secum reuocat, morbos ridete minaces,
 Inflictos casus contemnite, tetra sepulchra
 Despuite, & surgens quo Christus prouocat, ite.

Finit Apotheosis.

AVRELII PRUDENTII CLEMEN
TIS VIRI CONSULARIS
AMARTIGENIA.

Ratres Ephebi fessor & pastor duo,
Quos fœminarum prima primos
procreat,
f Siftunt ad aram de laborum
fructibus
Deo sacrandâ munerum pri/
mordia,

Hic terrulentis ille uiuis fungitur,
Certante uoto discrepantes immolant
Fœtum bidentis alter, ast alter scrobis,
Deus minoris comprobauit hostiam.
Reiecit illam, quam parauit grandior,
Vox ecce summo missa psultat throno,
Caim quiesce, nanque si recte offeras,
Oblata nec tu lege recte diuidas,
Peruersa nigram uota culpam traxerint.
Armat deinde parricidalem manum
Fratres probatæ sanctitatis æmulus,
Germana curuo colla frangit sarculo,
Mundum recetem cæde tinguit impia,
Sero expiandum iam senescentem sacro
Cruore Christi, quo peremptor concidit
Mors prima cœpit innocentis uulnere,
Cessit deinde uulnerato innoxio.
Per crimen orta, dissoluta est crimine.
Abel quod ante perculit, Christum dehinc.
Finita & ipsa est finis exortem petens.
Ergo ex futuris prisca cœpit fabula,
Facto' que primo res notata est ultima,
Vt ille mortis inchoator rusticus
Insulsa terræ deferens libamina,
Deum' que rerum mortuarum deputans
Rastris redacta digna sacris crederet.

PRVDENTII

Viuentis atrōx æmulator hostiæ
 Agnosco nempe, quæ figura hæc denotet,
 Quis fratricida, quis peremptor inuidus
 Praue sacrorum disciplinam diuidat
 Mastare dum se uota censet rectius,
 Marcionarii forma corruptiissimi
 Docet duetas discrepare a spiritu
 Contaminatæ dona carnis offerens
 Et segregatim numen æternum colens,
 Qui si quiescat, nec monentem neglegat
 Pacem quietam diligit germanitas
 Vnum atque uiuum fassa uiuorum deum.
 Hic se caduco dedicans mysterio
 Summam profanus diuidit substantiam
 Malum, bonum, que ceu duorum seperans
 Regnum duorum scepra cōmittit duo
 Deum esse credens quem fatetur pessimum
 Cain cruentus unitatis inuidus
 Mundi colonus immolator squallidus
 Cuius litamen sordet, & terram sapit,
 Terram caduci corporis uenam putrem
 Humore denso conglobatam, & puluere
 Natura cuius fraude floret fertili
 Fœcunda fundens noxiorum crimina,
 Animæque uitam labe carnis enecat
 Caro in sororem tela mentem dirigit,
 Mens inlecebro uentilatur ebrio,
 Ex quo furores succulentos colligit
 Madens ueneno corporis lymphatico.
 Deum perennem findit in duos deos
 A udet secare nomen infecabile,
 Cadet peremptor denegans unum deum,
 Cain triumphat morte fratris alitus.

AMARTIGENIA

Aduersus Marcionitas, qui duos deos esse affirmabant.

q Vo te præcipitat rabies tua perfide Cain
 Diuisor blasphemæ dei, tibi conditor unus
 Non liquet, & bifidæ caligant nubila lucis.
 Insincera acies duo per diuortia semper

Spargitur in geminis uisum frustrata figuris.
 Terrarum tibi forma duplex obcludit, ut excors
 Diuiduum regnare deum super ethera credas.
 Bina boni atque mali glomerat discrimina sordens
 Hic mundus domino, sed cælum obtemperat uni,
 Non idcirco duos retinent cœlestia reges,
 Quod duo sunt opera humanas agitantia curas,
 Exterior terrenus homo est, qui talia cernens
 Conicit esse duo uariarum numina rerum
 Dum putat esse deum, qui praua effinxerit olim,
 Et qui recta itidem condens induxerit, ambos
 Autumat esse deos natura dispare summos.
 Quæ tandem natura potest consistere duplex,
 Aut regnare diu, quam fons diuisus ab arce
 Seperat, alterna que apicum ditione recidit,
 Aut unus deus est, rerum cui summa potestas,
 Aut quæ iam duo sunt, minuuntur dispare summo
 Porro nihil summum, nisi plenis uiribus unum,
 Distantes quoniam proprium dum quisque reuulso
 Vindicat imperio nec summa nec omnia possunt.
 Ius uarium non est plenum, quia non habet alter
 Quicquid dispar habet, cumulum discretio carpit,
 Nos plenum sine parte deum testamur & unum,
 In quo Christus inest, idem quoque plenus & unus,
 Qui uiget, ac uiguit super omnia quippe uigebit
 Participem nullum conlato scedere passus.
 Summa potestatum, simplex dominatio rerum.
 Virtutum sublime caput, fons unicus orbis.
 Naturalis apex, generis que & originis author.
 Ex quo cuncta fluunt & lux & tempora & anni
 Et numerus, qui post aliquid dedit esse secundum

Vnus enim princeps numeri est, nec dinumerari
 Tantum unus potis est. sic cum pater, ac deus alter
 Non sit, item Christus non sit genitore secundus,
 Anterior numero est, cui filius unicus uni est,
 Ille deus, merito que deus, quia primus & unus
 In uirtute sua, primus tum primus in illo
 Quem genuit, quid enim differt generatio simplex,
 Vnum semper erit gignens, atque unus ab uno
 Ante chaos genitus, numero que & tempore liber,
 Quis dixisse duos rem maiestate sub una
 Regnantem, propriam que sibi, retro que perennem
 Ausit? & unius naturæ excindere uires?
 Nunquid adoptiuum genitor sibi sumpsit, ut alter
 Externi generis numerum præstare duorum
 Debeat, & geminum distans inducere numen?
 Forma patris ueri uerus stat filius, ac se
 Vnum rite probat dum formam seruat eandem.
 Non amor adscitus sociat, nec iungit utrunq;
 Coniurata fides, pietas sed certa, genus que
 Vnum, quod deus est, summâ reuocatur ad unam.
 Hæc tibi Marcion uia displicet, hanc tua damnat
 Secta fidem dominis cœlum partita duobus.
 Quæ te confundunt nebulæ, quis somnus inerti
 Incubat ingenio? cui per phantasmata duplex
 Occurrit species biuio dispersa superno?
 Si uim mentis hebes stupor obsidet aspice saltim
 Obtia terrenis oculis elementa, quibus se
 Res occulta dei dignata est proderè signis.
 Hæresin hanc præsauga patris præuiderat olim
 Maiestas fore, quæ rectorem lucis & orbis
 Scinderet in partes geminatum se grege regno.
 Idcirco specimen posuit spectabile nostris,
 Exemplum que oculis, ne quis duo numina credat,
 Vna per immensam cœli caueam reuolutos
 Præbet flamma dies, textit sol unicus annum
 Triplex ille tamen nullo discrimine, trina
 Subnixus ratione uiget. splendet. uolat. ardet.

AMARTIGENIA

Motu agitur. feruore cremat. tum lumine fulget,
 Sunt tria nempe simul lux, & calor, & uegetamen
 Vna eadem'q; tamen rota sideris indiscretis
 Fungitur his, uno seruat tot munera ductu.
 Et tribus una subest mistum substantia rebus,
 Non conferre deo uelut æquiparabile quicquam
 Ausim. nec domino famulum componere signum.
 Ex minimis, sed grande suum uoluit pater ipse
 Coniectare homines, quibus ardua uisere non est
 Paruorum speculo non intellecta notamus.
 Et datur occultum per proxima quærere uerum.
 Nemo duos soles nisi sub glaucomate uidit,
 Aut si fusca polum suffudit palla serenum
 Oppositus quoties radiorum spicula nimbus
 Igne repercusso mentitus spargit in orbes.
 Sunt animis etiam sua nubila crassus & aer.
 Est glaucoma aciem quod tegmine uellet aquoso
 Libera ne tetrum penetret meditatio cœlum,
 Ne'ue deum rapidis comprehendat sensibus unum
 Spargitur in bifidas malefana intentio luces,
 Et duplices geminis authoribus extruit aras.
 Si duo sunt igitur, cur non sint multa deorum
 Millia? cur numero deitas contenta gemello est.
 An non in populos dispersa examina diuum
 Fundere erat melius, mundum'q; implere capacem
 Semideis passim nullo' discrimine monstribus?
 Quis fera barbaries perituros mactat honores,
 Diffona discretum retinent si numina cœlum,
 Conuenit & nebulis, & fontibus & reboanti
 Oceano, & siluis, & collibus, & speluncis
 Fluminibus. uentis. fornacibus, atq; metallis
 Adsignare deos proprios, sua cui'q; iura,
 Vel si gentiles sordet uenerariæ umbras,
 Et placet esse duos sceptris socialibus æquos,
 Dic age quis terras ditionis sorte retinet?
 Quis regat æquoreas æterna lege procellas?
 Ede cohæredum distinctum ius dominorum,

PRVDENTII

Vnus ais tristi residet sublimis in arce
 Author nequitiae scelerum deus. asper iniquus,
 Qui quodcumq; malum uitioso feruet in orbe
 Sæuit, & anguineo medicans noua semina succo,
 Rerum principium mortis de fomite traxit.
 Ipse opifex mundi terrâ. mare. sydera fecit.
 Condidit ipse hominem lutulenta, & membra coegit
 Effigians quod morbus edat, quod crimine multo
 Sordeat, in formi tumulus quod tabe resoluat.
 Ast alii pietatis amor, placidum' que medendi
 Ingenium, recreans homines, mortalia seruans,
 Testamenta duo fluxerunt principe utroque.
 Tradidit iste nouum melior, uetus illud acerbus.
 Hæc tua Marcion grauis, & dialectica uox est.
 Immo hæc attoniti cerebri manifesta phrenesis.
 Nouimus esse patrem scelerum, sed nouimus ipsum,
 Haudquaquam tamen esse deum, quin immo gehennæ
 Mancipium stygio qui sit damnandus auerno.
 Marcionita deus. tristis. ferus. insidiator.
 Vertice sublimis, cinctum cui nubibus atris
 Anguiferum caput, & fumo stipatur, & igni
 Liuentes oculos subfundit felle perusto,
 Inuidia impatiens iustorum gaudia ferre.
 Hirsutos iuba densa humeros errantibus hydris
 Obtegit, & uirides allambunt ora cerastæ,
 Ipse manu laqueos per lubrica fila reflexos
 In nodum reuocat, facili' que ligamine tortas
 Innectit pedicas, neruos' que in uincula tendit.
 Ars olli captare feras animalia bruta,
 Inretit ore plagis retinacula. denique cæcis
 Indeprehensa locis erranti opponere prædæ.
 Hic ille est uenator atrox, qui cæde frequenti
 Incautas animas non cessat plectere Nebroth.
 Qui mundum curuis anfractibus, & syluosis
 Horrentem scopulis uersuto circuit astu
 Fraude alios, tectis' que dolis innectit adortus,
 Porro giganteis alios luctando lacertis

AMARTIGENIA

Frangere funereos late exercere triumphos,
 Improbata mors quid non mortalia pectora cogis?
 Ipse suam (pudet heu contempto principe uitæ)
 Perniciem ueneratur homo, colit ipse cruentum
 Carnificem, gladii'que aciem iugulandus adorat.
 Intantum miseris peccati nectare captis
 Dulce mori est. tanta in tenebris de peste uoluptas.
 Qui mala principio genuit, deus esse putatur.
 Quique bona infecit uitæ & candida nigris.
 Par furoi illorum, quos tradit fama dicatis
 Consecrassè deas febrem scabiem'que facellis.
 Inuentor uitæ non est deus, angelus illud
 Degener infami conceptum mente creauit.
 Qui prius Augustum radiabat sydus, & ingens
 Ex nihilo splendor nutrito ardebat honore.
 Ex nihilo nam cuncta retro, factum'que quod usquâ est.
 At non ex nihilo deus, & sapientia uera,
 Spiritus & sanctus, res semper uiua, nec unquam
 Cœpta, sed aërios etiam molita ministros.
 Horum de numero quidam pulcherrimus ore
 Maiestate ferox, nimis dum uiribus auctus
 Inflat, dum grande tumens, sese altius effert,
 Ostentat'que suos licito iactantius ignes.
 Persuasit propriis genitum se uiribus. ex se
 Materiam sumpsisse sibi, qua primitus esse
 Inciperet, nasci'que suum sine principe cœptum,
 Hinc schola sub tacitam meditatur gignere sectam,
 Quæ docet è tenebris subitum micuisse tyrannum,
 Qui uelut æterna latitans sub nocte retrorsum
 Vixerit, & tecto semper regnauerit æuo.
 Aemulus, ut memorant, opera ad diuina repente
 Corruptenda, caput caligine protulit atra,
 Hoc ratio sed nostra negat, cui non licet unam
 Infirmare fidem, sacro quæ tradita libro est.
 Nil ait absque deo factum, sed cuncta per ipsum,
 Cuncta, nec est alius quisquam nisi factus ab ipso.
 Sed factus de stirpe bonus bonitatis in usum

PRVDENTII

Proditus & primo generis de fonte serenus.
 Deterior mox sponte sua dum decolor illum
 Inficit inuidia stimulis'q; instigat amaris.
 Arsit enim scintilla odii de fomite zeli,
 Vt dolor ingenium subitus conflauit iniquum,
 Viderat argillam simulacrum & structile flatu
 Concaluisse dei dominum quoque conditione
 Impositum natura soli, pelagi'q; poli'q;
 Vt famulans homini locupletem fundere partum
 Noffet, & effusum terreno addicere regi,
 Qui cunctum proprio regeret moderamine mundum.
 Inflauit fermento animi stomachante tumorem
 Bestia, de'que acidis uim traxit acerba medullis
 Bestia, sordē carens cui tunc sapientia longi
 Corporis enodem seruabat recta iuuentam,
 Complicat ecce nouos sinuoso pectore nexus.
 Inuoluit nitidam spiris torquentibus aluum.
 Simplex lingua prius uaria micat arte loquendi
 Et discissa dolis resonat sermone trifulco.
 Hinc natale caput uitiorum, principe ab illo
 Fluxit origo mali, qui se corrumpere primum
 Mox hominem didicit, nullo informante magistro
 Vltimus exitium subuerso præside mundus
 Sortitur, mundi'que omnis labefacta supellex.
 Non aliter quā cum incautum spoliare uiantem
 Forte latro adgressus prædæ prius immemor ipsum
 Ense ferit dominum pugnae nodum'q; moram'q;
 Quo pereunte trahat captiuos uictor amictus
 Iam non obstanti locuples de corpore prædo,
 Sic hominis sublesta domus, ditissimus orbis
 Scilicet in facilem domino peccante ruinam
 Lapsus herile malum iam tunc uitibilis hausit,
 Tunc lolium, Iappas'que leues per adultera culta
 Ferre malignus ager glebis male pinguibus ausus
 Triticeam uacuis segetem uiolauit habenis,
 Tunc etiam innocuo uitulorum sanguine pasci
 Iam'q; iugo edomitos rictu laniare iuuenkos

AMARTIGENIA.

Occiso pastore truces didicere Leones,
 Nec non & querulis balatibus irritatus
 Plenas nocte lupus studuit perumpere caulas
 Omne animal diri callens solertia furti
 Imbuit, & tortos acuit fallacia sensus,
 Quamuis maceries florentes ambiat hortos,
 Sæpibus & densis uallentur uitea rura.
 Aut populata rodit gemmantia germina bruchus
 Aut auibus discepta feris lacerabitur uua,
 Quid loquar herbarum fibras medicante ueneno
 Tinctas letiferi fudisse pericula succi
 Noxius in teneris sapor æstuat ecce frutetis,
 Cum prius innocuas tulerit natura cicutas,
 Roscidus & uiridem qui uestit flos rhododaphnen
 Pabula lasciuis dederit sincera capillis.
 Ipsa quoque oppositum destructo fœdere certo
 Transcendunt elementa modum, rapiunt'que, ruunt'q;
 Omnia legerupis quassantia uixibus orbem,
 Frangunt umbriferos aquilonum prælia lucos.
 Et cadit immodicis sylua extirpata procellis.
 Parte alia uiolentus aquis torrentibus amnis
 Transilit obiectas præscripta repagula ripas,
 Et uagus euersis late dominatur in agris.
 Nec tamen his tantam rabiem nascentibus ipse
 Conditor instituit, sed laxa licentia rerum
 Turbauit placidas rupto moderamine leges.
 Nec mirum si membra orbis concussa rotantur.
 Si uitis agitata suis mundana laborat
 Machina, si terras lues in centiua fatigat,
 Exemplum datura hominum quo cætera peccent.
 Vita hominum cui quicquid agit uesania. terror
 Suppeditant ut bella fremant, ut fluxa uoluptas
 Diffuat impuro feruescat ut igne libido,
 Sorbeat ut cumulos nummorum faucibus amplis
 Gurges auaritiæ, finis quam nullus habendi
 Temperat aggestis addentem uota talentis,
 Auri nanque fames parto fit maior ab auro,

PRVDENTII

Inde seges scelerum radix, & sola malorum,
 Dum scatebras fluuiorum omnes, & operta metalla
 Eliquat ornatus soluendi leno pudoris,
 Dum uenas squalentis humi scrutatur inepta
 Ambitio scalpens naturæ occulta latentis.
 Si quibus in foueis radiantes forte lapillos
 Rimata innueniat, nec enim contenta decore
 Ingenito externam mentitur foemina formam.
 Ac uelut artificis domini manus imperfectum
 Os dederit, quod adhuc res exigat, aut iacinthis
 Pingere sulphureis redimitæ frontis in arce,
 Colla uel ignitis sincera incingere fertis,
 Auribus aut grauidis uirides suspendere baccas
 Nestitur & nitidis concharum calculus albens
 Crinibus, aureolisq; riget coma texta cathenis.
 Tædet sacrilegas matrum percurrere curas,
 Muneribus dotata dei, quæ plasmata fucō
 Inficiunt, ut figmentis cutis inlita perdat
 Quod fuerat, falso non agnoscenda colore.
 Hæc sexus malefortis agit, cui pectore in arcto
 Mens fragilis facili uitiorum fluctuat æstu.
 Quid? quod & ipse caput muliebris corporis, & rex,
 Qui regit inualidam propria de carne resectam
 Particulam, qui uas tenerum dititione gubernat,
 Soluitur in luxum. cernas molloscere cultu
 Heroas ueulos, opifex quibus aspera membra
 Finxerat, & rigidos durauerat ossibus artus.
 Sed pudet esse uiros, quærunnt uanissima quæque,
 Quis niteant, genuina lues ut robora soluant.
 Vellere non ouium, sed eoo ex orbe petitis
 Ramorum spoliis, fluitantes fumere amictus
 Gaudent, & durum scutulis perfundere corpus.
 Additur ars, ut fila herbis saturata recoctis
 Inludant uarias distincto stamine formas.
 Ut quæq; est lanugo feræ mollissima tactu
 Pestitur, hunc uideas lasciuas præpete cursu
 Venantem tunicas, auium quoque uersicolorum

A MARTIGENIA.

Indumenta nouis textentem plumea telis.
 Illum pigmentis redolentibus & peregrino
 Puluere, scæmineas spargentem turpiter auras,
 Omnia luxus habet nostræ uegetamina uitæ,
 Sensibus in quinque statuens quæ condidit author
 Auribus, atque oculis, tum naribus, atque palato
 Quæritur infectus uitiosis artibus usus.
 Ipse etiam toto pollet qui corpore tactus
 Palpamen tenerum blandis ex sotibus ambit.
 Pro dolor ingenuas naturæ occumbere leges.
 Captiuas que trahi regnante libidine dotes,
 Peruersum ius omne uiget, dum quicquid habendum
 Omnipotens dederat studia in contraria uertunt.
 Id circo ne rogo speculatrix pupula molli
 Subdita palpebræ est, ut turpia semiuitorum
 Membra theatriali spectet uertigine ferri
 Incestans miseros scæde oblectamine uisus,
 Aut ideo spirant, media' que ex arce cerebri
 Dimittunt geminas sociata foramina nares.
 Ut bibat inlecebras male conciliata uoluptas,
 Quas pigmentaro meretrix iacit improba crine.
 Num propter lyricæ modulamina uana puellæ
 Neruorum' que sonos, & conuiuæ recalentis.
 Carmen nequitia patulas deus addidit aures,
 Per que cauernosos iussit penetrare meatus
 Vocis iter? nunquid madido sapor inditus ori
 Viuit ob hanc causam, medicata ut fercula pigram
 Ingluuiem, uegetam' que gulam ganeonis inescunt?
 Per uarios gustus instructa ut prandia ducat
 In noctem, lassæt' que grauem sua crapula uentrem?
 Quid durum, quid molle foret, quid lene, quid horrës,
 Quid calidum, gelidum' ue deus cognoscere nosmet
 Ad tactum uoluit palpandi interprete sensu,
 At nos delicias plumarum, & linea texta
 Stenimus, atque cute fulcro attenyanate polimus.
 Fœlix qui indultis potuit mediocriter uti
 Muneribus, parcum' que modum seruare fruendi.

PRVDENTII

Quem locuples mundi species & amœna uenustas
 Et nitidis fallens circumflua copia rebus
 Non capit ut puerum, nec inepto addicit amori.
 Qui sub adumbrata dulcedine triste uenenum
 Deprendit latitare, boni mendacis operta.
 Sed fuit id quondam nobis, sanctum quæ, bonum quæ
 Principio rerum Christus cum conderet orbem.
 Vidit enim deus esse bonum, uelut ipse Moises
 Historicus mundi nascentis testificatus
 Vidit ait deus esse bonum quodcumque creauit,
 Hoc sequar. hoc stabili, conceptum mente tenebo
 Inspirante deo quod sanctus uaticinator
 Prodidit antiquæ recolens primordia lucis
 Esse bonum quicquid deus, & sapientia fecit.
 Conditor ergo boni pater est, & cum patre Christus.
 Nam deus, atque deus pater est, & filius unum,
 Quippe unum natura facit, quæ constat utriusque
 Vna uoluntatis. iuris. uirtutis. amoris.
 Non tamen idcirco duo numina, nec duo rerum
 Artifices. quoniam generis dissensio nulla est.
 Atque ideo nulla est operis distantia, nulla
 Ingenii, peperit bona omnia conditor unus.
 Nil luteum de fonte fluit, nec turbidus humor
 Nascitur, aut primæ uiolatur origine uenæ.
 Sed dum liuenteis liquor incorruptus harenas
 Prælabit, putrefacta inter contagia sordent,
 Nunquid equus. ferrum. taurus. leo. funis. oliuum
 Inse uim sceleris cum formarentur, habebant,
 Quod iugulatur homo non ferrum causa furoris,
 Sed manus est nece cum uesania feruida circi
 Authorem leuitatis habet, rapidi uel fragoris,
 Mens uulgi rationis inops, non cursus equorum
 Perfurit, infami studio perit utile donum.
 Sic Lacedæmonicas oleo maduiffe palestras
 Nouimus, & placidum seruire ad crimina succum.
 Inde per acrum pendens audacia funem,
 Ardua securis scandit proscenia plantis.

AMARTIGENIA.

Inde feras uolucris temeraria corpora, saltu
 Transiliunt, mortis' que inter discrimina ludunt,
 Sanguinis humani spectacula publicus edit
 Confessus, leges' que iubent uenale parari
 Supplicium, quo membra hominum discerpta cruentis
 Moribus oblectent hilaram de funere plebem.
 Mille alia stolidi bacchantia gaudia mundi
 Percensere piget, quæ ueri oblita tonantis
 Humanum miseris uoluunt erroribus æuam.
 Nemo animum summi memorem genitoris in altum
 Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo,
 Nec recolens apicem folii natalis ad ipsum
 Respicit authorem, nec spem super aera librat,
 Sed mentem grauidis contentam sternere curis
 Indigno subdit domino, peritura' que pronus
 Diligit, & curuo quærit terrestria sensu,
 Hoc pulchrum quod terra parit, quod gloria confert
 Lubrica, commendat quod perniciofa uoluptas,
 Quod uelut excitus diffiato puluere uentus
 Præterit, exemplo tenuis quod transuolat umbræ.
 His agras animas morborum pestibus urget
 Prædo potens, tacitis quem uiribus interfusum
 Corda bibunt hominum, ferit ille medullitus omnes
 Nequitias, spargit' que suos per membra ministros.
 Nanque illic numerosa cohors sub principe tali
 Militat, horrendis' que animas circumfedit armis
 Ira. superstitio. mœror. discordia. luxus.
 Sanguinis atra sitis, uini sitis, & sitis auri
 Lior, adulterium. dolus. obrectatio. furtum.
 Informes horrent facies, halitu' que minaces,
 Ambitio uentosa tumet, doctrina superbit.
 Personat eloquium. nodos fraus addita nectit.
 Inde Canina foro latrat facundia toto.
 Hinc gerit Herculeam uilis sapientia clauam.
 Ostentat' que suos uicatim gymnosophistas
 Incerat lapides fumosos idololatrix
 Relligio, & surdis pallens aduoluitur aris,

Heu quantis mortale genus premit improbus hostis
 Armigeris, quanto ferrata fatellite ductor
 Bella gerit, quanta uictos ditone triumphat
 Surgit in auxilium Chananæus, atque agmina denset
 Casside terribili setarum ponderamento
 Concutiens, dextram' q; graui cum cuspidè quassans.
 Ast alia de parte furens exercitus ardet
 Regis Amorrej, tum millia Gergeseorum
 Effundunt aciem toto uolitantia campo
 Eminus hi feriunt, conflagunt comminus illi,
 Ecce Gebusaicæ feruent ad prælia turmæ,
 Aurea tela quibus de sanguine tincta draconis
 Mortifero splendore micant, radiant' que, micant' que
 Nec non terrificas pilis armare cateruas
 Tecethee iuuat, sed gens Ferezea sagittis
 Insultat uirtute pari, sed dispare ferro,
 Postremum cuneum rex promouet Eueeorum
 Squamosum thoraca gerens de pelle colubri.
 His subnixæ uiris scelerum peruersa potestas
 Edomat inualidas mentes, quæ simplicitate
 Indociles, belli' q; rudes sub fœdere falso
 Tristis amicitia primùm socia agmina credunt,
 Mammoneam' q; fidem pacis sub amore sequuntur.
 Mox faciles ad uincla rapi iuga dura uolentes
 Addictis subeunt ceruicibus, & nebulonum
 Spirituum iussis seruire se rocibus aptant.
 Ille superuacuis augens patrimonia fundis,
 Finitimis' q; inhians contempto limite agellis,
 Ducitur innexus manicis, & mille cathenis
 Ante triumphales currus post terga reuinctus,
 Nec se barbaricis addictum sentit habenis,
 Hic qui uentosa scandit fastigia famæ.
 Inflatur' q; cauo pompæ popularis honore,
 Qui summum, solidum' que bonum putat ambitionis
 Crescere successu, præconum uoce trementes
 Examinare reos, miserorum in corpora fasces
 Frangere terribiles, legum exercere secures

AMARTIGENIA

In laqueum iam colla dedit iam compede dura
 Nescitur, & pedibus seruilia uincula limat,
 Credite captiui mortales, hostica quos iam
 Damnatos cohibent ergastula, quos famulatu
 Pœnarum uirtus non intellecta coerces.
 Hæc illa est Babylon, hæc transmigratio nostræ
 Gentis, & horribilis uictoria principis Assur,
 Carmine luctifico quam deflens Hieremias,
 Orbatam propriis ululauit ciuibus urbem,
 Num later, aut dubium est animas de semine Iacob
 Exilium gentile pati, quas persica regna
 Captiuas retinent, atque in sua fœdera cogunt?
 Illic natali desuescunt uiuere ritu,
 Moribus & patriis exutæ in barbara iura
 Degenerant, linguam' que nouâ, uestem' que sequuntur,
 De' que profanato discunt sordescere cultu,
 Nutricem' que abolent petulanti e pectore Sion,
 Iam patriæ meminisse piget, iam mystica frangunt
 Organa, & externi laudant anathemata regni.
 Non ne fuit melius sæuum Menphitidis aula
 Imperium tolerasse patres, penitus' que sinistris
 Ad sedisse focis, positos Pharaonis iniqui
 Sub pedibus limo, & paleis seruire paratos?
 Carnis & immodicæ spurco rufamine crudos.
 Quo tantum auxilii per prodigialia signa
 Effudit dominus, populum dum forte rebellem
 Seruat ope immerita, uinclis dum subdita colla
 Soluit, & Aegyptum uirga serpente coerces?
 Quid iuuat equorem pelago cedente profundum
 Puluerea calcaffe uia, cum conscia ponti
 Saxa sub ignota patuerunt prodita cœlo?
 Aruit & medio sitiens in gurgite limus?
 Si uictor uirtute dei, medias' que tenebras
 Luce columnari scindens exercitus olim.
 Perdidit inuenti uallé botryonis opimam?
 Si nescit uersare solum cui melle perenni
 Gleba fluens niueos permiscet lactea riuos,

PRVDENTII

Si domitam hierico lituis, atque ære canoro
 Rursus in antiquos patitur consurgere muros?
 Si riuis reflui iordanis pellitur, & iam
 Deserit adscriptam dimensa in iugera sortem?
 Deniq; si fructam tantis sudoribus urbem,
 Et quæ nubigenas transcendunt culmina nimbos
 Defensare nequit, si nescit, quis lapis ille est
 Hostibus obsistens, & inexpugnabile turris
 Præsidium, quem non fragor hosticus arietis, aut quæ
 Vis impacta quatit. non æris machina rostro
 Arietat insiliens, nec ferrea uerba quassant?
 Angulus hic portæ in capite est, hic continet omnem
 Saxorum seriem constructa; q; limina firmat.
 Quem qui rite suis per propugnacula muris
 Nouerit inferum, se que ac sua mœnia uallo
 Præcingat triplici celsa stans eminus arce
 Fretus amore petræ, castis & peruigil armis
 Non illum regina Tyri, non accola magni
 Eufhratis Parthus rapiet. non decolor Indus
 Tempora pennatis redimitus nigra sagittis.
 Quin si fulmineos cogens ad bella gigantes
 Allophylus tua castra uelit delere tyrannus,
 Tutus eris, nec te firma statione mouebit
 Ipse Charon mundi numen Marcionis ipse,
 Qui regit aërio uanas sub sole tenebras.
 Nam uanum quicquid sol aspicit, ex elementis
 Cuncta solubilibus, fluxo; q; creamine constant,
 Fallo, creaturam nisi doctor apostolus omnem
 Subiectam uanis non sponte laboribus orsus
 Periuero ingemuit miserans feruire latroni
 Errat ait, qui luctamen cum sanguine nobis,
 Et carne, & uenis feruentibus, & uitioso
 Felle putat, calidis; q; animam peccare medullis.
 Non mentem sua membra premunt nec terrea uirtus
 Oppugnat sensus liquidos, bello; ue laceffit
 Sed cum spiritibus tenebrosis nocte, die; q;
 Congredimur, quorum dominatibus humidus iste,
 Et pigris

A MARTIGENIA

Et pigris densus nebulis obtemperat aer.
 Scilicet hoc medium, cœlum inter, & infima terræ.
 Quod pater, & uacuo nubes suspendit hiatu,
 Frena potestatum uariarum sustinet, ac sub.
 Principe Belial rectoribus horret iniquis.
 His concludamur prædonibus, ut sacra nobis
 Oris apostolici testis sententia prodit,
 Nemo habitum naturæ, aut inuitamina peccans
 Corporis accuset, facile est frenare rebelles
 Affectus carnis, nimios que retundere pulsus
 Materiæ fragilis, & uiscera uicta domare,
 Quippe animus longe præstantior, ut pote summo
 Aethere demissus, subiectos, si uelit artus
 Imperio quassare graui, iussis que seueris
 Dedere regnanti domino, uis nulla resistit.
 Maior inest, uis illa homini, quæ flatile uirus
 Ingerit, & tenuem tenui ferit aere mentem.
 Parthica non æque uentos transcurrit harundo,
 Cuius iter nullus potis est comprehendere uisus,
 Præpes enim uolucris dum pennis transuolat auras,
 Improuisa uenit, nec stridor nuntiat ante,
 Aduentum leti, quam pectoris abdita rumpat,
 Securam rapiens medicato uulnere uitam.
 Sed magis aligera est, magis & medicata sagitta,
 Quam iacit umbrosi dominatio lubrica mundi,
 Eludens excussa oculos, calami que uolantis
 Præpete transcurso cordis penetralia figens.
 Nec segnis natura animæ est, ut tarda cauendi
 Vulneris ignitum, quoniam deus indidit olli
 Ingenium purum. sapiens. subtile. serenum.
 Mobile. sollicitum. uelox. agitabile. acutum.
 Factorem modo facta suum ueneretur, & ipsi
 Militet, ac uictum proculcet sobria mundum
 Nil de pestiferis opibus, aut falsificatis
 Terrarum spoliis stulto oblectamine libans
 Nec sub face iacens alieno, & dedita regno,
 Ne queat argutas hostis uitare sagittas,

PRVDENTII

Sed quid ego oē malū, mūdi q̄ hominum' q̄ maligni
 Hostis ad inuidiam detorqueo? cum mala nostra
 Ex nostris concreta animis genus, & caput, & uim
 Quid sint, quid ualeant sumant de corde parente?
 Ille quidem fomes nostrorum, & causa malorum est.
 Sed tantum turbare potest, aut fallere, quantum
 Nos uolumus, qui decrepito suggesta Leoni
 Armamenta damus. friget fera futile frendens,
 Humani generis ni per suffragia gliscat.
 Gignimus omne malum proprio de corpore nostro,
 Ut genuit Dauid, alias pater optimus, unum
 Crimen A bessalon, tetrum pater ille, sed unum
 Innocuas inter soboles genuit patricidam,
 Ausus in authorem generis qui stringere ferrum
 Ah pietas, signis contraria signa paternis
 Egit, & unius commisit sanguinis arma.
 Nostra itidem diros urente propagine natos
 Pectora parturiunt, uersis qui protinus in nos
 Morsibus, insuescunt gignentum uiuere pœnis.
 Depopulantur enim nimium fœcunda parentum
 Viscera, & interitu genitalis stirpis aluntur.
 Progeniem uerum ille suam rex ut pote summus,
 Atque dei uates paritura, & uirginis author
 Tristibus, atque piis uariauerat, ut Salomonis
 Frater A bessalon misceret crimina iustis
 Pignoribus, dulcem'que domum turbaret amaris.
 Nos dignum Salomone nihil, nos degener implet
 Solus A bessalon lacerans pia uiscera ferro.
 Si licet ex ethnicis quicquam præsumere, uel si
 De phycis exempli aliquid, sic uipera (ut aiunt)
 Dentibus emoritur susæ per uiscera prolis.
 Mater morte sua non sexu fertilis, aut de
 Concubitu distenta uterum, sed cum calet igni
 Percita fœmineo, moriturum obscœna maritum
 Ore sitit patulo. caput inserit ille trilinguæ
 Coniugis infauces, atque oscula feruidus intrat
 Insinuans oris coitu genitale uenenum

AMARTIGENIA

Nupta uoluptatis ui faucia, mordicus haustum
 Frangit amatoris blanda inter fœdera guttur,
 Infusas' que bibit caro pereunte saliuas.
 His pater inlecebris consumitur, at genitricem
 Clausa necat soboles. nam postquam semine adulto
 Incipiunt calidis corpuscula parua latebris
 Serpere, motatum' que uterum uibrata ferire,
 Aestuat interno pietatis crimine mater,
 Carnificem' q̄ gemit damnati conscia sexus
 Progeniem septi rumpentem obstacula partus.
 Nam quia nascendi nullus patet exitus, alius
 Fœtibus in lucem nitentibus excruciat
 Carpitur, atq̄ uiam lacerata per ilia pandit.
 Tandem obitu altricis prodit grex ille dolorum
 Ingressum uitæ uix elustatus, & ortum
 Per scelus exculpens, lambunt natale cadauer
 Reptantes catuli proles dum nascitur orba,
 Haud experta diem, miseræ nisi posthuma matri.
 Non dispar nostræ conceptus mentis, ab ore
 Vipereo infusum sic combibit illa uenenum
 Coniuge Beliadæ, sic oscula deuorat hausto,
 Interius' que rapit, sic felle libidinis ardens
 Impletur uitiiis perituro mista marito,
 Tunc prægnans lætale genus concepta maligni
 Fert opera ingenii de femine complicitis hydri,
 Quem pœnis pensare prius sua facta necesse est
 Corruptæ pro stupro animæ, pro' que orbe perempto,
 Ipsam porro animam crudelia uulnera carpunt
 Mille puerperis, soboles dum parturit ex se
 Contra naturam genitas, peccamina crebra
 Scilicet, & partos materno funere natos.
 Hinc illa est domini iusta obiurgatio Christi,
 Non' ne pater dæmon uos increpo peccatores
 Concubitu carnis semen sitientis iniquum
 Vos genuit, sanctum lector percense uolumen,
 Quod loquor inuenies dominum dixisse profanis
 Vera obiectantem mortalibus, ex patre nam uos

PRVDENTII

Esse meo genitos, pietas ait ipsa probaret,
 Ac pietatis opus, pro' cæca libido, quid hoc est?
 Quod cum se thalamis desponsam mens bona iustis
 Nouerit, in'que thronum regis nuptura uocetur,
 Et regis semper iuuenis, senio'que repulso
 Diuum decus æterno seruantis in ore,
 Malit, adulterium, furuo & se munere uilem
 Vendat nocticolæ spurcis complexibus indi,
 A spernata dei fusam per uirginis artus
 Progeniem, dulces'que uocans in fornice natos?
 Sentio quam contra moueat pellacia litem,
 Quod dente obnitens, spinosa calumnia pugnet,
 Nos'que laceffito uocet ad luctamina uero.
 Si non uult deus esse, malum cur non uetat inquit,
 Nil refert author fuerit, factor'que malorum.
 An'ne opera in uitium sceletis pulcherrima uerti
 Cum possit prohibere, sinat?'q' si uelit omnes
 Innocuos agere omnipotens, nec sancta uoluntas
 Degener, & facto nec se manus inquinet ullo.
 Condidit ergo malum dominus, quod spectat ab alto,
 Et patitur, fieri'que probat tanquam ipse crearit,
 Ipse creauit enim, quod cum discludere possit.
 Non abolet, longo'que finit crassarier usu,
 Damna aures pater alme meas, & claude meatus
 Obrutescentis capitis, ne peruia tales
 Concipiat flexura sonos, est perdere tanti
 Extinctum uitæ officium de parte cerebri,
 Immunem modo, sese anima, expertem'que nefandi
 Auditus felix stolidi conseruet ab aure
 Quis ferat hæc iniecta, deo conuitia?'qui se
 Diuinis meminit præcellere nobilitatum
 Muneribus, multa ut taceam, uel sola benignum
 Res probat esse deum, uetiti quod amore peremptos
 Excitat è tumulis homines, regni'que per æuum
 Participes iubet esse sui, qui si foret author,
 Seruator'que mali nunquam post damna salutis
 Peccatum'que obitus rediuiuam ferre medelam
 Vellet, & amissos opere instaurare secundo,

A MARTIGENIA

Labi hominis, seruare dei est, meritis perit iste,
 Ille abolet pereuntis opus, meritumq; resolut.
 Argumentum ingens, dominum, qui talia præstet,
 Nolle malum, nec quod post abluit, ante probare
 Inuito ne aliquis potis est peccare tonante?
 Cui facile est in corde hominis componere sensus
 Quos libeat, fibrasq; omnes animare pudicis
 Pulsibus, & totum uenis infundere honestum?
 Nescis stulte tuæ uim libertatis ab ipso
 Formatore datam? nescis ab origine quanta
 Sit concessa tibi famulo super orbe potestas?
 Et super ingenio proprio, laxèq; soluto
 Iure potestatis liceat cui uelle, sequi'q;
 Quod placitum est, nulli'q; animū subiungere uinclo?
 An cum te dominum cunctis quæcunq; creatar
 Præficeret, mundum'q; tuis seruire iuberet
 Imperiis? cum'q; arua, polum, mare, flumina, uentos
 Dederit, arbitrium de te tibi credere auarus
 Nollret ut indigno, libertatem'q; negaret?
 Quale erat electus magni rex orbis ut esset,
 Non rex ipse sui curto fœdatus honore.
 Nam quis honos domini est, cuius mens libera non est,
 Vna sed impositæ seruit sententia legi?
 Quæ laus porro hominis, uel quod meritum sine certo
 Inter utranque uiam discrimine uiuere iuste?
 Non fit sponte bonus, cui non est prompta potestas
 Velle aliud, flexos'q; animi conuertere sensus.
 At qui nec bonus est, nec conlaudabilis ille,
 Qui non sponte bonus, quoniam probitate coacta
 Gloria nulla uenit, sordet'q; ingloria uirtus.
 Nec tamen est uirtus, ni deteriora refutans,
 Emicet, & meliore uiam petat indole rectam.
 Vade ait ipse parens, opifex'q;, & conditor A dæ,
 Vade homo ad flatu nostri prænobilis oris.
 Insubiecte, potens, rerum arbiter, arbiter idem,
 Et iudex mentis propriæ, mihi subdere soli
 Sponte tua, quo sit subiectio & ipsa soluto

PRVDENTII

Libera iudicio, non cogo, nec exigo per tuum,
 Sed moneo iniustum fugias, iustum 'que sequaris,
 Lux comes est iusti, comes est mors horrida iniqui,
 Elige rem uitæ, tua uirtus temet in æuum
 Prouehat, alternum tua damnet culpa uicissim,
 Præstet & alterutram permiffa licentia fortem.
 Hac pietate uagus, & tanto munere abundans
 Transit propositum fas, & letalia prudens
 Eligit, atq; uolens, magis utile dum sibi credit,
 Quod prohibente deo persuasit callidus anguis,
 Persuasit certe hortatu, non impulit acri
 Imperio, hæc mulier rea criminis exprobranti
 Respondit domino, suadelis se male fabris
 Illectam suafisse uiro, uir et ipse libenter
 Consensit, licuit ne hortantem spernere recti
 Libertate animi: licuit, nãque & deus ante
 Suaserat, ut meliora uolens sequeretur, at ille
 Sprenens consilium sæuo plus credidit hosti.
 Nunc inter uitæ dominum, mortis 'que magistrum.
 Consistit medius, uocat hinc deus, inde tyrannus
 Ambiguum, atque suis se motibus alternantem.
 Accipe gestarum monumenta insignia rerum
 Prælufit quibus historia spectabile signum.
 Loth fugiens Sodomis ardentibus, omnia secum
 Pignora cara domus properabat sede relicta
 Nubibus urbi cremis subducere, sulphere cum iam
 Nimbofo ignitus cœlum subtexeret aer,
 Flagrantem 'que diem crepitans incenderet imber.
 Angelus hanc hospes legem præscripserat ollis
 Emiffus uirtute dei sub imagine dupla,
 Omnis ut e' portis iret domus, atq; in apertum
 Dirigeret constans oculos, nec pone reflexo
 Lumine regnantes per mœnia cerneret ignes.
 Nemo memor Sodomæ, quæ mûdi forma cremãdi e',
 Vt semel e' muris gressum promouerit ore
 Post tergum uerso respectet funera rerum.
 Loth monitis sapiens obtemperat, at leuis uxor

A MARTIGENIA

Mobilitate animi torfit muliebre retrorsus
 Ingenium, Sodomis' que suis reuocabilis hæsit.
 Traxerit Eua uirum diræ ad consortia culpæ,
 Hæc peccans sibi sola perit, solidata metallo
 Dirigit fragilis, saxum' que liquabile facta
 Stat mulier sicut steterat prius, omnia seruans
 Caute, sigillati longum salis effigiata
 Et decus, & cultum, frontem' que, oculos' q; comam' q;
 Et flexam in tergum faciem, paulum' q; relata
 Menta retro, antiquæ monumenta rigentia noxæ.
 Liquitur illa quidem falsis sudoribus uda,
 Sed nulla ex fluido plenæ dispendia formæ
 Sentit deliquio, quantum' que armenta saporum
 Adtenuant saxum, tantum lambentibus humor
 Sufficit, attritam' q; cutem per damna reformat.
 Hoc meruit titulo peccatrix fœmina sisti
 Infirmum, fluidum' que animum per lubrica soluens
 Consilia, & fragilis iussa ad cœlestia uoti
 Propositum contra non commutabile seruat.
 Loth ingressus iter, nec mœnia respicit alto
 In cinerem conlapsa rogo, populum' que perustum,
 Et mores populi. tabularia. iura. forum' que
 Balnea. propolas. meritoria. templa. theatra.
 Et circum cum plebe sua, madidas' que popinas.
 Quicquid agunt homines, Sodomorum incendia iustis
 Ignibus inuoluunt, & Christo iudice damnant.
 Hæc fugisse semel satis est, non respicit ultra
 Loth noster, fragilis sed coniunx respicit, & quæ
 Fugerat inuerso mutabilis ore reuisit,
 Atque inter patrias perstat durata fauillas,
 En tibi signatum libertatis documentum,
 Quod uoluit nos scire deus, quodcunque sequendū est
 Sub nostra ditione situm, passim' que remissum
 A luteram calcare uiam, duo cedere iussi
 De Sodomis, alter se præripit, altera mussat,
 Ille gradum celerat fugiens, contra illa renutat.
 Liber utrique animus, sed dispar utrique uoluntas,

PRVDENTII

Diuidit huc illuc rapiens sua quenq; libido.
 Talem multa sacris speciem notat orbita libris.
 A spice Ruth gentis moabitidis, & simul Orsam.
 Illa focrum Noemi fido comitatur amore.
 Deserit hæc, atqui thalamis, & lege iugali
 Exuta, hebræis' que thoris, sacris'q; uacantes,
 Iure fruebantur proprio, sed pristinus Orsæ
 Fanorum ritus præputia barbara suafit
 Malle, & semiferi stirpem nutrire Golia.
 Ruth dum per stipulas agresti amburitur estu,
 Fulcra Booz meruit, casto'que adscita cubili
 Christi genam fœcunda domum, dauitica regna
 Edidit, atque deo mortales miscuit ortus.
 Sæpe egomet memini fratres geminos ad hiulcum
 Peruenisse simul biuium, nutante iuuenta,
 Et dubitasse diu bifido sub tramite, quod nã
 Esset iter melius, cum dextrum spinea sylua
 Sentibus arctaret, scopulosa'q; semita longe
 Duceret aerium cliuoso margine callem.
 At leuim, nemus umbriferum per amœna uireta
 Ditibus ornaret pomis, & lene iacentem
 Planicies daret ampla uiam, squalentibus unum
 Contentum spinis reptasse per ardua saxa,
 Porro alium campo sese indulnisse sinistro,
 Illum syderibus caput immiscere propinquis,
 Húc in cœnosas subito cecidisse paludes.
 Omnibus una subest natura, sed exitus omnis
 Non unus peragit placitorum segrege forma.
 Haud secus, aut si olim per sudum lactea forma
 Lapsa columbarum nubes descendit in aruum
 Ruris frugiferi, laqueos ubi callidus auceps
 Prætendit, lento'que inleuit uimina uisco,
 Sparsit & insidias siliquis, uel farre dolofo,
 Inliciunt alias fallantia grana, gulam'que
 Innectunt auidam tortæ retinacula setæ.
 Molle uel implicitas gluten circumligat alas.
 Ast aliæ quas nullus amor prolecat edendi,

AMARTIGENIA.

Gressibus innocuis sterili spatiantur in herba,
 Suspectam' que cauent oculos conuerrere ad escam.
 Mox ubi iam cœlo reuolandum, pars petit æthram
 Libera sydeream plaudens super aera pennis,
 Pars captiua iacet, laceris & faucia plumis,
 Pugnât humi, & uolucres nequiquam suspicit auras.
 Sic animas cœli de fontibus unicolores
 Infundit natura solo, sed suauibus istis
 De uinctæ inlecebris retinentur, & æthera pauca
 Conscendunt reduces, multas uiscosus inescat
 Pastus, & ad superas percurrere non finit auras.
 Præsciis inde pater liuentia tartara plumbo
 Incendit liquido, piceas' que bitumine fossas
 Infernalis aquæ furuo suffodit auerno,
 Et flegethonte sub gurgite sanxit edaces
 Perpetuis scelerum pœnis inolescere uermes.
 Norat enim flatu ex proprio uegetamen inesse
 Corporibus nostris, animam' que ex ore perenni
 Formatam non posse mori, non posse uicissim
 Pollutam uirtus rursus ad conuexa reuerti
 Merfandam penitus puteo feruentis abyssi,
 Vermibus, & flammis, & discruciatibus æuum
 Immortale dedit, senio ne pœna periret
 Non pereunte anima carpunt tormenta, fouent' que
 Materiem sine fine datam, mors deserit ipsa
 Aeternos gemitus, & flentes uiuere cogit,
 At diuersa procul regionibus in paradisi
 Præmia constituit maiestas gnara futuri
 Spiritibus puris, & ab omni labe remotis,
 Qui' q; Gomorræas non respexere ruinas
 Auerfis sed rite oculis post terga tenebras',
 Liquerant miseri properanda pericula mundi,
 Ac primum facili referuntur ad astra uolatu,
 Vnde fluens anima structum uegetauerat Adam.
 Nam quia naturam tenuem decliuiâ uitæ
 Pondera non reprimunt, nec tardat ferrea compes,
 Concretum celeri relegens fecat aera lapsu,

PRVDENTII

Exsuperat'q; polum feruens scintilla remensum
 Carcereos exosa situs, quibus hæserat exul.
 Tunc postliminio redeuntem suscipit alto
 Cana fides gremio, teneris'q; oblectat alumnam
 Delitiis, multos post diuerforia carnis
 Ore renarrantem querulo, quos passa labores,
 Illic purpureo latus exporrecta cubili
 Floribus æternis spirantes libat odores,
 Ambrosium'que bibit roseo de stramine rorem,
 Ditis & longo fumantibus interuallo,
 Flumina'que, & tutos cœli sitientibus imbres
 Implorata negat digitum insertare palato,
 Flammaram'que apices humenti extinguere tactu,
 Nec mirere locis longe distantibus inter
 Damnatas, iustas'que animas concurrere uisus
 Conspicuos, meritas'que uices per magna notari
 Interualla, polus medio quæ diuidit orbe,
 Errat quisque animas nostrorum sine oculorum
 Aestimant inuolui uitreo quos lucida palla
 Obice, quis speculum concreta coagula texunt,
 Impediunt'que uagas obducto humore fenestras.
 Num ne animarum oculis denso uegetamine guttæ
 Voluuntur teretes, aut palpebralis extra
 Horrescunt setis, cilio'ue umbrante teguntur?
 Illis uiua acies, nec pupula parua, sed ignis
 Traietor nebulae uasti, & penetrator operi est.
 Nil ferrugineum, solidum'ue tuentibus obstat,
 Nocturnæ cædunt nebulae, nigrantia cedunt
 Nubila, patenti cedit teres area mundi.
 Nec tantum aërios uisu transmittit hiatus
 Spiritus, oppositos sed transit lumine montes,
 Oceani fines, atque ultima littora Thyles
 Transadiit, uolucres'que oculos in tartara mittit.
 Nostris nempe omnes pereunt sub nocte colores
 Visibus, & cæco delentur tempore formæ.
 Nunquid & exuti membris, ac uiscere perdunt
 Agnitione notas rerum, uel gressibus errant?

AMARTIGENIA

Vna animam semper facies habet, & color utrus
 A eris, ut cuiq; est meritorum summa sinistri,
 Seu dextri alternas nec cōmutabile tempus
 Conuertit, uariat' que uices, longum atque perenne est,
 Quicquid idest, unus uoluit sua secula cursus,
 Expertus dubitas animas percurrere uisu,
 Abdita corporeis oculis cum sæpe quietis
 Rore soporatis cernat mens uiua remotos,
 Distantes' que locos aciem per rura . per astra.
 Per Maria intendens. nec enim se segregat ipsa
 Ante obitum uiuis ex artubus, aut fugit exul
 Sanguinis & carnis penetralia, se que medullis
 Exiit, abductam' ue abiit de pectore uitam,
 Viscerea sed sede manens speculator acutis
 Omnia luminibus, & qua circumtulit acrem
 Naturæ leuis intuitum nullo obice rerum
 Disclusa ante oculos subiectum prospicit orbem,
 A tque orbis sub mole situm sordens elementum .
 Ob iacet interea tellus, nec uisibus obstat
 Quin si stelligerum uultus conuertat ad axem,
 Nil intercurrentis obtutibus impedit ignem
 Peruigilis animæ, quamuis densata grauentur
 Nubila, & opposito nigrescat uellere cœlum.
 Sic arcana uidet tacitis cooperta futuris
 Corporeus Ioannes adhuc, nec carne solutus,
 Munere sed somni paulisper carne sequestra
 Liber, ad intuitum, sensu' que, oculis' que peragrans,
 Ordine dispositos uenturis solibus annos,
 Procinctum uidet angelicum, iam iam' que cremandi
 Orbis in excidium, raucos & percipit aure
 Mugitus grauium mundi sub sine tubarum.
 Hæc ille ante obitum membrorum carcere septus
 Secedente anima, non discedente uidebat.
 Non ne magis flatus sine corpore cuncta notabit
 Corporis inuoluclis tumulo frigente repositis
 Certa fides rapidos subterna nocte caminos,
 Qui pollutam animam per secula longa perenni

PRVDENTII

Igne coquunt oculis longum per inanē remotis
 Pauperis expositos. nec fecius aurea dona
 Iustorum dirimente chao, rutilas'q; coronas
 Eminus ostendit pœnarum carcere merfis.
 Hinc paradiscolæ post ulcera dira beato
 Proditur in fœlix ululans in peste reatus
 Spiritus, in'q; uicem meritorum mutua cernunt.
 O dee cunctiparens animæ dator, o dee Christe,
 Cuius ab ore deus subsistit spiritus unus,
 Te moderante regor, te uitam principe duco,
 Iudice te pallens trepido, te iudice eodem
 Spem capio fore quicquid ago ueniabile apud te,
 Quamlibet indignum uenia faciam'q; loquar'que,
 Confiteor, dimitte libens, & parce fatenti.
 Omne malum merui, sed tu bonus arbiter aufer
 Quod merui, meliora fauens largire precanti
 Dona animæ quandoque meæ, cum corporis huius
 Liquerit hospitium neruis. cute. sanguine. felle.
 Ossibus extractum, corrupta quod incola luxu
 Heu nimium complexa fouet, cum flebilis hora
 Clauserit hos orbes, & conclamata iacebit
 Materies, oculis'que suis mens nuda fruetur,
 Ne cernat truculentum aliquem de gente latronum
 Immitem. rabidum, uultu'que, & uoce minaci
 Terribilem. qui me maculosum aspergine morum
 In præceps ut prædo trahat, nigris'que ruentem
 Immergat specubus, cuncta exacturus adusque
 Quadrantem minimum damnosæ debita uitæ.
 Multa in Thesauris patris est habitatio Christe
 Disparibus discreta locis, non posco beata
 In regione domum, sint illic casta uirosum
 Agmina, puluereum quæ dedignantia censum
 Diuitias petiere tuas, sit flore perenni
 Candida uirginitas animum castrata recisum.
 At mihi tartarei satis est si nulla ministri
 Occurrat facies, auidæ nec flamma gehennæ
 Deuoret hanc animam mersam formacibus imis,

ROMANVS

Esto cauernoso quia sic pro labe necesse est
 Corporea tristis me sorbeat ignis auerno
 Saltem mirificos incendia lenta uapores
 Exhalent, æstu'q; calor languente tepescat,
 Lux immensa alios, & tempora uincta coronis
 Glorificent, me pœna leuis clementer adurat.

Finit A martigenia.

AV.PRV.V.C.ROMANVS MARTYR.

O mane Christi fortis adsertor dei
 Elinguis oris organū fautor moue,
 Largire comptū carmen ifantissimo
 Fac ut tuarū mira laudum concinā.
 Nam scis & ipse posse mutos eloqui
 Plectrum palati, & fauciū sæuus tibi
 Tortor reuulsit, nec tamē silentium
 Indixit ori, quo tu fatebaris deum.

Vox ueritatis testis, extinguī nequit.
 Nec si recisis palpitet meatibus.
 Sic nos ter hærens sermo linguæ debili
 Balbutit & modis laborat absonis.
 Sed si superno rore respergas iecur,
 Et spiritali lacte pectus inriges,
 Vox impeditos rauca laxabit sonos.
 Euangelista scripsit ipsum talia
 Præcepta Messian dedisse apostolis,
 Nolite uerba, cum sacramentum meum
 Erit canendum, prouidenter quærere.
 Ego imparatis quæ loquatur, suggeram.
 Sum mutus ipse, sed potens facundiæ
 Mea lingua Christus luculenter differet
 Ipse explicabit quos superno spiritu
 Dæmon tumultus dū domatu, mouerit
 Furore pestis peior in nouissimo.
 Sic uulneratus anguis ictu spiculi

PRVDENTII

Ferrum remordet, & dolore sæuior
 Quassando pressis immoratur dentibus
 Astile fixum sed manet profundius
 Nec cassa sentit morsuum pericula.
 Galerius urbis forte Romanæ statum
 Ductor regēbat (ut refert antiquitas)
 Immitis. atrox. asper. implacabilis.
 Edicta late mundum in omnem miserat,
 Christum negaret quisque mallet uiuere.
 Hæc ille serpens ore dictat regio,
 Qui mortuorum de sepulchris exiens
 Clamabat, quid ante tempus aduentu cito
 Mea regna soluis, parce fili altissimi,
 Vel possidere corda porcorum iube,
 Præfectus istis imminens negociis
 A sclepiades ire mandat milites
 Ecclesiatenus quæ de sacrariis
 Ruptare plebem mancipandam uinculis,
 Ni disciplinam Nazarenam respuat.
 Mox ipse templum cogitans intrumpere,
 Et dissipare sancta sanctorum studens
 Armis profanis præparabat impiis
 Altaris aram funditus pessundare,
 Foresq; & ipsas in ruinam soluere,
 Præcurrit index his repente cognitis
 Romanus sacræ heros excellentiæ.
 Venire in armis perduelles nuntiat
 Animos pauentum præstruens hortatibus
 Stent ut parati, ne ue cedant turbini.
 Conspirat uno fœderatus spiritu
 Grex Christianus agmen imperterritum
 Matrum. uirorum. paruulorum. uirginū.
 Fixa & statuta est omnibus sententia
 Fidem tueri, uel libenter emori.
 Refert repulsus miles ad subsellia
 Plebis rebellis esse Romanum ducem
 Flagrare cunctos peruicaci audacia

ROMANVS

Iugulos reiectos obstinate opponere,
 Quo gloriosa morte fortes oppetant,
 Præceps iubetur inde Romanus rari,
 Solus q̄, & incitator, & fax omnium
 Pro contumaci plebe causam dicere.
 It non resistens, se' q̄ uinciri petit
 Flexas & ultro torquet in tergum manus.
 Amor coronæ pene' præuenit truncem
 Licetoris artem, sponte nudas offerens
 Costas bisulcis execandas unguis.
 Irrumpit altum limen, & præconibus
 Stupore mutis ipse tortorem trahit
 Adstanti ob ora sic tyrannus incipit.
 Infame monstrum. uilis. intestabilis,
 Tu uentilator urbis, & uulgi leuis
 Procella mentes inquietas mobiles,
 Ne se imperita turba dedat legibus,
 Populare quiddam sub colore gloriæ
 Inlitterata credidit frequentia,
 Vt se per æuum consecrandos autumant,
 Si bella diuis ceu gigantes inferant,
 Victi' q̄ flammis obruantur montium.
 Hoc tu parasti perditæ spectaculum
 Cladis cruentæ de necandis ciuibus,
 Quos ut profanos impiati, & seculi
 Reos necesse est te magistro interfici,
 Tu ausa mortis, tu malorum signifer,
 (Ni fallor) æquū est, ut quod author improbus
 Tolerare multos compulisti, ut carnifex
 In te recurrat, pro' que tantis cædibus
 Quæ mox futuræ primus exitum luas.
 Feras & ipse quod ferendum suaferas.
 His ille contra reddit ore libero.
 Amplector o præfekte, nec me subtraho
 Vt pro fideli plebe solus immoler,
 Dignus subire cuncta si me consulis
 Quæcunque uestra iusserit crudelitas,

PRVD ENTII

Intrare seruis idolorum, ac dæmonum
 Sanctam salutis non licet nostræ domum
 Ne polluatur purus orandi locus.
 Confido in sancto spiritu nunquam tibi
 Dandum, ut beatum limen attingas pede.
 Nisi forte noster factus in nostrum gregē
 Mereare sumi, quod pater faxit deus,
 Incensus his A sclepiades iusserat
 Euiscerandum corpus eculeo eminus
 Pendere, & uncis, uinculisq; crescere
 Apparitores, sed furenti suggerunt
 Illum uenusta nobilem profapia,
 Meritisq; multis esse primum ciuium,
 Iubet amoueri noxialem stipitem,
 Plebeia clarum pœna ne damnet uirum,
 Tundatur inquit terga crebris ictibus,
 Plumboq; ceruix uerberata extuberet.
 Persona quæq; competenter plectitur,
 Magni'q; refert uilis, an sit nobilis
 Gradu reorum forma tormentis datur,
 Pulsatus ergo martyr illa grandine
 Postquam inter ictus dixit hymnū plúbeos
 Erectus insit, absit ut me nobilem
 Sanguis parentum præstet, aut lex curiæ
 Generosa Christi secta nobilitat uiros,
 Si prima nostris quæ sit in cunabulis
 Origo textu stēmatis recenseas,
 Dei parentis esse ab ore cœpimus,
 Cui quisque seruit, ille uere est nobilis.
 Patri rebellis, inuenitur degener,
 Honos deinde stēmatis accedit nouus,
 Et splendor ingens, ut magistratus uenit
 Si confitendi nominis testem probum
 Signent inusta ferri, & ignis uulnera,
 Et uim dolorum mors sequatur inclyta
 Caue benignus esse peruerse uelis,
 Nec mi remissus leniter peperceris.

In cumbe

ROMANVS.

Incumbe membris tortor, ut sim nobilis,
 His ampliatus si fruar successibus
 Genus patris, matris' que floccifecero.
 Hæc ipsa uestra dignitatum culmina
 Quid esse censes? non'ne cursim trāseunt
 Fasces. secures. fella. prætexta, togæ.
 Liçtor. tribunal, & trecenta insignia
 Quibus tumetis, mox' q̄ detumescitis?
 Cum consulatum initis, ut uernæ solent,
 (Pudet fateri) farre pullos pascitis,
 Aquila ex eburna sumit arrogantiam
 Gestator eius, ac superbit beluæ
 Inflatu osse, cui figura est alitis.
 Iam si suberis ad sigillorum pedes
 Iaceatis infra sectilem quercum siti,
 Quid esse uobis æstimem proiectius?
 Nudare plantas, ante carpentum scio
 Proceres togatos matris idææ sacris.
 Lapis nigellus euehendus effeda,
 Muliebris oris clausus argento sedet,
 Quem dū ad lauacrum præeundo ducitis,
 Pedes remotis atterentes calceis
 Almonis usque peruenitis riuulum,
 Quid illa turpis pōpa? nempe ignobiles
 Vos esse monstrat, cum luperci curritis.
 Quem seruulorum non rear uilissimum,
 Nudus plateas si per omnes cursitans
 Pulset puellas uerbere actas ludicro?
 Miseret tuorum me sacrorū, & principū,
 Morum' que Roma seculi summū caput.
 Age explicemus, si placet mysteria
 Præfeste uestra, iam necesse est audias
 Nolis uelis nequid colaris sordium,
 Nec terret ista, qua tumes uesania,
 Quod uultuosus, qđ supinus, quod rigēs
 Tormenta leti comminaris asperi,
 Si me mouere rebus ullis niteris,

Ratione mecum, non furore dimica.
 Tubes relictis patris, & Christi sacris,
 Vt tecum adorem fœminas, ac mille mares,
 Deas, deos'que, de'que sexu duplici
 Natos, nepotes, abnepotes editos.
 Et tot stuprorum sordidam profapiem.
 Nubunt puellæ, sæpe luduntur dolis.
 A mafionum comprimuntur fraudibus.
 Incesta feruent, furta mœchorum calent,
 Fallit maritus, odit uxor pellicem.
 Deos cathenæ colligant adulteros.
 Ostende quæso quas ad aras præcipis
 Veruece cæso fumet ut cespes meus .
 Delphos ne pergam, sed uetat palæstrici
 Corrupta ephœbi fama, quem uester deus
 Effœminauit gymnadis licentia.
 Mox fleuit impuratus occisum graui
 Disco, & dicauit florulentum succubam.
 Conductus idem panit alienum pecus.
 Furem deinde perditum passus gregis
 Segnis bubulcus tela & ipsa perdidit.
 An ad Cybellis ibo lucum pineum?
 Puer sed obstat gallus ob libidinem
 Per triste uulnus, per'que sectum dedecus
 Ab impudicæ tutus amplexu deæ,
 Per multa matri sacra plorandus spado.
 Sed credo magni limen amplectar Iouis,
 Qui si citetur legibus uestris, reus
 Laqueis minacis implicatus Iuliæ
 Luet seueram uictus & scantiniam.
 Te cognitore dignus ire in carcerem.
 Quid aureorum conditorem temporum
 Censes colendum? quem fugacem non negas
 Latuisse furtim dum reformidat malum.
 Quem si beate uiuere audit Iuppiter,
 Plectat necesse est occulendi conscios.
 Quid inter aras dissidentum numinum

ROMANVS

Putas agendum? Martis indignabitur
 Offensa uirtus si colatur Lemnius.
 Iunonis iram sentiet quisque, ut deum
 Signo aut sacello consecrarit Herculem.
 Dices licenter hæc poetas fingere,
 Sed sunt & ipsi talibus mysteriis
 Tecum dicati, quodque describunt, colūt.
 Tu cur piaculum tam libenter lectitas?
 Cur in theatris te uidente id plauditur?
 Cycnus stuprator peccat inter pulpita.
 Saltat tonantem tauricornem lydius,
 Spectator horum pontifex summus sedes,
 Rides'que, & ipse nec negando deluis,
 Cum fama tanti polluaturnuminis,
 Cur tu Sacrate per cachinnos solueris,
 Cum se maritum fingit Alchmenæ deus?
 Meretrix A donin uulneratum scænica
 Libidinoso plangit affectu palam'.
 Necte lupanar cypridis sanctæ mouet?
 Quicquid sub ipsis ueritas signis patet
 Formata in ære criminum uestigiis.
 Quid uult sigillum semper adfixum Ioui
 Auis ministræ? nempe uelox armiger
 Leno expletum qui tyranno pertulit.
 Facem recincta ueste prætendit Ceres.
 Cur si deorum nemo rapuit uirginem?
 Quam nocte quærens, mater errat per uigil.
 Fusos rotantem cernimus tyrrinthium,
 Cur sine ære non fuit ludibrio?
 Quid rusticorum monstra detester deum?
 Faunos. priapos. fistularum præsidēs,
 Nymphas natantes. incolas que aquatiles
 Sitas sub alto more ranarum lacu?
 Diuinitatis ius in algis uilibus?
 Ad hæc colenda me uocas censor bone?
 Potes ne quicquam tale, si sanum sapis,
 Sanctum putare? non ne pulmonem mouet

Derisus istas intuens ineptias
 Quas uino lentæ somniis fingunt anus.
 Aut si quid usquam est uanitatis mysticæ,
 Nobis colendum est, ipse primum incipe,
 Pronus'q; adora quicquid in terris sacri est
 Deos latinos, & deos Aegyptios
 Quis Roma libat, quis canopus supplicat.
 Venerem precaris? comprecare & simiam.
 Placet sacratus aspis Aesculapii?
 Crocodilus. ibis, & canes cur displicent?
 Adpone porris religiosas arulas.
 Venerare acerbum cepe. mordax allium.
 Fuliginosi ture placantur lares,
 Et respuuntur consecrata holuscula.
 Aut unde maior esse maiestas focis,
 Quam nata in hortis sarculatis creditur,
 Si numen ignibus. ollis numen, & porris inest?
 Sed pulchra res est forma in aere sculptilis.
 Quid imprecabor officinis græciæ?
 Quæ condiderunt gentibus stultis deos?
 Forceps Myronis, Pollycleti malleus
 Natura uerorum est, atque origo cœlitum.
 Ars feminandis efficax erroribus,
 Barbam rigentem dum Iouis circumplicat,
 Dum defluentē leniter flectens comam,
 Limat capillos, & corymbos Liberi,
 Et dum Mineruæ pectus hydris asperat,
 Iniecit atrā territis formidinem,
 Ut fulmen aeris ceu tonātis horreant.
 Tremant uenenum sibilantis Gorgonæ,
 Putent Ephœbum post triumphos indicos,
 Ferire thyrso posse cum sit hebrius.
 Tum quod Dianam molle succinctam uident
 Venantis arcum pertimescunt uirginis,
 Si forte uultum tristioris Herculis
 Liquore crispo massa finxit fusilis,
 Clauam minari, nī colatur, creditur,

ROMANVS.

Iam quis pauentum corda terror occupat ?
 Iunonis iram si polite expresserit
 Velut retortis intuens obtutibus
 Auertat ora delitantis hostia,
 Lapis seuera fronte mentitur minas.
 Miror quod ipsum nõ sacratis Mentore,
 Nec templum & aras ipse Phidias habet
 Fabri deorum uel parentes numinum.
 Qui si caminis institiffent segnius,
 Cum condiderunt gentibus stultis deos,
 Non esset ullus Iuppiter conflatis.
 Non erubescis stulte pago dedite
 Te tanta semper perdidisse obsonia,
 Quæ diis ineptus obtulisti talibus,
 Quos trulla. pelluis. cantharus. sartagine.
 Fracta & liquata contulerunt uascula.
 Ignosco fatuis hæc tamen uulgaribus,
 Quos lana terret discolora in stipite,
 Quos sæpe falsus circulator decipit,
 Quib' omne sanctū ē, qđ pauendū uanulæ
 Edentularum cantilenæ suaserint.
 Vos eruditos miror, & doctos uiros,
 Perpenſa uitæ quos gubernat regula
 Nescire uel diuina, uel moralia
 Quo iure constent, quanta maiestas edat
 Quicquid creatum, quæ creauit omnia
 Deus perennis res inæstimabilis
 Non cogitando, non uidendo clauditur.
 Excedit omnem mentis humanæ modū,
 Nec comprehendi uisibus nostris ualet
 Extra'q;, & intus implet, ac superfluit
 Intemporalis ante quam primus dies
 Esse & fuisse semper unus obtinet.
 Lux ipse uera, ueri & author luminis
 Cum lumen esset, lumen effudit suum.
 Ex luce fulgor natus hic est filius.
 Vis una patris, uis & una est filii

PRVDENTII

Vnus'q; ab uno lumine splendor fatus,
 Pleno refulsit claritatis lumine,
 Natura simplex pollet unius dei,
 Et quicquid usquã est una uirtus cõdidit
 Cœlum, solum'q; uim marini gurgitis
 Globos dierum, noctium'que præfides.
 Vêtos. procellas. fulgura. imbres. nubila.
 Septentriones. hesperos. æstus. niues.
 Fontes. pruinas. & metalla, & flumina.
 Prærupta. plana. montium conuallia.
 Feras. uolucres. reptiles. natatiles.
 Iumenta. pecua. subiugales beluas.
 Flores. fruteta. germina. herbas. arbores.
 Quæ sunt odori, quæque uernantes esui.
 Hæc non labore & arte molitus deus
 Sed iussione quam potestas protulit
 Mandauit esse, facta sunt, quæ nõ erant.
 Verbo creauit omniformem machinã.
 Virtus paterna semper in uerbo fuit.
 Cognostis ipsum, nũc colendi agnoscite
 Ritum, modum'q; quale sit tẽpli genus.
 Quæ dedicari sanxerit donaria,
 Quæ uota poscat, quos sacerdotes uelit,
 Quod mandet illic nectar immolari.
 Aedẽ sibi ipse mente in hominis cõdidit
 Viuam. serenam. sensualem. flebilem.
 Solui incapacem posse nec destructilem.
 Pulchrã. uenustã. præminentẽ culmine.
 Discriminatis inlitam coloribus
 Illic sacerdos stat sacratio in limine.
 Fores'q; primas uirgo custodit fides.
 Innexa crines unculis regalibus
 Poscit litari uictimam Christo, & patri,
 Quas scit placere cãdidatas simplices.
 Frontis pudorem. cordis innocentiam.
 Pacis quietem. castitatem corporis.
 Dei timorem. regulam scientiã.

ROMANVS.

Ieiuniorum parcitatem sobriam,
 Spem non iacentem, semper & largam manum
 Ex his amœnus hostis surgit uapor
 Vincens odorem balsami . turis . croci .
 Auras madentes persicorum aromatum ,
 Sublatus inde cœlum adusque tollitur ,
 Et prosperatum dulce delectat Deum .
 Hanc disciplinam quisquis infensus uetat ,
 Vetat probatum uiuere , & sanctum sequi .
 Vetat uigorem mentis alte intendere ,
 Nostri'que acumen ignis ad terram uocat .
 Nec excitari uim sinit pudentiæ .
 Omersa limo cæcitas gentilium .
 O carnulenta nationum pectora .
 O spissus error , o tenebrosus genus .
 Terris amicum . deditum cadaueri
 Subiecta semper intuens , nunquam supra ,
 Furorne summus ultima , & dementia est
 Deos putare , qui creantur nuptiis .
 Rem spiritalem terrulenter quærere .
 Elementa mundi consecrare altaribus
 Id quod creatum est conditorem credere .
 Deasceato supplicare stipiti .
 Verris cruore scripta saxa spatgere .
 Aras offellis obsecrare bubulis
 Homines fuisse cum scias quos consecras .
 Vinas reorum morticinas lambere .
 Desiste iudex seculi tantum nefas
 Viris iubere , fortibus'que & liberis ,
 Nil est amore ueritatis celsius ,
 Dei perennis nomen asserentibus ,
 Nihil pauori est , & mors ipsa subiacet
 Dudum coquebat disserente martyre
 A sclepiades intus iram subdolam .
 Stomachatus alto felle dum longum silet ,
 Bilem'que testis concipit præcordiis .
 Tandem latentis uim snrois euomit ,

PRVDENTII

Pro' Iuppiter quid ē, quod ex hoc audio?
 Stat inter aras, & deorum imagines,
 Et quod fateri cogor in medio phoro
 Tacente memet hic perorat perditus,
 Quicquid factorum est ore fœdās impio,
 O fas piorum, moris o priſci ſtatus
 Inuenta regum pro ſalute publica.
 Pompiliorum noſtra carpunt ſecula.
 Quis hos ſophiſtas error inuexit nouus,
 Qui non colendos eſſe diuos diſputent?
 Nunc dogma nobis Chriſtianum naſciſ,
 Poſt euolutos mille demum conſules
 Ab urbe Roma, ne retexam neſtoras,
 Quicquid nouellum ſurgit, olim non fuit
 Viſ ſummā rerum noſſe? pyrham cōſule.
 Vbi iſte ueſter tunc erat ſummus deus,
 Diuum fauore cum puer mauortius
 Fundaret arcem ſepticollem Romulus?
 Quod Roma pollet auſpicato condita
 Ioui ſtatori debet, & diis cæteris.
 Hoc ſanctū ab æuo eſt, hoc ab auis traditū
 Placanda nobis pro triumphis principis
 Delubra, fauſtus ut ſecundet gloriam
 Procinctus, ut que ſubiugatis hoſtibus
 Ductor quietum frenet orbem legibus.
 Accingere ergo quiſquis eſ nequiſſime
 Pro principali rite nobiſcum deos
 Orare uita, uel quod hoſtem publicum
 Pati neceſſe eſt, ſolue pœnam ſanguine.
 Spreuiſſe templa, reſpuiſſe eſt principem.
 Tunc ille, nunq̄ pro ſalute, & maximis,
 Fortiſſimis que principis cohortibus
 Aliter precabor, quam fidele ut militent,
 Chriſti que lymphis ut renaſcantur patri
 Capiant & ipſam cœlitus paraclitum
 Vti dolorum reſpuant caliginem,
 Cernant ut illum lumen æternæ ſpei

ROMANVS

Non succulentis influens obtutibus,
 Nec corporales per fenestras emicans,
 Puris sed intus, quod relucet mentibus,
 Pupilla carnis crassa crassum perspicit,
 Et res caduca, quod resoluendum est, uidet,
 Liquidis uidendis aptus est animæ liquor
 Natura feruens sola feruentissimæ
 Diuinitatis uim coruscantem capit.
 Hoc opto lumen Imperator nouerit
 Tuus, meus'q; si uelit fieri meus.
 Nam si resistat Christiano nomini,
 Meus ille talis Imperator non erit,
 Scelus iubenti crede nunquam seruiam.,
 Statis ministri clamitans iudex ait,
 Statis? manus'q; continetis uindices'.
 Non rupta sulcis diffecatis uiscera?
 Animam nec intus abditam rimamini,
 Erumpit unde uox profana in principem?
 Scindunt utrunque milites teterrimi
 Mucrone hiulco pensilis latus uiri,
 Sulcant per artus longa tractim uulnera.
 Obliqua rectis, recta transuersis secant.
 Et iam reiectis pectus albet ossibus,
 Nitendo anhelant diffluunt sudoribus,
 Cum sit quietus heros in quem sæuiunt.
 Hac inter addit sponte Romanus loqui,
 Si quæris o præfeste uerum noscere,
 Hoc omne quicquid lancinamur, nõ dolet,
 Dolet, quod error pectori insidet tuo,
 Populos quod istos tecum trahis perditos.
 Currunt frequentes undique ad spectaculũ
 Gentile uulgus, heu gemenda corpora,
 Crudum'q; nostræ fortis exemplũ tremũt.
 Audite cuncti, clamo longe, ac prædico.
 Emitto uocem de catasta cellior,
 Christus paternæ gloriæ splendor, deus
 Rerum creator, noster idem particeps

PRVDENTII

Spondet salutem perpetem credentibus
 Animæ salutem, sola quæ non occidit,
 Sed iuge durans dispares casus subit,
 Aut luce fulget, aut tenebris mergitur,
 Christum secuta patris intrat gloriã
 Disiuncta Christo mancipatur tartaro
 Curanda mercis qualitas. quæ nam mihi
 Contingat olim perpetis substantiæ.
 Nam mēbra parui pēdo quo pacto cadāt
 Casura certe lege naturæ suæ,
 Instat ruina quod resoluendum est ruat.
 Nec distat ignis & fidiculæ sæuiant
 An corpus ægrū langor asper torqueat
 Cum sæpe morbos maior armet seuitia,
 Non unguarum tanta uis latus fodit
 Mucrone, quanto dir a' pulsat pleuresis.
 Nec sic iniusta laminis ardet cutis,
 Vt febris atro felle uenas exedit,
 Vel sūmam pellis ignis obductus coquit,
 Papulas' q̄ feruor æstuosus excitat.
 Credas cremari stridulis cauteribus
 Miserum putatis quod retortis pendeo
 Extentus ulnis, quod reuelluntur pedes
 Compago neruis quod sonat crepitātib⁹
 Sic eiulantes ossa clamant diuidi
 Nodosa torq̄t, quos podagra & arthresis
 Horretis omnes hæc carnificū manus.
 Num mitiores sunt manus medentium?
 Laniena quando sæuit hippocritita?
 Viuum secatur uiscus & recens cruor
 Scalpellam tinguunt dū putredo abradit.
 Putate ferrum triste chirurgos meis
 Inferre costis, quod secat salubriter.
 Non est amatum quo reformatur salus,
 Videntur isti carpere artus tabidos,
 Sed dant medelam rebus intus uiuidis.
 Quis nescit autem quanta corruptela sit

ROMANVS

Contaminatæ carnis ac solubilis?
 Sordet. tumescit. liquitur. foetet. & dolet.
 Inflatur ira. soluitur libidine.
 Plerumq; felle intincta liuores trahit
 Aurum regeſtum non' ne carni acquiritur?
 Inlusa uestis. gemma. bombix. purpura
 In carnis usum mille queruntur dolis,
 Luxus uorandi carnis aruinam fouet
 Carnis uoluptas omne per nefas ruit,
 Medere quæſo carnifex tantis malis.
 Concide. carpe fomitem peccaminum,
 Facut reſecto debilis carnis situ
 Dolore ab omni mens supersit libera,
 Ne gestet ultra quod tyrannos amputet.
 Nec terrearis turba circumstantium,
 Hoc prædo solum quod peribit omnibus
 Regi. clienti, pauperi'q; & diuiti
 Sic uernularum, sic senatorum caro
 Tabescit imo cum sepulchro recondita est
 Iactura uilis mordet & damnum leue
 Si quo carendum est perdere extimescimus.
 Cur quod neceſſe est non uoluntas occupat?
 Natura cur non uertit in rem gloriæ?
 Legale damnum deputemus premiis,
 Sed præmiorum forma quæ sit fortibus
 Videamus. illa nempe quæ nunquam perit.
 Cælo reſuſus ſubuolabit ſpiritus.
 Dei parentis perfruetur lumine
 Regente Chriſto ſtans in arce regia,
 Quandoq; cælum ceu liber plicabitur.
 Cadet rotati ſolis in terram globus.
 Spæ ram ruina menſtrualem deſtruet
 Deus ſuperſtes ſolus, & iuſti ſimul
 Cum ſempiternis permanebunt angelis,
 Contemne præſens utile o prudens homo,
 Quod terminandum, quod relinquendum eſt tibi,
 Omittc corpus rem ſepulchri & funeris

PRVDENTII

Tende ad futuram gloriã, perge ad deũ.
 Agnosce qui sis, uince mūdum & seculũ.
 Vix dum elocutus martyr hanc peregerat
 Orationem, cum furens interfecit
 A sclepiades, uertat ictum carnifex
 In os loquentis, in' que maxillas manus,
 Sulcos'q; acutos & fiduculas transserat.
 Verbofatis ipse rumpatur locus.
 Scaturientes perdat ut loquacitas
 Sermonis auras perforatis follibus,
 Quibus sonãdi nulla lex ponit modum.
 Ipsa & loquentis uerba torqueri uolo.
 Implet iubentis dicta listor improbus
 Charaxat ambas unguis scribentibus
 Genas, cruentis & fecat faciem notis.
 Hirsuta barbibus soluitur carptim cutis,
 Et mētum adusq; uultus omnis sciditur.
 Martyr fluentem fatur inter sanguinem,
 Grates tibi o præfeste magnas debeo,
 Quod multa pãdēs ora, iã xpm loquor.
 A r̄stabat ampli nominis præconium
 Meatus unus impar ad laudes dei
 Rimas patentes inuenit uox edita,
 Multis'q; fusa rictibus reddit sonos
 Hinc inde plures, & profatur undique
 Christi patris'q; sempiternam gloriam,
 Tot ecce laudant ora, quot sunt uulnera,
 Tali repressus cognitor constantia,
 Cessare pœnam præcipit, tunc sic ait,
 Per solis ignes iuro, qui nostros dies
 Reciprocat administrat circulis.
 Cuius recursu lux & annus ducitur,
 Ignis parandos iam tibi tristis rogi,
 Qui sine digno corpus istud deuoret,
 Quod perseuerans tam resistit nequiter
 Sacris uetustis, nec dolorum spiculis
 Victum fatiscit, sit'q; pœnis fortius:
 Quis hũc rigorem pectori iniecit stupor?

ROMANVS

Mens obstinata est. corpus omne obcalluit,
 Tantis nouelli dogmatis regnat furor.
 Hic nempe uester Christus haud olim fuit,
 Quem tu fateris ipse suffixum Cruci.
 Hæc illa crux est omnium nostrum salus,
 Romanus inquit, hominis hæc redemptio est,
 Scio incapacem te sacramenti impie
 Non posse cæcis sensibus mysterium
 Haurire nostrum, nil diurnum nox capit.
 Tamen in tenebris proferam claram facem
 Sanus uidebit, lippus oculos obteget
 Remouete lumen dicet insanabilis.
 Iniuriosa est nil uidenti claritas.
 Audi profane quod grauatus oderis,
 Regem perennem rex perennis protulit
 In se manentem, nec minorem tempore.
 Quia tempus illum non tenet. nam fons retro
 Exordiorum est & dierum & temporum.
 Ex patre Christus. hoc pater, quod filius.
 Hic se uidendum præstitit mortalibus.
 Mortale corpus sumpsit immortalitas.
 Ut dum caducum porrat æternus deus,
 Transire nostrum posset ad cœlestia.
 Homo est peremptus, & resurrexit deus.
 Congressæ mors est membra gestant ideo,
 Dum nostra tentat, cessit immortalibus,
 Stultum putatis hoc sophistæ seculi,
 Sed stulta mundi summus eligit pater,
 Ut stultus esset seculi prudens dei,
 Antiquitatem Romuli, & mauortiam
 Lupam renarras primum, & omen uulturum.
 Si res nouellas respuis, nil tam recens
 Vix mille fastis implet hanc ætatulam
 Cursus dierum condioire ab augure,
 Sexcenta possum regna pridem condita
 Proferre toto in orbe si sit ocium
 Multo ante clara, quam capellam gnosiam

PRVDENTII

Suxiffe fertur Iuppiter Martis pater,
 Sed illa non sunt hæc, & olim non erunt.
 Crux ista Christi, quam nouellam dicitis,
 Nascente mundo factus ut primū ē homo
 Expressa signis, expedita est litteris,
 Aduentus eius mille per miracula
 Prænuntiatus ore uatum consono,
 Reges. prophetæ. iudices' q̄. & principes.
 Virtute. bellis. cultibus, sacris. stilo
 Non destiterunt pingere formam crucis.
 Crux prænotata. crux adumbrata est prius.
 Crucem uetusta combiberunt secula.
 Tandem relectis uocibus propheticis
 A etate nostra comprobata antiquitas
 Coram' refulsit ore conspicabili,
 Ne fluctuaret ueritas dubia fide,
 Si non pateret teste uisu comminus.
 Hinc nos, & ipsum non perire credimus
 Corpus sepulchro, quod uorādum traditur,
 Quia Christus in se mortuum corpus cruci
 Secum excitatum uexit ad solium patris,
 Viam' q̄ cunctis ad resurgendum dedit,
 Crux illa nostra ē, nos patibulū ascendimus,
 Nobis peremptus Christus, & nobis deus,
 Christus reuersus ipse, qui moriēs homo ē,
 Natura duplex, moritur & mortem domat,
 Redit' q̄ in illud, quod perire nesciat.
 Dixisse pauca sit satis de mysticis
 Nostræ salutis, de' q̄ processu spei,
 Iam iam silebo, margaritas spargere
 Christi uetamur inter immundos suos,
 Lutulenta sanctum ne terant animalia,
 Sed quia profunda non licet luctarier
 Ratione tecum, consulamus proxima,
 Intrrogetur ipsa naturalium
 Simplex sine arte sensuum sententia.
 Fuci imperitus fac ut adsit arbiter,

Da septuennem circiter puerum, aut minus,
 Qui sit fauoris liber, & non oderit
 Quenquam, nec ullum mētis iuitiū cadat.
 Periclitemur quid recens infantia
 Dicat sequendum, quid nouus sapiat uigor.
 Hanc ille sancti martyris uocem libens
 Amplexus, unum de caterua infantium
 Paruum, nec olim lacte depulsum, capi,
 Captum q̄ adesse præcipit, quid uis roga
 Inquit, sequamur quod probarit pufio.
 Romanus ardens experiri innoxiam
 Lactantis oris indolem, filiole ait,
 Dic quid uidetur esse uerum, & congruens
 Vnū ne Christū colere, & in Christo patrē,
 An comprecari mille formarum deos?
 Arrisit infans, nec moratus rettulit.
 Est quicquid illud quod ferūt homines deū
 Vnum esse oportet, quod uni est unicum,
 Cū Christus hoc sit, Christus ē uerus deus.
 Genera deorum multa nec pueri putant.
 Stupuit tyrannus sub pudore fluctuans,
 Nec uim decebat innocenti ætatulæ
 Inferre leges, nec loquenti talia
 Furor sinebat efferatus parcere.
 Quis author inquit uocis est huius tibi?
 Respondit ille mater, & matri deus.
 Illa ex parente spiritu docta imbibit,
 Quo me inter ipsa pasceret cunabula.
 Ego ut gemellis uberum de fontibus
 Lac paruus hausi, Christū & hausi credere.
 Ergo ipsa mater adsit, exclamat, cedo
 A sclepiades, disciplinæ & exitum
 Tristem suæ magistra spectet impia.
 Male eruditi torqueatur funere
 Infantis orba, quem q̄ corrūpit, fleat.
 Absit ministros uilis ut muliercula
 Nostros fatiget. quantulus autem dolor

PRVDENTII

Vexabat artus mortis auxilio breuis
 Oculi parentis punientur acrius
 Quam si cruentæ membra carpant ungu læ.
 Vix hæc profatus pusionem præcipit
 Sublime tollant, & manu pulsent nates,
 Mox & remota ueste uirgis uerberent,
 Tenerum' q̄ duris ictibus tergum fecent,
 Plus unde lactis, quam cruoris defluat.
 Quæ cautes illud perpeti spectaculum?
 Quis ferre possit æris, aut ferri rigor?
 Impacta quoties corpus attigerat salix,
 Tenui rubebant sanguine uda uimina,
 Quem plaga flerat roscidis liuoribus.
 Ferunt minaces uerberantium genas
 Inlacrimasse sponte dimanantibus
 Guttis per ora barbarum frementia.
 Scribas & ipsos, & coronam plebium,
 Proceres' q̄ siccis non stetisse uisibus.
 At sola mater hisce lamentis caret.
 Soli sereno' frons renitet gaudio.
 Stat impiorum corde pietas fortior
 A more Christi contumax doloribus,
 Firmat' q̄ sensum mollis indulgentiæ,
 Sitire sese paruus exclamauerat.
 Animæ æstuantis ardor in cruciatibus
 Hoc exigebat lymphæ ut haustum posceret.
 Quem torua mater eminus tristi intuens
 Vultu, seueris uocibus sic increpat,
 Puto imbecillo nate turbaris metu,
 Et te doloris horror afflictum domat,
 Non hanc meorum uiscerum stirpem fore
 Deo spopondi. non in hanc spem gloriæ
 Te procreaui, cedere ut leto scias
 A quam bibendam postulas, cum sit tibi
 Fons ille uiuus præsto, qui semper fluit,
 Et cuncta solus irrigat uiuentia,
 Intus, foris' q̄ spiritum, & corpus simul,
 A eternitate

ROMANVS

A eternitatem largiens potantibus
 Venies ad illud mox fluentum, si modo
 Animo, ac medullis solus ardor æstuet
 Videre Christum, quod semel potum affatim
 Sic sedat omnem pectoris flagrantiam,
 Vita ut beata iam sitire nesciat,
 Hic hic bibendus nate nunc tibi est calix,
 Mille in Bethlem, quem biberunt paruuli
 Oblita lactis, & papillarum immemor
 Aetas amaris, mox deinde dulcibus
 Refecta poclis mella sumpsit sanguinis
 Exemplum ad istud nitere, o fortis puer,
 Generosa proles matris, & potentia.
 Omnes capaces esse uirtutum pater
 Mandauit annos, neminem exceptit diem.
 Iphis triumphos annuens uagitibus,
 Scis sæpe dixi cum docenti adluderet,
 Et garrulorum signa uerborum dares
 Isaac fuisse paruulum patri unicum,
 Qui cum immolandus aram & enses cerneret
 Vltro sacranti colla præbuerit seni.
 Narravi & illud nobile, ac memorabile
 Certamen, una matre quod septem editi
 Gessere pueri, sed tamen factis uiri
 Hortante eadem matre in ancipiti exitu
 Pœnæ & coronæ sanguini ut ne parcerent,
 Videbat ipsos apparatus funerum
 Præsens suorum, nec mouebatur parens,
 Lætata quoties aut oliuo stridula
 Sartago frixum torruisset puberem
 Dira, aut cremasset laminarum impressio
 Comam, cutem' que uerticis reuulserat
 A fronte tortor nuda testa, ut tegmine
 Ceruicem adusque dehonestaret caput.
 Clamabat illa, patere, gemmis uestiet
 Apicem corona regio ex diademate.
 Linguam tyrannus amputari iusserat

Vni ex ephœbis mater aiebat, satis
 Iam parta nobis gloria est. pars optima
 Deo immolatur. ecce nostri corporis
 Digna est fidelis lingua quæ sit hostia
 Interpres animi. enuntiatrix sensuum.
 Cordis ministra. præco operi pectoris.
 Prima offeratur in sacramentum necis,
 Et sit redemptrix primo membrorū omniū.
 Ducem dicatam mox sequentur cætera.
 His Machabæos incitans stimulis parens,
 Hostem subegit subiugatum septies,
 Quot foeta natis, tot triumphis inclyta.
 Me partus ut feracem gloriæ
 Mea uita præstet, in tua est situm manu
 Per huius alui fida conceptacula,
 Per hospitalem mense bisquino larem,
 Si dulce nostri pectoris nectar tibi,
 Si molle gremium grata si crepundia,
 Per siste, & horum munerū authorê adfere.
 Qua nam arte nobis uiuere intus cœperis,
 Nihilum que & illud, unde corpus, nescio,
 Nouit animator solus, & factor tui,
 Impendere ipsi, cuius ortus munere es.
 Bene in datorem quod dedit, refuderis,
 Talia canente matre iam lætus puer
 Virgas strepentes, & dolorem uerberum
 Ridebat. hic tum cognitor pronuntiat,
 Claudatur infans carcere, & tanti mali
 Romanus author torqueatur acrius.
 Illum recentes per cicatricum uias
 Denuo exarabant, qua'q; acutum traxerant
 Paulo ante ferrum, mox recrudescentibus
 Plagis apertas persequabantur notas.
 Quo iam superbus uictor ignauos uocat,
 O non uirile robur, o molles manus,
 Vnam labantis dissipare tandiu
 Vos non potesse fabricam corpusculi?

ROMANVS.

Vix iam cohæret, nec tamẽ penitus cadit.
 Vincens lacertos dexterarum inertium.
 Citius cadauer dentibus carpunt canes.
 Longe'que morsus uulturum efficacior
 Ad deuorandas carnis offas mortuæ.
 Languetis imbelli fame, ac fatiscitis.
 Gula est ferina, sed focors edacitas
 Exarsit istis turbida ira iudicis,
 Se'que in supremam concitat sententiã.
 Si te morarum poenitet, finem citum
 Subeas licebit, ignibus uorabere,
 Damnatus, & fauilla iam tenuis fies
 Abiens, at ille, cum foro abriperent uirũ
 Truces ministri, pone respectans ait,
 Appello ab ista perfide ad Christum meũ
 Crudelitate, non metu mortis tremens,
 Sed ut probetur esse nil, quod iudicas.
 Quid differo inquit ille utrosq; perdere,
 Puerũ, ac magistrũ cõplices sectæ impiæ?
 Gladius recidat uile uix hominis caput
 Infantis, istũ flamma uindex concremet.
 Sit his sub uno sine dispar exitus
 Peruentũ ad ipsum cædis implédæ locũ.
 Natum gerebat mater amplexu, & sinu,
 Vt primitiuum crederes foetum geri
 Deo offerendum sancti A belis ferculo,
 Lectum ex ouili puriorem cæteris.
 Puerum poposcit carnifex, mater dedit.
 Nec immorata est fletibus, tantũ osculũ
 Impressit unum, uale ait dulcissime,
 Et cum beatus regna Christi intraueris,
 Memento matris iam patrone ex filio,
 Dixit deinde dum ferit ceruiculam
 Percussor ense, docta mulier psallere
 Hymnum canebat carminis dauitici.
 Pretiosa sancti mors sub aspectu dei,
 Tuus ille seruus, proles ancillæ tuæ.

PRVDENTII

Talia retexens explicabat pallium,
 Manus que tendebat sub ictu, & sanguine
 Venarum, ut undam profluam manantium,
 Et palpitantis oris exciperet globum,
 Exceptit, & caro adplicauit pectori.
 At parte campi ex altera immanem pyram
 Texebat ustor fumidus pinu arida
 Sarmenta mistim subdita, & sceni struem
 Spargens, liquata rore feruentis picis,
 Quo flamma pastu cresceret ferocius.
 Etiam retortis brachiis furca eminus
 Romanus actus ingerebatur rogo.
 Scio inquit ille non futurum ut concremer,
 Nec passionis hoc genus dictum est mihi,
 Sed restat ingens, quod fiat miraculum.
 Hæc eius orsa sequitur immensus fragor
 Nubis ruentis. nimbus undatim nigro
 Præceps aquarum flumine ignes obruit.
 A lunt oliuo semicomburstas faces,
 Sed uincit imber iam madentem fomitem.
 Turbare teter carnifex rebus nouis
 Turbatus, & qua possit arte, insistere,
 Versare torres cum fauillis humidis,
 Prunas manipulis confouere stupeis,
 Et semen ignis inter undas quærere,
 Quod cum tumentis nuntiatum est iudici,
 Commouit iram fellis implacabilis.
 Quousq; tandem summus hic nobis magus
 Inludit inquit thessalorum carmine
 Pœnam peritus uertere in ludibrium.
 Fortasse ceruix, si secundam iussero,
 Flesti sub enses non patebit uulneri,
 Vel amputatum plaga collum diuidens
 Rursus cohibet, ac reglutinabitur,
 Humeris que uertex eminebit additus.
 Tentemus igitur ante partem quam piam
 Truncate ferro corporis superstitis,

ROMANVS.

Ne morte simpla criminosus multiplex
 Cadat, uel una perfidus cæde oppetat.
 Quot mēbra gestat, tot modis pereat uolo.
 Libet experiri lerna sicut traditur
 Vtrum renatis pululescat artubus,
 Ac se imminutis corporis damnis nouum
 Instauret. ipse præsto erit tunc hercules
 Hydrina suetus uftumire uulnera.
 Iam nunc secandi doctus adfit artifex.
 Qui cuncta norit uiscerum confinia,
 Vel nexa neruis disparare uincula.
 Date hunc reuulsis qui medetur ossibus,
 A ut fracta nodis sarcimens compaginat
 Linguam priorem detrahat radicitus,
 Quæ corpore omni sola uiuit nequior,
 Illa procaci pessima in nostros deos
 Inuecta motu fas profanauit uetus,
 Audax & ipsi non pepercit principi.
 A risto quidam medicus accitus uenit.
 Proferre linguam præcipit. profert statim
 Martyr. resectam pandit, ima & faucium.
 Ille & palatum tractat, & digito exitum
 Vocis pererrans uulneri explorat locum.
 Linguam deinde longe ab ore protrahens
 Scalpillum in usq; guttur insertans agit.
 Illo secante fila sensim singula
 Nunquã momordit martyr aut os dētibus
 Compressit arctis, nec cruorem forbuit,
 Immotus & patente rictu constitit.
 Dum sanguis extra defluit scaturiens
 Perfusa pulcher menta russo stemmate
 Fert, & cruenti pectoris spectat decus,
 Fruiturq; & rostro uestis ut iam regiæ.
 Præfectus ergo ratus elinguem uirum
 Cogi ad sacrandum posse cum uerbis carens
 Nil in deorum oblafteraret dedecus.
 Iubet reduci iam tacentem & debilem

Multo loquentis turbine olim territus,
 Reponit aras ad tribunal denuo,
 Et tus, & ignem uiuidum in carbonibus,
 Taurina & exta, uel suilla abdomina.
 Ingressus ille, ut hos paratus perspicit,
 Insufflat ipsos, ceu uideret dæmonas.
 Irridet hoc A sclepiades lætior.
 Addit deinde, nunquid inclementius
 Sicut solebas es paratus dicere?
 Effare quod uis, ac per ora ediffere.
 Permitto uocem libere ut exerceas.
 Romanus alto corde suspirans diu,
 Genitu querelam traxit, & sic orsus est,
 Christum loquenti lingua nunquam defuit,
 Nec uerba quæras quo regantur organo,
 Cum prædicatur ipse uerborum dator,
 Qui fecit ut uis uocis expressa intimo
 Pulmone & oris torta sub testudine,
 Nunc ex palato det repercusso sonos,
 Nunc temperetur dentium de pectine,
 Sit'que his augendis lingua plectrum mobile,
 Si mandet idem, faucium sic fistulas
 Spirare flatu concinentes consono,
 Ut uerba in ipsis explicent meatibus,
 Vel exitu oris cymbalis profarier,
 Nunc pressa parce labra, nunc hiantia.
 Dubitas 'ne uerti posse naturæ statum?
 Cui facta forma est, qualis esset primitus?
 Hanc nempe factor uertere, ut liber, potest.
 Positas'que leges texere, ac retexere,
 Linguam loquela ne ministram postuler.
 Vis scire nostri numinis potentiam?
 Fluctus liquentis æquoris pressit pede.
 Natura fluxa, ac tenuis in solidum coit,
 Quæ dispar illis legibus, quis condita est,
 Solet natatus ferre, fert uestigia,
 Habet uisitatum munus hoc diuinitas,

Quæ uera nobis colitur in Christo & patre,
 Mutis loquelam. percitum claudis gradum.
 Surdis fruendam reddere audientiam.
 Donare cæcis lucis infuetæ diem.
 Hæc si quis amens fabulosa existimat,
 Vel ipse tute, si parum fidelia
 Rebare pridem, uera cognoscas licet.
 Habes loquentem cuius anputaueras
 Linguam. probatis cede iam miraculis.
 Horror stupentem persecutorem subit,
 Timor'que, & ira pectus in caliginem
 Vertere. nescit uigilet, an'ne somniet.
 Miratur hærens quod sit ostenti genus.
 Formido frangit. armat indignatio.
 Nec uim domare mentis effrenæ potest
 Nec quo furoris tela uertat, inuenit.
 Postremo medicum sæuus insontem iubet
 Reum citari. nundinatum hunc arguit
 Mercede certa pactus ut conluderet,
 Aut ferrum in ore nil agens, & irritum
 Versasse frustra, seu retunsis tactibus,
 Aut arte quadam uulnus illatum breue,
 Quod fauciata parte linguam læderet,
 Neros nec omnes usquequaque abscinderet.
 Manere saluam uocis armoniam probe
 Non posse inani concauo uerba exprimi,
 Quæ concrepare lingua moderatrix facit.
 Esto ut resultet spiritus uacuo specu
 Echo, sed extat inde non oratio.
 Veris refutat medicus hanc calumniam,
 Scrutare uel tu nunc latebras faucium,
 Intra' que dentes curiosum pollicem
 Circumfer haustus uel patentes inspice,
 Lateat ne quicquam quod regat spiramina.
 Quanquam forassem forte si puncto leui,
 Tenui'ue linguam contigissem uulnere,
 Titubante plectro fatus esset debilis.

PRVDENTII

Nam cum magistra uocis in uitium cadit,
 Vfus necesse est, & loquendi intercidat,
 Fiat periculum si placer cuiusmodi
 Edat querelam quadrupes lingua eruta
 Elinguis, & quę porca grunitum strepat,
 Cui uox fragosa clamor est inconditus
 Probabo mutam nil sonare stridulum.
 Testor salutem principis me simplici
 Functum secantis arte iudex optime,
 Seruiffe iussis absque fraude publicis
 Sciat hic quis illi uerba suggillet deus.
 Ego unde mutus sit disertus, nescio.
 His se Aristo purgat, at contra impium
 Nil hæc latronem Christianorum mouent
 Magis, magis' que fertur in uesaniam
 Quærit num alienus sanguis ille asperferit
 Virum, suo'ne fluxerit de uulnere.
 Respondit his Romanus eccû præsto sum,
 Meus iste sanguis uerus est, non bubulus,
 Agnoscis illum, quem loquor miserrime
 Pagane uestri sanguinem sacrum bouis,
 Cuius litata cæde permadescitis.
 Summus sacerdos nēpe sub terram scrobe
 Acta in profundum consecrandus mergit,
 Mire infulatus, festa uittis tempora
 Nestens, corona tum repexus aurea,
 Cinctu gabino sericam sultus rogam,
 Tabulis superne strata texunt pulpita
 Rimosa rari pagmatis compagibus
 Scindunt subinde uel terebrant aream,
 Crebro'que lignum perforant acumine,
 Pateat minutis ut frequens hiatibus
 Huc taurus ingens fronte torua, & hispida,
 Sertis reuinctus aut per armos floreis,
 Aut impeditis cornibus deducitur.
 Nec non, & auro frons coruscat hostia,
 Setas' que fulgor blattealis inficit,

ROMANVS

Hicut statuta est immolanda belua,
 Pectus sacrato diuidunt uenabulo.
 Eructat amplum uulnus undā sanguinis
 Feruentis, in' que texta pontis subditi
 Fundit uaporum flumen, & late æstuat.
 Tum per frequentes mille rimarum uias
 Illapsus imber tabidum rorem pluit,
 Defossus intus quem sacerdos excipit,
 Guttas ad omnes turpe subiectans caput,
 Et ueste & omne putrefactus corpore,
 Qui nos supinat obuias offert genas.
 Supponit aures. labra. nares obicit,
 Oculos & ipsos perluit liquoribus,
 Nec iam palato parcit, & linguam rigat
 Donec cruorem totus atrum conbibat
 Postquam cadauer sanguine egesto rigēs
 Compage ab illa flamines retraxerint,
 Procedit inde pontifex uisu horridus,
 Ostentat udum uerticem. barbā grauem.
 Vittas madentes, atque amictus ebrios.
 Hunc inquinatum talibus contagiis.
 Tabo recentis sordidum piaculi,
 Omnes salutant, atque adorant eminus.
 Vilis quod illū sanguis, & bos mortuus
 Fœdis latentem sub cauernis lauerint.
 Addamus illam uis hecatonben tuam?
 Centena ferro cum cadunt animalia,
 Varia q̄ abundans cæde restagnat cruor,
 Vix ut cruentis augures natatibus
 Possint meare per profundū sanguinem.
 Sed quid macellum pingue puluinariū?
 Quid maximorum lancinatores gregū?
 Euiscerata carne crudos criminor
 Sunt facta, quando uosmetipsi exciditis,
 Votius & cū mēbra detruncat dolor
 Cultrum in lacertos exerit fanaticus,
 Sectis' q̄ matrem brachiis placat deam,

PRVDENTII

Furere, ac rotare, ius putatur mysticum.
 Parra ad secandum dextra fertur impia.
 Cœlum meretur uulnerum crudelitas.
 A st hic metenda dedicat genitalia .)
 Numen reciso mitigans ab inguine
 Offert pudendum semiuir donum deæ.
 Illam reuulsa masculini germinis
 Vena effluenti pascit auctam sanguine,
 Vterq; sexus sanctitati displicet.
 Medium retentat inter alternum genus.
 Mas esse cessat ille, nec fit fœmina.
 Fœlix deorum mater imberbes sibi
 Parat ministros leuibus nouaculis.
 Quid cum sacrandus accipit sphragitidas,
 A cus minutas ingerunt fornacibus.
 His membra pergunt urere, ut igniuerint
 Quancunq; partē corporis. feruēs nora
 Stigmarit hanc si consecratam prædicant
 Functum deinde cum relinquit spiritus,
 Et ad sepulchrum pompa fertur funeris,
 Partes per ipsas imprimuntur bratteæ.
 Insignis auri lamina obducit cutem.
 Tegitur metallo, quod perustū ē ignib?
 Has ferre pœnas cogitur gentilitas.
 Hac dii coercent lege cultores suos
 Sic dæmon ipse ludit hos, quos ceperit.
 Docet execrandas ferre contumelias.
 Tormenta inuri mandat infelicibus.
 At noster iste sanguis ex uestra fluit
 Crudelitate, uos tyrânide impia
 Exulceratis innocentum corpora
 Si uos sinatis, incruente uiuimus.
 At si cruenta puniamur, uincimus.
 Sed iam silebo. finis instat debitus.
 Finis malorum. passionis gloria.
 Iam non licebit improbe, ut licuit modo,
 Torquere nostra, uel secare uiscera.

ROMANVS

Cedas necesse est uictus, & iam desinas,
 Cessabit equidem tortor, & sector dehinc,
 Iudex minatur, sed peremptoris manus
 Succedet illis strangulatrix faucium.

Aliter silere nescit oris garruli
 Vox inquieta, quam tubam si fregero,
 Dixit, foroq; protrahi iussit uirum
 Trudi in tenebras noxialis carceris,
 Elidit illic fune collum martyris
 Licet nefandus, sic peracta est passio.

Anima absoluta uinculis, cœlum petit,
 Gesta intimasse cuncta fertur principi
 Præfectus addens ordinem uoluminum,
 Seriemq; tantæ digerens tragœdiæ,
 Lætatus omne crimen in fasces refert
 Suum tyrannus chartulis uiuacibus.

Illas sed ætas conficit diutina.
 Fuligo fuscet, puluis obducit situ.
 Carpit senectus, aut ruinis obruit,
 Inscripta Christo pagina immortalis est,
 Nec obsolescet ullus in cœlis apex.

Excepit adstans angelus coram deo,
 Et quæ locutus martyr, et quæ pertulit,
 Nec uerba solum differentis condidit,
 Sed ipsa pingens uulnera expressit stilo
 Laterum. genarum. pectorisq; & faucium,
 Omnis notata est sanguinis dimensio,

Ut quanq; plagam sulcus exarauerit,
 Altam. patentem. proximã. longã. breuẽ,
 Quæ uis doloris, qui ue segmenti modus.
 Guttam cruoris ille nullam perdidit,

Hic intregestis est liber cœlestibus,
 Monumenta seruans laudis indelebilis,
 Relegendus olim sempiterno iudici
 Libramine æquo, qui malorum pondera,
 Et præmiorum comparabit copias,
 Vellem sinister inter hedorum greges

Vt sum futurus eminus dinoscerer,
Atq; hoc precante diceret rex optimus
Romanus orat, transfer hunc hedum mihi.
Sit dexter agnus. induatur uellere.

Finit Romanus.

AV.PRV.CL.V.C.PERI
STEPHANON.

Hymnus in honorem Sanctorum Martyrum
Emiterii & Chaledonii Cala-
gurritanorum.

Cripta sunt in cœlo duorum mar-
tyrum uocabula,

Aureis'q; Christus illic annotauit
litteris.

Sanguinis notis eadē scripta terris
tradidit.

Pollet hoc felix per orbem terra
hibera stemmate

Hic locus dignus tenendis ossibus uisus deo,

Qui beatorum pudicus esset hospes corporum.

Hic calentes hausit undas cæde tinctus duplici.

Illitas cruore sancto nunc arenas incolæ

Confrequentant obsecrantes uoce. uotis. munere.

Exteri nec non & orbis huc colonus aduenit.

Fama nam terras in omnes præcurrit proditrix

Hic patronos esse mundi, quos precantes ambient.

Nemo puras hic rogando frustra congeffit preces

Lætus hinc ter sis reuertit supplicator fletibus,

Omne quod iustum poposcit impetratum sentiens

Tanta pro nostris periclis cura suffragantum est,

Non sinant inane ut nullus uoce murmur fuderit

Audiunt, statim'q; ad aurem regis æterni serunt.

PERI STEPHANON

Inde larga fonte ab ipso dona terris influunt.
 Supplicum causas petitis quæ medelis inrigant.
 Nil suis bonus negauit Christus unquam testibus.
 Testibus quos nec cathenæ, dira nec mors terruit
 Vnicum deum fateri, sanguinis dispendio
 Sanguinis sed tale damnum lux rependit longior.
 Hoc genus mortis decorum est, hoc probis dignū uiris.
 Membra morbis exedenda texta uenis languidis
 Hostico donare ferro, morte & hostem uincere.
 Pulchra res ictum sub ense persecutoris pati.
 Nobilis per uulnus amplum porta iustis panditur.
 Lota mens in fonte rubro sede cordis exilit,
 Nec rudem crudi laboris ante uiam duxerant
 Milites, quos ad perenne cingulum Christus uocat.
 Sueta uirtus bello & armis militat sacrariis.
 Cæsaris uexilla relinquunt, eligunt signum crucis,
 Pro'q; uentosis draconum quos gerebant palliis,
 Præferunt insigne lignum quod draconem subdidit
 Vile censent expeditis ferre dextris spicula
 Machinis murum ferire, castra fossis cingere.
 Impias manus cruentis inquinare stragibus.
 Forte tunc atrox secundos israelis posteros
 Ductor aulae mundialis ire ad aram iusserat
 Idolis litare nigris, esse Christi defugas.
 Liberam succincta ferro pestis urgebat fidem,
 Illa uirgas, & secures, & bifulcas ungulas
 Vltro fortis expetebat Christi amore interrita.
 Carcer inligata duris colla bacis impedit.
 Barbaras forum per omne tortor exercet manus.
 Veritas crimen putatur, uox fidelis plectitur.
 Tunc & ense caesa uirtus triste percussit solum,
 Et rogis ingesta mœstis ore flammæ sorbuit.
 Dulce tunc iustis cremari, dulce ferrum perpeti.
 Hic duorum cara fratrum conualescunt pectora
 Fida, quos per omne tempus iunxerat sodalitas.
 Stant parati ferre quicquid fors tulisset ultima
 Seu foret præbenda ceruix ad bipennem publicam,

PRVDENTII

Verberum post uim crepantum, post cataſtas igneas,
 Siue pardis offerendum pectus, aut leonibus
 Nos ne Chriſto procreati, mammonæ dicabimur?
 Et dei formam gerentes ſeruiemus ſeculo?
 Abſit ut cœleſtis igni ſe tenebris miſceat.
 Sit ſatis quod capra primo uita ſub chirographo
 Debitum perſoluit omne functa rebus Cæſaris.
 Tempus eſt deo rependi quicquid eſt proprium dei.
 Ite ſignorum magiſtri. & uos tribuni abſiſtite
 Aureos auferte torquens, ſauciorum præmia,
 Clara nos hinc angelorum iam uocant ſtipendia.
 Chriſtus illic candidatis præſidet cohortibus,
 Et throno regnans ab alto damnat infames deos,
 Vos q; qui ridenda uobis monſtra diuos fingitis.
 Hæc loquentes obruuntur mille pœnis martyres,
 Nexibus manus utraſq; flexus inuoluit rigor,
 Et chalybs adtrita colla grauibus ambit circulis.
 Ouetuſtatis ſilentis obſoleta obliuio
 Inuidetur iſta nobis. fama & ipſa extinguitur.
 Chartulas blaſphemus olim nam ſatelles abſtulit,
 Ne tenacibus libellis erudita ſecula
 Ordinem. tempus, modum q; paſſionis proditum
 Dulcibus linguis per aures poſteriorum ſpargerent.
 Hoc tamen ſolum uetuiſta ſubtrahunt ſilentia
 Iugibus longum cathenis an capillum pauerint.
 Quo uiros dolore tortor, qua ue pœna ornauerit,
 Illa laus occulta non eſt, nec ſeneſcit tempore,
 Miſſa quod ſuſum per auras euolarunt munera,
 Quæ uiam patere cœli præmicando oſtenderent.
 Illius fidem figurans nubæ fertur anulus.
 Hic ſui dat pignus oris (ut ſerunt) orarium.
 Quæ ſuperno rapta ſtatu lucis intrant intimum.
 Per poli liquentis axem fulgor auri abſconditur.
 Ac diu uiſum ſequacem textilis candor fugit.
 Subuehuntur uſq; in aſtra, nec uidentur amplius.
 Vidit hoc conuentus adſtans. ipſe uidit carnifex,
 Et manum repreſſit hærens, ac ſtupore obpalluit

PERI STEPHANON.

Sed tamen peregit ictum ne periret gloria.
 Iam ne credis bruta quondam uasconum gentilitas
 Quam sacrum crudelis error immolarit sanguinem?
 Credis in deum relatos hostiarum spiritus?
 Cerne quam palam' feroces hic domantur dæmones,
 Qui lupino capta ritu deuorant præcordia.
 Strangulant mentes & ipsas, se'que miscent sensibus.
 Tunc suo iam plenus hoste sistitur furens homo
 Spumeas efflans saliuas, cruda torquens lumina
 Expiandus quæstione non suorū criminum.
 Audias, nec tortor adstat, eiulatus flebiles.
 Scinditur per flagra corpus, nec flagellam cernitur.
 Crescit & suspensus ipse uinculis latentibus.
 His modis spurcum latronem martyrum uirtus quatit.
 Hæc coeret, torquet, urit, hæc cathenas incutit.
 Prædo uexatus relictis se medullis exuit.
 Linqvit inlæsam rapinam faucibus siccis fugit.
 Vngue ab imo usque ad capillum salua reddit omnia.
 Confitens ardere sese nam gehennæ est incola.
 Quid loquar, purgata longis alba morbis corpora
 Algidus cum decoloros horror artus concutit.
 Hic tumor uul tum relinquit, hic color uerus redit.
 Hoc bonum Saluator ipse, quo fruamur, præstitit,
 Martyrum cum membra nostro consecrauit oppido,
 Sospitant quæ nunc colonos quos hiberus alluit.
 State nunc hymnistæ matres pro receptis paruulis.
 Coniugum salute læta nox maritarum strepet.
 Sit dies hæc festa nobis, sit sacratum gaudium.

Finit peri stephanon.

PRVDENTII
Hymnus in honorē passionis Laurentii
Beatissimi martyris.

<p>a Ntiqua fanorum parens Iam Roma Christo dicata Laurentio uixtrix duce Ritum triumphas barbarum.</p> <p>Reges superbos uiceras, Populos frenis presseras, Nunc monstruosis idolis Imponis imperii iugum. Hæc sola deerat gloria Vrbis togatæ insignibus Feritate capta gentium Domaret ut spurcū Iouē. Non turbulentis uiribus, Coffi. Camilli, aut Cæsaris, Sed martyris Laurentii Non incruento prælio. Armata pugnabat fides Proprii cruoris prodiga. Nam morte mortē diruit, Ac semet impendit sibi. Fore hoc sacerdos dixerat, Iam Xistus adfixus cruci, Laurentium flētem uidēs, Crucis sub ipso stipite, Desiste discessu meo Fletum dolenter fundere, Præcedo frater, tu quoq; Post hoc sequeris triduu. Extrema uox episcopi Prænuntiatrix gloriæ Nihil fefellit, nam dies Prædicta palmā præstitit. Qua uoce, quantis laudibus Celebrabo mortis ordinē?</p>	<p>Quo passionem carmine Digne retexens cōcinam? Hic primus e' septem uiris, Qui stant ad arā proximi, Leuita sublimis, gradu Et cæteris præstantior, Claustris sacrorum præerat, Cœlestis arcanum domus, Fidis gubernans clauibus, Votasq; dispensans opes. Versat famem pecuniæ Præfectus urbis regiæ Minister insani ducis, Exactor hauriet sanguinis. Qua ui latentes eruat Nūmos, operta existimans Talenta sub factariis, Cumulosq; cōgestos tegi. Laurentium sisti iubet, Exquirat arcam ditibus Massis refertā, & fulgidæ Montes monetæ cōditos. Soletis inquit conqueri Sæuire nos iusto amplius Cum Christiana corpora Plus quā cruēte scīdimus. A best atrocioribus Censura feruens motibus. Blande & quiete efflagito Quos sponte obire debeas.</p>
--	--

Hunc

PERI STEPHANON

Hunc esse uestris horgiis, Secum Philippos detulit,
 Morem'q; & artē proditū ē Præcepta sed uerbis dedit
 Hanc disciplinam fœderis, Inanis a' marsupio.
 Libent ut auro antistites, I mplete dictorum fidem,
 Argenteis scyphis ferunt, Quæ uos per orbē uēditis.
 Fuma sacrum sanguinem, Nummos libenter reddite,
 Auro'que nocturnis sacris Estote uerbis diuites.
 Ad stare fixos cereos. Nil asperum Laurentius
 Tū summa est cura fratribus, Refert ad ista, aut turbidū,
 Vt sermo testatur loquax, Sed ut paratus obsequi
 Offerre fundis uenditis Obtemperanter annuit.
 Sestertiorum millia. Est diues inquit non nego,
 Addicta auorum prædia Habet'que nostra ecclesia,
 Fœdis sub auctionibus Opum'q; & auri plurimū,
 Successor exhæres gemit Nec quisquā in orbe ditior.
 Sanctis egens parentibus. Is ipse tantum non habet
 Hæc occuluntur abditis Argenteorum ænigmatū
 Ecclesiarum in angulis, Augustus arcem possidēs,
 Et summa pietas creditur Cui nūmus omnis scribitē.
 Nudare dulces liberos. Sed nec recuso prodere
 Deprome thesauros, malis Locupletis arcam numinis,
 Suadendo quos præstigiis Vulgabo cuncta & proferā
 Exaggeratos obtines Pretiosa quæ Christi tenet.
 nigrāte quos claudis specu. Vnum sed orans flagito
 Hoc poscit usus publicus. Induciarum paululum,
 Hoc fiscus, hoc ærarium, Quo fungat efficacius
 Vt dedita stipendiis Promissionis munere.
 Ducem iuuet pecunia. Dum tota digestim mihi
 Sic dogma uestrū est audio, Christi supellex scribitur.
 Suum quibusq; reddito. Nam calculanda primitus,
 En Cæsar agnoscit suum Tū subnotāda est sūmula.
 Nomisma nummis inditū. Lætus tumescit gaudio
 Quod' Cæsar is scis, Cæsari Præfectus, ac spem deuorat
 Da. nempe iustum postulo, Aurum uelut iam conditū
 (Ni fallor) haud ullam tuus Domi maneret gestiens.
 Signat deus pecuniam. Pepigere tempus tridui,
 Nec cum ueniret, aureos Laudatus inde ab soluitur,

PRVDENTII

Laurentius sponsor sui	It ille, nec pudet sequi.
Et sponsor ingentis lucri.	Ventum ad sacram ianuã
Tribus per urbem curstat	Stabant cateruæ pauperum
Diebus infirma agmina,	Incultã uisu examina.
Omnes q; qui poscunt stipẽ	Fragor rogantum tollitur.
Cogẽs in unũ & cõgregãs.	Præfektus horrescit stupẽs.
Illic utrisque obrutibus	Conuersus in Laurétium,
Orbes cauatos præferens	Oculis'q; turbatis minax.
Baculo regebat præuio	Contra ille, quid frendẽs ait
Errore nutantem gradum.	Minitaris' aut qd displicet'
Et claudus infracto genu,	Nũ sordida hæc aut uilia.'
Vel crure trunco semipes,	Num despuẽda existimas?'
Breuior' ue planta ex altera,	Aurum quod ardentèr sitis
Gressum trahebat imparẽ,	Effossa gignunt rudera,
Est ulcerosis artubus,	Et de metallis squalidis
Qui tabe corrupta fluat.	Pœnalis excudit labor.
Est cuius arens dextera	Torrens uel amnis turbidis
Neruos in ulnam cõtrahat.	Voluens arenis implicat,
Tales plateis omnibus	Quod terrulẽũ, ac sordidũ
Exquirat assuetos ali	Flãm̃is necesse est decoqui.
Ecclesiæ matris penu,	Pudor per aurum soluitur.
Quos ipse primus nouerat.	Violatur auro integritas.
Recenset exin singulos	Pax occidit. fides perit.
Scribens uirum nomina.	Leges & ipsæ intercidunt.
Longo & locatos ordine	Quid tu uenenum gloriæ
Ad stare pro templo iubet.	Extollis & magni putas?'
Præscriptus & iam fluxerat	Si quæris aurum uerius,
Dies, surebat feruidus	Lux est & humanũ genus.
Iudex auaro spiritu	Hi sunt alumni luminis,
Promissa solui efflagitans.	Quos corpus arctat debile.
Tum martyr assistas uelim,	Ne per salutem uiscerum
Coram' que dispositas opes	Mens insolescat turgida.
Mirere, quas noster deus	Cũ mēbra morbus dissecat
Prædiues in sanctis habet.	Animus uiget robustior
Videbis ingens atrium	Mentis uicissim fortibus
Fulgere uasis aureis,	Vis fauciatur sensuum.
Et per patentes porticus	Nam sanguis in culpã calens
Structos talentis ordines.	Minus ministrat uirum,

PERI STEPHANON

Si feruor effœtus malis A tq; igne uenatum furit.
 Elumbe uirus contrahat. Quisquis tacendi intêperans
 Si forte detur optio, Silenda prurit prodere
 Malim dolore asperrimo Vexatur & scalpit iecur,
 Fragmenta membroꝝ pati Scabiem'q; cordis sustinet.
 Et pulcher intus uiuere. Quid inuidorum pectorum
 Committe formas pestium, Strumas retexã turgidas?
 Et confer alternas lues, Quid purulenta & liuida
 Carnis ne morbus fœdior, Malignitatum uulnera?
 An métis & morú ulcera? Tute ipse qui Romã regis
 Nostri per artus debiles Contemptor æterni dei,
 Intus decoris integri Dum dæmonú sordes colis
 Sensum uenusti innoxium Morbo laboras regio.
 Laboris expertes gerunt. Hi quos superbus despicias.
 Vestros ualentes corpore Quos execrandos iudicas
 Interna corrumpit lepra, Breui ulcerosos exuent
 Error'q; mancú claudicat, Artus, & incolumes erunt.
 Et cæca fraus nihil uidet. Cum carne corruptissima
 Quemuis tuorú principum, Tandem soluti, ac liberi
 Qui ueste & ore prænitent Pulcherrimo uitæ statu
 Magis probabo debilem, In arce lucebunt patris.
 Quã quis meorú pauperú. Non sordidati, aut debiles,
 Hunc qui superbit serico Sicut uidentur interim,
 Quem currus inflatú uehit Sed purpurantibus stolis
 Hydrops aquosus lucido Clari, & coronis aureis.
 Tendit ueneno intrinsecus. Tunc si facultas suppetat
 Ast hic auarus contrahit Coram' tuis obtutibus
 Manus recuruas & uolam Istos potentes seculi
 Plicans adúcis unguibus Velim recensendos dari.
 Laxare neruos non ualet. Pannis uideres opsitos,
 Istum libido fœtida Et mucculentis naribus.
 Per scorta tractum publica Mentum salinis uiuidum,
 Luto & cloacis inquinat Lippos'que palpebra putri.
 Dú spurca médicat supra. Peccante nihil est tetrius.
 Quid ille seruens ambitu, Nil tá leprosu aut putridú.
 Sitim'que honoris æstuans Cruda est cicatrix criminú,
 Meritis ne anhelat febrib', Olet'que ut antru tartari.

Animabus inuersa uice A deon securim publicam
 Corrupta forma infligitur, Mollis retudit lenitas?
 Quas pulcher aspectus pri⁹ Dicis libenter oppetam.
 In corpore oblectauerat. Votiu mors est martyri.
 Ergo nummos aureos, Est ista uobis nouimus
 Quos pxime sponderá, Persuasionis uanitas.
 Quos nec fauillis obruat Sed non uolenti impertiam
 Ruina, nec fur subtrahat. Præstetur ut mortis citæ
 Nunc addo gēmas nobiles, Compēdiosus exitus,
 Nepauperē Christū putes, Perire raptim non dabo.
 Gemmas coruscī numinis, Vitam tenebo, & differam
 Ornat hoc templū quibus. Pœnis morarum iugibus,
 Cernis sacratas uirgines? Et mors inextricabilis
 Miraris intactas anus? Longos dolores protrahet.
 Primi'que post damnū tori Prunas tepentes sternite,
 Ignis secundi nescias? Ne feruor ignitus nimis
 Hoc est monile ecclesiæ. Os contumacis occupet,
 His illa gemmis comitur. Et cordis intret abdita.
 Dotata sic Christo placet. Vapor senescens langueat,
 Sic ornat altum uerticem. Qui fufus afflatu leui
 Eccum talenta suscipe, Tormenta sensim temperet
 Ornabis urbem Romulam. Semustulati corporis.
 Ditabis & rem principis, Bene est qđ ipse ex omnibus
 Fies & ipse ditior. Mysteriarches incidit,
 Ridemur, exclamat furens Hic solus exēplum dabit
 Præfectus, & miris modis Quid mox timere debeant.
 Per tot figuras ludimur, Conscende constratū rogū,
 Et uiuit insanum caput. Decumbe digno lectulo,
 Impune tantas furcifer Tunc si libebit disputa
 Strophas cauillo mimico Nil esse Vulcanum meum.
 Te nexuisse existimas, Hæc fante præfecto, truces
 Dū scurra saltas fabulam? Hinc inde tortores parant
 Concinna uisa urbanitas Nudare amictu martyrem
 Tractare nosmet ludicris Vincite membra, & tēdere.
 Egon cachinnis uenditus Illi os decore splenduit,
 A roma festiuum fui? Fulgor'que circumfusus est,
 A deo ne ulla austeritas, Talem reuertens legifer
 Censura nulla est fascibus, De monte uultum detulit.

PERI STEPHA'NON.

Iudæa quem plebs aureo	Satis crematam iugiter,
Boue inquinata & decolor	Et fac periculum, quid tuus
Expauit & faciem retro	Vulcanus ardens egerit.
Detorsit impatiens dei.	Præfectus inuerti iubet,
Talemq; & ille prætulit	Tūcille, coctū est, deuora,
Oris corusci gloriam	Et experimentum cape
Stephanus per imbrē saxeu	Sit crudū an assum suauī?
Cœlos apertos intuens.	Hæc ludibundus dixerat.
Illuminatum hoc eminus	Cœlum deinde suspicit,
Recens piatis fratribus,	Et congemiscēs obsecrat
Baptisma quos nuper datū	Miseratus urbē Romulā.
Christi capaces fecerat.	O Christe numen unicum.
Ast impiorum cæcitas	O splendor, o uirtus patris.
Os oblitum noctis situ	O factor orbis, & poli,
Nigrante sub uelamine	Atq; author horę moeniū.
Obducta, clarum nō uidet.	Qui scepra Romæ ī uertice
Aegyptiæ plagæ in modū	Rerum locasti fanciens
Quæ cū teuebris barbaros	Mundum quirinali togæ
Damnaret hæbreis diem	Seruire & armis cedere.
Sudo exhibebat lumine.	Vt discrepantum gentium
Quin ipsa odoris qualitas,	Mores & obseruantiam,
A dusta quā reddit cutis	Liguasq; & igenia, & sacra
Diuerfa utrosque pmouet	Vnis domares legibus.
His nidor, illis nectar est.	En omne sub regnum Remī
Idemq; sensus dispari	Mortale concessit genus.
Variatur aura, aut adfcit	Idem loquuntur dissoni
Horrore nares uindice,	Ritus ad ipsum sentiunt.
Aut mulcet oblectamine.	Hoc destinatum quo magis
Sic ignis æternus deus	Ius Christiani nominis
(Nā Christ⁹ ignis uerus ē)	Quodcūq; terrarum iacet
Is ipse complet lumine	Vno illigaret uinculo.
Iustos, & urit noxios.	Da Christe Romanis tuis
Postquam uapor diutinus	Sit Christiani ut ciuitas,
Decoxit exustum latus	Per quā dedisti ut cæteris
Vltro e catasta iudicem	Mens una sacrorum foret.
Compellat affatubreui.	Confœderantur omnia
Conuerte partem corporis	Hic ide mēbra in symbolū

Manfuefcit orbis fubditus,	Seruire Romam non finat,
Mafuefcac & fúmú caput.	Qui tépla claudat ueftibus,
Aduertat abiunftas plagas	Valuas eburnas obftuat,
Coire in unam gratiam	Ne fafta damnet limina
Fiat fidelis Romulus,	Obdens aenos peffulos.
Et ipfe iam credat Numa.	Túc pura ab omni fanguine
Confundit error troicus	Tandé nitebunt marmora,
Adhuc catonum curiam	Stabunt & uera innoxia,
Veneratus occultis focis	Quæ nunchabentur idolâ.
Phrygum penates exules.	Hic finis orandi fuit
Ianum bifrontem & fterculú	Et finis idem uinacula
Colit fenatus . horreo	Carnalis erupit uolens
Tot monfta patrú dicere,	Vocem fecutus fpiritus.
Et fefta Saturni fenis.	Vexere corpus fubditis
Abfterge xpe hoc dedecus,	Ceruicibus quidâ patres,
Emitte Gabriel tuum,	Quos mira libertas uiri
Agnofcat ut uerum deum	Ambire Chriflum fuaferat.
Errans Iuli cæcitas.	Repens medullas indoles
Et iam tenemus obfides	Afflarat, & coegerat
Fidiffimos huius fpei.	Amore fublimis dei
Hic nempe iam regnât duo	Odiffe nugas priſtinas.
Apoftolorum principes.	Refrixit ex illo die
Alter uocator gentium,	Cultus deorum turpium.
Alter cathedram poſſidens	Plebs in facellis rarior.
Primam, recludit credits	Chriſti ad tribunal currit.
A eternitatis ianuas .	Sic dimicans Laurentius
Discede adulter Iuppiter	Non enſe præcinxit latus,
Stupro fororis oblite.	Hoſtile ſed ferrum retro
Relinque Romam liberam,	Torquens in authoré, tulit.
Plebem' que iâ Chriſti fuge.	Dum dæmon inuictum dei
Te Paulus hinc exterminat.	Teſtem laceſſit, prælio
Te ſanguis exturbat Petri,	Perfoſſus ipſe concidit
Tibi id, qd ipſe armaueras	Et ſtratus æternum iacet.
Factum Neronis officit.	Mors illa ſancti martyris,
Video futurum principé	Mors uera temporum fuit
Quandoque, qui ſeruos dei	Tunc ueſta Palladios lares
Tetris ſacrorum ſordibus	Impune ſenſit deſeri.

PERI STEPHANON

Quicquid quiritū sueuerat Nos passionem quærimus
 Ornare res uanas Numæ Est aula nam duplex tibi,
 Christi frequentans atria, Hic corporis, mentis polo.
 Hymnis resultat martyre. Illic inenarrabili
 Ipsa & senatus lumina Allectus urbi municeps
 Quodā lupci, aut flamines Aeternæ in arce curiæ.
 Apostolorum & martyru Gestas coronam ciuicam.
 Exosculantur limina. Videor uidere illustribus
 Videmus illustres domos Gemmis coruscantem uirū,
 Sexu ex utroque nobiles Quem Roma cœlestis sibi
 Offerre uotis pignera Legit perennem consulem.
 Clarissimorum liberum. Quæ sit potestas credita,
 Vittatus olim pontifex Et muneris quantum datū,
 Adscitur in signum crucis Probant quiritum gaudia,
 A edem'que Laurēti tuam. Quibus rogatus annuis.
 Vestalis intrat claudia. Qd quisq; supplex postulat
 O ter quater'que & septies, Fert impetratum prospere,
 Beatus urbis incola Poscunt. litantur. indicant.
 Qui te actuatorū cōminus, Et tristis haud ullus redit,
 Sedem celebrat offiū, Ceu præsto semper affies,
 Cui propter aduolui licet, Tuos'que alūnos urbicos
 Qui fletibus spargit locum. Iactante complexus sinu
 Qui pectus in terrā premit. Paterno amore nutrias.
 Qui uota fundit murmure, Hos inter o Christi decus
 Nos uasco hiberus diuidit Audi poetam rusticum
 Binis remotos alpibus Cordis fatentem crimina,
 T rans cotianorum iuga, Et facta prodentem sua.
 T rās & pirenas ninguidos. Indignus agnosco & scio,
 Vix fama nota est, abditis Quē Christ⁹ ipse exaudiat,
 Quā plēa sanctis Roma sit, Sed per patronos martyres
 Quam diues urbanū solū Potest medelam consequi.
 Sacris sepulchris floreat. Audi benignum supplicem
 Sed qui caremus his bonis Christi reum Prudentium,
 Nec sanguinis uestigia Et seruientem corpori.
 Videre coram' possumus, A blue uinclis seculi.
 Cœlum intuemur eminus.
 Sic sancte Laurenti tuam

F I N I S.

Ode in laudē Eulaliæ martyris.

- Ermine nobilis Eulalia,
 Mortis & indole nobilior
g Emeritam sacra uirgo suam,
 Cuius ab ubere progenita est
 Ossibus ornat. amore colit.
- P**roximus occiduo locus est,
 Qui tulit hoc decus egregium,
 Vrbe potens, populis locuples,
 Sed mage sanguine martyrii,
 Virgineo que potens titulo.
- C**utriculis tribus atque nouem,
 Tris hyemes quater attigerat,
 Cum crepitante pyra trepidos
 Terruit aspera carnifices
 Supplicium sibi dulce rata.
- I**am dederat prius indicium
 Tendere se patris ad folium,
 Nec sua membra dicata toro
 Ipsa crepundia repulerat,
 Ludere nescia pusiola.
- S**pernere succina. flere rosas.
 Fulua monilia respuere.
 Ore seuera. modesta gradu,
 Moribus & nimium teneris,
 Caniciem. meditata senum.
- A**st ubi se furiosa lues
 Excitat in famulos domini,
 Christicolas q̄ cruenta iubet
 Tuta cremare. iecur pecudis
 Mortiferis adolere deis,
- I**nfremuit sacer Eulaliæ
 Spiritus, ingenii que ferox
 Turbida frangere bella parat,
 Et rude pectus, anhela deo
 Fœmina, prouocat arma uirum.
- S**ed pia cura parentis agit

PERI STEPHA'NON

Virgo animosa domi ut lateat
Abdita rure & ab urbe procul,
Ne fera sanguinis in pretium
Mortis amore puella ruat.

Illa perosa quietis opem
Degeneri tolerare mora
Nocte fores sine teste mouet,
Septa'que claustra fugax aperit
Inde per inuia carpit iter.

Ingreditur pedibus laceris.
Per loca senta, situ, & uepribus
Angelico comitata choro,
Et licet horrida nox fileat,
Lucis habet tamen illa ducem.

Sichabuit generosa patrum
Turba columniferum radium
Scindere qui tenebroso potens
Nocte uiam face perspicua
Præstitit intereunte chao.

Non aliter pia uirgo uiam
Nocte secute diem meruit,
Nec tenebris adoperta fuit
Regna canopica cum fugeret,
Et super astra pararet iter.

Illa gradu cita peruigili
Millia multa prius peragit,
Quã plaga pandat eoa polum
Mane superba tribunal adit
Fascibus adstat, & in mediis

Vociferans, rogo quis pudor est
Perdere præcipientes animas,
Et male prodiga corda sui
Sternere rasilibus scopulis,
Omnipatrem'que negare deum?

Quæritis o miseranda manus
Christicolum genus? en ego sum,
Proxima dotibus & thalamo.

Non mouet aurea pompa chori

Dæmoniâcîs inimica sacris,
 Idola protero sub pedibus
 Pectore & ore deum fateor.
I sis. Apollo. Venus nihil est,
 Maximianus & ipse nihil.
 Illa nihil, quia facta manu,
 Hic manuum quia facta colit.
 Friuola utraque & utraq; nihil.
Maximianus opum dominus,
 Et tamen ipse cliens lapidum
 Prostituat, uoueat' q; suis
 Numinibus caput ipse suum
 Pectora cur generosa quatit?
Dux bonus. arbiter egregius
 Sanguine pascitur innocuo,
 Corporibus' q; piis inhians
 Viscera sobria dilacerat,
 Gaudet & excruciare fidem.
Ergo age tortor adure. seca.
 Diuide membra coacta luto.
 Soluere rem fragilem facile est.
 Non penetrabitur interior
 Exagitante dolore animus.
Talibus excitus in furias
 Prætor ait, rape præcipitem
 Lictor, & obrue suppliciis.
 Sentiat esse deos patrios,
 Nec leue principis imperium.
Quam cuperem tamen ante necem,
 Si potis es reuocare tuam
 Torua puellula nequitiam,
 Respice gaudia quanta metas,
 Quæ tibi fert genialis honor.
Te lacrymis labefacta domus
 Prosequitur, generis' q; tui
 Ingemit anxia nobilitas,
 Flore quod occidis in tenero.
 Proxima dotibus & thalamo.
 Non mouet aurea pompa tori

Non pietas ueneranda senum
Quos temeraria debilitas.
Ecce parata ministeria
Excruciabilis exitii.
Aut gladio feriere caput,
Aut laniabere membra feris,
Aut facibus data sumificis,
Flebiliter'q; ululanda tuis
In cineres resoluta flues.
Hæc rogo, quis labor est fugere
Si modicum salis e' minulis,
Turis & exiguum digitis
Tangere uirgo benigna uelis,
Pœna grauis procul absuerit.
Martyr ad ista nihil, sed enim
Infremit, in' que tyranni oculos
Sputa iacit, simulacra dehinc
Dissipat, impositam'q; molam
Turibulis pede profubigit.
Nec mora carnifices gemini
Iuncea pectora dilacerant,
Et latus ungula uirgineum
Pulsat utrinq;, & ad ossa secat
Eulalia numerante notas.
Scriberis ecce mihi domine
Quam iuuat hos apices legere,
Qui tua Christe trophæa norant,
Nomen & ipsa sacrum loquitur
Purpura sanguinis eliciti.
Hæc sine fletibus & gemitu
Læta canebat & intrepida
Dirus abest dolor ex animo,
Membra' que pista cruore nouo
Fonte cutem recalente lauant.
Vltima carnificina de hinc
Non laceratio uulnifica
Cratetenus, nec arata cutis,
Flamma sed undiq; lampadibus
In latera, stomachum'q; furit,

PRVDENTII

Crinis odoros ut in iugulos

Fluxerat inuolitans humeris

Quo pudibunda pudicitia,

Virgineus'q; lateret honos

Tegmine uerticis opposito.

F lamma crepans uolat infaciem;

Per'q; comas uegetata caput

Occupat, exsuperat'q; apicem

Virgo citum cupiens obitum;

Appetit & bibit ore rogam.

E micat inde columba repens

Martyris os niue candidior

Visa relinquere, & afra sequi.

Spiritus hic erat Eulaliæ

Lactæolus. celer. innocuus.

Colla fluunt abeunte anima,

Et roguis igneus emoritur.

Pax datur artibus exanimis.

Flatus in æthere plaudit ouans,

Templa' que celsa petit uolucer.

V idit & ipse satelles auem

Fœmina ab ore meare palam

Obstupefactus, & adtonitus

Profilit & sua gesta fugit,

Lictor & ipse fugit pavidus.

E cce niuem glacialis hyems

Ingerit, & tegit omne forum,

Membra tegit simul Eulaliæ

Axe iacientia sub gelido

Pallioli uice linteoli.

C edat amor lachrymantum hominum,

Qui celebrare suprema solent

Flebile cedat & officium,

Ipsa elementa iubente deo

Exequias tibi uirgo ferunt.

N unc locus Emerita est tumulo

Clara Colonia Vettonia

Quam memorabilis Amnisana

PERI STEPHANON.

Præterit & uiridante rapax
Gurgite moenia pulchra lauat.

Hic ubi marmore perspicuo
Atria luminat alma nitor,
Et peregrinus, & indigena.
Rêliquias, cineres'q; sacros
Seruat humus ueneranda sinu.

Tecta corusca super rutilant,
De laquearibus aureolis,
Saxa'q; cæsa solum uariant
Floribus ut rosulenta putes
Prata rubescere multimodis.

Carpite purpureas uiolas,
Sanguineos'q; crocos metite,
Non caret his genialis hyems,
Laxat & arua tepens glacies,
Floribus ut cumulet calathos.

Ista comantibus e'foliis
Munera uirgo, puer'q; date,
A st ego ferta choro in medio
Texta feram pede dactylico
Vilia, marcida, festa tamen.

Sic uenerarier ossa libet
Ossibus altar & impositum,
Illa dei sita sub pedibus.
Prospicit hæc, populos'q; suos
Carmine propitiata fouet.

Ode in laudem sanctorum decem & octo
martyrum Cæsaraugustanorum.

Is nouem noster populus
sub uno
Martyrum seruat cineres
sepulchro,

Cæsaraugustam uocitamus urbem
Res cui tanta est.

PRVDENTII

Plena magnorum domus angelorum

Non timet mundi fragilis ruina

Tot sinu gestans simul offerenda

Munera Christo.

Cum deus dextram quatiens coruscam

Nube subnixus ueniet rubente,

Gentibus iustam positurus æquo

Pondere libram.

Orbe de magno caput excitata

Obuiam Christo properanter ibit

Ciuitas omnis pretiosa portans

Dona canistris.

Afra Carthago tua promet ossa

Ore facundo Cypriane doctor.

Corduba A cisclum dabit & Zoellum,

Tresq; coronas.

Tu tribus gemmis diadema pulchrum

Offeres Christo genitrix piorum

Tarraco intexit cui fructuosus

Sutile uinclum.

Hoc nomen gemmæ strofo illigatum est.

Emicant iuxta lapides gemelli,

Ardet & splendor parilis duorum

Igne corusco.

Parua Felicis decus exhibebit

Artubus sanctis locuples Gerunda

Nostra gestabit Calagurris ambos

Quos ueneramur.

Barchinon claro Cucufate freta

Surget, & Paulo spetiosa Narbo,

Teq; præpollens arelas habebit

Sancte Genesi.

Lusitanorum caput oppidorum

Urbs Adorata & cineres puellæ

Obuiam Christo rapiens ad aram

Porriget ipsam.

Sanguinem iusti cui pastor hæret

PERI STEPHANON

Ferculum duplex, geminumq; donum

Ferre Complutum gremio iuuabit

Membra duorum.

I ngeret Tingis sua Cassianum

Festa Massylum monumenta regum

Qui cinis gentes domitas coegit

Ad iuga Christi.

Singulis pauca tribus aut duobus

Forfan & quinis aliqua placebunt

Testibus Christi prius hostiarum

Pignere functæ.

Tu decem sanctos reuehes & octo

Cæsaraugusta studiosa Christi

Vertice flauis oleis reuinctæ

Pacis honore.

Solâ in occursum numerosiores

Martyrum turbas domino parasti.

Sola prædiues pietate multa

Luce frueris.

Vix parens orbis populosa pœni.

Ipsa uix Roma in folio locata

Te decus nostrum superare in isto

Munere digna est.

Omnibus portis facer immolatus

Sanguis exclusit genus inuidorum

Dæmonum, & nigras pepulit tenebras

Urbe piata.

Nullus umbrarum latet intus horror.

Pulsa nam pestis populum refugit.

Christus in totis habitat plateis.

Christus ubiq; est.

Martyrum credas patriam coronis

Debitam sacris chorus unde surgens

Tendit in cœlum niueus togatæ

Nobilitatis.

I nde Vincenti tua palma nata est.

Clerus hic tantum peperit triumphum

PRVDENTII

Hic sacerdotum domus insulata
Valeriorum.'

Sæuus antiquis quoties procellis
Turbo uexatum tremefecit orbem,
Tristior templum rabies in istud
Intulit iras.

Nec furor quisquam sine laude nostrum
Cessit, aut clari uacuis cruoris
Martyrum semper numerus sub omni
Grandine creuit.

Non'ne Vincenti peregre necatus
Martyr his terris tenui notasti
Sanguinis rore speciem futuri
Morte propinqua?

Hoc colunt ciues uelut ipsa membra
Cespes includat suus, & paterno
Seruet amplectens tumulo beati
Martyris ossa.

Noster est quamuis procul hinc in urbe
Passus ignota, dederit sepulchri
Gloriam uictor prope littus altæ
Forte Sagunti.

Noster & nostra puer in palæstra
Arte uirtutis, fidei'q; oliuo
Vinctus, horrendum didicit domare
Viribus hostem.

Nouerat templo celebres in isto
Octies partas, decies'q; palmas
Laureis doctas patriis eadem
Laude cucurrit.

Hic & Encrati recubant tuarum
Ossa uirtutum, quibus efferati
Spiritus mundi uiolenta uirgo
Dedecorasti.

Martyrum nulli remanente uita
Contigit terris habitare nostris
Solatu morti propriæ superstes
Viuis in orbe.

Viuis

PERI STEPHANON

Viuis ac pœnæ feriem retexis,
Carnis & cæsæ spoliuni recentans,
Tetra quam sulcos habeant amaros
Vulnera narras.

Brbarus tortor latus omne carpsit
Sanguis impenfus lacerata membra
Pectus absçisa patuit papilla
Corde sub ipso.

Iam minus mortis pretium peractæ,
Quæ uenenatos abolens dolores
Concitam membris tribuit quietem
Fine supremo.

Cruda te longum tenuit cicatrix,
Et diu uenis dolor hæsit ardens,
Dum putrescentes tenuat medullas
Tabibus humo r.

Inuidus quâuis obitum supremum
Persecutoris gladius negarit
Plena te martyr tamen ut peremptam
Pœna coronat.

Vidimus partem iecoris reuulsam
Vngulis longe iacuisse pressis
Mors habet pallens aliquid tuorum
Te quoque uiua.

Hunc nouum nostræ titulum fruendum
Cæsaraugusta dedit ipse Christus
Iuge uiuentis domus ut dicata
Martyris esset.

Ergo ter senis sacra candidatis
Diues optato simul & luperco
Perge conscriptum tibimet senatum
Pangere psalmis.

E de Successum.cane Martialem.
Mors & Vrbani tibi concinatur.
Iuliam cantus resonet, simul que
Quintilianum.

Publium pandat chorus, & reuoluat

- Q**uale Frontonis fuerit tropæum.
Quid bonus, Felix tulerit, quid acer
 Cecilianus.
Quantus Euenti tua bella sanguis
 Tinxerit, quantus tua Primitiue,
 Cum tuos uinax recolat triumphos
 Laus Apodemi.
Quattuor posthinc superest uirorum
 Nomen extolli, renuente metro,
 Quos Saturninos memorat uocatos
 Priisca uetustas.
Carminis leges amor aureorum
 Nominum paruifacit, & loquendi
 Cura de sanctis ociosa non est
 Hæc rudis unquam.
Plenus est artis modus, annotatas
 Nominum formas recitare Christo,
 Quas tenet cœli liber explicandas
 Tempore iusto.
Octo tunc sanctos recolet, decem que
 Angelus coram patre, filio que,
 Urbis unius regimen tenentes
 Iure sepulchri.
Quin ad antiquum numerum trahentur
 Viua post pœnæ specimen puella,
 Mors que Vincenti, cui sanguis hinc est
 Fons & honoris.
Additis Gagio, nec enim silendi,
 Te que Crementi, quibus, incruentum
 Ferre prouenit decus, ex secundo
 Laudis Agone.
Ambo confessi dominum steterunt
 A critter contra fremitum latronum.
 Ambo gustarunt leniter saporem
 Martyriorum.
Hæc sub altari sita sempiterno
 Lapfibus nostris ueniam præcatur

PERI STEPHA'NON.

Turba, quam seruat procerum creatrix
Purpureorum.

Nospio fletu, date, perluamus
Marmorum sulcos, quibus est opera
Spes, ut absolnam retinaculorum
Vincla meorum.

Sternete totam generosa sanctis
Ciuitas mecum tumulis, deinde
Mox resurgentes animas, & artus
Tota sequeris.

O de in Laudem sancti Vin
centii Martyris.

<p>b Eate Martyr prospera Diem triumphalem tuum, Quo sanguinis merces tibi Corona Vincenti datur. Hic te ex tenebris seculi Tortore uicto, & iudice Euexit ad cœlum dies, Christo q̄ ouantē reddidit. Nunc angelorum particeps Conluces insigni stola, Quam testis indomabilis Riuus cruoris laueras. Cum te fatelles idoli Præcinctus atris legibus Litare diuis gentium Ferro, & cathenis cogeret. Ac uerba primum mollia Suadēdo blande effuderat Captator, ut uitulum lupus Rapturus adludit prius. Rex inquit orbis maximus,</p>	<p>Qui scepra gestat romula, Seruire sanxit omnia Priscis deorum cultibus. Vos nazareni assistite, Rudem q̄ ritum spernite. Hæc saxa, q̄ princeps colit, Placate fumo, & uictima. Exclamat hic Vincentius Leuita de tribu sacra Minister altaris dei Septē ex columnis lacteis. Tibi ista præsent numina, Tu saxa, tu lignum colas, Tu mortuorum mortuus Fias deorum pontifex. Nos lucis authorem patrem, Eius'que Christum filium, Qui solus, ac uerus deus, Datiane confitebimur. Hicille iam commotior, Audes ne non felix, ait, Ius hoc deoꝝ, & principū Violare uerbis asperis?</p>
--	--

Ius & sacratum & publicum	In omne compellūt nefas.
Cui cedit humanū genus,	Vastare iustos cædibus,
Nec te iubente feruide	Plebem piorum carpere.
Instans periculū permouet.	Norunt & ipsi, ac sentiunt
Hoc nanque decretum cape,	Pollere Christū & uiuere,
Aut ara ture & cespite	Eius q̄ iam ianque affore
Præcanda iam nūc est tibi,	Regnū tremendū perfidis?
Aut mors tuēda ē sāguine.	Clamant fatentes denique
Respondit ille altrinsecus	Pulsi e latebris corporum
Age ergo quicquid uiriū,	Virtute Christi & nomine,
Quicquid potestatis tibi est,	Diui q̄ & iidem dæmones.
Palam reluctor, exere.	His in tonātem martyrem
Vox nostra quæ sit, accipe.	Iudex profanus non tulit.
Est Christus & pater deus.	Conclamat, os obtrudite,
Serui huius & testes sumus,	Ne plura iacet improbus.
Extorque si potes fidem.	Vocem loquentis claudite,
Tormēta. carcer. unguā.	Raptim que lictores date,
Stridens q̄ flāmis lamina.	Illos reorum carnibus
Atq̄ ipsa pœnarum ultima	Pastos, manu que exercitos.
Mors Christianis ludus est.	Iam saxo ius prætorium
O uestra inanis uanitas,	Conuitiator sentiat.
Scitum q̄ brutum Cæsaris,	Impune ne nostris sibi
Condigna uestris sensibus	Diis destruendis luserit?
Coli iubetis numina.	Tibi ergo soli contumax
Excisa fabrili manu,	Tarpeia calcentur sacra?
Cauis recocta & follibus,	Tu porro solus obteras?
Quæ uoce, q̄ gressu carent	Romā. senatum. Cæsare?
Immota. cæca. elingua.	Vinctum retortis brachiis,
His sumptuosa splendido	Sursum, ac deorsū extēdite.
Delubra crescunt marmore.	Compago donec ossium
His colla mugientium	Diuisa mēbratim crepet.
Percussa taurorum cadunt.	Post hinc hiulcis ictibus
Assunt & illic spiritus,	Nudate costarum abdita,
Sunt sed magistri criminū,	Vt per lacunas uulnerum
Vestræ & salutis auspices	Iecur resectum palpiter.
Vagi. impotentes. sordidi.	Ridebat hæc miles dei
Qui uos latenter incitos	Manus cruentas increpans,

PERI STEPHANON

Quod fixa non profundius	Dilancinata interficis.
Intraret artus ungula.	Est alter homo intrinsecus
A ciam omne robur fortiū	Violare quē nullus potest,
Euiscerando cesserat,	Liber. quietus. integer?
Nisus' q; anhelos soluerat	Exors dolorum tristitium.
Fessos lacertorum toros.	Hoc quod laboras perdere
Ast ille tanto lætior	Tantis furoris uiribus,
Omni uacantem nubilo	Vas est solutum, ac fictile
Frontem serenam luminat	Quocūq; frangēdū modo.
Te Christe præsentē uidēs.	Quin immo nunc enitere
Quis uultus iste pro pudor	Illum secare, ac plectere,
Datianus aiebat furens.	Qui perstat intus, qui tuā
Gaudet. renidet. prouocat	Calcat tyranne insaniam.
Tortor, & tortus acrior.	Hunc lacesse. hunc discute
Nil illa uis exercita	Inuictum. insuperabilem.
Tot noxiorum mortibus	Nullis procellis subditū,
Agone in isto proficit	Solī q; subiectum deo.
Ans & dolorum uincitur.	Hæc fatur & stridentibus
Sed uos alumni carceris	Laniatur uncis denuo
Pars semper inuictā mihi	Cui prætor ore subdolo
Cohibete paulū dexteras	Anguina uerba exsibilat.
Respiret ut lassus uigor.	Si tanta callum pectoris
Præcicca rursus ulcera	Prædurat obstinatio,
Dum se cicatrix colligit	Puluinar ut nostrū manu
Refrigerati sanguinis	Abomineris tangere.
Manus resulcans diruet.	Saltem latentes paginas,
His contra leuites refert	Libros' q; opertos detege,
Suam tuorum perspicis	Quo secta prauum seminās
Languere uirtutem canū,	Iustis cremetur ignibus.
Age ipse maior carnifex.	His martyr auditus ait
Ostendē quo pacto queant	Quē tu maligne mysticis
Imos recessus scindere	Minitaris ignem litteris,
Manus & ipse interfere	Flagrabis ipse hoc iustius
Riuos' q; feruentes bibe.	Rhōphæa nam cœlestium
Erras cruenta, si meam	Vindex erit uoluminum
Te rere pœnam sumere,	Tanti ueneni interpretem
Cū mēbra morti obnoxia	Linguā perurēs fulmine.

Vides fauillas indices
 Gomorreoræ criminum,
 Sodomita nec latet cinis
 Testis perennis funeris.
 Exemplar hoc serpens tuū ē,
 Fuligo, quæ mox sulphuris
 Bitumen & mistum pice
 Imo implicabunt tartaro.
 His persecutor saucius
 Pallet rubescit. æstuat.
 Infana torquens lumina,
 Spumas'que fremdēs egerit.
 Tum deinde cunctatus diu
 Decernit extrema omniū
 Igni grabato & laminis
 Exerceatur quæstio.
 Hæc ille sese ad munera
 Gradu citato proripit,
 Ipsos'que pernix gaudio
 Pœnæ ministros præuenit.
 Vêtum ad palestram gloriæ
 Spes certat, & crudelitas
 Luctamen anceps conferūt
 Hic martyr, illinc carnifex.
 Serrata lectum regula
 Dente infrequenti exaspat,
 Cui multa carbonū strues
 Viuum uaporat halitum.
 Hunc sponte conscēdit rogū
 Vir sanctus ore interrito,
 Ceu iam coronæ conscius,
 Celsum tribunal scanderet.
 Subter crepante aspergine
 Scintillat excussus salis,
 Punctis'q; feruens stridulis
 Sparsim per artus figitur.
 Aruina posthinc igneum
 Impressa cauterem lauit
 Vis unde roris fumidi
 In membra sensim liquit.
 Hæc inter immotus manet
 Tanquam dolorum nesci'
 Tendit'q; in altum lumina.
 Nā uicla palmas presserāt.
 Sublatus inde fortior,
 Lugubre in antrum trudit,
 Ne liber usus luminis
 Animaret altum spiritum.
 Est intus imo ergastulo
 Locus tenebris nigrior,
 Quem saxa mersi fornicis,
 Angusta clausū strāgulāt.
 Aeterna nox illic latet
 Expers diurni syderis
 Hic carcer horrendus suos
 Habere fertur inferos.
 In hoc baratrum coniecit
 Truculētus hostis martyre
 Ligno'que plantas inserit
 Diuaricatis crunibus.
 Quin addit & pœnā nouā,
 Crucis peritus artifex,
 Nulli tyranno cognitam
 Nec fando cōpertā retro.
 Fragmenta testarum iubet
 Hirta impolitis angulis
 Acuminata informia
 Fergo iacentis sternerent.
 Totum cubile spiculis
 Armant dolores anxii.
 Insomne qui subter latus
 Macrone pulsent obuiō.
 Hæc ille uersutus uafra
 Meditatus arte struxerat

PERI STEPHANON

Sed belzebulis callida	Et liber in cœlum ueni.
Cômêta Christus destruit.	Hæc ille, sed clausas fores
Nam carceralis cæcitas	Interna rumpunt lumina,
Splendore lucis fulgorat,	Tenuis'que per rimas nitor,
Duplex'que morsus stipitis	Lucis latentis proditur.
Ruptis cauernis diffilit.	Hoc cum stuperet territus
Agnosce hic Vincentius	Obsessor atri liminis,
A desse quod sperauerat	Quæ cura pernox mæserat
Tanti laboris præmium,	Seruare feralem domum.
Christum datorê luminis.	Psallentes audit in super
Cernit deinde fragmina	Prædulce carmê martyris,
Iam testularum mollibus	Cui uocis instar æmulæ
Vestire semet floribus	Conclauè reddit concanû.
Redolente nectar carcere.	Pauens deïde introspicit,
Quin & frequentes angeli	Admota quantû postibus
Stant, ac loquuntur cômîn?	Acies per arctas cardinum
Quorû unus ore augustior	Intrare iuncturas potest.
Côpella his dictis uirum.	Vernare multis floribus
Exurge martyr in clyte,	Stramenta testarum uidet,
Exurge securus tui,	Ipsum'que uulsis nexibus
Exurge, & almis cœtibus	Ob ambulantem pangere
Noster sodalis addere.	Implentur aures turbidi
Decussa iam satis tibi	Prætoris hoc miraculo.
Pœnæ minacis munia,	Flet uictus & uoluit gemês
Pulchro'que mortis exitu	Iram. Dolorem. dedecus.
Omnis peracta est passio.	Exemptus inquit carcere.
Omiles inuictissime,	Paulum benignis sotibus
Forttissimis'que fortior	Recreetur ut pastum nouû
Iam te ipsa sæua & aspera	Pœnis refectus præbeat.
Tormenta uictorê tremût.	Coire toto ex oppido
Spectator hæc Christus deus	Turbam fidelem cerneret
Compêsat æuo intermino,	Mollire præfultum torû,
Proprie que collegâ crucis	Siccare cruda uulnera.
Larga coronat dextera.	Ille unguarum duplices
Pone hoc caducum uasculû	Sulcos pererrat osculis.
Compage textum terrea,	Hic purpurantem corporis
Quod dissipatum soluitur,	Gaudet cruorem lambere

Pletique uestem lineam Hostem coquebāt inrita
 Stillante tingūt sanguine, Fellis uenena, & liuidum
 Tutamen ut sacrum iuis Cor efferata exusserant.
 Domi referuent posteris. Sæuire inermem crederes
 Tunc ipse maniceps carceris, Fractis draconem dentibus
 Et uinculorum ianitor, Euasit, exultans ait
 Vt fert uetustas conscia, Rebellis & palmam tulit.
 Repente Christū credidit. Sed restat illud ultimum
 Hic obseratis uestibus Inferre pœnam mortuo
 Densæ specum caliginis Feris cadauer tradere,
 Splendore lucis aduenæ Canibus uē carpēdū dare.
 Micuisse clausum uiderat. Iam nunc & ossa extinxero,
 At uero postquam lectuli Ne sit sepulchrum funeris?
 Martyr quietem contigit Qd̄ plebs gregalis excolat
 Aeger morarum tædio, Titulum q̄ figat martyris.
 Et mortis incensus siti. Sic frendit, & corpus factum
 Si mors hūda huiusmodi ē, Profanus ah dirum nefas
 Quæ corporali ergastulo, Nudum negato tegmine
 Mentem resoluit liberam, Exponit inter carices.
 Et reddit auctori deo. Sed nullā dirarum fames,
 Mentem piatam sanguine A ut bestiarum, aut alitum
 Mortis lauacris inclytam, Audet trophæum gloriæ
 Quæ semet ac uitam suam Fœdare tactu squallido.
 Christo imolandā p̄buit. Quin si qua clangēs iprobe
 Ergo ut recline mollibus Circumuolaret eminus
 Reiecit auleis caput, Trucis uolucris impetu
 Victor relictis artibus Depulsa uertebat fugam.
 Cœlum capeffit spiritus. Nam coruus Helix datus
 Cui recta cello tramite Olim ciborum portitor
 Referatur ad patrem uia, Hoc munus implet sedulo,
 Quam fratre cæsus impio Et irremotus excubat.
 Abel beatus scanderat. Hic ex frutetis proximis
 Stripant euntem candidi Infestus alarum sono,
 Hincinde sanctorū chori, Oculos q̄ pennis uerberās
 Pari que missus carcere Exegit immanem lupum.
 Baptista Ioannes uocat. Quis perfidore credere,
 At Christiani nominis A uisit rapacem belluam

PERI STEPHANON.

Tauris paratam congedi Secare qui pontum queas?
 Cessisse plumis mollibus? Rapias palustri e' cespite
 Ibat malignum murmurás Corpus quod itastú iacet,
 Leui uolatu exterritus, Leui que uestum lembulo
 Prædam que uisam fugerat Amplú per æquor auferas.
 Custodis imbellis minis. Sed complicatum sparteus
 Quis audiendi talia Claudat cadauer culleus
 Datiane tunc sensus tibi? Quem fune connexus lapis
 Quantis gemetem spiculis Præceps in altú deprimat.
 Figebat occultus dolor? At tu per undas emices
 Cum te perempti corporis Rorante præceps palmula,
 Virtute uictum cerneres Donec relictú longior
 Ipsis & impar ossibus, Abscondat aspectus solú.
 Vacuis quia mēbris minor? Hæc iussa quidam militum,
 Sed quis tyranne pertinax Eumorphio nomen fuit
 Húc impotentem spiritum Violétus. audax. barbarus.
 Determinabit exitus Furore feruens arripit.
 Nullus ne frāget modus? Funale textum conserit
 Nullus, nec unquā desinā, Suto quod implet corpore
 Nam si ferina immanitas Emensus & multú freti.
 Mansuescit, & clementia Interprocellas excutit.
 Coruos uoraces mitigat. O præpotens uirtus dei,
 Mergam cadauer fluctibus. Virtus creatrix omnium,
 Infana nunquā naufragis Quæ turgidú quodá mare
 Ignoscit unda, & spumeú Gradiēte Christo strauerat.
 Nescit profundú parcere. Vt terga calcans æquoris
 Aut semper illic mobilis Siccis mearet passibus
 Incerta per ludibria Plátas nec undis tingeret
 A ustris feretur flatibus Vasti uiator gurgitis.
 Squamosa pascēs agmina, Hæc ipsa uirtus iusserat
 Aut sub fragosis rupibus Rubrum salum dehiscere,
 Scabri petrarum murices Patente dū profundo aridú
 Inter recessus scruperos Secura plebs incesserit.
 Discissa rumpent uiscera. Nec non & ipsa nunc iubet
 Et quis uirorum strenue Seruire sancto corpori
 Cumbam peritus pellere Pontum quietis lapsibus
 Remo rudente & carbaso A dcurua pronum littora.

PRVDENTII

Saxum molaris ponderis,
 Ut spuma candens innatat,
 Tantiq; custos pignoris
 Fiscella fertur fluctibus.
 Cernunt stupentes nauitæ
 Vectâ remēso marmore.
 Labi retrorsum leniter
 Aestu secundo & flamine.
 Certant & ipsi concito
 Pontum faselo scindere,
 Longe sed artus præuolât
 Telluris ad mollem sinû.
 Prius relatos denique
 Humus quieta suscipit
 Quâ pulsa summis nisibus
 Carina portum tangeret.
 Fœlix amœni littoris
 Recessus ille, qui sacra
 Fouens harenis uiscera
 Vicem sepulchri præbuit.
 Dum cura sanctorum pia
 Deflēs adornat aggerem,
 Tumulo'q; corpus creditû
 Vitæ reseruat posteræ.
 Sed mox subactis hostibus
 Iam pace iustis reddita
 Altar quietem debitum
 Præstat beatis ossibus.
 Subiecta nam sacrario,
 In am'q; ad aram condita
 Cœlestis auram muneris
 Perfusa subter hauriunt.
 Sic corpus ast ipsum dei
 Sedes receptum continet
 Cû Machabæis fratribus,
 Secto Iſaiæ proximum.
 Simplex sed illis contingit
 Corona pœnarû, quibus
 Finem malorum præstitit
 Mortis supremus exitus.
 Quid tale sector ausus est?
 Trucata nûquid corporis,
 Segmenta post ferrâ feris
 Obiecit, aut undis dedit?
 Nam Machabæi martyr
 Linguam tyrannus erutâ,
 Raptam' ue pellem uerticis
 Auibus cruentis obtulit.
 Tu solus obis inelyte.
 Solus brauii duplicis
 Palmani tulisti, tu du as
 Simul parasti laureas.
 In morte uictor aspera
 Tû deinde post mortē pari
 Victor triumpho proteris
 Solo latronem corpore.
 Adesto nunc & percipe
 Voces precantû supplices
 Nostri reatus efficax
 Orator ad thronum patris.
 Per te, per illum carcerem,
 Honoris augmentû tui,
 Per uicla. flâmas. unguas.
 Per carceralem stipitem.
 Per fragmen illud testeum,
 Quo parta creuit gloria,
 Per quē tremētes poster
 Exosculamur lectulum.
 Miserere nostrarum precû,
 Placatus ut Christus suis
 Inclinet aurem prosperâ,
 Noxas nec omnes iputer.
 Si rite solennem diem
 Veneramur ore & pectore

PERI STEPHANON

Si sub tuorum gaudio	Quin excitatam nobilis
Vestigiorum sternimur.	Carnem resumat spiritus
Paulisper huc inlabere	Virtute perfunctam pari,
Christi fauorem deferens,	Vt quæ laborum particeps
Sensus grauati ut sentiant	Comune discrimen tulit,
Leuamen indulgentiæ.	Sit & cohæres gloriæ
Sic nulla iam restet mora	Cunctis in æuum seculis.

Finis.

Ode in laudem beatissimorum martyrum Fru-
ctuosi episcopi ecclesiæ Terraconensis, &
Augurii, & Eulogii diaconi.

Elix Terraco Fructuose uestris
Atrollit caput ignibus coruscum
Leuitis geminis procul relucens.
Hispanos deus aspicit benignus
Arcem quandoquidem potens hiberam

Trino martyre trinitas coronat.
Ardens Augurius capescit æthram.
Nec non Eulogius simul supernum
Christi lucidus ad sedile tendit.
Dux & præuius & magister illis
Ad tantum decus ex episcopali
Clarus nomine Fructuosus ibat.
Accitus quia præsidis repente
Iussu uenerat ad forum sacerdos
Leuitis comitantibus duobus.
Inde & carceream uiros cathenam
Passus sanguine carnis extrahebat,
Gaudet currere Fructuosus ultro.
Ac nequis socio timor feriret
Præceptor uehemens eundo firmat,
Incendit q̄ fidem calore Christi.
Mecum stare uiri uocat cruentus
Ad pœnam coluber dei ministros
Ne mors terreat, est parata palma.
Carcer Christicolis gradus coronæ est
Carcer prouehit ad superna cœli

PRVDENTII

Carcer conciliat deum beatis.

His dictis adeunt. specum reorum

Exercent ibi mysticum lauacrum

Et purgamen quæ stupent tenebræ.

Sex hic continuis latent diebus,

Tandem stant trucidis ad tribunal hostis

Fratres ter geminos tremunt catastræ.

Iudex Emilianus imminebat

Atrox. turbidus. insolens. profanus.

Aras dæmonicas coli iubebat

Tu qui doctor ait feris nouellum

Commenti genus, ut leues puellæ

Lucos destituant, Iouem relinquunt,

Damnes si sapias anile dogma

Iussum est Cæsaris ore Gallieni

Quod princeps colit hoc colamus omnes.

Hæc tanti placidus refert sacerdos

Aeternum colo principem dierum

Factorem, dominum, que Gallieni,

Et Christum patre profatum perenni,

Cuius sum famulus, gregis, q; pastor.

Subridens ait ille. iam fuisti.

Nec differt furor, aut refrenat iram.

Sæuis destinat ignibus cremandos,

Exultant, prohibent, q; flere uulgum.

Quosdam de populo uidet sacerdos

Libandum sibi poculum offerentes,

Ieiunamus ait, recuso potum.

Nondum nona diem resignat hora,

Nunquam conuiolabo ius dicatum

Næc mors ipsa meum sacrum resoluet.

Sic Christus sitiens crucis sub hora

Oblatum sibi poculum recusans

Nec libare uolens sitim peregit.

Intrant interea locum rotunda

Conclusum cauea, madens ferarum

Multo sanguine quem furor frequentat.

PERI STEPHANON

Cum spectacula perstrepunt cruenta
 Ac uilis gladiator ense duro
 Percussus cadit. & fremit uoluptas
 Hic flammante pyra niger minister
 Ardens supplicium parare iussus
 Construxit facibus rogam supremis.
 Qui dum corpora contremenda solui
 Feruentes animas amore lucis
 Fracto carceris expediuit antro.
 Certant officiis piis sodales
 Plantis calciamenta dissolutis
 Pronus detrahere studebat unus,
 Sed sanctus uetat, ora Fructuosus
 Inclinata premit. faceffi te inquit
 Ne nostram grauet obsequela mortē.
 Atquin ipse meos pedes resoluam,
 Ne uestigia præpedita uinclis
 Tardis gressibus in ruant in ignem.
 Cur lamenta rigant genas madentes?
 Cur uestri memor ut siem rogatis?
 Cunctis pro populis rogabo Christum.
 Vix hæc ediderat, relaxat ipse
 Indumenta pedum, uelut Moyses
 Quondam fecerat ad rubū propinquans.
 Non calcare sacram cremationem,
 Aut ad stare deo prius licebat,
 Quam uestigia pura figerentur.
 Stabat calce mero. resultat ecce
 Cælo spiritus & serit loquelam
 Quæ cūctos tremefecit audientes.
 Non est credite pœna quam uidetis
 Quæ puncto tenui citata transit
 Nec uitam rapit illa, sed reformat.
 Felices animæ, quibus per ignem
 Celsa scandere contigit tonantis,
 Quas olim fugiet perennis ignis
 Hæc inter, rapidis focos crepantes

Intranſſibus, & minantur iſſibus
 Flammarum trepidantibus caminiſ.
 Nexus deniq; qui manus retrorſus
 In tergum reuocauerant reuinctas,
 Intacta cute, decidunt aduſti.
 Non auſa eſt cohibere pœna palmas,
 In morem crucis ad patrem leuandas,
 Soluit brachia, quæ deum precentur.
 Priſcorum ſpecimen trium putares,
 Quos olim Babylonicum per ignem
 Cantantes ſtupuit tremens tyrannus.
 Illis ſed pia flamma tum pepercit,
 Non dum tempore paſſionis apto,
 Nec mortis decus incohante Chriſto.
 Hos cum defugeret uaporus ardor,
 Orant, ut celer ignis aduolaret,
 Et finem daret anxiiſ pericliſ.
 Exorata ſuos obire tandem
 Maieſtas ſamulos iubet caduciſ
 Miſſoſ corporibuſ, ſibi q; reddi.
 Vidit præſidiſ ex domo ſatelleſ
 Cœlum martyribuſ patere apertum,
 Inſigneſ q; uiroſ per aſtra ferri.
 Quin & ſiſioſa monens herili
 Oſtendit ſcleris notam paterni
 Cœlo uiuere, quos forum peremit.
 Hæc tum uirginitas palam uidere
 Per ſudum meruit, patente cœlo,
 Ut crimen domini domuſ timeret.
 Tum de corporibuſ ſacriſ ſauillaſ,
 Et perſuſa mero leguntur oſſa,
 Quæ raptim ſibi quiſque uindicabat.
 Fratrum tantuſ amor domum referre
 Sanctorum cinerum dicata dona,
 Aut geſtare ſinu fidele pignuſ.
 Sed ne reliquias reſuſcitandas,
 Et mox cum domino ſimul futuras

PERI STEPHA'NON

Discretis loca diuidant sepulchris.
 Cernuntur niueis stolis amicti,
 Mandant restitui, cauo' q̄ claudi
 Mixtim marmore puluerem sacrandū.
 O triplex honor, o triforme culmen,
 Quo nostræ caput excitatur urbis,
 Cunctis urbibus eminens hiberis.
 Exultare tribus liber patronis,
 Quorum præsidio fouemur omnes
 Terratum populi pyrenearum.
 Circumstet chorus ex utroq̄ sexu
 Heros. uirgo. puer. senex. anicla.
 Vestrum psallite rite Fructuosum.
 Laudans Augurium resulet hymnus,
 Mistis Eulogium modis coæquans.
 Reddamus paribus pates camœnas.
 Hinc aurata sonent in arce tecta,
 Blandum littoris extet inde murmur,
 Et carmen freta feriata pangant.
 Olim tempus erit ruente mundo,
 Cum de Tarrarco Fructuosus acri
 Soluer supplicio tegens ab igni.
 Fors dignabitur & meis medelam
 Tormentis dare, prosperante Christo,
 Dulces endecasylabos reuoluens.

Ode in laudē Quirini martyris Episcopi
 ecclesiæ Siscianæ.

<p>i Nsignem meriti uirum, Quirinū placitū deo Urbis mœnia Siscia Concessum sibi martyrē, Complexu patrio fouent. Hic sub Galerio duce, Qui tunc illyricos sinus</p>	<p>Urgebat ditionibus, Fertur catholicam fidem Inlustrasse per exitum. Non illum gladii rigor, Non incendia, non feræ Crudeli interitu necant, Sed lymphis fluuialibus Gurges dum rapit abluit.</p>
--	--

PRVDENTII

Nil refert uitreo æquore.	Ascensum q̄ negarier
An de flumine sanguinis,	Aeterni ad solum patris.
Tinguat passio martyre.	Iesu cunctipotens ait,
Aeq̄ gloria prouenit	Haud quaquam tibi gloria
Fluctu quolibet uuida.	Hæc est insolita, aut noua,
Summo pontis ab ardui,	Calcare fremitum maris,
Sanctæ plebis episcopus	Prona & flumina sistere.
In præceps fluuio datur,	Scimus discipulum Petru,
Suspensum laqueo gerens	Cum uestigia tingeret
Ingentis lapidem molæ.	Mortali trepidus pede,
Deiectum placidissimo	Dextræ subsidio tuæ
Amnis uertice suscipit,	Subiecisse salum solo.
Nec mergi peritur sibi.	Iordanem quoq̄ nouimus
Miris uasta natatibus	Tortis uorticibus uagum
Saxi pondera sustinens.	Dû fertur rapido impetu.
Spectant eminus è solo	Ad fontem refluus retro
Doctorem puidi greges.	Confugisse meatibus.
Nâ Christi populis frequēs	Hæc miracula sunt tuæ
Riparum sinuamina	Virtutis domine, ut modo
Stipato agmine sepserat.	Suspendat leue prænatans
Sed Quirinus ut eminus	Summo gurgite fluminis
Os circumtulit, heu suos,	Cum collo scopulû trahâ.
Exemplo trepidos uidet,	Iam plenus titulus tui est,
Nil ipse proprii memor,	Et uis prodita nominis,
Inter stagna periculi.	Quâ gētilis habet stupor,
Confirmat pia pectora,	Abfoluas precor optime
Verbis mirificis rogans,	Huius nunc animæ moras.
Ne quem talia terreant,	Quid possis probat amicus
Neu constans titubet fides,	Qui uestat silicē liquor.
Aur pœnam pudet emori.	Hoc iâ quod supest cedo,
Dicentem fluitantibus	Quo nil est pretiosius
Amnis terga uehūt uadis,	Pro te Christus deus mori.
Nec substrata profunditas	Orantem simul halitus,
Saxo'q̄, & laqueo, & uiro	Et uox deferit, & calor.
Audet sponte dehiscere.	Scandit spiritus ardua,
Sensit martyr episcopus	Fit pondus graue saxum.
Iam partam sibi præripi	Corpus suscipiunt aquæ.
Palmam mortis, & exitus,	Finis

PERI STEPHA'NON.

Locus ubi martyres passi sunt, quod nunc
Baptisterium appellatur.

Electus Christo locus est, ubi corda p̄bata
Prouehat ad cœlum sanguine purget aqua.

Martyrium pulchra morte tulere uiri.
Hic etiam liquido fluit indulgentia fonte,
A cueteres maculas diluit ane nouo.

Qui cupit æternū cœli conscēdere regnum.
Huc ueniat sitiens, ecce parata uia est.
Ante coronati scandebant ardua testes,
Atria nunc lotæ celsa petunt animæ.
Spiritus æterno solitus descendere lapsu,
Ut dederat palmam, sic tribuit ueniam.

Haurit terra sacros, aut fonte, aut sanguine rores,
Exundat que suo iugiter unda Deo.

Ipsæ loci est dominus, laterum cui uulnere utroque,
Hinc cruor effusus fluxit, & inde latex.

Initis hinc, ut quisque potest per uulnera Christi,
Deuectus gladiis alter, & alter aquis.

Passio Cassiani Martyris.

Ylla forum statuit Cornelius, hoc Itali urbem
Vocant ab ipso conditoris nomine.

Hic mihi cum peterem te rerū maxima Roma,
Spes est oborta prosperum Christum fore.

Stratus humi tumulo aduoluebar, quem sacer ornat
Martyr dicato Cassianus corpore.

Dum lacrymans mecum reputo mea uulnera, & omnes
Vitæ labores, ac dolorum acumina,

Exi ad cœlum faciem, stetit obuia contra
Fucis colorum picta imago martyris.

Plagas mille gerens, totos lacerata per artus
Ruptam minutis præferens punctis cutem.

Innumeri circum pueri miserabile uisu,
Confossa paruis membra figebant stilis. ss

PRVDENTII

Vnde pugillares soliti præcurrere ceras
 Scholare murmur adnotantes scripserant.
Aedituus consultus ait, quod prospicis hospes
 Non est inanis aut anilis fabula.
Historiam pictura refert, quæ tradita libris
 Veram uetusti temporis monstrat fidem.
Præfuerat studiis puerilibus, & grege multo
 Septus magister litterarum federat.
Verba notis breuibus comprehendere cuncta peritus,
 Raptim'què punctis dicta præpetibus sequi.
Aspera nonnunquam præcepta, & tristia uisa
 Impube uulgus mouerant ira, & metu.
Doctor amarus enim discenti semper Ephæbo
 Nec dulcis ulli disciplina infantia est.
Ecce fidem quatiens tempestas sæua premebat
 Plebem dicatam christianæ gloriæ.
Extrahitur coetu e' medio moderator alumni
 Gregis, q' aris supplicare spreuerat.
Pœnatum artifice quærenti, quod genus artis
 Vir nosset alto tam rebellis spiritu,
Respondent agmen tenerum, ac puerile gubernat
 Fictis notare uerba signis imbuens.
Ducite conclamat captiuum ducite, & ultro
 Donetur ipsis uerberator paruulis.
Vt libet inludant, lacerent impune, manus'que
 Tinguant magistri feriatas sanguine.
Ludum discipulis uolupe est, ut præbeat ipse
 Doctor seuerus, quos minis coercuit.
Vincitur post terga manus spoliatus amictu,
 Adest acutis agmen armatum stilis.
Qantum quisque odii tacita conceperat ira,
 Effudit ardens felle tantum libero.
Coniiciunt alii lapides, in'que ora tabellas
 Frangunt, relisa fronte lignum dissilit.
Buxa crepant cerata genis impacta cruentis,
 Rubet'que ab ictu curta tumens pagina.
Inde alii stimulos & acumina ferrea uibrant,
 Qua parte aratis cera sulcis scribitur.

PERI STEPHANON

Et qua secti apices abolent, & æquoris hirti
 Rursus nitescens innouatur area.
 Hinc foditur Christi confessor, & inde secatur
 Pars uiscus intrat molle, pars scindit cutem.
 Omnia membra manus pariter fixere cruentæ,
 Totidem' que guttæ uulnerum stillant simul.
 Maior tortor erat, qui summa pupugerat infans,
 Quam qui profunda perforarat uiscera.
 Ille leuis quoniam percussor morte negata
 Sæuire solis scit dolorum spiculis,
 Hic quanto interius uitalia condita pulsata,
 Plus dat medelæ dum necem prope applicat.
 Este precor fortes, & uincite uiribus annos,
 Quod defit æuo suppleat crudelitas.
 Sed male conatus tener, infirmus'q; laborat
 Tormenta crescunt dum fatiscit carnifex.
 Quid gemis exclamat quidam, tute ipse magister
 Istud dedisti ferrum, & armaisti manus.
 Reddimus ecce tibi nunc millia multa notarum,
 Quæ stando. flendo te docente excepimus.
 Non potes irasci q; scribimus, ipse iubebas,
 Nunquam quietum dextera ut ferret stilum.
 Non petimus toties te præceptore negatas
 Auare doctor iam scholarum ferias.
 Pungere puncta libet, fulcis'q; intexere sulcos,
 Flexas cathenis impedire uirgulas.
 Emendes licet inspectos longo ordine uersus
 Mendosa forte siquid errauit manus.
 Exerce imperium ius est tibi plectere culpam,
 Si quis tuorum te notauit segnius.
 Talia ludebāt pueri per membra magistri,
 Nec longa fessum pœna soluebat uirum.
 Tandem luctantis miseratus ab æthere Christus
 Iubet resolui pectoris ligamina.
 Difficiles'q; moras animæ, ac retinacula uitæ
 Relaxat artus, & latebras expedit.
 Sanguis ab interno uenarum fonte patêtes,

PRVDENTII

Vias fecutus deserit præcordia.
Tot'que foraminibus penetrati corporis exit,
 Fibrarum anhelans ille vitalis calor.
Hæc sunt quæ liquidis expressa coloribus hospes
 Miraris, ista est Cassiani gloria.
Suggere si quod habes iustum, uel amabile uotum
 Spes si qua tibi est, si quid intus æstuas.
Audit crede preces martyr prosperrimus omnes,
 Ratas que reddit, quas uidet probabiles.
Pareo, complector tumulum lacrymas quoque fundo,
 Altar tepefcit ore, saxum pectore.
Tunc arcana mei percenseo cuncta laboris,
 Tunc quod petebam, quod timebam murmuro.
Et post terga domum dubia sub sorte relictam,
 Et spem futuri forte nutantem boni.
Audior urbem adeo. dextris successibus utor.
 Domum reuertor. Cassianum prædico.

Passio Hippolyti martyris ad
 Valerianum episcopum .

Numeros cineres sanctoꝝ Romula in urbe
 Vidimus o Christi Valeriane sacer.
i Incisos tumulis titulos, & singula quæris
 Nomina, difficile est, ut replicare queam.
Tantos iustoꝝ populos furor impius hausit
 Cum coleret patrios Troia Roma Deos.
Plurima litterulis signata sepulchra loquuntur
 Martyris, aut nomen, aut epigramma aliquod.
Sunt & muta tamen tacitas claudentiæ tumbas,
 Marmora quæ solum significant numerum.
Quanta uirum iaceant congestis corpora aceruis
 Nosse licet, quorum nomina nulla legas.
Sexaginta illic defossas mole sub una
 Reliquias memini me didicisse hominum.
Quorum solus habet comperta uocabula Christus,
 Ut pote quos propriæ iunxit amicitiæ.

PERI STEPHANON

Hæc dum lustro oculis, & sic ubi forte latentes
 Rerum apices ueterum per monumenta sequor,
 Inuenio Hippolytum qui quondam schisma Nouati
 Presbyter attigerat nostra sequenda negans.
 Usq; ad martyrii prouectum insigne tulisse
 Lucida sanguinei præmia supplicii.
 Nec mirere senem peruersi dogmatis olim
 Munere ditatum catholicæ fidei,
 Cum iam uesano uictor raperetur ab hoste
 Exultante anima carnis ad exitium,
 Plebis amore suæ multis comitantibus ibat,
 Consultus quæ nam secta foret melior,
 Respondit fugite o miseri execranda Nouati
 Schismata, catholicis reddite uos populis.
 Vna fides uigeat prisco, quæ condita templo est
 Quam Paulus retinet, quamq; cathedra Petri.
 Quæ docui, docuisse piget uenerabile martyr
 Cerno quod a cultu rebar abesse dei.
 His ubi deterisit leuo de tramite plebem,
 Monstrauit que sequi qua uia dextra uocat.
 S e'q; duce[m] recti spretis amfractibus idem
 Præbuit, erroris qui prius author erat.
 S istitur infano rectori christicolas tunc
 Ostia uexanti per tyberina uiros.
 I llo nanq; die Roma secesserat, ipsos
 Peste suburbanos ut quateret populos.
 Non contentus humum celsa intra mœnia Romæ
 Tinguere iustorum cædibus assiduis.
 I aniculum cum iam madidum, fora rostra, suburram
 Cerneret eluuiæ sanguinis affluere.
 P rotulerat rabiem tyreni ad littoris oram,
 Quæ'q; loca æquoreus proxima portus habet.
 I nter carnifices & constipata sedebat
 Officia extructo celsior in folio.
 Discipulos fidei, detestandi'q; rebelles
 Idolii, ardebat dedere perfidiæ.
 Carcereo crinata situ stare agmina contra

PRVDENTII

Iufferat horrendis excrucienda modis.
Inde cathenarum tractus hinc lorea flagra
 Stridere uingarum concrepitare fragor.
Vngula fixa cauis costarum cratibus altos
 Pandere secessus, & lacerare iecur.
Ac iam lassatis iudex tortoribus ibat
 In furias cassa cognitione fremens.
Nullus enim Christi famulis per tanta repertus
 Supplicia, auderet qui uitare animam.
Inde furens quæsitior ait, iam tortor ab uno
 Desine, si uana est quæstio, morte agito.
Huic abscinde caput, crux istum tollat in auras,
 Viuentes que oculos offerat alitibus.
Hos cape præcipites, & uinctos coniice in ignem.
 Sit pyra, quæ multos deuoret una reos.
En tibi quos properes rimosæ imponere cumbæ,
 Pellere & immedii stagna profunda freti.
Quos ubi susceptos rapidum malesuta per æquor
 Vexerit, & tumidis cæsa labarit aquis.
Diffociata putrem laxent tabulata carinam,
 Conceptum que bibant undique naufragium.
Squamea cœnoso præstabit uentre sepulchrum
 Belua consumptis cruda cadaueribus.
Hæc persultanti celsum subito ante tribunal
 Offeritur senior nexibus implicitus.
Stipati circum iuuenes clamore ferebant
 Ipsum christicolis esse caput populis.
Si foret extinctum propere caput, omnia uulgi
 Pectora Romanis sponte sacrandæ deis.
Insoluitum leti poscunt genus, & noua pœna
 Inuenta, exemplo quo trepident alii.
Ille supinata residens ceruice, quis inquit
 Dicitur? affirmant dicier Hippolytum,
Ergo sit Hippolytus quatiet, turbet que iugales,
 Interear que feris dilaceratus equis.
Vix hæc ille, duo cogunt animalia freni
 Ignara insueto subdere colla iugo.

PERI STEPHA'NON.

Non stabulis blandi'ue manu palpata magistri,
 Imperium'que equitis ante subacta pati.
 Sed campestre uago nuper pecus e' grege captum,
 Quod pauor indomito corde ferinus agit.
 I am'que reluctantes sociarant uincula bigas,
 Ora'que discordi fœdere nexuerant.
 Temonis uice funis inest, qui terga duorum
 Diuidit, & medius tangit utrunque latus.
 De'que iugo in longum se post uestigia retro
 Protendens trahitur, transit & ima pedum.
 Huius ad extremum, sequitur qua puluere summo
 Cornipedum refugas orbita trita uias.
 Crura uiri innectit laqueus, nodo'que tenaci
 Astringit plantas, atque rudente ligat.
 Postquam composito satis instruxere paratu
 Martyris ad pœnam, uerbera. uincla. feras.
 Instigant subitis clamoribus, atque flagellis,
 Illa'que infestis perfodiunt stimulis.
 Vltima uox audita senis uenerabilis hæc est.
 Hi rapiunt artus. tu rape Christe animam.
 Prorumpunt alacres, cæco'que errore feruntur,
 Qua sonus, atque tremor, qua furor exagitant.
 Incendit feritas. rapit impetus, & fragor urget,
 Nec cursus uolucer mobile sentit onus.
 Per syluas, per saxa ruunt. non ripa retardat
 Fluminis, aut torrens oppositus cohibet.
 Prosternunt sepes, & cuncta obstacula rumpunt,
 Prona, fragosa petunt, ardua transiliunt.
 Scissa minutatim labefacto corpore frusta
 Carpit spinigeris stirpibus hirtus ager.
 Pars summis pendet scopulis, pars sentibus hæret,
 Parte rubent frondes, parte madescit humus.
 Exemplar sceleris paries habet illitus, in quo
 Multicolor fucus digerit omne nefas.
 Picta super tumulum species liquidi dis uiget umbris
 Effigians tracti membra cruenta uiri.
 Rorantes saxorum apices uidi optime Papa,

PRVDENTII

Purpureas que notas uepribus impositas.
 Docta manus uirides imitando effingere dumos,
 Luserat & minio ruffeolam faniem.
 Cernere erat ruptis compagibus ordine nullo
 Membra per incertos sparsa iacere situs.
 Addiderat caros gressu, lacrymis'q; sequentes
 Deuia quo fractum semita monstrat iter.
 Mœrore attoniti atque oculis rimantibus ibant,
 Implebant'que sinus uisceribus laceris.
 I lle caput niueum complectitur, ac reuerendam
 Caniciem molli confouet in gremio.
 Hic humeros, truncas'q; manus, & brachia, & ulnas,
 Et genua, & crurum fragmina nuda legit.
 Palliolis etiam bibulæ siccantur harenæ
 Ne quis in intecto puluere ros maneat.
 S i quis & in sudibus recalenti aspergine sanguis
 Insidet hunc omnem spongia pressa rapit.
 Nec iam densa sacro quicquam de corpore sylua
 Obtinet, aut plenis fraudat ab exequiis.
 Cum que recensitis constaret partibus ille
 Corporis integri qui fuerat numerus.
 Nec purgata aliquid deberent auia toto
 Ex homine, extersis frondibus & scopulis.
 Metando eligitur tumulto locus, ostia linquunt,
 Roma placet, sanctos quæ teneat cineres.
 Haud procul extremo culta ad pomeria uallo
 Mersa latebrosis crypta patet foueis.
 Huius in occultum gradibus uia prona reflexis
 Ire per anfractus luce latente docet.
 Primas nanque fores sum motenus intrat hiatu,
 Illustrat'que dies limina uestibuli.
 Inde ubi progressu facili nigrescere uisa est
 Nox obscura loci per specus ambiguum.
 Decurrunt celsis immensa foramina testis,
 Quæ iaciunt claros antra super radios.
 Quilibet ancipites texant hinc inde recessus
 Arta sub umbrosis atria porticibus.

PERI STEPHANON

Attamen excisi subter caua uiscera montis
 Crebra terebrato fornice lux penetrat.
 Sic datur absentis per subterranea solis
 Cernere fulgorem, luminibusque frui.
 Talibus Hippolyti corpus mandatur opertis
 Propter ubi apposita est ara dicata deo.
 I lla sacramenti donatrix mensa, eademque
 Custos fida sui martyris apposita.
 S eruat ad aeterni spem uindictis ossa sepulchro
 Pascat item sanctis thybricolas dapibus.
 Mira loci pietas & prompta precantibus ara
 Spes hominum placida prosperitate iuuat.
 Hic corruptelis, animique & corporis æger
 Oraui quoties, stratus openi merui.
 Quod lætor reditu, quod te uenerande sacerdos
 Complecti licitum est scribo quod hæc eadem.
 Hippolyto scio me debere, deus cui Christus
 Possè dedit, quod quis postulet annuere.
 I psa illas animæ exuuias, quæ continet intus
 Aedicula argento fulgurat ex solido.
 Præfixit tabulas diues manus æquore leui
 Candentes recauum quale nitet speculum.
 Nec paruis contenta aditus obducere saxis
 Addidit ornando clara talenta operi.
 Mane salutatum concurritur omnis adorat
 Pubis, eunt, redeunt solis adusque obitum.
 Conglobat in cuneum latios simul, ac peregrinos
 Permissim populos religionis amor.
 Oscula perspicuo figunt impressa metallo
 Balsama diffundunt fletibus ora rigant.
 I am cum se renouat decursis mensibus annus,
 Natalemque diem passio festa refert.
 Quanta putas studiis certantibus agmina cogi
 Quæ'ue celebrando uota coire deo?
 Vrbs augusta suos uomit, effunditque quirites.
 Vna & patricos ambitione pari.
 Confundit plebeia phalanx umbonibus æquis

PRVDENTII

Discrimen procerum præcipitante fide.
 Nec minus albanis acies se candida portis
 Explicat & longis ducitur ordinibus.
 Exultant fremitus uariarum hinc inde uiarum
 Indigena & Picens, plebs & Ethrusca uenit.
 Concurrit Samnitis atrox habitator, & altæ
 Campanus Capuæ, iamq; Nolanus adest.
 Quisq; sua lætus cum coniuge, dulcibus & cum
 Pignoribus rapidum carpere gestit iter.
 Vix capiunt patuli populorum gaudia campi,
 Hæret & in magnis densa cohors spatii.
 Angustum tantis illud specus esse ceteruis,
 Haud dubium est, ampla fauce licet pateat.
 Stat sed iuxta aliud quod tanta frequentia tēplū
 Tunc adeat cultu nobile regifico.
 Parietibus celsum sublimibus atq; superba
 Maiestate potens, muneribusq; opulens.
 Ordo columnarū geminus laquearia tecti
 Sustinet auratis suppositus trabibus.
 Adduntur graciles tectō breuiore recessus,
 Qui laterum seriem iugiter exsinuent.
 At medios aperit tractus uia latior alti
 Culminis exurgens editiore apice.
 F ronte sub aduersa gradibus sublimie tribunal
 Tollitur, antistes prædicat unde deum.
 Plena laborantes ægre domus accipit undas,
 Artaq; confertis æstuat in foribus.
 Maternū pandens gremiū quo cōdat alumnos,
 Ac foueat fœtos accumulata sinus.
 Si bene cōmemini, colit hūc pulcherrima Roma
 Idibus augusti mensis, ut ipsa uocat.
 Prisco more diē quē te quoque sancte magister
 Annua festa inter dinumerare uelim.
 Crede salutigeros feret hic uenerantibus ortus
 Lucis honoratæ præmia restituens.
 Inter solennes Cypriani uel Chelidoni,
 Eulaliæ que dies currat & iste tibi.

PERI STEPHANON

S ic te pro populo cuius tibi tradita uita est
Orantem Christus audiat omnipotens.
S ic tibi de pleno lupus excludatur ouili
A gna nec ulla tuum capta gregem minuat.
S ic me gramineo remanentem denique campo
Sedulul ægrotam pastor ouem referas.
S ic cum lacteolis caulas compleueris agnis
Raptus & ipse sacro sis comes Hippolyto.

Finis

Passio beatorum apostolorum
Petri & Pauli.

L us solito coeunt ad gaudia, dic amice quid sit,
P Romam per omnem cursitant, ouant' que.
Festus apostolici nobis redit hic dies triumphi,
Pauli atque Petri nobilis cruore.

Vnus utrunque dies, pleno tamen innouatus anno
Vidit superba morte laureatum.

S ic Tyberina palus quæ flumine labitur propinquo
Binis dicatum cespitem trophæis.

Et crucis & gladii testis, quibus inrigans easdem
Bis fluxit imber sanguinis per herbas.

Prima Petrum rapuit sententia legibus Neronis
Pendere iussum præminente ligno.

I lle tamen ueritus celsæ decus æmulando mortis
Ambire tanti gloriam magistri,

E xigit ut pedibus mersum caput imprimat supinis,
Quo spectet inum stipitem cerebro.

Figitur ergo manus subter sola uersus in cacumen
Hoc mente maior, quo minor figura.

Nouerat ex humili cælum citius solere adiri
Deiecit ora, spiritum daturus.

Vt teres orbis iter flexi rota percucurrit anni,
Diem' que eundem Sol reduxit ortus.

Euomit in iugulum Pauli Nero feruidum furorem
Iubet feriri gentium magistrum.

*Cautè lege, uidetur
sentire Prudentium
Petrum et Paulum
vno die mensis Junii
sed non eodem anno
martyrium passos.*

PRVDENTII

- I pſe prius ſibi met ſinem cito dixerat futurum
 Ad Chriſtum eundum eſt iam reſoluor inquit.
 Nec mora protrahitur. poenæ datur. imolatur enſe
 Non hora uatem, non dies ſefellit.
 Diuidit oſſa duum Tybris ſacer ex utraque ripa
 Inter ſacrata dum fluit ſepulchra.
 Dextra Petrum regio teſtis tenet aureis receptum
 Canens oliua, & murmurans fluento.
 Nanque ſupercilio ſaxi liquor ortus excitauit
 Fontem perennem chriſmatis ſeracem.
 Nunc pretioſa ruit per murmura, lubrica t'q; cliuū
 Donec uirenti fluctu & Colymbo.
 Interior tumuli pars eſt ubi lapſibus ſonoris
 Stagnum niuali uoluitur profundo.
 Omnicolor uitreas pictura ſuperne tinguit undas
 Muſci relucent & uireſcit aurum.
 Cyaneus que latex umbram trahit imminētis oſtri
 Credas moueri fluctibus lacunar.
 Paſtor oues alit, ipſe illic gelidi rigore fontis
 Vidit ſitire quas fluenta Chriſti.
 P arte alia Pauli titulum uia ſeruat oſtienſis
 Qua ſtringit amnis ceſpitem ſiniſtrum.
 Regia pōpa loci ē p̄iceps bonus has ſacrauit arces,
 Luſit que magnis ambitum talentis.
 B raſteolas trabibus ſubleuit ut omnis aurolēta
 Lux eſſet intus ceu iubar ſub ortu.
 Subdidit & parias fuluis laquearibus columnas
 Diſtinguit illic quas quaternas ordo.
 Tum Camyros hyalo inſigni uariæ cucurrit arcus
 Sic prata uernis floribus renident.
 Ecce duas fidei ſummo parte conferente dotes
 Vrbi colendas quas dedit togatæ
 A ſpice per biſidas plebs romula funditus plateas
 Lux in duobus ſeruet una feſtis.
 Nos ad utrūque tamé grefſu properemus incitato
 Et his & illis perfruamur hymnis.
 I bimus ulterius qua fert uia pontis hadriani

PERI STEPHA'NON

Leuam deinde fluminis petemus.

Transyberina prius soluit sacra peruigil sacerdos,

Mox hic recurrit, duplicat'q; uota.

Hæc didicisse fat est Romæ tibi, tu domum reuersus

Diem bis festum sic colas memento.

Finis

Passio Cypriani martyris.

Vnica terra tulit, quo splédeat omne
quicquid usquam est,

p Inde domo Cyprianum, sed decus
orbis, & magistrum.

Est proprius patriæ martyr, sed amore
& ore noster

Incubat in Libya sanguis, sed ubiq; lingua pollet.

Sola superstes agit de corpore. sola obire nescit,

Dū genus esse hominū Christus finet & uigere mūdū,

Dum liber ullus erit, dum scrinia sacra litterarum

Te leget omnis amans Christum, tua Cypriane discet.

Spiritus ille dei, qui fluxerat author in propheta

Fontibus eloquii te cœlitus auctus inrigauit

O niue candidius linguæ genus, o nouum saporem

O liquor ambrosius, cor mitigat. imbuit palatum

Sedem animæ penetrat. mentē fouet, & pererrat artus,

Sic deus interius sentitur. & inditur medullis.

Vnde bonum subitum terris dederis pater reuela.

Deerat apostolicis scriptis opulentus executor,

Eligitur locuples facundia quæ doceret orbem,

Quæ' q; uoluminibus pauli famulata disputaret

Quo mage cruda hominū præcordia perpolita noissent,

Siue timoris opus, seu mystica uel profunda Christi,

Vnus erat iuuenum doctissimus artibus sinistris

Fraude pudicitiam perfringere, nil sacrum putare.

Sæpe etiam magicum cantamen inire per sepulchra,

Quo geniale tori iusso lueret æstuante nupta.

Luxuriæ rabiem tantæ cohibet repente Christus,

PRVDENTII

Discutit & tenebras de pectore, pellit & furorem.
 Implet amore sui. dat credere. dat pudere facti.
 Iam' q̄ figura alia est, quam' q̄ fuit oris & nitoris.
 Exiit tenui uultus cute. transit in sæueram
 Deflua cæsaries compescitur ad breues capillos.
 Ipse modesta loqui spem quærere, regulam tenere,
 Viuere iustitia Christi, & penetrare dogma nostrum.
 His igitur meritis dignissimus usq̄ episcopale
 Prouehitur solium doctor, capit & sedile summum,
 Valerianus opum princeps erat, atq̄ Galienus,
 Constituere simul pœna capitis dominum fatenti.
 Millia terrigenum spurcissima iusserant sacrari,
 Contra animos populi doctor Cyprianus incitabat
 Ne quis ab egregiæ uirtutis honore discrepat.
 Neu fidei pretium qui sumere degener timeret
 Esse leuem cruciatum si modo conferas futura,
 Quæ deus ipse uiris intermina fortibus spondit
 Merce doloris emi spem luminis. & diem perennem
 Omne malum uolucris tempore transuolare cursim.
 Nil graue quod peragi finis facit, & quiete donat
 Se fore principium pulchræ necis, & ducem cruoris,
 Se' q̄ caput gladio submittere, sanguinem dicare,
 Quis fociare animam Christo uelit, ut comes sequatur.
 His ubi corda uirum Christo calefacta præparauit,
 Ducitur ante alios proconsule perfurente uinctus.
 Antra latent tyriæ Carthaginis abditis reposita
 Conscia tartaræ caliginis abdicata soli.
 Clausus in his specubus sanctus Cyprianus. & cathena
 Nexus utranq̄ manũ, nomen patris inuocat supremi.
 Omnipotens genitor Christi decus, & creator orbis
 Christe parens hominis, quem diligis, & uetas perire.
 Ille ego uipereis, quæ tu bonus oblitum uenenis
 Criminibus uariis tinctum miseratus abluisti,
 Iam' q̄ tuum fieri mandas, fio Cyprianus alter,
 At nouus ex ueteri, nec iam reus, aut nocens, ut ante,
 Si luteum facili charismate pectus expiasti.
 Vise libens tenebris ergastula cæca dissipatis

PERI STEPHANON.

Eripe corporeo de carcere, uinculis' que mundi
 Hanc animam. liceat fuso tibi sanguine immolari,
 Ne qua ferum reprimat clementia iudicem tyranni
 Neu sciat inuidia mitescere. gloriam negare.
 Da quoque ne quis iners sit de grege, quem tuū regebā,
 Ne cadat impatiens pœnæ, titubet' que quis tuorum
 Incolumen ut numerum reddā tibi, debitum' que soluā.
 Vocibus his dominum permouerat, influebat inde
 Spiritus in populum Carthaginis, author acrioris
 Ingenii stimulis, ut pectora subditis calerent
 Ad decus egregium discrimine sanguinis petendum
 Non trepidare docens, nec cedere. nec dolore uinci.
 Laudis amore rapi christum sapere, & fidem tueri
 Fama refert foueam campi in medio patere iussam
 Calce uaporifera sum mos prope margines refertam,
 Saxa recocta uomunt ignem, niueus' que puluis ardet
 Vrere tacta potens, & mortifer ex odore flatus
 Appositam memorant aram fouea stetitisse summa
 Lege sub hac falis, aut micam iecur & suis litarent
 Christicolæ. aut mediæ sponte ruerent in ima fossæ.
 Prosiluere alacres cursu rapido simul trecenti.
 Gurgite puluereo mersos liquor aridus uorauit,
 Præcipitem' que globum fundo tenuis implcauit imo
 Corpora cador habet. candor uehit ad superna mētes,
 Candida massa dehinc dici meruit per omne seclum.
 Lætior interea iam Thascius ob diem suorum,
 Sistitur indomiti proconsulis eminus furori.
 Dogmatis, atq; loci iussus gen^o edere, Christianus inq̃t,
 Trado salutiferi mysteria consecrata Christi,
 Ille sub hæc satis est iam criminis. ipse confitetur
 Thascius. ipse Iouis fulmen negat. expedite ferrum
 Carnifices. gladio pœnam luat hostis idolorum.
 Ille deo meritas grates agit, & canit triumphans.
 Fleuit abire uirum mœsta Africa quo docente, facta est
 Cultior eloquio, cuius sibi docta gloriatur.
 Mox tumulū lacrymās struxit, cineres' que cōsecrauit.
 Desine flere bonum tantum, tenet ille regna cœli.

PRVDENTII

Nec minus inuolitat terris, nec ab hoc recedit orbe
 Differit, eloquitur, tractat, docet, instruit, prophetat.
 Nec Libyaë populos tantum regit, exitusq; in ortum
 Solis & usq; obitum, gallos fouet, imbuat britannos,
 Præsidet hesperiaë. Christum ferit ultimis hiberis.
 Deniq; doctor humi est, idem quoq; martyr i supernis.
 Instruit hic homines, illic pia dona dat patronus.

Passio Agnetis martyris.

Gnes sepulchrum est Romuli in domo
 Fortis puellæ martyris inclytæ.
 Conspectu in ipso condita turrium
 Seruat salutem uirgo quiritorium.

Nec non & ipsos protegit aduenas.

Puro ac fideli pectore supplices

Duplex corona est præstita martyri,

Intactum ab omni crimine uirginal,

Mortis deinde gloria liberæ.

Aiunt iugali uix habilem toro

Primis in annis forte puellulam

Christo calentem fortiter impiis

Iussis renisam, quo minus idolis

Addicta, sacram desereret fidem.

Tentata multis nam prius artibus

Nunc ore blandi iudicis illice,

Nunc sæuientis carnificis minis,

Stabat feroci robore pertinax,

Corpusq; duris excruciatibus

Utro offerebat non renuens mori.

Tum trux tyrannus, si facile est, ait

Pœnam subactis ferre doloribus,

Et uita uilis spernitur, at pudor

Carus dicatæ uirginitatis es.

Hanc in lupanar tradere publicum

Certum est, ad aram ni caput adplicat,

Ac de Minerua iam ueniam rogat,

Quam

PERI STEPHANON

Quam uirgo pergit temnere uirginem,
 Omnis iuuentus inruit, & nouum
 Ludibriorum mancipium petit.
 Haud inquit Agnes immemor est ita
 Christus suorum, perdat ut aureum
 Nobis pudorem, nos quoque deserat,
 Præsto est pudicis, nec patitur sacrae
 Integritatis munera pollui.
 Ferrum impiabis sanguine si uoles,
 Non inquinabis membra libidine,
 Sic elocutam, publicitus iubet
 Flexu in plateas sistere uirginem,
 Stantem refugit mœsta frequentia
 A uersa uultus, ne petulantius
 Quisquam uerendum conspiceret locū.
 Intendit unus forte procaciter
 Os in puellam, nec trepidat sacram
 Expectare formam lumine lubrico,
 En ales ignis fulminis in modum
 Vibratur ardens, atque oculos ferit,
 Cæcus corusco lumine corruit,
 Atque in plateæ puluere palpitat.
 Tollunt sodales seminecem solo,
 Verbis que deslent exequialibus.
 Ibat triumphans uirgo deum patrem,
 Christum que sacro carmine concinens,
 Quod sub profani labe periculi
 Castum lupanar nec uiolabile
 Experta uictrix uirginitas foret.
 Sunt qui rogatam rettulerint preces
 Fudisse Christo, redderet ut reo
 Lucem iacenti, tum inuenit halitum
 Vitæ innouatum uisibus integris.
 Primum sed Agnes hunc habuit gradū
 Cœlestis aulae, mox alius datur.
 Accensus iram nam furor incitat
 Hostis cruenti, uincor ait gemens

PRVDENTII

Stringe ferrum miles & exere
 Præcepta summi regia principis.
 Ut uidit Agnes stare trucem uirum
 Mucrone nudo, letior hæc ait.
 Exulto talis, quod potius uenit.
 Vefanus atrox, turbidus, armiger,
 Quam si ueniret languidus, ac tener,
 Mollis'que Ephœbus tinctus aromate,
 Qui me pudoris funere perderet.
 Hic hic amatoriam fateor placet,
 Ibo irruentis gressibus obuiam,
 Nec demorabor uota calentia
 Ferrum in papillas omne recepero,
 Pectus' que ad imum uim gladii traham.
 Sic nupta Christo transfiliam poli
 Omnes tenebras æthere celsior.
Aeternæ rector diuide ianuas
 Cœli obseratas terrigenis prius,
 Ac te sequentem Christe animam uoca,
 Cum uirginalem, tum patris hostiam.
 Sic fata Christum uertice cernuo
 Supplex adorat, uulnus ut imminens
 Ceruix subiret prona paratius.
 Ast ille tantam spem peragit manu.
 Vnum sub ictu, nam caput amputat.
 Sensum doloris mors cita præuenit.
 Exutus inde spiritus emicat,
 Liber'que in auras exilit. Angeli
 Sepserunt euntem tramite candido.
 Miratur orbem sub pedibus situm.
 Spectat tenebras ardua subditas.
 Videt'que solis quod rota circuit.
 Quod mûdus omnis uoluit, & implicat.
 Rerum quod atro turbine uiuitur.
 Quod uana seculi mobilitas rapit
 Reges, tyrannos, imperia, & gradus.
 Pompas'que honorum stulta tumentiu

PERI STEPHANON

Argenti & auri uim, ravidam sitim
Cunctis petitam per uarium nefas.
Splendore multo structa habitacula.
Illusa pictæ uestis inania,
Iram, timorem, uota, pericula.
Nunc triste, longum, nûc breue gaudium.
Liuoris atrî fumificas faces,
Nigrescit unde spes hominum & decus.
Et quod malorum tetrius omnium est,
Gentilitatis sordida nubila.
Hæc calcat Agnes, ac pede proterit
Stans, & draconis calce premens caput,
Terrena mundi qui ferus omnia
Spargit uenenis mergit & inferis.
Nunc uirginali perdomitus solo
Cristas cerebri deprimit ignei,
Nec uictus audet tollere uerticem.
Cingit coronis interea deus
Frontem duabus martyris innubæ,
Vnam decemplex edita sexies
Merces perenni lumine conficit.
Centenus extat fructus in altera.
O uirgo felix, o noua gloria,
Cœlestis arcis nobilis incola,
Intende nostris colluuiationibus
Vultum gemello cum diademate,
Cui posse soli cunctiparens dedit
Castum uel ipsum reddere fornicem.
Purgabo roris propitiabilis
Fulgore nostrum, si iecur impleas.
Nil non pudicum est, quod pia uisere
Dignaris, almo uel pede tangere.

Finis.

tt ii

AVRELI PRVDENTIICLEMEN
TIS.V.C.CONTRA SYM/
MACHVM LIBER
PRIMVS.

Aulus præco Dei, qui fera gen-
tium

p

Primus corda sacro perdomu-
it stilo,

Christum per populos ritibus
asperis

Immanes placido dogmate feminans
In mansueta suas ut cærimonias
Gens pagana deo sperneret agnito
A stus turbinibus forte nigerrimis
Hibernum pelagus iam rate debili,
Et uim nauifragi pertulerat noti,
Sed cum cerulei prælia gurgitis
Iussisset domini dextra quiescere
Ad portum fluitans cumba relabitur,
Exponit'que solo littoris uuidi
Contractos pluuio frigore remiges',
Tunc de littoreis sepibus algidi
A rentum prope brachia palmitum
Conuectant, rapidos unde focos struant,
Fascem quisque suum congerit ignibus,
Expectans calidi luxuriam rogi,
Paulus dum fragiles cogere furculos,
Et densare foci congeriem studet,
Incautam cumulis inferuit manum,
Torpebat glacie pigra ubi uipera
Sarmentis laqueos corporis implicans,
Quæ postquam intepuit fomite fumeo,
Laxauit'que ferox colla rigentia
Iam flecti facilis rettulit ad manum
Vibrato capite spicula dentium.
Hærentem digiti uulnere mordicus,

LIBER PRIMVS

Pendentem'q; gerens Paulus inhorrui.
 Exclamant alii, quod cute liuida
 Virus mortiferum serpere crederent.
 At non intrepidum terret Apostolum
 Tristis tam subiti forma periculi,
 Artollens oculos sidera suspicit.
 Christum sub tacito pectore murmurās,
 Excussum'q; procul decutit aspidem.
 Abiectus coluber uerberat aera,
 Atq; oris patuli soluit acumina.
 Mox omnis sanies deserit, & dolor,
 Ceu nullo laceram uulnere dexteram,
 Siccatus'q; perit uipereus liquor.
 Hydram præcipitem dum rotat impetus,
 Arsurum mediis intulit ignibus.
 Sic nunc post hyemem, uim'q; trucidis freti,
 Quo iactata ratis tunc sapientia est,
 Cum sub sacricolis territa regibus,
 Vix panko poterat currere carbaso,
 Afflictos'q; suos turbine seculi
 Vestarat rabidis fluctibus innatans,
 Morsum uulnificum lex pia pertulit.
 Occultabat enim se prius abditum
 Virus, nec grauidum protulerat caput,
 Contentum inuolucris, atq; cubilibus,
 Subter quo premeret clausa silentia.
 Sed dum forte latens impietas riget,
 Dextram iustitiæ pigra momorderat
 Succensi stomacho fellis inæstuans.
 Heu quam catholicam nil prope profuit
 Puppem nasse sacri remigio stili,
 Quem Paulus uariis gentibus edidit.
 Vix portu placido tuta quieuerat
 Victrix, edomitæ mille furoribus.
 Vix adstricta suis iam retinaculis
 Vectores stabili condiderat solo.
 Erupit subito triste periculum.

CONTRA SYMMACHVM

Nam dum præcalidos igniculos sibi
 Soluendis adolent, & senio, & gelu,
 Dum uirgas steriles, atque superfluas
 Flammis, de fidei palmite concremant,
 Ut concreta uagis uinea crinibus
 Siluosi inluuiem poneret idoli,
 Palpauit nimitus perniciem tepor
 Spes insueta subit serpere flexibus,
 Et uibrare sagax eloquii caput.
 Sed dextra impatiens uulneris, inritos
 Oris rhetorici depulit halitus.
 Effusum ingenii uirus inaniter
 Summa Christicolis in cute substitit.
 Saluator generis Romulei precor,
 Qui cunctis ueniam das pereuntibus,
 Qui nullum statuis non operis tui
 Mortalem, facili quem releues manu,
 Huius si potis est iam miserefcito
 Præruptam in foueam præcipitis uiri,
 Spirat sacrilegis flatibus inscius,
 Errores'que suos indocilis fouet.
 Obtestor iubeas, ne citus impetus
 Arsurum mediis inferat ignibus.

Finit præfatio.

Credebam uitiis ægram gentilibus urbem
 Iam satis antiqui pepulisse pericula morbi,
 Nec quicquam restare mali, postquam medicina
 Principis immodicos sedarat in arce dolores.
 Sed quoniam renouata lues turbare salutem,
 Tentat Romulidum, patris imploranda medela est,
 Ne sinat antiquo Romam squallere ueterno,
 Ne'ue togas procerum, fumo'que & sanguine tingui.
 Inclutus ergo parens patriæ moderator & orbis,
 Nil egit prohibendo, uagas ne pristinus error
 Crederet esse deum nigrante sub aere formas,
 Aut elementorum natura quæ patris ars est

LIBER PRIMVS.

Omnigeni summa pro maiestate sacraret
 Vir solus, cui cura fuit, ne publica morum
 Plaga cicatricem summa leuiter cute clausam,
 Duceret, et latebram tabentis uulneris, alte
 Impressam, penitus'que putri de pure' per escam
 Iuncta superficies medico fallente foueret.
 Sed studuit quo pars hominis generosior intus
 Viueret, atque animam letali peste piatam
 Noffet ab interno tutam seruare ueneno.
 Illa tyrannorum fuerat medicina uidere,
 Qui status ante oculos præsentibus, ac perituris
 Competeret rebus, nec curam adhibere futuris.
 Heu male de populo meriti, male patribus ipsis
 Blanditi, quos præcipites in tartara mergi
 Cum Ioue siuerunt, multa & cum plebe deorum,
 Ast hic imperium protendit latius æuo
 Posteriore suis cupiens sancire salutem.
 Nimirum pulchre quidam doctissimus, esset
 Publica res inquit tunc fortunata satis, si
 Vel reges saperent, uel regnarent sapientes.
 Est ne ille e numero paucorum, qui diadema
 Sortiti ætheriæ coluerunt dogma sophiæ?
 Contigit ecce hominum generi, genti'q; togatæ
 Dux sapiens. felix nostræ res publica Romæ
 Iustitia regnante uiget. parete magistro
 Sceptra gubernanti, monet ut deterrimus error,
 Vt'que superstitio ueterum procul absit auorum.
 Nec putet esse deum, nisi qui super omnia summus
 Emineat, magni'que immensa creauerit orbis.

De Saturno.

Num melius Saturnus auos rexisse latinos
 Creditur, edictis qui talibus informauit
 Agrestes animos, & barbara corda uiuorum?
 Sum deus. aduenio fugiens. præbete latebras.
 Occultate senem nati feritate tyranni
 Deiectum solio. placet hic fugitiuus, & exul,
 Vt lateam genti, atque loco latium dabo nomen,

CONTRA SYMMACHVM.

Vitibus incuruum si qua est ea cura putandis
 Procudam chalybem, nec non & mœnia uestri
 Fluminis in ripa statuam Saturnia uobis.
 Vos nemo, appositasq; meo sub honore factantes,
 Sum quia nam cœlo genitus, celebrabitis aras.
 Inde deos, quorum patria spectata sepulchra
 Scimus, in ære hebetes informauere minores,
 A duena quos profugus gignens, & equina libido
 Intulit Italiæ, thuscis nanque ille puellis
 Primus adhinniuuit simulato numine mœchus.

De Ioue

Mox patre deterior filios habitator olympi
 Iuppiter in cœstas spurcauit labe Laccenas,
 Nunc boue subuectam rapiens ad crimen amatam,
 Nunc tenera pluma leuior, blandos'que susurros
 In morem recinens suaue immorientis oloris,
 Capta quibus uolucrem uirguncula ferret amorem.
 Nunc foribus surdis, fera quas, uel pessulus arctis
 Firmarat cuneis, per tectum diues amator,
 Imbricibus ruptis, undantis desuper auri
 Infundens pluuiam gremio excipientis amicæ.
 A migero modo sordidulam curante rapinam
 Compressu immundo miserum cupiens catamytum,
 Pellice iam puero magis indignante forore.
 Hæc causa est, & origo mali, quod secla, uetusto
 Hospite regnante, crudus stupor aurea finxit,
 Quod'que nouo ingenio uersutus iuppiter astus
 Multiplices, uarios que dolos texebat, ut illum,
 Vertere cum uellet pellem, faciem'que, putarent
 Esse bouem. prædari aquilam. confingere cygnum,
 Et nummos fieri, & gremium penetrare puellæ.
 Nam quid rusticitas non crederet indomitum
 Stulta uirum, pecudes, interitus'que ferinos
 Dedere sueta? animum diuæ rationis egenum
 In quancunque fidem nebulonis callida traxit
 Nequitia. infelix facilem gens præbuit aurem.

LIBER PRIMVS

De Mercurio.

Succedit Iouis imperio corruptior ætas,
 Quæ docuit rigidos uitiis seruire colonos
 Expertes furandi homines, hac imbuit arte
 Mercurius Maia genitus, nunc magnus habetur
 Ille deus, cuius dedit experientia fures,
 Nec non thessalicæ doctissimus ille magiæ
 Traditur, extinctas sumptæ moderamine uirgæ
 In lucem reuocasse animas, cocytia leti
 Iura resignasse, sursum reuolantibus umbris.
 A st alias damnasse neci, penitus'que latenti
 Immerfisse chaos. facit hoc ad utrunque peritus;
 Vt fuerit, gemino'que armarit crimine uitam.
 Murmure nam magico tenues excire figuras,
 A tq̄ue sepulchrales scite incantare fauillas.
 Vita itidem spoliare alios ars noxia nouit.
 Artificem scelerum simplex mirata uetustas
 Supra hominem coluit, simulans per nubila ferri,
 A ligeris'que leues pedibus transcurrere uentos,

De Priapo.

Ecce deum innumero formatus & æneus adstat
 Graius homo, augusta'que Numæ præfulget in arce.
 Strenuus exculti dominus quondam fuit agri,
 Hortorum'que opibus memorabilis. hic tamen idem
 Scortator nimius, multa'que libidine fuetus
 Rusticolas uexare lupas, inter'que salicta,
 Et densas sepes obscœna cubilia inire,
 Indomitum intendens animum, semper'que paratum
 Ad facinus, nunquam calidis dabat ocia uenis.
 Hic deus e' patrio prænobilis Helleponto
 Venit adusque italos sacris cum turpibus hortos,
 Sinum lactis, & hæc uotorum liba quotannis
 Accipit, ac ruris seruat uineta fabini,
 Turpiter adfixo pudeat quem uisere ramo.

De Hercule.

Hercules mollis pueri famosus amore
 Ardor, & in transtris iactatæ ferbuit Argo.

CONTRA SYMMACHVM

Nec maris erubuit' nemeæa pelle fouere
 Concubitus, & Hylan pereuntem quærere cœlebs.
 Hunc salus, cantu'que domus. pinaria templum
 Collis Auentini conuexa in sede frequentat.
 Thebanus iuuenis superatis fit deus indis,
 Successu dum uictor ouans lasciuuit, & aurum
 Captiuæ gentis reuehit, spoliis'que superbus
 Diffluit in luxum cum semiuero comitatu,
 Atque auidus uini multo se proluit haustu,
 Gem mantis pateræ spumis, multo'que salerno,
 Perfundens biugum rostantia terga ferarum.
 His nunc pro meritis Baccho caper omnibus artis
 Cæditur, & uirides discidunt ore chelydros
 Qui Bromium placare uolunt. quod & ebria iam tunc,
 Ante oculos regis fatyrorum infania fecit,
 Et fecisse reor stimulis furialibus ipsas
 Manadas inflammâre mero in scelus omne rotatas.
 Hoc circum saltante choro temulentus adulter
 Inuenit expositum secreti in littoris asta
 Corporis egregii scortum, quod perfidus illis
 Liquerat incesto iuuenis satiatus amore.
 Hanc iubet assumptam feruens post uina Neæram
 Secum in delitiis fluitantis stare triumpho,
 Regalem'que decus capitis gestare coronam
 Mox Ariadnæus stellis cœlestibus ignis
 Additur, hoc pretium noctis persolu it honore
 Liber, ut ætherium meretrix illuminet axem.
 Tantum posse omnes illo sub tempore reges,
 Indocilis fatui ducebat ineptia uulgi,
 Ut transire suis cum sordibus induperator
 Posset in æternum cœli super ardua regnum.
 Regia tunc omnis uim maiestatis, & omnis
 Parua licet cœli imperium retinere potestas
 Credita, thure etiam ducibus, patuo'que sacello
 Impertitus honos, quem dū metus, aut amor, aut spes
 Accumulant longum miseris processit in æuum
 Mos patrus. cœpit falsæ pietatis imago
 Ire per ignaros nebuloso errore nepotes,

LIBER PRIMVS.

Tunc quia quæ uiuis ueneratio regibus ante
 Contigerat functis eadem iam munere lucis
 Cessit, & ad nigras altaria transtulit urnas,
 Inde puellarum ludibria pignora partus.
 Et furtiuus amor iuuenum, & deprehensa iugalis
 Corruptela tori, quoniam regalibus aula
 Feruere tunc uitiis solita est, nec perdit luxu
 Diuorum soboles sancti meminisse pudoris.
 Atque ut Roma tuos cœlesti ex sede parentes,
 Quis te semideam iactant authoribus ortam,
 Perstringam breuiter, Graduum, uel Citheream.
 Ille sacerdotem uiolat, contra illa marito
 Succumbit Phrygio, coitus fuit impar utriq;
 Necterreftre deam decuit mortale subire
 Coniugium, nec cœlicolam descendere Ephœbum
 Virginis ad uitium, furtiuo' que igne calere.
 Sed Venus augusto de sanguine foemina uili,
 Priuato' que uiro uetitum per dedecus hæsit,
 Et si Rheæ sacram lasciui Martis amore
 Lusa pudicitiam fluuiali ammisit in ulua.
 Crediderim generosæ aliquem stirpis, sed eundem
 Moribus infamem, compressa uirgine per uim
 Se dixisse deum, ne stuprum numinis ullus
 Obicere auderet turpi, miseræ' que puellæ.
 Hæc Italos induxit auos uel fama, uel error,
 Martia romuleo celebrarent ut sacra campo.
 Vt' que palatinis capitolia condita faxis
 Signarent titulo proauis Iouis, atque pelafgæ
 Palladis, & Libycæ Iunonem ex arce uocarent
 Cognatos de Marte deos, Veneris quoque nudum
 Accirent proceres hericino e uertice signum,
 Vt' que deum mater Phrygia ueheretur ab ida,
 Bacchica de uiridi peterentur ut orgia Naxo,
 Facta est terrigenæ domus unica maiestatis.
 Et tot templa deū Romæ, quot in urbe sepulchra
 Heroum numerari licet, quos fabula manes
 Nobilitat, noster populus ueneratus adorat.

CONTRA SYMACHVM

Hos habuere deos Ancus. Numitor. Numa. Tullus,
 Talia pergameas fugerunt numina flammæ,
 Sic Vesta est. sic Palladium. sic umbra penatū.
 Talis & antiquum terra asseruauit asylum.
 Vt semel obsedit gentilia pectora patrum
 Vana superstitione, non interrupta cucurrit
 A etatū per mille gradus. tener horruit hæres,
 Et coluit, quicquid sibi met uenerabile cani
 Monstrarant atauī. puerorū infantia primo
 Errorem cum lacte bibit, gustauerat inter
 Vagitus de farre molæ, saxa inlita cæris
 Viderat, unguetō' q̄ lares humescere nigros,
 Formatū fortunæ habitum cū diuite cornu,
 Sacratum' que domi lapidē consistere paruos
 Spectarat, matrem' que illic pallere precantem,
 Mox humeris positus nutricis, triuit & ipse
 Impressis silicem labris, puerilia uota
 Fudit, opes' que sibi cæca de rupe poposcit,
 Persuasum' q̄ habuit, qđ quis uelit īde petēdū,
 Nō q̄ oculos, animum' q̄ leuās rationis ad arce
 Rettulit, insulsum tenuit sed credulus usum,
 Priuatos celebrās agnorum sanguine diuos,
 Iam' q̄ domo egrediēs, ut publica festa, dies' q̄,
 Et ludos stupuit, celsa & capitolia uidit,
 Laurigeros que deū templis astare ministros.
 At sacram resonare uiam mugitibus ante
 Delubrum Romæ, colitur nā sanguine & ipsa
 More deæ, nomen' que loci ceu numē habet,
 Atq̄ urbis, Veneris' q̄ pari se culmine tollūt
 Templā, simul geminis adolētur thura deab⁹.
 Vera ratus, quæcūque senatu auctore pbētur,
 Cōtulit ad simulacra fidē, dominos' q̄ putatur
 A etheris, horrifico qui stant ex ordine uultu.
 Illic, Alcides spoliatus gadio hospes
 Archadiæ fuluo ære riget, gemini quoq̄ frēs
 Corrupta de matre nothi ledeia ples,
 Nocturni' q̄ eqtes celsæ duo numina Romæ

LIBER PRIMVS.

Impendent retinente solo, magni' que triumphi,
Nuntia suffuso figunt uestigia plumbo.

Affistunt etiam priscorum insignia regum

Duritalus, Ianus' que bifrons, genitor' q̄ Sabinus

Saturnus' q̄ senex, maculoso & corpore Picus,

Côiugis epotum sparsus per membra uenenum.

Omnibus ante pedes posita est sua cuiq̄ uetusta

Arula, Iano etiam celebri de mense litatur

Auspiciis, epulis' q̄ sacris, quas inueterato.

Heu sub honore miseri agitât, & gaudia ducunt.

Festa ealendarum sic obseruantia creuit.

Ex atavis quondam male cœpta, deinde secutis

Tradita temporibus, seris' q̄ nepotibus aucta,

Traxerunt longam corda inconconsulta catenam,

Mos' q̄ tenebrosus uitiosa in secula fluxit.

Hunc morem ueterum docili iam ætate secuta

Posteritas, mense, atq̄ adytis, & flamine, & aris

Augustum coluit. uitulo placauit, & agno.

Strata ad puluinar iacuit, responsa poposcit.

Tessantur tituli, produnt consulta senatus,

Cæsareum Iouis ad speciem statuentia templum.

A diacere sacrum, fieret quo Liuia Iuno,

Non minus infamis thalami fortita cubile,

Quam cum fraterno caluit Saturnia lecto.

Non dum maternam partu uacuauerat aluum,

Conceptam' q̄ uiri sobolem paritura gerebat,

Pronuba iam grauidæ fulcrum & geniale paranæ,

Iam sponsus saliente utero nubentis amicos

Aduocat, haud sterilé certus fore iam sibi pactâ,

Vitricus ante uenit tardum præseruidus ortum

Priuigni nondum geniti, mox editur inter

Fescennina nouo proles aliena marito,

Id' que deum sortes & Appollinis antra dederunt

Consilium, nunquam melius nam cederet ædes.

Responsû est, quâ cû prægnâs noua nupta iugat.

Hâc tibi Roma deam titulis & honore sacratam,

Perpetuo flores inter, ueneres' q̄ creasti,

CONTRA SYMMACHVM

Nec mirum, quis enim sapiens dubitauerat illas
 Mortali de stirpe fatas uixisse, & easdem
 Laude uenustatis claras in amoribus usq;
 Ad famæ excidium formæ nituisse decore?
Quid loquar Antinoum cœlesti sede locatum?
 Illum delicias nunc diui principis, illum
 Purpureo in gremio spoliatum sorte uirili?
 A driani'q; dei Ganymedem non erat os dis
 Pergere, sed medio recubantem cū Ioue fulcro,
 Nectaris ambrosii sacrum portare lyæum,
 Cum'q; suo in templis uota exaudire marito.
 Ergo his auspiciis Traianus Nerua. Seuerus,
 Et Titus, & fortes gesserunt bella Nerones,
 Quos terrena uiros illustres gloria fecit,
 Et uirtus fragilis prouexit in ardua famæ
 Adscitæ terris sub relligione iacentes.
Quam pudet hoc illis persuasum talibus, ut se,
 Romanas'q; acies censerent Martis amore
 Possè regi, dum se Paphiæ male blandus adulter
 Venditat, æneadas'q; suos successibus auget.
 Felices si cuncta deo sua prospera Christo
 Principe disposita scissent, qui currere regna
 Certis ducta modis, Romanorum'q; triumphis
 Crescere, & impletis uoluit se infundere seclis.
 Sed caligantes falso animas, & luce carentes
 In Iouis, Augusti'q; adytis, tēplis'q; duarū
 Iunonū, Martis'que etiam, Veneris'q; sacellis
 Mactatas tetro læti immerfere baratro,
 Suppreum regimen crassis in partibus orbem
 Esse rati, merfo'que poli consistere fundo.
Quicquid humus. pelagus. cœlū mirabile gignūt,
 Id duxere deos. colles. freta. flumina. flammæ.
 Hæc sibi per uarias formāt elementa figuras.
 Cōstituire patres, hominum'q; uocabula mutis
 Scripserunt statuis, uel Neptunum uocitantes
 Oceanum. uel cyaneas caua flumina nymphas,
 Vel siluam dryadas, uel deuia rura napæas.

LIBER PRIMVS.

Ipsè ignis nostrum factus qui seruit ad usum,
 Vulcanus perhibetur qui uirtute superna
 Fingitur, ac delubra deus, & nomine, & ore
 Assimilatus habet, necnon regnare caminis
 Fertur, & æoliæ summus faber esse uel ætnæ.

Est qui conspicuis superos quæsuit in astris
 Ausus habere deum solem, cui tramite certo
 Conditio imposita est uigilè tolerare laborem,
 Visibus obiectum mortalibus orberotundo
 Præcipitem, teretiq; globo per inane uolâtem.
 Et quod nemo negat, mûdo, cœloque minorè.
 Area maior enim, quam qui percurrit in illa,
 Et longe campi spatium diffusius, in quo
 Emicat, ac uolucris feruens rota uoluitur axe.
 Quamuis nonnullis placeat, terram breuiore
 Dicere circuitu, quam sit pulcherrimus ille
 Circulus, & flammæ immensi syderis, ultra
 Telluris normam porrecto extendere gyro,
 Num' nê etiam cœli minor, & contractior orbis,
 Cuius planiciem longo transmittere tractu
 Circinus excurrrens meta interiore laborat?

Ille deus uerus, quo non est grandior ulla
 Materies, qui sine caret, qui præsidet omni
 Naturæ, qui cuncta simul concludit, & implet.
 Solem certa tenet regia, plaga certa coerces.
 Temporibus uariis distinguitur, aut subit ortu,
 Aut ruit occasu, latet, aut sub nocte recurrens
 Non torquere facem potis est ad signa trionum,
 Orbe nec obliquo portas aquilonis adire,
 Nec solitum conuersus iter reuocare retrorsum.
 Hic erit ergo deus præscriptis lege sub una
 Deditus officii? Libertas laxior ipsi
 Concessa est homini, formam cui flectere uitæ,
 Atque uoluntatis licitum est, seu tramite dextro
 Scandere, seu leuo malit decurrere campo,
 Sumere seu requiem, seu continuare laborem,
 Seu parere deo, siue in contraria uerti.

CONTRA SYMMACHVM

Ista ministranti regimen solenne dierum,
 Haudquaquam soli datur a factore potestas.
 Sed famulus subiectus ait, quodcūque necesse est.
 Hoc sydus currum, rapidas que agitare quadrigas
 Commenti' & radios capitis, & uerbere dextrā,
 Et frenos, faleras' que, & equorum pectora anhela
 æris inaurata, uel marmoris, aut orichalci
 Iusserunt nitido fulgere polita metallo.
 Post trabeas & eburnam aquilam, sellam' que curulem,
 Cernua' que ora senex barbatus, & oscula figit
 Cruribus æripedum si fas est credere equorum,
 Immotas' que rotas, & flecti nescia lora,
 Aut ornat redimita rosis, aut ture uaporat.
Hoc tamen utcunque est tolerabile. quid' quod & istos
 Dant tibi Roma deos inferni gurgitis umbræ.
 Eumenidum domina stygio caput exerit antro
 Rapta ad tartarei thalamum Proserpina regis.
 Et si quando suos dignatur adire quirites,
 Placatur uaccæ sterilis ceruice resecta,
 Et regnare simul, cælo' que, erebo' que putatur.
 Nunc bigas frenare boues, nunc sæua sororum
 Agmina uipereo superis immittere flagro.
 Nunc etiam uolucres caprearum in terga sagittas
 Spargere, ter' que suas eadem uariare figuras.
 Denique cum luna est, sublustri splendet amictu,
 Cum succincta iacit calamos, latonia uirgo est.
 Cum subnixa sedet folio, plutonia coniunx
 Imperitat furiis, & dictat iura Megæaræ.
 Si uerum quæris, triuiæ sub nomine dæmon
 Tartareus colitur, qui te modo raprat ad æthram,
 Sydereo' que deum uenerandum suadet in astro.
 Per siluas modo mortiferi discurrere mundi,
 Errores' que sequi subigit, nemi orum' que putare
 Esse deam, quæ corda hominum pauitantia figat,
 Quæ' que feras perimat letali uulnere sentes,
 Depressos modo subter humum formidine sensus.
 Obruit, implorent ut numina lucis egena,
Se' que

LIBER PRIMVS.

Se' que potestati committant noctis operta.
 Respice terrifici scelerata sacraria Ditis,
 Cui cadit infausta fufus gladiator harena.
 Heu male lustratæ phlegethontia uictima Romæ.
 Nam quid uesani sibi uult ars impia ludi?
 Quid mores iuuenum? quid sanguine pasta uoluptas?
 Quid puluis caueæ semper funebris? & illa
 Amphitheatralis spectacula tristia pompæ?
 Nempe Charon iugulis miserorum se duce dignas
 Accipit inferias placatus crimine sacro.
 Hæ sunt delitiæ Iouis infernalis in istis.
 Arbiter obscuro placidus requiescit auerno,
 Non ne pudet regem populis, sceptris' que potentem
 Talia pro patriæ censere litanda salute?
 Religionis opem subternis poscere ab antris?
 Euocat heu pœnis tenebrosa ex sede ministrum
 Interitus speciosa hominum cui funera soluat.
 Incassum arguere iam taurica sacra solemus.
 Funditur humanus latiali in munere sanguis,
 Confessus' que ille spectantum soluit ad aram
 Plutonis fera uota sui, quid sanctius ara,
 Quæ bibit egestum per mystica tela cruorem?
 An' ne fides dubia est tibi sub caligine cæca
 Esse deum? quem tu tacitis rimetis in umbris.
 Ecce deos manes cur inficiaris haberi?
 Ipsa patrum monumēta probant, dis manibus illic
 Marmora secta lego, quacunque latina uetustos
 Custodit cineres, densis' que salaria bustis.
 Dic quibus hinc scribis titulum, nisi quod trucidis orci
 Imperium ueræ ceu maiestatis adoras?
 En quibus implicita squallebat regia summi
 Imperii tractis maiorum ab origine factis.
 Cum princeps gemini bis uictor cede tyranni
 Pulchra triumphali respexit mœnia uultu,
 Nubibus obsessam nigrantibus aspicit urbem,
 Noctis ad umbratæ caligine turbidus aer
 Arcebat liquidum septena ex arce serenum

CONTRA SYMMACHVM.

Ingemuit miserans, & sic ait, exue tristes
 Fida parens habitus. equidem prædiuite cultu
 Illustrata cluis, spoliis'que insigne superbis
 Attollis caput, & multo circumfluis auro.
 Sed nebulis propter uolitantibus obsitus alti
 Verticis horret apex, ipsas quoque liuida gemmas
 Lux hebetat, spissus'q; dies, & fumus ob ora
 Suffusus rutilum frondis diadema retundit.
 Obscuras uideo tibi circumferrier umbras,
 Ceruleas'que animas, & nigra idola uolare.
 Censeo sublimem tollas super aera uultum,
 Sub pedibus'que tuis nimbosa elementa relinquo.
 Omne quod ex mundo est, tibi subiacet, hoc deus ipse
 Constituit, cuius nutu dominaris, & orbi
 Imperitas, & cuncta potens mortalia calcas.
 Non decet, ut submissa oculos regina caducum
 Contemplare solum, maiestatem'que requiras,
 Circa humiles rerum partes, quibus ipsa superistas,
 Non patiar ueteres teneas ut me duce nugas,
 Ut cariosorum uenereris monstra deorum.
 Si lapis est, senio dissoluitur, aut crepat ictu
 Percussus tenui, mollis si bratrea gypsum
 Texerit, infido rarefcit glutine sensim.
 Si formam statuæ laminis commisit aenis
 Lima terens, aut in partem caua membra grauata
 Pondere curuatur, scabra aut erugo peresam
 Conficit effigiem, crebro'que foramine rumpit.
 Nec tibi terra deus cœli, nec sit deus astrum.
 Nec deus oceanus, nec uis quæ subter operta est
 Infernis triste ob meritum damnata tenebris,
 Sed nec uirtutes deus hominum, aut animarum,
 Spirituum'ue uagi tenui sub imagine formæ.
 Absit ut umbra deus tibi sit, genus'ue, locus'ue,
 Aut deus aerias uolitans phantasma per auras.
 Sint hæc barbaricis gentilia numina pagis,
 Quos penes oēs sacrum est quicquid formido tremédū
 Suaserit, horrificos quos prodigialia cogunt,

LIBER PRIMVS

Credere monstra deos, quos sanguinolentus edendi
 Mos iuuat, ut pinguis luco lanietur in alto
 Victimam, uisceribus multa inter uina uorandis.
 At te, quæ domitis leges, ac iura dedisti
 Gentibus, instituens magnus qua tenditur orbis,
 Armorum, morum' que feros mansuescere ritus
 Indignum, ac miserum est in religione tenenda
 Id sapere, immanes populi de more ferino
 Quod sapiunt, nulla' que rudes ratione sequuntur.
 Seu uos procinctus maneat, seu pace quietas
 Dictemus leges, seu debellata duorum
 Colla tyrannorum media calcemus in urbe,
 Agnoscas Regina libens mea signa necesse est,
 In quibus effigies crucis, aut gemmata resulget,
 Aut longis solido ex auro præfertur in hastis.

De Potentia Crucis.

Hoc signo inuictus transmissis alpibus ultro
 Seruitium soluit miserabile Constantinus.
 Cum te pestifera premeret Maxentius aula,
 Lugebas longo damnatos carcere centum
 Ut tuis ipsa, patres. aut sponsus foedera pactæ
 Intercepta gemens, diro' que satellite rapta,
 Immerfus tenebris dura inter uincla, luebat,
 Aut si nupta torum regis conscendere iussa
 Cœperat impurum domini oblectare furorem,
 Morte maritalis dabat indignatio pœnas.
 Plena puellarum, patrum' q̄ ergastula sæui
 Principis, abducta genitor si uirgine mussans
 Tristius ingemuit, non ille impune dolorem
 Prodidit, aut confessa nimis suspiria traxit.
 Vim libertatis nimiam, patrium' que dolorem
 Testis christicolæ ducis aduentantis ad urbem
 Muluius, exceptum tyberina in stagna tyrannum
 Præcipitans, qua nam uictoria uiderit arma
 Maiestate regi, quod signum dextera uindex
 Prætulerit, quæ tali radiarint stemmate pila.
 Christus purpureum gemmanti textus in auro

CONTRA SYMMACHVM

Signabat labarum. clypeorum insignia Christus
 Scriperat. ardebat summis crux addita cristis.
 Ipse senatorum meminit clarissimus ordo,
 Qui tunc concreto processit crine, cathenis
 Squallens carcereis, aut nexus compe de uasta,
 Complexus que pedes uictoris ad inclyta fiendo
 Procubuit uexilla iacens, tunc ille senatus
 Militiæ ultricis titulum, Christi'que uerendum
 Nomen adorauit, quod collucebat in armis.

Ergo caue egregium caput orbis inania posthac
 Prodigia, & esse deos solito tibi fingere cultu,
 Atque experta dei uirtutem spernere ueri.
 Deponas iam festa uelim puerilia. ritus
 Ridiculos, tantoque indigna sacra regno.
 Marmora tabenti respergine tincta lauare.
 O proceres liceat statuas consistere puras,
 Artificum magnorum opera, hæc pulcherrima nostræ,
 Ornamenta uerant patriæ, nec decolor usus
 Inuitium uersæ monumenta coinquinet artis.
 Talibus edictis urbs informata refugit
 Errores ueteres, & turbida ab ore uieto
 Nubila discussit iam nobilitate parata
 Aeternas tentare uias, Christum'que uocante
 Magnanimo doctore sequi, & spem mittere in æuum.
 Tunc primam senio docilis, sua secula Roma
 Erubuit, pudet exacti iam temporis. odit
 Præteritos fœdis cum religionibus annos.
 Mox ubi continguos fossis muralibus agros
 Sanguine iustorum innocuo maduisse recordans,
 Inuidiosa uidet tumulorum millia circum
 Tristis iudicii mage pœnitet, ac ditionis
 Effrenis, nimia'que sacris pro turpibus iræ
 Compensare cupit teterrima uulnera læsæ
 Iustitiæ sero obsequio, uenia'que petenda,
 Ne tanto imperio maneat pietate repulsa
 Crimen sæuitiæ monstrata piacula quærit,
 Inque fidem Christi pleno transfertur amore

LIBER PRIMVS.

Laurea uictoris Marii minus utilis urbi
 Cum traheret Numida populo plaudente Iugurtam.
 Nectantum Arpinas consul tibi Roma medelæ
 Contigit extincto iusta inter uincla Cethego,
 Quantum præcipuus nostro sub tempore princeps
 Præscripsit, tribuit q; boni .multos Catilinas
 Ille domo pepulit non sæua incendia testis,
 Aut sicas patribus, sed tartara nigra animabus,
 Interno q; hominum statui tormenta parantes
 Errabant hostes per templa, per atria passim,
 Romanum q; forum, & capitolia celsa tenebant,
 Qui coniuratas ipsa ad uitalia plebis
 Moliti insidias intus serpente ueneno
 Consuerant tacitis pestem miscere medullis,
 Ergo triumphator latitanti ex hoste togatus
 Clara trophæa refert sine sanguine, rem q; Quirini
 Adsuæcit supero pollere in secula regno.
 Denique nec metas statuit, nec tempora ponit
 Imperium sine fine docet, ne Romula uirtus
 Iam sit anus. norit ne gloria parta senectam.

Romanor; Senatū cōuersum ad Christum. ?

E xultare patres uideas pulcherrima mundi
 Lumina, concilium q; senum gestire Catonum
 Candidiore toga niueum pietatis amictum
 Sumere, & exuias deponere pontificales.
 Iam q; ruit paucis tarpeia in rupe reiectis
 Ad sincera uirum penetralia Nazareorum,
 Atq; ad apostolicos euandria curia fontes,
 Anniadum soboles, & pignora clara proborum.
 Fertur enim ante alios generosus Anitius urbis
 Illustrasse caput, sic se Roma inclyta iactat.
 Quin & Olibriaci generis q;, & nominis hæres,
 A diectus fastis palmata insignis abolla
 Martytis ante fores Bruti submittere fasces
 Ambit & Ausoniam Christo inclinare secutem
 Non Paulinorum, non Bassorum dubitauit
 Prompta fides dare se Christo, stirpem q; superbam

CONTRA SYMMACHVM

Gentis patriciæ futuro attollere seculo
 Iam quid plebicolas percurrâ carmine gracchos
 Iure potestatis fultos, & in arce senatus
 Præcipuos, simulacra deum iussisse reuelli?
 Cum'q; suis pariter listoribus omnipotenti
 Suppliciter Christo se congregasse regendos?
 Sexcentas numerare domos de sanguine prisco
 Nobilium licet ad Christi signacula uersas,
 Turpis ab idoli uasto emeruisse profundo,
 Si persona aliqua est, aut si status urbis in his est,
 Si formam patriæ facit excellentior ordo,
 Hi faciunt, iuncta est quoties sententia plebis,
 Atque unum sapiunt plures simul, ac potiores.
 Respice ad illustrem lux est ubi publica, cellam,
 Vix pauca inuenies gentilibus obsita nugis
 Ingenia obstrictos ægre retinentia cultus,
 Et quibus exactas placeat seruare tenebras,
 Splendentem'que die medio nec cernere solem.

Plebem Romanâ in Christum credidisse.

Post hinc ad populû conuerte oculos, q's in urbe est,
 Qui Louis infectam fanie non despuat aram?
 Omnis qui celsa scandit coenacula uulgus,
 Qui'que terit silicem uariis discussibus atram,
 Et quem panis alit gradibus dispensus ab altis,
 Aut uaticano tumulum sub monte frequentat,
 Quo cinis ille latet genitoris amabilis obses
 Coetibus aut magnis Laterani accurrit ad ædes,
 Vnde sacrum referat regali chrismate signum.
 Et dubitamus adhuc Romam tibi Christe dicatâ
 In leges transisse tuas? omni'que uolentem
 Cum populo, & summis, cû ciuibus, ardua magni
 Iam super astra poli terrenum extēdere regnum?
 Nec moueor, qd̄ pars hominû rarissima clausos
 Non aperit sub luce oculos, & gressibus errat.
 Quamuis illustres meritis, & sanguine clari
 Præmia uirtutum titulis, & honoribus aucti
 Ardua rettulerint, fastorum'que arce potiti

LIBER PRIMVS.

Annales proprio signarint nomine chartas,
 Atque inter ueteres cera numerentur & aere,
 At tamen in paucis iam deficiente caterua,
 Nec persona sita est patriæ, nec curia constat,
 Et quodcunque fouent studii priuata uoluntas,
 A ciam rara tenet, ac publica uota reclamant
 Dissensu celebri trepidum damnantia murmur,
 Sic consulta patrum subsistere conscriptorum,
 Non aliter licitum prisco sub tempore, quam si
 Tercentum sensisse senes legerentur in unum,
 Seruemus leges patrias, infirma minoris
 Vox cedat numeri, parua' que in parte fiescat.
 Aspice quam pleno subsellia nostra Senatu
 Discernant, infame Iouis puluinar, & omne
 Idolum longe purgata ex urbe fugandum,
 Qua uocata egregii sententia principis, illuc
 Libera tum pedibus, tum corde frequentia transit,
 Nec locus inuidiæ est, nullum uis aspera terret
 Ante oculos, sic uelle patet, cuncti' que probatu
 Non iussu, sola capiti ratione sequuntur.
 Denique pro meritis terrestribus æqua rependens
 Munera sacricolis, summos impertit honores
 Dux bonus, & certare finit cum laude suorum,
 Nec pago implicitos per debita culmina mundi
 Ire uiros prohibet, quoniam cœlestia nunquam
 Terrenis solitum per iter gradientibus obstant.
 Ipse magistratum tibi consulis, ipse tribunal
 Contulit, auratum' que togæ donauit amictum,
 Cuius relligio tibi displicet o pereuntum
 Adsertor regum, solus qui restituendos
 Vulcani, Martis' que dolos, Veneris' que peroras,
 Saturni' que senis lapides, phœbi' que furores.
 Iliacæ matris megalesia, bacchica Nisi.
 Isis amissum semper plangentis Osirim.
 Mimica, ridenda' que suis solennia caluis,
 Et quas cunque solent capitolia claudere iauas.
 O linguam miro uerborum fonte fluentem.

CONTRA SYMMACHVM

Romani decus eloquii, cui cedit & ipse
 Tullius, has fundit diues facundia gemmas,
 Os dignum æterno tinctum quod fulgeat auro
 Si mallet laudare deum, cui sordida monstra
 Prætulit, & liquidam temeravit crimine uocem.
 Haud aliter, quam cum rastris quis tentat eburnis
 Cœnosum uersare solum, limo'que madentes
 Excolere aureolis si forte ligonibus uluas,
 Splendorem dentis nitidi scrobis inquinat atra,
 Et pretiosa acies, squallenti sordet in aruo.
 Non uereor ne me nimium confidere quisquam
 Arguat, ingenii'que putet luctamen inire.
 Sum memor ipse mei fatis, & mea friuola noui,
 Non ausim conferre pedem, nec spicula tantæ
 Indocilis fandi coniecta laceffere linguæ.
 Illæsus manet liber, excellens'que uolumen.
 Obtineat partam dicendi fulmine famam,
 Sed liceat tectum seruare a uulnere pectus,
 Opposita'que uolans iaculum depellere parma.
 Nam si nostra fides seculo iam tuta quieto
 Viribus in festis, hostili'que arte petita est,
 Cur mi fas non sit lateris sinuamine flexi
 Ludere uentofas iactu pereunte sagittas?
 Sed iam tempus iter longi cohibere libelli,
 Ne tractum sine fine ferat fastidia carmen.

Finit contra Symmachum
 liber primus.

A.V.P.V.C. CONTRA SYMMACHVM
 LIBER SECVNDVS.

<p>f Ymon, quem uo citant Petrum Summus discipu- lus dei, Lucis forte sub exitu</p>	<p>Cum uesper croceus rubet, Curuam uulserat ancoram Captans flamina linteis. Et transnare uolens fretum Nox uentum mouet obuium</p>
--	--

LIBER PRIMVS. ATHOD

Fundo, qui misceat mare.	Qui sit non stabili fide,
Iactatam quatiat ratem.	Nec calcare fluentia,
Clamornauticus æthera	Nec Christum ualeat sequi.
Plangens, atq; ululans ferit	Tum dextra famulú leuat,
Cum fridore rudentium.	Sistit'que, & docet ingredi
Nec quicquam suberat spei	Tergum per tumidú freti.
Mergendis ppe naufragis,	Sic me tuta silentia
Cum Christum pcul aspicit	Egressum dubiis loquax
Pallens turba periculis	Infert lingua periculis.
Calcantem pedibus mare,	Non ut discipulum Petrum
A csi per solidam uiam,	Fidentem merito, & fide,
Siccum littus obambulet.	Sed què culpa frequēs leuè,
Hæc miracula cæteri	Voluat per freta naufragiū.
Vectores pauidi stupent.	Sum planè temerarius,
Solus non trepidus Petrus	Qui noctis mihi conscius,
Agnoscit dominum poli,	Quam uitæ in tenebris ago
Terræ que, & maris inuii,	Puppem credere fluctibus
Cuius omnipotentia est	Tanti non timeam uiri.
Plantis æquora subdere.	Quo nunc nemo disertior
Tendit suppliciter manus,	Exultat. fremit. intonat.
Notum subsidium rogat.	Ventis'que eloquii tumet,
Ast ille placidus annuens,	Cui uersare facillimum est
Puppi ut desiliat iubet,	Tractandæ indocilem ratis,
Iussis obsequitur Petrus,	Ni tu Christe potensmanū
Sed uestigia fluctibus	Dextro numine porrigas,
Summis tinguere cœperat,	Facundi oris ut impetus
Et lapsante gradu pedes	Non me fluctibus obruat
Pessum mergere lubricos,	Sed sensim gradiens uadis.
Mortalem deus increpat,	Insistam fluitantibus.

Finit Præfatio.

h Astenus & ueterum cunabula prima deorum,
 Et causas, quibus error hebes cōflatus in orbeē,
 Diximus, & nostro Romā iā credere Christo.
 Nunc obiecta legam, nūc dictis dicta resellam.
 Vnde igitur cœpisse ferunt, aut ex quibus orsum
 Quo mage sancta ducum corda illice flecteret arte.

CONTRA SYMMACHVM

SYMMACHVS.

q Vis ita familiaris est barbaris, ut aram Vi-
ctoriæ nõ quærat? cauti in posterum simus,
& talium rerum ostenta uitemus. reddatur
faltẽ nomini honor, qui numini denegatus
est. multa Victoriæ debet aternitas uestra, & adhuc
plura debet. Auersentur hanc potestatem, quibus
nihil profuit. Vos amicum triũphis patrociniũ no-
lite deserere. Cũctis potentia ista uotiuua est, Nemo co-
lendam neget, quam profitetur optandam.

PRVDENTIVS.

a Rmorum dominos uenerantes flore iuuentæ
Inter castra patris genitos sub imagine auita
Eductos, exempla domi congeſta tenentes,
Orator catus instigat, ceu classica belli
Clangeret, exacuit q; animos, & talia iactat,
Si uobis uel parta uiri Victoria cordi est,
Vel parienda dehinc, templum dea uirgo sacratum
Obtineat uobis regnantibus, & quis magnus
Hostibus hanc sancte uestro negat esse colendam
Imperio cui semper adest, quod laudibus implet?
Hæc ubi dicta dedit, reddunt placidissima fratrum
Ora ducum, scimus quam sit Victoria dulcis
Fortibus ausoniæ, uir facundissime lingua,
Sed quibus illa modis qua sit ratione uocanda,
Nouimus, hac primum pueros pater imbuit arte.
Hanc genitore suo didicit puer ipse magistro.
Non aris. non farre. fale uictoria felix
Exorata uenit, labor impiger aspera. uirtus.
Vis animi excellens. ardor. uiolentia. cura,
Hanc tribuunt durum tractandis robur in armis,
Quæ si defuerint bellantibus, aurea quamuis
Marmoreo in templo rutilas Victoria pennas

LIBER SECVNDVS.

Explicet, & multis surgat formata metallis,
 Non aderit, uersis' que offensa uidebitur hastis,
 Quid miles propriis diffusus uiribus, aptas
 Irrita scæmineæ tibimet solatia formæ?
 Nunquam pennigeram legio ferrata puellam,
 Vidit anhelantem, regeret quæ tela uirorum.
 Vincendi quæris dominam? sua dextera cui'q; est,
 Et deus omnipotens, non pexo crine uirago,
 Nec nudo suspensa pede, strophio'q; recincta,
 Nec tumidas fluitante sinu uestita papillas.
 At uos pictorum docuit manus assimilatis
 Iure poetarum numen componere monstris.
 Aut lepida ex uestro sumpsit pictura sacello,
 Quod uariis imitata notis, cæra'q; liquenti
 Duceret in faciem, socii'q; poematis arte,
 Aucta coloratis auderet ludere fucis.
 Sic unum sectantur iter, sic inania rerum
 Somnia concipiunt & Homerus, & acer Apelles,
 Et Numa, cognatum'q; uolunt pigmenta. camenæ.
 Idola conflauit fallendi trina potestas.
 Hæc si non ita sunt, edatur cur sacra uobis
 Extabulis, ceris'q; poetica fabula præstat.
 Cur berecynthiacus perdit truncata sacerdos
 Inguina, cum pulcher sese castrauerit A tys?
 Cur etiam templo triuiæ, lucis'q; sacratiss
 Cornipedes arcentur equi, cum phedra pudicum
 Raptarit iuuenem uolucris per littora curru?
 Id'que etiam paries tibi uersicolorus adumbret?
 Desine si pudor est, gentilis ineptia, tandem
 Res incorporeas simulatis fingere membris.
 Desine terga hominis plumis obducere frustra.
 Fertur auis mulier, magnus'que eadem dea uultur.
 Vis decorare tuum ditissima Roma Senatum?
 Suspende exuuias armis, & sanguine captas.
 Congere cæ sorum uictrix diademata regum.
 Frange repulforum scæda ornamenta deorum.
 Tunc tibi non terris tantum Victoria parta,

CONTRA SYMMACHVM

Sed super astra etiam media seruabitur æde.
 Talia principibus dicta in te fantibus, ille
 Prosequitur, magnis'q; tubam concentibus inflat,
 Allegat morem ueterum, nil dulcius esse
 Adfirmat soliris, populos'q; homines'q; teneri
 Lege sua, sicut uariæ nascentibus inquit
 Contingunt pueris animæ, sic urbibus adfert,
 Hora, dies'q; suus cum primum mœnia surgunt
 Aut fatum, aut ingenium, cuius moderamine regnent.
 Addit & arcanum rerum, ueri'q; latebras
 Prosperitate aliqua deprendi posse secundis
 Per documenta boni, si sint felicia, quæ quis
 Experiendo probet cessisse parentibus omne
 Idolum semper feliciter, & pede dextro,
 Enumerat longi uim temporis. excitat ipsam
 Crinibus albentem niueis, & fronte uieta
 Ore reposcentem querulo sua numina Romam.
 Libera sum, liceat proprio mihi uiuere more.
 Et quis erit, qui mille meos reprehenderit annos?
 Vno omnes sub sole siti, uegetamur eodem
 Aere, communis cunctis uiuentibus aura,
 Sed qui sit, qualis'q; deus diuersa secuti
 Quærimus, atq; uiis longe distantibus unum
 Imus ad occultum, proprius genti cuiq; est mos,
 Per quod iter properans eat ad tam grande profundū.
 His tam magnificis, tanta'q; fluentibus arte
 Respondit uel sola fides doctissima primum
 Pandere uestibulum ueræ ad penetralia sectæ.
 Nam cum diuinis agimus de rebus, & illum
 Qui uel principio caruit, uel sine carebit,
 Quiq; chaos anterior fuerit, mundum'q; creauit.
 Coniectare animo contendimus, exigua est uis
 Humani ingenii, tanto'q; angusta labori.
 Quippe minor natura aciem si intendere tenter
 Acrius, ac penetrare dei secreta supremi,
 Quis dubitet uicto fragilem lassescere uisum,
 Vim'q; fatigatæ mentis sub pectore paruo

LIBER SECVNDVS.

Turbari. inualidis'q; hebetem succumbere curis?
 Sed facilis fidei uia prouocat omnipotentem
 Credere, qui bona non tantum præsentia donat,
 Sed uentura etiam, longis'q; intermina seclis
 Promittit, nec totus eam resolutus inane
 In nihilum, peream'q; breuem post luminis usum.
 Mûneris authorem ipso de munere pendas.
 Aeterna æternus tribuit, mortalia confert
 Mortalis. diuina deus. peritura caducus.
 Omnia quæ tempus peragit, quæ quæ exitus aufert,
 Vilia sunt breuitate sui. nec digna perenni
 Largitore, cui propria est opulentia, nunquam
 Desinerem, id'q; homini dare quod non desinat unquã.
 Nam si corruptum, corrupendum'ue deus quid
 Præstat, habet'q; nihil quod sit pretiosius istis,
 Pauper & in firmus, & summo indignus honore,
 Et non omnipotens, sed inanis numinis umbra est.
 Hac ratione fides sapienter coniiicit. immo
 Non dubitat uerũ esse deum, qui quod sumus, & quod
 Viuimus, illæ sum semper fore, si mereamur,
 Nos sperare iubet, cœlestia si placet inquit
 Scandere, terrenas animo depellite curas.
 Nam quantum subiecta situ tellus iacet infra,
 Diuiditur'q; ab humo conuexi regia cœli,
 Tantum uestra meis distant mundana futuris.
 Dira bonis. scelerata piis. tenebrosa serenis.
 Quicquid obire potest fugiatis censeo, quicquid
 Naturæ ratione capit uitium, atque senescit.
 Pro nihilo in nihilum quia sunt reditura putetis,
 Cuncta quidem quæ gignit humus, quæ continet ipsa.
 Principio institui, nitido'que insignia mundo
 Ornamenta dedi, speciosa'que semina finxi,
 Sed tamen esse modum uolui, parcis'que fruenda
 Moribus indulsi, quantum moribundus & ægri
 Corporis, ac uitæ uolucris sibi posceret usus,
 Non ut captus homo studiis, & inaniter ardens
 Duceret omne bonum positum in dulcedine rerum,

CONTRA SYMMACHVM

Et specie tenui, quas currere tempore iussi,
 Atq; æuam statui, sub quo generosa probarem
 Pectora, ne torpens, & non exercita uirtus,
 Robur eneruatam gereret sine laude palæstræ,
 Eneruare suum corrupta per ocia robur
 Possit, & in nullo luctamine pigra iaceret.
 Illecebrosus enim sapor est, & pestifer horum,
 Quæ dum prætereunt, miro oblectamine mentes
 Implicitas, uinctas que tenent. Vincenda uoluptas,
 Elaqueanda animi constantia, ne retinaculis
 Mollibus, ac lentis nexa & captiua prematur.
 Nitendum summis conatibus inter acerba.
 Sectandum uirtutis iter, ne suaui fluxæ
 Conditionis amet, nimium ne congerat aurum,
 Ne uarios lapidum cupide spectare colores
 Ambitiosa uelit, ne se popularibus auris
 Ostendet, pulchro que inflata tumescat honore.
 Ne natale solum, patrii ne iugera ruris
 Tendat, & externos animum diffundat in agros,
 Et ne corporeis addicat sensibus omne
 Quod uult, aut quod agit, ne præferat utile iusto,
 Spem que in me omnem statuatur, nunquam peritura
 Quæ dederò, sunt. æternum mea dona manebunt.
 Hæc igitur spondente deo, quis fortis, & acer,
 Virtutis que capax breue quidque perennis in se
 Prætulit? uel quis sapiens potiora putarit
 Gaudia membrorum, quam uiuæ præmia mentis?
 Non ne hominem ac pecudem distantia separat una?
 Quod bona quadrupedum ante oculos sita sunt, ego contra
 Spero quod extra aciem longum seruatur in æuam.
 Nam si tota mihi cum corpore uita peribit,
 Nec poterit superesse meum post funera quicquam,
 Quis mihi regnator coeli? quis conditor orbis?
 Quis deus? aut quæ iam merito metuenda potestas?
 Ibo per impuros seruente libidine luxus,
 Incestabo toros. sacrum calcabo pudorem.
 Inficiabor habens aliquod sine teste propinqui

Depositum. tennes auidus spoliabo clientes,
 Longæuam perimam magico cantaminé matrem.
 Tardat anus dominum dilata morte secundum.
 Nec formido malum. falluntur publica iura.
 Aut si res pateat, iudex corrumpitur auro.
 Rara reos iusta percellit pœna securi.
 Sed quid ego hæc meditor, reuocat deus ecce seuera
 Maiestate minax, negat interitura meorum
 Per mortem momenta operum. non occidit inquit
 Interior qui sperat homo. luet ille perenne
 Supplicium, quod subiectos male rexit artus.
 Nec mihi difficile est liquidam circumdare flammis
 Naturam, quamuis perflabilis illa feratur
 More noti, capiam tamen, & tormenta adhibebo.
 Ipse incorporeus, ac spirituum fator unus.
 Quin & corporibus parili consortia pœna
 Decernam, possum quoniam renouare fauillas
 Antiquam in faciem, nec desperanda potestas.
 Qui potui formare, nouum reparabo peremptum.
 Non desunt exempla meæ uirtutis, in ipsis
 Seminibus natura docet reuirescere cuncta
 Post obitum. siccantur enim pereunte uigore,
 Quo uixere prius, tunc sicca & mortua sulcis
 Aut foueis mandata latent, & more sepulchri
 Obruta, de tumulis rediuiuo germine surgunt.
 Nunquid nosse potes, uel coniectare, quis istud
 Tam solers opifex struat, aut quæ uis agat intus?
 Ne uos o miseri physycorum dogmata fallant.
 En ego gignendi dominus, ac restituendi,
 Quod perit, fluxit'que, potens siccissima quæque
 In ueteres formas, aut flores, aut fronde reduco,
 Id'que ipsum quandoque homini facturus, inani
 Surgat ut ex cinere, structura que pristina constet,
 Quæ mihi pro meritis, uel per tormenta rependat
 Crimina, uel summæ uirtutis in arce coruscet.
 Non peritura dehinc quacunque in sorte manebit.

CONTRA SYMMACHVM

Interea dum mista uiget substantia in unum,
 Sit memor authoris proprii, ueneretur, & oret
 Artificem submissa suum. Non condidit alter,
 Halantis animæ figmentum, & corporis alter,
 Nec bona præsentis uitæ numerosa gubernant
 Numina. non alius segetes & spicea farra
 Suppeditat deus, haud alius dat musta racemis,
 Purpureum q̄ graui fundit de palmite succum.
 Ipse ego sum uirides oleas pinguescere baccis
 Qui facio, graia quas Pallade fingitis ortas,
 Et qui lucinas tribuo nascentibus horas.
 Duplex lege mea per mutua fœdera sexus
 Gignere amat sobolem, generis q̄ propagine gaudet,
 Quem uos lasciuis uiolatis amoribus ignem,
 Et supra uestra deæ Veneris prætextis umbra
 Vnus ego elementa rego, nec mole laboris
 Vt miser, infirmus'ue aliquis, fragilis'ue fatigor.
 Lux immensa mihi est, & non resolubilis ætas,
 Sensibus & uestris haud intellecta uetustas.
 Inde ministeriis ad tot moderamina mundi
 Non egeo, nec participes, socios'ue requiro.
 Porro autem angelicas legiones, quas mea fecit
 Dextera, nosse meum est, & quæ natura creatis
 Subsistat, quales'que mihi seruentur ad usus.
 Tu me præterito, meditaris numina mille,
 Quæ simules parere meis uirtutibus, ut me
 Per uarias partes minuas, cui nulla recidi
 Pars, aut forma potest, quia sum substantia simplex,
 Nec pars esse queo. solis diuisio rebus
 Compositis, factis'que subest. me nemo creauit,
 Vt scindi ualeam. cunctorum conditor unus.
 Crede quod ex nihilo formaui, pars mea non est.
 Quare age mortalis soli mihi construe templum,
 Me'que unum uenerare deum. cimenta remitto,
 Et quæ saxa Paros secat, & quæ punica rupes,
 Quæ maculosa tenet Synna, & uiridis Lacedæmon.
 Natium nemo scopuli mihi dedicet ostrum.

Templum

LIBER .II.

Templum mentis amo, non marmoris . aurea in illo
 Fundamenta manent. fidei structura niuali
 Consurgit pietate nitens, tegit ardua culmen
 Iustitia, interius spargit, sola picta rubenti
 Flore pudicitiae pudor almus, & atria seruat.
 Hæc domus apta mihi est, hæc me pulcherrima sedes
 Accipit, æterno, cœlesti q̄ hospite digna,
 Nec nouus hic locus est, fluxit mea gloria in artus,
 Vt lux uera dei, deus illustrauit alumnam
 Materiem, corpus' que parans habitabile fecit
 Ipse sibi, placito ut posset requiescere templo.
 Condideram perfectum hominem spectare superna,
 Mandaram totis conuersum sensibus in me
 Recto habitu, celso' que situ & sublime tuentem,
 Sed despexit humum, se' que inclinauit ad orbis
 Diuitias, pepulit' que meum de pectore numen.
 Restituendus erat mihi met, summissus in illum
 Spiritus ipse meus descendit, & edita limo
 Viscera diuinis uirtutibus, informauit.
 Iam' que hominem adsumptū summus deus in deitate
 Transtulit, ac nostro docuit recalescere cultu.
 Scire uelim præcepta patris, quibus auribus hæc tu
 Accipias italæ censor doctissime gentis.
 An ueterum tantum morem ratione relicta
 Eligis, & dici id patitur sapientis acumen,
 Ingenium' q̄ uiri. potior mihi pristinus est mos,
 Quam uia iustitiæ, pietas quam prodita cœlo,
 Quam' que fides ueri, rectæ quam regula sectæ.

SYMMACHVS.

f Vus cuiq̄ mos, suus cuiq̄ ritus est, Iã si longa ætas
 authoritatem religionibus faciat, seruãda est tot se-
 culis fides. Et sequendi sunt nobis parêtes, qui feliciter
 secuti sunt suos.

PRVDENTIVS.

f I quicquid rudibus mundi nascentis in annis
 Mos habuit, sancte colere, ac seruare necesse est,
 Omne reuoluamus sua per uestigia seclum

CONTRA SYMMACHVM

Vsq̄ ad principium, placeat damnare gradatim,
 Quicquid posterius successor repperit usus.
 Orbe nouo nulli subigebat arua coloni.
 Quid sibi aratra uolunt? quid cura superflua ratri?
 Ilignis melius saturatur glandibus aluus.
 Primi homines cuneis scindebant fissile lignum.
 Decoquat in massam feruens strictura secures
 Rursus, & ad proprium restillet uena metallum.
 Induuias caesae pecudes, & frigida paruas
 Praebat spelunca domos. redeamus ad antra
 Pellibus infutis. hirtos sumamus amictus.
 Immanes quondam populi feritate subacta
 Edomiti iam triste fremant, iterum' q̄ ferinos
 In mores redeant, atque ad sua prisca recurrant.
 Praecipitet scythia iuuenis pietate uietum
 Votiuo de ponte patrem. sic mos fuit olim.
 Caedibus infantum fument saturnia sacra,
 Flebilibus' que truces resonent uagitibus arae.
 Ipsa casas fragili texat gens Romula culmo.
 Sic tradunt habitasse Remum. regalia saeno
 Fulcra supersternant, aut pelle libyftidis ursae
 Compositam chlanydem uillosam corpore gestent.
 Talia Trinacrius ductor, uel Thuscus habebant.
 Roma antiqua sibi non constat uersa per aeuum,
 Et mutata sacris. ornatu. legibus. armis.
 Multa colit, quae non coluit sub rege Quirino,
 Instituit quaedam melius, nonnulla refugit,
 Et morem uariare suum non destitit, & quae
 Pridem considerat iura, in contraria uertit.
 Quid mihi tu ritus solitos Romane Senator
 Obiectas? cum scita patrum, populi' que frequenter
 Instabilis placiti sententia flexa nouarit?
 Nunc etiam quoties solitis decedere prodest,
 Praeteritos' que habitus cultu damnare recenti,
 Gaudemus compertum aliquid, tandem' que reiectum,
 Quod latuit, tardis semper processibus aucta
 Crescit uita hominis, & longo proficit usu

LIBER SECVNDVS

Sic æui mortalis habet semobilis ordo,
 Sic uariat natura uices, infantia repit.
 Infirmus titubat pueri gressus que, animus que.
 Sanguine præcalido feruet neruosa iuuenta.
 Mox stabilita uenit maturi roboris ætas.
 Vltima, consiliis melior, sed uiribus ægra,
 Corpore succumbit mentem purgata senectus.
 His genus humanum per dissona tempora duxit
 Curriculis æuum mutabile, sic hebes inter
 Primitias, uersum que solo titubauit, & instar
 Quadrupedis pueri lactantia uiscera traxit.
 Mox tenerum docili ingenio, iam que artibus aptus
 Noscendis, uaria rerum nouitate politum est.
 Inde tumens uitiis, calidos adoleuit in annos,
 Donec decocto solidaret robore uires.
 Tempus adest, ut iam sapiat diuina serenæ
 Mentis, consilio uiuacius, abdita solers
 Quarere, & æternæ tandem inuigilare saluti.
 Quanquam si tantum studium est, & cura uetusti
 Moris, & a prisco placet haud discedere ritu,
 Extat in antiquis exemplum nobile libris
 Iam tunc diluuii sub tempore, uel prius, uni
 Inseruisse deo gentem, quæ prima recentes
 Incoluit terras, uacuo que habitauit in orbe.
 Vnde genus nostræ ducit porrecta propago
 Stirpis, & indigenæ pietatis iura reformat.
 Sed quia Romanis loquimur de cultibus, ipsum
 Sanguinis hecorei populum probo tempore longo
 Non multos coluisse deos, raris que facellis
 Contentum, paucas posuisse in collibus aras.
 Innumeros post inde deos uirtute subactis
 Urbibus & clatis peperit sibi Roma triumphis,
 Inter fumantes temploꝝ armata ruinas
 Dextera uictoris simulachra hostilia cepit,
 Et captiua domum uenerans ceu numina uexit.
 Hoc signum rapuit bimaris de strage Corinthi,
 Illud ab incensis in prædam sumpsit Athenis,

CONTRA SYMMACHVM.

Quasdam uicta dedit capitis Cleopatra canini
 Effigies, quasdam domitis Ammonis harenis.
 Syrtica cornutas facies habuere trophæa.
 Roma triumphantis quoties ducis inclyta curram
 Plausibus exceptit, toties altaria diuum,
 Addidit, & spoliis sibimet noua numina fecit,
 Numina, quæ patriis cum mœnibus eruta, nullum.
 Præsidium potuere suis afferre facellis.
 Cernis ut antiqui semper uestigia moris
 Gressibus incertis uarie titubasse pro bentur?
 Ad discendo deos maioribus incomptos?
 Se'que peregrina sub relligione dicasse?
 Nec ritus seruasse suos? quodcunq; sacrorum est
 Exulat, æternum' que inimicam uenit in urbem.
 Frustra igitur solitis praua obseruatio inhæres.
 Non est mos patrius, quem diligis improba, non est,
 Sed solers orator ait fataliter urbem
 Sortitam quo nam genio proprium exigat æuum.
 Cunctis nam populis, seu mœnibus inditur inquit
 Aut fatum, aut Genius, nostrarum more animarum,
 Quæ sub disparili subeunt noua corpora forte.

SYMMACHVS.

ii Arios custodes urbibus mens diuina distribuit,
 ut animæ nascentibus, Ita populis fatales Genii
 induntur.

PRUDENTIUS.

i Am primum qui sit Genius, uel qui status illi
 Competat, ignoro, & quid possit, & unde oriatur
 Spiritus informis, sine corpore, formæ ne, an ulla
 Sit species, & quid sapiat, quæ munera curet.
 Contra animas hominum uenis uitalibus intus
 Sic interfusas intelligo, sanguis ut ex his
 Accipiat, motum' que leuem, tenerum' que uaporem.
 Vnde pererratis niget & præcordia membris.
 Frigida succendat. niget arida. dura relaxet.

LIBER SECVNDVS

Sichominis uitam sibi temperat, atq; gubernat
 Viuida mens, quam tu ficto componere tentas
 Membrorū genio, qui nusquam est, nec fuit unquam.
 Quin & corporibus uersat mens uiua regendis
 Summum consilium fida ut tutacula nudis,
 Inualidis q; paret. metuenda pericula uitet.
 Vitale prospiciat. uarias agitetur ad artes.
 Consulte cui se domino submittat, & orbis
 Quem putat authorem, quæ rerum summa sequatur.
 At tuus hic urbis Genius dicas uolo, quando
 Cœpit adhuc parua primū se infundere Romæ.
 Fluxit ab uberibus nemorosa in ualle lupinis,
 Infantes q; aluit dum nascitur ipse gemellos?
 An cum uulturibus uolitans ignota per auras
 Umbra repentinam traxit de nube figuram?
 Culminibus summis sedet? an penetralia seruat?
 Instituit mores, & iura forensia condit?
 An castrorum etiam fossis interuenit? acres
 Cogit ad arma uiros, lituis ciet, urget in hostem?
 Quæ quis non uideat sapientum digna cachinno?
 Fingamus tamē esse aliquam, quæ talia curet
 Umbra siue animam. per quam res publica fatum
 Hauserit, & calidis animetur rotā medullis.
 Cur non hæc eadem de relligione colenda
 Consultat? cur non prospectat libera cœlum?
 Cur tibi præscriptum non commutabile fatum
 Ut captiua putat genesis, cur uincula fingit?
 Cur iam nolle licet, quod tunc uoluisse licebat,
 Errores que abolere suos, ac flectere sensus,
 Sic septingentis errauit circiter annis,
 Lubrica que, & semper dubitans, quæ forma placeret
 Imperii, & quæ regnandi foret æqua potestas.
 Regius exortam iam tunc habuit status urbem,
 Non sine grandæuis curatum in parte locatis,
 Mox proceres de stirpe senum tractasse uidemus
 Clauum consilii, plebeias inde cateruas
 Collatas patribus mistum ditionibus æquis

CONTRA SYMMACHVM.

Imperitasse diu, bello'que & pace regendis.
 Consule nobilitas uiguit plebs .sifa tribuno est.
 Displicet hic subito status, & bisquina creantur
 Summorum procerum fastigia, quos duodeni
 Circumstant fasces simul, & sua quemque securis.
 Rursus se geminis reddit ductoribus omnis
 Publica res, & consulibus dat condere fastos.
 Vltima sanguineus turbauit secla triumphir.
 Fluctibus his olim fatum, Genius' ue, animus' ue
 Publicus errauit, tandem deprendere rectum
 Doctus iter, caput Augustum diademate cinxit,
 Appellans patrem patriæ, populi atq; Senatus
 Rectorem, qui militiæ sit ductor, & idem
 Dictator, censor'que bonus, morum'que magister.
 Tutor opum. uindex scelerum. largitor honorum.
 Quod si tot rerum gradibus toties uariatis.
 Consiliis, egræ tandem peruenit ad illud,
 Quod prober, ac sancto reuerentia publica seruet
 Fœdere, quid dubitat diuina agnoscere iura
 Ignorata prius sibimet, tandem'que resecta?
 Gratemur, iam non dubitat. nam subdita Christo
 Seruit Roma deo cultus exosa priores,
 Romam dico, uiros, quos mentem credimus urbis
 Non Genium cuius frustra simulatur imago,
 Quanquam cur Genium Romæ mihi fingitis unum
 Cum portis, domibus, thermis, stabulis, soleatis
 Adsignare suos genios: per'que omnia membra
 Urbis, per'que locos geniorum millia multa
 Fingere, ne propria uacer angulus ullus ab umbra,
 Restat ut & fatum similis clementia cunctis
 Aedibus imponat, paries ut quisque sub astro
 Fundatus, structus'que suo, qua sorte maneret,
 Quando autem rueret, primis acceperit horis.
 Adscribunt saxis lachesis male fortia fila,
 Rectorum'que trabes fuis pendere rotatis
 Credunt, atque ipsis tribuunt decreta tigillis.
 Ceu distet, cuius stellæ sit fraxinus hortu

Eruta, quæ summum conscenderet ardua culmen.
 Denique nulla hominum res est, nulla actio mundi,
 Cui non fatalem memorent incumbere sortem.
 Quæ quia constituunt, dicant cur condita sit lex
 Bis sex in tabulis, aut cur rubrica minetur,
 Quæ prohibet peccare reos, quos ferrea fata
 Cogunt ad facinus, & ineuitabile mergunt.
 Quin & uelle adigunt prauum insinuantia uotum,
 Ne liceat miseris ueritum committere nosse.
 Cedite si pudor est, gladium' que retundite uestrum,
 A spera nil meritos pœnis plectentia iura,
 Antrum carcereum dissoluite, corpora sub quo
 Agminis innocui fato peccante tenetis.
 Nemo nocens, si fata regunt, quod uiuitur, ac fit.
 Immo nocens, quicumq; uolens, quod non licet, audet.
 Alterutrum quia uelle suum est, nec fata reatum
 Imponunt homini. sed fit reus ipse suapte
 Arbitrio, placitum' que nefas, & facta rependit
 Impia supplicii, & merito non sorte peremptus.
 Quis putat esse fato locum, sciat omni patentem
 Nosse deum nulli ueritum fatalibus astris,
 Nec præscripto aliquo pellit pia uota mathesis.
 Spirat enim maiora animus, se' que altius effert
 Syderibus, transit que uias, & nubila fati,
 Et momenta premit pedibus, quæcunque putantur
 Figere propositam natali tempore sortem,
 Huc ades omne hominũ genus, huc cõcurrite & urbes,
 Lux immensa uocat. factorem noscite uestrum
 Libera secta patet. nil sunt fatalia, uel si
 Sunt aliqua. opposito uanescunt irrita Christo.

SYMMACHVS.

Ccedit utilitas, quæ maxime homini deos ad-
 a ferit. Nam cum ratio omnis in aperto sit, un-
 de rectius quam memoria, atque documentis
 rerum secundarum cognitio uenit numinum.

PRUDENTIUS.

Sed multa duxere dei per prospera Rõmam,

CONTRA SYMMACHVM

Quos coluit ob meritum magis donata triumphis,
 Ergo age bellatrix quæ uis subiecerit ede
 Europam, Libyam' que tibi. dic nomina diuum,
 Iuppiter ut Cretæ domineris, Pallas ut Argis,
 Cynthus ut Delphis tribuerunt omine dextro.
 Isis Nilicolas, Rhodios Venus Alma reliquit.
 Venatrix Ephesum uirgo. Mars deditit Hebrum.
 Destituit Thebas Bromius. concessit & ipsa
 Iuno suos phrygiis seruire nepotibus Aphros,
 Et quam subiectis dominam dea gentibus esse,
 Si qua fata sinant, iam tum, tendit' que, fouet' que,
 Iussit Romuleis addicta uiuere frenis.
 Perfidia' ne deum indigenum cecidere tot urbes?
 Destructæ' q; iacent iplis prodentibus aræ?
 Opietas. o sancta fides, traduxit alumnos
 Maiestas infida locos, & creditur istis
 Numinibus, quæ transfugio meruere sacrari?
 An uoluit seruare suos, luctata' que multum
 Relligio infœstas tentauit pellere turmas
 Romanis obnisa globis? sed fortior illam
 Virtus luctifico camporum in puluere fregit,
 Immo ita est. armis & uiribus indiga ueri.
 Victa superstitio est, & inanem gloria fugit.
 Sed nec difficilis fuit, aut satis ardua genti
 Natæ ad procinctus uictoria frangere inertes,
 Mollia' que omnigenum colla inclinare deorum.
 Tunc cum dictæis bellum Corybantibus asper
 Samnitis, Marfus' que leui sudore gerebant
 Tum mastigophoris, oleo' que & gymnadis arte
 Vinctis pugilibus miles pugnabat Etruscus,
 Nec petaso insignis poterat lacedæmone capta
 Mercurius seruare suas de clade palæstras.
 Appenninicolam peditem Cybeleius hostis
 Congressu excipiens Asiam defendere & Idam,
 Qui potuit cogente acies in prælia gallo?
 Idalias nisi forte rosas. laurum cytharædi
 Vatis. siluicolæ calamos, arcum' que puellæ

LIBER SECVNDVS.

Dedere seruitio, calcata' que sacra domare
 Difficilis operis fuit, immensi' que laboris.
 Fluctibus actiacis signum symphonia belli
 A egypto dederat. clangebat buccina contra.
 Insiterant tenues cymbæ, fragilis' que faseli,
 Inter turratas menphitica rostra liburnas
 Nil potuit Serapis deus, & latrator A nubis.
 Stirpis iuleæ ductore exercitus ardens
 Præualuit, gelido quem miserat Alcides axe.
 Non armata Venus, nō tunc clypeata Minerua
 Venere auxilio, non diuum degener ordo,
 Et patria extorris Romanis adfuit armis,
 Victus & ipse prius, inimica nec agmina iuuat,
 Si tamen antiquum norat retinere dolorē.
 Sed dicis legisse deos, ubi sanctior usus
 Templorum cultu celebri sine fine maneret,
 Aeneadam' que ultro uictoria signa uirorū
 Regis amore Numæ nullo cogente secutos,
 Num Diomedis item tentoria, & acris Vlix
 Castra uolens Pallas cæsis custodibus arcis
 Legit ubi humenti sudaret mœsta sigillo?
 Aut quoties ductor macedum fortissimus altos
 Templorum cineres uictis cumulauit Amyclis,
 Optarunt prædis domini se numina capta
 Misceri, assyriæ' que uehi Babylonis ad arcem?
 Non fero Romanum nomen, sudata' q; bella,
 Et titulos tanto quæsitos sanguine carpi,
 Detrahit inuictis legionibus, & sua Romæ
 Præmia diminuit, qui quicquid fortiter actum est
 Adscribit Veneri palmam, uictoribus aufert.
 Frustra igitur currus summo miramur in arcu
 Quadriiugos, stantes' que duces in curribus altis
 Fabricios, Curios, hinc Drusos, inde Camillos,
 Sub pedibus' que ducum captiuos poplite flexo
 Ad iuga depressos, manibus' q; in terga retortis.
 Et suspensa graui telorum fragmina trunco,
 Si Brennum. Antiochum. Persen. Pyrrhū. Mitridatē

CONTRA SYMMACHVM

Flora. Matuta. Ceres. & Laurentina subegit.
 His tamen auspicihus successus dexta dederunt
 Omina lætificos, & felix adfuit ales.
 Quid sibi vultuirtus quid gloria, si Coruinum
 Coruus Apollineus penna, uel gutture iuuuit?
 Sed tamen hic coruus cur defuit exitiali
 Forte die, in faustas tegerent cum funera cannas?
 Oppeteret' q; super congesta cadauera consul?
 Cur Cremeræ in campis, cornice uel oscine parra.
 Nemo deum monuit perituros Marte sinistro
 Tercentum Fabios uix stirpe superstitè in uno?
 Nulla ne tristificis tritonia noctua Carris
 Aduolitans, præsto esse deam prenuntia Crasso
 Prodidit' aut Paphiam niueæ uexere columbæ,
 Cuius inauratum tremere gens Persica lembum.
 Sed uideo quæ te moueant exempla uetustæ
 Virtutis, dicis domitum, terra' q;, mari' q;
 Orbem, res lætas, & prospera quæ' q; retexis,
 Mille triumphorum memoras ex ordine pompas,
 Ducta' q; per mediam spoliolum feracula Romam.
 Vis dicam quæ causa tuos Romane labores
 In tantum extulerit? quis gloria fortibus aucta
 Sic cluat, impositis ut mundum frenet habenis?
 Discordes linguis populos, & dissona cultu
 Regna uolens sociare deus, subiungiet uni
 Imperio quicquid tractabile moribus esset,
 Concordi' q; iugo retinacula mollia ferre
 Constituit, quo corda hominum coniuncta teneret
 Religionis amor, nec enim sit copula Christo
 Digna, nisi implicitas societ mens unica gentes.
 Sola deum nouit concordia, sola benignum
 Rite colit tranquilla patrem, placidissimus illum
 Fœderis humani consensus prosperat orbi.
 Seditioe fugat, sæuis exasperat armis.
 Munere pacis alit, retinet pietate quieta
 Omnibus in terris, quas continet occidentalis
 Oceanus, roseo' q; aurora inluminat ortu,

Miscebat Bellona furens mortalia cuncta,
 Armabat'q; feras in uulnera mutua dextras,
 Hanc frenaturus rabiem deus, undiq; gentes
 Inclinare caput 'docuit sub legibus hisdem,
 Romanos'q; omnes fieri quos Rhenus, & Ister,
 Quos Tagus aurifluus, quos magnus inūdat Hiberus,
 Corniger Hesperdum quos interlabitur, & quos
 Ganges alit, tepidi'q; lauant septem hostia Nili.
 Ius fecit commune pares, & nomine eodem
 Nexuit, & domitos fraterna in uincla redegit.
 Viuitur omnigenis in partibus, haud secus, ac si
 Ciues congenitos concludat mœnibus unis
 Vrbs patria, atq; omnes lare conciliemur auito.
 Distantes regione plagæ, diuisa'q; ponto
 Littora, conueniunt nunc per uadimonia ad unum,
 Et commune forum. nunc per commercia, & artes.
 Ad cœtum celebrem, nunc per genialia fulcra
 Externi ad ius connubii. nam sanguine misto
 Textitur alternis ex gentibus una propago,
 Hoc actum est tanus successibus, atque triumphis
 Romani imperii, Christo iam tunc uenienti
 Crede parata uia est, quam dudum publica nostræ
 Pacis amicitia struxit moderamine Romæ.
 Nam locus esse deo quis posset in orbe feroci,
 Rectoribus'que hominum discordibus, & sua iura
 Dissimili ratione tuentibus, ut fuit olim?
 Sic incompressos humano in pectore sensus,
 Disunctas'que animi turbato scœdere partes,
 Nec liquida inuisit sapientia, nec deus intrat.
 At si mentis apex regnandi iure potitus
 Pugnacis stomachi pulsus, fibras'que rebelles
 Frenet & omne iecur ratione coerceat una,
 Fit stabilis uitæ status, & sententia certa
 Haurit corde deum, domino & subiungitur uni.
 Vna ades omnipotens concordibus influxæ terris.
 Iam mundus te Christe capit, quem congrege nexu
 Pax & Roma tenent. capita hæc & culmina rerum

CONTRA SYMMACHVM

Esse iubes, nec Roma tibi sine pace probatur,
 Et pax ut placeat, facit excellentia Romæ,
 Quæ motus uarios simul & ditione coercet,
 Et terrore premit, nec enim spoliata prioris
 Robore uirtutis senuit, nec secula senfit,
 Nec tremulis cum bella uocant, capit arma lacertis,
 Nec tam degeneri uenerandis supplicat ore
 Principibus, quam uult prænobilis ille senator
 Orandi arte potens, & callida fingere doctus,
 Mentitum' que grauis personæ inducere pondus.
 Ut tragicus cantor ligno tegit ora cauato
 Grâde aliquod cuius per hiatus crimen anhelet.

SYMMACHVS.

r Omam nunc putemus adistere, atque his uo
 biscum agere sermonibus, Optimi principes
 patres patriæ, Reueremini annos meos, in quos me
 pius ritus adduxit, Vtar cerimoniis anticit. neque enim
 pœnitet. uiuam more meo, quia libera sum. Hic cultus
 in leges meas orbem redegit. Hæc sacra Haninbalem
 a mœnibus, a capitolio Senonas repulerunt.

PRVDENTIVS.

s Iuocem simulare licet, nempe aptior ista
 Vox Romæ est, quâ nûc eius sub nomine pmã,
 Quæ quia turpe putat templorum flere repulsam,
 Aegida' q; in dubiis pro se pugnasse periclis
 Dicere, se' q; grauem senio inclinante fateri,
 Ductores complexa suos sic læta profatur.
 O clari saluete duces, generosa propago
 Principis inuicti, sub quo senium omne renascens
 Deposui, uidi' q; meam flauescere rursus
 Canitiem, nam cum mortalia cuncta uetustas
 Imminuat, mihi longa dies aliud parit æuum,
 Quæ uiuendo diu didici contemnere finem.
 Nunc nunci iusta meis reuerentia competit annis.
 Nunc merito dicor uenerabilis, & caput orbis.
 Cum galeam sub fronde oleæ, cristas' q; rubentes
 Concutio uiridi uelans fera cingula ferto

LIBER .II.

Atq; armata deum sine crimine cædis adoro.
 Crimen enim piget heu crimen persuaserat atrox
 Iuppiter, ut sacro iustorum sanguine tincta
 A suctum belli scelerarem in funere ferrum.
 Illius instinctu, primus Nero matre perempta
 Sanguinem apostolicum bibit, ac me strage piorum
 Polluit, & proprium facinus mihi sæuus inussit.
 Post hunc & Decius iugulis bacchatus apertis
 Insanam pavit rabiem. mox hæc sitis arsit
 Multorum similis per uulnera tristia flagrans
 Extrahere insignes animas, ac ludere pœnis,
 Vndantesq; meum in gremium diffundere mortes,
 Et sub iure fori non noxia colla secare.
 Hac me labe ream modo tempora uestra piarunt.
 Viuo pie uobis authoribus. impia pridem
 Arte Iouis fateor. quid enim non ille cruentum
 Tradidit? aut quid mite sibi, placidum' ue poposcit?
 Qui dum præmetuit cultus inolescere Christi,
 Sæuiit, ac miserum fœdauit sanguine seclum.
 Et sunt qui uobis bella exprobrare sinistra
 Non dubitent, postquam templorum spreuimus aras,
 Affirmant'q; libyn collinæ a cardine portæ
 Hannibalem Iouis imperio, Martis'q; repulsum.
 Victores Senonas Capitolii ex arce fugatos
 Cum super excelso pugnarent numina saxo.
 Qui mihi præteritam cladem, ueteres'q; dolores
 Inculcant, iterum uideant me tempore uestro
 Iam nil tale pati, nullus mea barbarus hostis
 Cuspide claustra quatit. non armis. ueste, comis'q;
 Ignotus capta passim uagus errat in urbe
 Transalpina meam rapiens in uincula pubem.
 Tentauit Geticus nuper delere tyrannus
 Italiam, patrio ueniens iuratus ab Istro
 Has arces æquare solo. tecta aurea flammis
 Soluere. mastrucis proceres uestire togatos.
 Iam'q; ruens Venetos turmis protriuerat agros,
 Et Ligurum uastarat opes, & amœna profundi.

CONTRA SYMMACHVM

Rurapadi, thufcum'q; solum uicto amne premebat,
 Depulit hos equitum nimbus, non peruigil anser
 Proditor occulti tenebrosa nocte pericli,
 Sed uis cruda uirum, perfracta' que congregientum
 Pectora, nec trepidans animus subcumbere leto
 Propatria, & pulchram per uulnera quærere laudem.
 Nunquid & ille dies Ioue contulit auspice tantum
 Virtutis pretium? dux agminis, imperii' que.
 Christipotens nobis iuuenis fuit, & comes eius,
 At que parens Stilico, deus unus Christus utrique,
 Huius adoratis altaribus, & cruce fronti
 Inscripta, cecinere tubæ, prima hasta dracones
 Præcurrit, quæ Christi apicem sublimior effert.
 Illicterdenis gens exitiabilis annis
 Pannoniæ pœnas tandem deleta pependit,
 Corpora famosis olim ditata rapinis
 In cumulos congesta iacent. mirabere seris
 Posteritas seclis inhumata cadauera late,
 Quæ pollentinos texerunt ossibus agros.
 Si potui manibus gallorum excisa leuare
 De cinerum squallore caput, & redeunte Camillo
 Signa renitendi fumans si fronte recepi,
 Si potui miseras sertis redimire ruinas,
 Et male pendentes lauro præcingere turres,
 Quo te suscipiam gremio fortissime princeps?
 Quos spargam flores? quibus insertabo coronis
 Atria? quæ festis suspendam pallia portis?
 Immunis tanti belli, ac te stante sub armis
 Libera, & auretenus geticos experta tumultus.
 Scande triumphalem curram, spoliis' que receptis
 Huc Christo comitante ueni. date uincula demam
 Captiuis gregibus. manicas deponite longo
 Tritas seruitio matrum, iuuenum' que cateruæ.
 Deducat seruire senex laris exul auiti.
 Discat & ad patrium limen genitrice reuersa
 Ingenuum se nosse puer. timor omnis abesto.
 Vicinus. exultare libet, quid tale repulso

LIBER SECVNDVS.

Pœnorum quondam duce contigit, ille petita
 Postquam pertulerat tremefacta repagula portæ.
 Baianis resolutus aquis durissima lusu
 Robora destituit, ferrum que libidine fregit.
 At noster Stilico congressum comminus ipsa
 Ex acie ferrata uirum dare terga coegit.
 Hic Christus nobis deus adfuit, & mera uirtus.
 Illic lasciuum Campania fertilis hostem
 Deliciæ uicere tuæ, non Iuppiter acrem
 Protexit Fabium, sed uicit amœna Tarentus,
 Quæ dedit illecebris domitum calcare tyrannum.
 His ego pro meritis quæ præmia digna rependam
 Non habeo, membra statuis effingere uile est.
 Virtutem nil uile decet, nam uile, quod ætas
 Eripit, æra cadunt, aut fuluum defluit aurum,
 Aut candor perit argenti, si defuit usus,
 Et fuscata situ corrumpit uena colorem.
 Uia tibi princeps debetur gloria, uiuum
 Virtutis pretium, decus immortale secuto,
 Regnator mundi Christo sociabere in æuum,
 Quo ductore meum trahis ad cœlestia regnum.
 Nil te permoueat magni uox rhetoris oro,
 Qui sub legati specie sacra mortua plorans,
 Ingenii telis, & fandi uiribus audet
 Heu nostram tentare fidem, nec te uidet, ac me
 Deuotos Auguste deo, cui sordida templa
 Clausimus, & madidas sanie deiecimus aras.
 Vnus nostra regat, seruet que palatia Christus.
 Nequis Romuleas dæmon iam nouerit arces
 Sed soli pacis domino mea seruiat aula.
 Sic affata pios Roma exorauit alumnos
 Spernere legatum non admitenda petentem.
 Legatum Iouis ex adytis ab aruspice missum,
 At non a patria patriæ, nam gloria Christus.
 Persistit tamen affirmans iter esse uiandi
 Multifidum, uarium que, deus cum quæritur unus,
 Hinc alios, at inde alios properare seorsum.

CONTRA SYMMACHVM

Quem' q̄ per anfractus proprios, sed competea eodem
 Fine coarctari, simul & concurrere in unum,
 Quinetiam cœlum, atque solum. uentos. mare. nubes
 Omnibus in commune dari, uel qui colimus te
 Christe, uel exta litant sculptris qui tabida saxis.

SYMMACHVS.

æ Quum est, quicquid omnes colūt unum putari.
 Eadem spectamus astra. cōmune cœlum est. idē
 nos mundus inuoluit. Quid interest qua quisque pru
 dentia uerum requirat? uno itinere nō potest perueniri
 ad tam grande secretum.

PRVDENTIVS.

On nego commune cunctis uiuentibus ipsam
 n Aëris. astrorum. pelagi. telluris, & imbris.
 Immo etiam iniustus pariter, iustus' que sub uno
 Axe habitant. unas capit impius, & pius auras.
 Castus, & incoestus, meretrix, & nupta, nec alter
 Ore sacerdotis, quam Mirmillonis anhelat
 Spiritus, aërio uitam qui temperat haustu.
 Nubes uerna pluit zephyro impellente, sed æque
 Furis, & innocui fœcundat rura coloni.
 Gurgitis æstiuu sic pura fluenta uiator,
 Ut latro fessus adit, sic pyratis mare seruit,
 Ut mercatori. nec fluctus fecius hosti
 Obsequitur, quam cum dominæ fert transfra carinæ.
 Ergo capax utriusque rei natura creandis
 Se præbet populis, nec habet discernere dispar
 Viuentum meritum, quos tantum pascere iussa est.
 Seruit enim mundus, non iudicat. hoc sibi summus
 Naturæ dominus præscripta in tempora seruat.
 Nunc adsunt homini data munera legibus hisdem
 Quis concessa semel. fons loquitur. amnis inundat.
 Veliuolum ratibus mare finditur. influit imber.
 Aura uolat tenuis. uegetatur mobilis aer,
 Et res naturæ sit publica, prompta' que cunctis,
 Dum seruant elementa suum famulantia cursum,
 Sic probus, atque reus capitalis criminis hisdem
 Syderibus,

LIBER SECVNDVS

Syderibus, facilis'que poli bonitate fruuntur.
 Viuere commune est, sed non commune mereri.
 Denique Romanus. Dacia. Sarmata. Vandalus. Hunnus.
 Getulus. Garamans. Alemannus. Saxo. Galaulas
 Vna omnes gradiuntur humo. cœlû omnibus unû est,
 Vnus & oceanus, nostrum qui continet orbem.
 Addo aliud, nostros potant animalia fontes,
 Ipso rore mihi seges est, quo gramen onagris.
 Sordida sus nostro amne natat, nostra intrat & ipsos
 Aura canes, animat'que leui fera corpora flatu.
 Sed tantum distant Romana, & barbara, quantum
 Quadrupedes bipedi abiunctæ, muræ'ue loquenti,
 Quantum etiam qui rite dei præcepta sequuntur
 Cultibus a stolidis, & eorum erroribus absunt.
 Non facit ergo pares in relligione tenenda
 Aeris & cœli communio, corpora tantum
 Gignit. alit. reparat, recidiua'que semina seruat.
 Nec refert cuius generis, cuius'ue figuræ,
 Aut cuius meriti, modo sint ut corpora terra
 A edita terrenis quibus est uigor ex elementis.
 Artificis quia patris opus discrimine nullo
 Influit in medium, nec auaro munere currit,
 Ante datum, quam primus homo sordesceret Adam.
 Nec uitio utentum restrictum deficit, aut se
 Subtrahit indignis, nec fœda & turpia uitat.
 Haud aliter solis radius, cum luminat omnes
 Diffuso splendore locos, ferit aurea testæ,
 Sed ferit & nigro sordentia culmina fumo.
 Intrat marmoribus capitolia clara, sed intrat
 Carceris & rimas, & tetra foramina clausi
 Stercoris, & spurcam redolent in fornice cellam.
 Sed non illud erunt obscura ergastula, quod sunt
 Regia gemmato laquearia fulua metallo.
 Nempe magis non illud erunt, qui numen in urnis
 Quærant, ac tumulis, & laruas sanguine placant,
 Quot sunt qui summum cœli dominum uenerantur,
 Iustitiam'que litant, & templum pectoris ornant.

CONTRA SYMMACHVM

Secretum sed grande nequit rationis opertæ
 Quæri aliter, quam si sparsis uia multiplicetur
 Tramitibus, & centenos terat orbita calles
 Quæsitura deum uariata indage latentem,
 Longe aliud uerum est. nam multa ambago uiarum,
 Anfractus dubios habet, & perplexius errat,
 Sola errore caret simplex uia, nescia flecti
 In diuerticulum biuiis, nec pluribus anceps.
 Non tamen inficior duplex occurrere nobis
 Semper iter geminis mortalia partibus ire,
 Cum dubitant, quo nam ferat ignorantia gressum.
 Altera multifida est, at simplex altera, & una.
 Vna deum sequitur, diuos colit altera plures.
 Et tot sunt eius diuortia, quot templorum
 Signa. quot aeris uolitant phantasmata monstribus;
 Aut hos thyrsiferi rapit ad dionysia Bacchi,
 Illicit aut alios ad saturnalia festa,
 Aut docet occultus quæ sacra dies piter infans
 Inter tinnitus solui sibi poscat aenos,
 Iam'que lupercales ferulæ, nudi'que petuntur
 Discursus iuuenum, megalesius hinc spado diris
 Incensus furiis cæca ad responsa uocatur.
 Sunt qui quadriuiis breuioribus ire parati
 Vilia niliacis uenerantur holuscula in hortis.
 Porrum & cepe deos imponere nubibus ausi,
 Allia'que & Serapin cœli super astra locare.
 Isis enim, & Serapis, & grandi simia cauda,
 Et crocodillus idem, quod Iuno. Lauena. Priapus.
 Hos tu Nile deos colis, & tu tybris adoras.
 Vna superstitio est, quam uis non concolor error.
 Hinc alia exoritur tenebrosis tecta fruteris
 Semita, quam pecudes, & muta animalia carpunt,
 Quæ'que latent siluis. operitur nescia cœli
 Mens hominum sæuo uiuens captiua tyranno,
 Hæc putat esse deum nullum. nanque omnia uerti
 Casibus, & nullo sub præside secla rotari.
 Hoc iter haudquaquam magno discrimine distat

LIBER SECVNDVS

Hisce uiis, quas uos teritis, qui numina multa,
 Et portenta deum summum numerosa putatis.
 Simplicis ergo uiæ dux est deus, ille per unam
 Ire iubet mortale genus, quam dirigit ipse
 Sublimem dextro celsam ad fastigia cliuo,
 Prima uiæ facies, inculta. subhorrida tristis.
 Difficilis, sed sine sui pulcherrima, & amplis
 Prædita diuitiis, & abundans luce perenni,
 Et quæ præteritos possit pensare labores,
 Multiplici dæmon sed adest qui morte sinister
 Centisidum confundit iter. trahit inde sophistas
 Barbatos. trahit hinc opibus, uel honore potentes.
 Illicit & uolucrum linguis, & aruspice fallit.
 Instigat bacchantis anus, ambaꝑ Sibyllæ,
 In magicas artes trahit, inuoluit que mathefin.
 Omine sollicitat. capit augure. territat extis,
 Cernis ut una uia est multis anfractibus errans
 Talem passa ducem, qui non sinat ire salutis
 Ad dominum, sed mortis iter per deuia monstrat?
 Deuia picta bonis breuibus, sed sine sub ipso
 Tristia, & in subitam præceps immersa charybdim.
 Ite procul gentes, consortia nulla uiarum
 Sunt uobis cum plebe dei. discedite longe,
 Et uestrum penetrate chaos, quo uos uocat ille
 Præuius infernæ, perplexa per auia noctis.
 At nobis uitæ dominum quærentibus unum
 Lux iter est, & clara dies, & gratia simplex.
 Spem sequimur, gradimurq; fide, fruimurq; futuris,
 Ad quæ non ueniunt præsentis gaudia uitæ,
 Nec currunt pariter capta, & capienda uoluptas.

SYMMACHVS.

Vanto commodo ærarii uestri uestalium uir-
 ginū prærogatiua detracta est, sub largissimis
 Imperatoribus denegat, quod parcissimi præ-
 stiterunt, honor solus est, in illo uelut stipen-
 dio castitatis, ut uittæ earum capiti decus faciant, ita
 insigni ducitur sacerdotii uacare muneribus. Nemo

CONTRA SYMMACHVM

me putet tueri solam causam religionum. Ex eiusmodi facinoribus orta sunt cuncta humani generis incōmoda. honorauerat lex parentū uestales uirgines, ac ministros deorū uictu modico, iustisq; priuilegiis stetit muneris huius integritas usque ad degeneres trapezetas, qui ad mercedem uilium baiulorum sacræ castitatis salimenta uerterunt. Secuta est hoc fames publica, & spem prouinciarum omnium messis ægra decepit. non sunt hæc uitia terrarum. nihil imputemus austris. nec rubigo fegetibus obfuit. nec auena fruges necauit. sacilegio annus exaruit. necesse enim fuit perire omnibus quod religionibus negabatur. Quid tale proauertulerunt, cum religionum ministros honor publicus pasceret?

PRVDENTIVS.

u Ltima legati defleta dolore querela est,
Palladiis quod farra focis, uel quod stipis ipsis
Virginibus, castisq; toris alimenta negent.
Vestales solitis fraudentur sumptibus ignes

Hinc ait & steriles frugescere rarius agros,
Et tristem fæuire famem, totumque per orbem
Mortales fællere inopes, ac panis egenos.
Quæ tanta extiterit præfenti tempote, tamque
Mouerit ira penu pro uirginis ulciscendo,
Non memini, nec tale aliquid uel fama susurrat.
Audio per pharios Nilum discurrere campos
More suo, uiridisque fata stagnare Canopi,
Aut ueniat sicco qui flumine nuntius affert
Ieiunam squallere siti sub puluere Memphim,
Nec Pelusiacæ limum sudare paludis.
Num fons arcano naturæ tectus operto
Aruit? & tenuem uix stillat uena liquorem?
Num refugus nostras odit perstringere ripas
Amnis, & exustos cursum deflectit ad indos,
Num tractu in medio bibulus uorat alueus undam
Fluminis, & subito stagna absorbentur hiatu?
Ne sulcos operire uadis, ne ue arida possint

LIBER .II.

Aegypti per plana trahi, glebasque rigentes
 Infusus ad pingue lutum mollire fluentis,
 Vnde seges late crinitis fluctuet agris.
 Densius & grauidis se uestiat æquor aristas.
 Respice num Libyci desistat ruris arator
 Frumentis onerare rates, & ad hostia tybris
 Mittere triticeos in pastum plebis aceruos,
 Num ne Leontini fulcator soluere campi
 Cesset frugiferas Lilybæo ex litore cymbas,
 Nec det uela fretis, Romana nec horrea rumpat
 Sardorum congesta uehens granaria classis.
 Ergo pyris mensas siluestribus implet arator
 Pœnus, & auulsas Siculus depascitur herbas.
 Iam que Remi populo quernas Sardinia glandes
 Subpeditat, iam corna cibus lapidosa quirinum.
 Quis uenit esuriens magni ad spectacula circi?
 Quæ regio gradibus uacuis ieiunia dira
 Sustinet, aut quæ ianacula mola mota quiescit?
 Quantos quæque ferat fructus prouicia, quamque
 Vbere fœcundo large fluat orbis opimus
 Inditio est annonæ, tuæ quæ publica plebi
 Roma datur, tantæ que manus longa ocia pascit.
 Sit fortasse aliquis Paulo infœcundior annus,
 Nil mirum, nec in orbe nouo didicere priores,
 Perpeffi plerunque famem, si tabidus aer
 Siccauit tenues ardenti sydere nubes,
 Nec uernas infudit aquas creberrimus imber
 Fruge noua, & uiridis si messis adulta, priusquã
 Conceptas tenero solidaret lacte medullas,
 A fflatum calido succum contraxit ab euro,
 Ieiunosque tulit calamos, atque irrita uota
 Agricolæ sterilis stipularum silua fefellit.
 His (ni fallor) ager uitii corruptus, & ante
 Subiacuit quam Palladiũ, quam Vesta, penates
 Sub lare pergameo seruarent igne reposito,
 Quam Priami genitor conductis mœnia fabris
 Extrueret, quam uirgo suas fundaret Athenas

CONTRA SYMMACHVM

Pallas, in his quonam uestalis origo fauilla.
 Urbibus ut memorant primo de fomite sumpta est,
 Sacrarunt que focos, aut Phryx, aut Graius alumnos.
 Antiquis elementa labant erroribus, ac de
 Legitimo discussa modo plerunque feruntur
 In casus alios, quam lex habet, aut iter anni.
 Nunc consumit edax segetem rubigo maligni
 Aeris ex uitio, nunc culpam uere tepenti
 Post zephyros gelidi glacies aquilonis inurit,
 Ambustum que caput culmi fuligine tinguit,
 Seminis aut teneri turgens dum germinat herba,
 Continuis, nimis que parit conficta pruinis.
 Nec potis est tenuem telluri adfligere fibram,
 Mox eiecta solo glacie sidente superfit,
 Nuda que subducto radix auellitur aruo,
 Ancipites tribuli subeunt, & carduus horrens.
 Hos fert sicca sitis, hunc ebrius educat humor.
 Temperies effusa minus, uel plus agit istos
 Terrarum morbos, & mundum uulnerat agrum.
 Non aliter nostri corruptus corporis usus
 In uitium plerunque cadit, nec in ordine recto
 Perstat, & excessu moderaminis adfcit artus,
 Unus enim status est, mundi que, & corporis huius,
 Quod gerimus, natura eadem sustentat utrunq;
 Edita de nihilo crescunt, nihilum que futura,
 Aut titubant morbis, aut tempore uicta fenescunt.
 Nec natuta caret uitio, cui terminus instat.
 Semper crede polus uariis prouentibus annos
 Texuit, hos multa ditauit fruge fluentes,
 Quosdam infelices astris damnauit iniquis,
 Spe cassa, & sterili curam frustratus agrestem.
 Sed si uestalis ulciscitur ista puellas
 Pestis, ab infido qua gignitur improba mundo,
 Cur non christicolum tantum populatur agellos,
 Per quos uirginibus uestris stata dona negantur?
 Vtimur & ruris reditu, & ratione colendi.
 Exercere manum non poenitet, & lapis illic

LIBER SECVNDVS

Si stetit antiquus, quem cingere sueuerat error
 Fasceolis, uel gallinæ pulmone rogare
 Frangitur, & nullis uiolatur terminus extis,
 Et quæ fumificas arbor uittata lucernas
 Seruabat, cadit ultrici succisa bipenni,
 Nec tamen idcirco minor est, aut fructus agelli,
 Aut tempestatas clementia læta serenæ.
 Temperat, aut pluuius, qui culta noualia uentus.
 Sed nec magno opus est frugi uiuentibus, & cum
 Maxima proueniunt, non amplo in gaudia sensu
 Soluimur, in'que luctrum studio exultamus auro.
 Nam quibus æternum spes informatur in æuum,
Omne bonum tenue est, quod præsens ingerit atas.
O felix nimium sapiens, & rusticus idem,
Qui terras, animum'q; colens, impendit utrisque
Curam peruigilem, quales quos imbuit author
Christus, & adsumptis dedit hæc præcepta colonis,
 Semina cum sulcis committitis, arua cauete
 Dura lapillorum aciem, ne decidat illic,
 Quod seritur primo quoniam præfertile germen
 Luxuriat, succo mox deficiente sub æstu
 Syderis igniferi sitiens torretur, & aret,
 Ne'ue in spinosos incurrant semina uepres.
 A spera nam segetem surgentem uincula texunt,
 Ac fragiles calamos nodis rubus arctat acutis.
 Et ne iacta uiæ spargantur in aggere grana,
 Hæc auib; quia nuda patent, passim'que uorantur,
 Immundis' que iacent foeda ad ludibria coruis.
 His deus agricolam confirmat legibus, ille
 Ius cœleste patris non summa intelligit aure.
 Sed simul & cordis segetem disponit, & agri
 Ne minus interno nireant præcordia cultu,
 Quam cum læta suas ostentant iugera messes.
 Extirpamus enim sentos de pectore uepres,
 Ne uitiosa necent germen uitale flagella,
 Ne frugem, segetem'que animæ, spinosa malorum
 Impediat sentis scelorum peccamine crebro,

CONTRA SYMMACHVM.

Glarea ne tenuis ieiunis siccet harenis
 Marcentem sub corde fidem, ne pectoris æstus
 Flagret, & affectis urat charismata uenis.
 Denique ne iecoris detrita in parte relinquat
 Vilis cura deum, ne spem qua uescimur intus
 Deferat, obscœnis' que auibus permittat edendum,
 Et proiecta fides hosti sit præda uolucris,
 Talis nostrorum solertia centuplicatos
 Agrorum rediget fructus, quibus acrius instat,
 Nec metuit, ne congestum populetur aceruum
 Gurgulio, uel nigra cauis formica recondat.
 Sunt & uirginibus pulcherrima præmia nostris,
 Et pudor, & sancto tectus uelamine uultus,
 Et priuatus honos, nec nota & publica forma,
 Et rara, tenues' que epulæ, & mens sobria semper,
 Lex' que pudicitiaë uitæ cum fine peracta.
 Hinc decies seni rediguntur in horrea fructus,
 Horrea nocturno nonnunquam obnoxia furi.
 Nam cœlum fur nullus adit, cœlestia nunquam
 Fraude resignantur, fraus terris uoluitur imis.
 Quæ nunc uestalis sit uirginitatis honestas,
 Discutiam, qua legè regat decus omne pudoris.
 Ac primum paruaë teneris capiuntur in annis,
 Ante uoluntatis propriaë, quam libera festa
 Laude pudicitiaë feruens, & amore deorum,
 Iusta maritandi condemnat uinacula sexus,
 Caprius pudor ingratis addicitur aris,
 Nec contenta perit miseris, sed adempta uoluptas,
 Corporis intacti mens non intacta tenetur.
 Nec requies datur ulla toris, quibus innuba cæcum
 Vulnus, & amissas suspirat fœmina tedas,
 Tum, quia non totum spes salua interficit ignem,
 Nam residues quandoque faces adolere licebit,
 Festa' que decrepitis obtendere flammea canis
 Tempore præscripto, membra intemerata requirens,
 Tandem uirgineam fastidit Vesta senectam,
 Dum thalamis habilis timuit uigor, inrita nullus

LIBER SECVNDVS

Fœcundauit amor materno uiscera partu,
 Nubit anus ueterana sacro perfuncta labore,
 Desertis' que focus, quibus est famulata iuuentas,
 Transfert emeritas ad fulcra iugalia rugas,
 Discit & in gelido noua nupta tepescere lecto.
 Interea dum torta uagos ligat infula crines,
 Fatales' que adolet prunas innupta sacerdos,
 Fertur per medias ut publica pompa plateas.
 Pilentio residens, moli se' que ore relecto
 Imputat attonitæ uirgo spectabilis urbi?
 Inde ad confessum caueæ pudor almus. & expers
 Sanguinis, it pietas hominum uisura cruentos
 Congressus, mortes' que, & uulnera uendita passu,
 Spectatura sacris oculis, sed & illa uerendis,
 Vittarum insignis phaleris, fruitur' que lanistis,
 O tenerum, mitem' que animum, consurgit ad ictus,
 Et quoties uictor ferrum iugulo inserit, illa
 Delicias ait esse suas, pectus' que iacentis
 Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi
 Ne lateat pars ulla animæ uitalibus imis
 Altius impressa dum palpitat ense secutor,
 Hoc illud meritum est, quod continuare feruntur
 Excubias, latii pro maiestate palatii,
 Quod redimunt uitam, populi procerum' que salutem,
 Perfundunt quia colla comis bene, uel bene cingunt
 Tempora tæniolis, & litia crinibus addunt.
 Et quia subter humum lustrales testibus umbris
 In flammam iugulant pecudes, & murmura miscent?
 An quoniam podii meliore in parte sedentes,
 Spectant æratam faciem? quam crebra tridente
 Impacto quatiant hastilia saucius, & quam
 Vulneribus patulis partem perfundat harenæ?
 Cum fugit, & quanto uestigia sanguine signet.
 Quod genus ut sceleris iam nesciat aurea Roma,
 Te precor ausonii dux Augustissime regni.
 Et tam triste sacrum iubeas, ut cætera tolli.
 Perspice, non'ne uacat meriti locus iste paterni,

CONTRA SYMMACHVM

Quem tibi supplendum deus, & genitoris amica
Seruabit pietas, solus ne præmia tantæ
Virtutis caperet, partem tibi nate reseruo,
Dixit, & integrum decus, intactum 'que reliquit.
Arripe dilatam tua dux in tempora famam,
Quod' que patri superest, successor laudis habeto.
Ille urbem uetuit taurorum sanguine tingui,
Tu mortes miserorum hominum prohibeto litari.
Nullus in urbe cadat, cuius sit pœna uoluptas,
Nec sua uirginitas oblectat cædibus hora,
Iam solis contenta feris infamis harena,
Nulla cruentatis homicidia ludat in armis.
Sit deuota deo. sit tanto principe digna
Et uirtute potens, & criminis inscia Roma,
Quem' que ducem belli sequitur, pietate sequatur.

Finit contra Symmachum.

AVRELIIPRV DENTII CLFMENTIS VIRI
CONSVL. DITTOCHAEVM.

De Adam & Eua.

Va columba fuit tum candida, nigra deinde

e. Facta per anguinum malefuada fraude uenenū.

Tinxit & innocuum maculis sordentibus Adā.

Dat nudis ficulna draco mox tegmina uictor.

De Abel & Cain.

Fratrum sacra deus nutu distante duorum

Aestimata, accipiens uiua, & terrena refutans.

Rusticus inuidia pastorem sternit. in Abel

Forma animæ exprimitur, caro nostra in munere Cain.

De Noe & diluuiio.

Nuntia diluuii iam decrefcentis ad arcam

Ore columba refert ramum uiridantis oliuæ.

Coruus enim ingluuie per foeda cadauera captus

Hæferat, illa datæ reuehit noua gaudia pacis.

De Abraham & hospitio.

Hospitium hoc domini est, ilex ubi frondea mambrae

Amentale senis protexit culmen. in ista

Risit Sarra casa sobolis sibi gaudia fera

Ferri, & decrepitum sic credere posse maritum.

Abraham agrum emisse.

Abraham mercatus agrum, cui conderet ossa

Coniugis. in terris quoniam peregrina moratur

Iustitia, atque fides. hoc illud millibus emptum

Spelæum, sanctæ requies ubi parta fauillæ est.

Pharao somnium uidisse.

Bis septem spicæ uaccæ totidem Pharaoni

Per somnum uisæ, portendunt dispare forma

Vberis atque famis duo per septennia tempus

Instare, hoc soluit Patriarcha interprete Christo.

Ioseph a fratribus uenditur.

Venditus infidiis fratrum puer. ipse uicissim

Cratera in farris sacco clam præcipit abdi,

PRVDENTII

- I** Vt que reos furti Ioseph tenet, auctio fallax
 Proditur. agnoscunt fratrem, uenia' que pudescunt.
 Mosem Rubum uidisse ardentem.
- S** entibus inuolitans deus igneus ore corusco
 Compellat iuuenem pecoris tunc forte magistrum,
 Ille capit iustus uirgam, fit uipera uirga,
 Soluit uincla pedum properat. Pharaonis ad arcem.
 Pharaonem in mari summersum.
- T** utus agit uir iustus iter, uel per mare magnum.
 Ecce dei famulis scissim freta rubra dehiscunt
 Cum peccatores rapidos eadem freta mergant.
 Obruitur Pharao, patuit uia libera Mosi.
 Mosi legem datam.
- F**umat montis apex diuinis ignibus, in quo
 Scripta decem uerbis saxorum pagina Mosi
 Traditur. ille suos suscepta lege reuifit.
 Forma sed his uituli solus deus. & deus aurum.
 Manna in deserto datum.
- P**anibus angelicis albent tentoria patrum,
 Certa fides facti. tenet urceus aureus exin
 Seruatum Manna, ingratius uenit altera nubes,
 Atque audios carnis saturat congesta coturnix.
 Serpens æneus in remo.
- A**spide sicca malo uia deseruebat Eremi,
 Iam' que uenenati per liuida uulnera morsus
 Carpebant populum, sed prudens ære politum
 Dux cruce suspendit, qui uirus temperet anguem.
 Moses aquas amaras per lignum in dul-
 cedinem uertit.
- A**spera gustatu populo sitiente lacuna
 Tristificos latices stagnanti felle tenebat.
 Moses sanctus ait, lignum date gurgitem in istum
 Conicite, in dulcem uertentur amara saporem.
 De. xii. fontibus. & lxxx. palmis.
- D**e uenere uiri Mosi duce, sex ubi fontes.
 Et sex forte alii uitreo de rore rigabant

Tristificos

DITTOCHAEVM.

Septenas decies palmas, qui mysticus ælim
Lucus apostolicum numerum libris quoque pinxit,
Filii Israel Iordanem transeunt, &
ex eo lapides colligunt.

In fontem refluxo Iordanis gurgite fertur
Dum calcanda dei populis uada sicca relinquit,
Testes biffeni lapides, quos flumine in ipso
Constituere patres in formam discipulorum.

Raab in Hierico speculatores recepit.

Procubuit Hierico. sola astant atria Raab.
Hospita sanctorum meretrix, tanta est fidei uis
Incolumi securo domo spectabile coccum
Ignibus aduersis in signum sanguinis offert.

Samson.

In uictum uirtute comæ Leo frangere Samson
Aggreditur, necat ille feram. sed ab ore Leonis
Mella fluunt, maxilla asinæ fontem uomit ultro,
Stultitia exundat lymphis, dulcedine uirtus.

De Samson.

Tercentum uulpes Samson capit. ignibus armat.
Pone faces caudis circumligat. in sata mittit
Allophylú, segetes' q̄ cremat nūchæresis ignes,
Callida quæ uulpes, uitiorum spargit in agros.

Dauid pastor ouiu in Regem euadit.

Dauid paruus erat. fratrum ultimus, & modo Iesse
Cura gregis, citharam formans ad ouile paternum.
Inde ad delicias regis. mox horrida bella
Conferit, & funda sternit stridente Goliam.

Dauid rex ungitur.

Regia mirifici fulgent insignia Dauid,
Sceptrum. oleum. cornu. diadema. & purpura. & ara.
Omnia conueniunt Christo, chlamys, atque corona,
Virga potestatis, cornu crucis, altar. oliuum.

Salomon templum ædificat, & Regi-
na Austri munera adfert.

Aedificat Templum sapientia per Salomonis
Obsequium, Regina austri graue congerit aurum,

PRVDENTII

Tépus adest quo templú hominis sub pectore Christ⁹
Aedificet, quod graia colant, quod barbara ditent.

De filiis prophetarum ligna cædentibus.

Fortè prophetarum nati dum ligna recidunt,
Fluminis in ripa cecidit discussa bipennis
Gurgite submersum est ferrum, sed mox leue lignum
Iniectum stagnis, ferrum reuocabile fecit.

De Captiuitate Hebræorum.

Gens hebræorum peccamine capta frequenti,
Fleuerat exilium diræ Babylonis ad amnes.
Tum patrios cantare modos præcepta recusat,
Organa'que in ramis salicis suspendit amare.

De Ezechia rege.

Hic bonus Ezechias meruit ter quinque per annos
Præscriptum proferre diem, legem'que obeundi
Tendere, quod gradibus, quos uespera texerat umbra
Lumine perfusus docuit sol uersus in ortum.

Aduentus Domini.

Aduentante deo descendit nuntius alto
Gabriel patris ex folio, sedem'que repente
Intrat uirginem, sanctus te spiritus inquit
Impleuit Maria. Christum paries sacra uirgo.

Bethlem caput orbis.

Sancta Bethlem caput est orbis, quæ protulit Iesum,
Orbis principium, caput ipsum principiorum.
Vrbs hominem Christum genuit, qui Christus agebat
Ante deus, quam sol fieret, quam lucifer esset.

Magi dona ferunt.

Hic pretiosa Magi sub Virginis ubere Christo
Dona ferunt puero, myrrhæ'que, & thuris, & auri.
Miratur genitrix tot casti uentris honores,
Se'q; deum genuisse. hominem, regem'que supremum.
Nuntiat pastoribus natú xp̄m.

Pernigiles pastorum oculos uis luminis implet
Angelici natum celebrans de uirgine Christum,
Inueniunt tectum pannis præsepe, iacenti
Cuna erat, exultant alacres, & nomen adorant.

DITTOCHAEVM.

Occiduntur infantes in Bethlem.

Impius innumeris infantum cædibus hostis
Perfuit Herodes, dum Christum quærit in illis.

Fumant lacteolo paruorum sanguine cuna,
Vulneribusq; madent calidis pia pectora matrum.

Christus in Iordane baptizatur.

Perfundit fluuio pastus Baptista locustis,
Siluarumq; fauis, & amictu ueste cameli.
Tinxerat & Christum, sed spiritus æthere missus
Testatur tinctum, qui tinctis crimina donet.

Pinna templi.

Excidio templi ueteris stat pinna superstes.
Structus enim lapide ex illo manet angulus, usque
In seclum secli, quem spererunt ædificantes.
Nunc caput est templi, & lapidum compago nouorū.

Ex aqua uinum.

Fœdera coniugii celebrabant auspice cœtu
Forte Galilæi, iam deerant uina ministris.
Christus uasa iubet properanter aquaria lymphis
Impleri, inde meri ueteris defunditur unda.

Piscina Siloa.

Morborum medicina latet, quam spiritus oris
Eructat uariis fusam ratione latentj,
Siloam uocitant, sputis ubi conlita cæci
Lumina Saluator iussit de fonte lauari.

Paffio Ioannis.

Præmia saltatrix poscit funebria uirgo
Ioannis caput, abscisum quod lance reportet.
Incœstæ ad gremium matris fert regia donum
Psaltria resperis manibus de sanguine iusto.

Per mare ambulasse Christum.

It mare per medium dominus, fluctus' que liquentes
Calce terens iubet instabili descendere cymba
Discipulum, sed mortalis trepidatio plantas
Mergit, at ille manum tegit, & uestigia firmat.

Dæmonium missum in porcos.

Vincla sepulchrali sub carcere ferrea dæmon
Fregerat, erumpit, pedibus' que aduoluitur Iesu,

de Innocentij

Ludo

Aqua

de S. Jo. Baptista

de Sepulchro

PRVDENTII

Ast hominem dominus sibi uendicat, & iubet hostem
Porcorum raptare greges, ac per freta mergi.

Quinque panes & duo pisces.

Quinque deus panes fregit, pisces' que gemellos,
His hominum large saturauit millia quinque.
Implentur nimio micarum fragmine corbes
Biffeni, æternæ tanta est opulencia mensæ.

Lazarus fuscitatus a mortuis.

Conscius insignis facti locus in Bethania
Vidit ab inferna te Lazare sede reuersum.
Apparet scissum fractis foribus monumentum,
Vnde putrescentis redierunt membra sepulti.

Ager acheldemah.

Campus acheldemach sceleris mercede nefandi
Venditus exequias recipit tumulosus humandas.
Sanguinis hoc pretium est Christi, Iudæ munus arctat
Infelix collum laqueus pro crimine tanto.

Domus Caiphæ.

Impia blasphemi cecidit domus ecce Caiphæ,
In qua pulsata est alapis facies sacra Christi.
Hic peccatoris manet exitus, obruta quorum
Vita ruinosis tumulis sine fine iacebit.

Columna ad quam flagellatus est Christus.

Vinctus in his dominus stetit ædibus, atq; columna
Ad nexus tergum dedit, ut seruile flagellis,
Perstat adhuc, templum que gerit ueneranda columna,
Nos' q; docet cunctis immunes uiuete flagris.

Passio Saluatoris.

Transiectus per utrunque latus, laticem atq; cruorem
Christus agit. uictoria. sanguis. lympha. lauacrum,

de quinque panibus

*de Cruce & Passione
Christi*

DITTOCHAEVM.

Tunc duo discordant crucibus hinc inde latrones
Contiguus. negat ille deum. fert iste coronam.

Mons oliuetum.

Montis oliuiferi Christus de uertice sursum
Ad patrem rediit signans uestigia pacis.
Frondebis æternis præpinguis liquitur humor,
Qui probat infusum terris de chrismate donum.

Passio Stephani.

Primus inquit Stephanus mercedem sanguinis imbri
Afflictus lapidum. Christum tamen ille cruentus
Inter saxa rogat, ne sit lapidatio fraudi
Hostibus. o primæ pietas miranda coronæ.

Porta Speciosa.

Porta manet templi, Speciosam quam uocitarunt
A egregium Salomonis opus, sed maius in illa
Christi opus emicuit. nam claudus surgere iussus
Ore Petri, stupuit laxatos currere gressus.

Visio Petri.

Somniat illapsus petrus alto ex æthere discum
Confertum omnigenis animalibus, ille recusat
Mandere, sed dominus iubet omnia munda putare,
Surgit, & immundas uocat ad mysteria gentes.

Vas electionis.

Hic lupus ante rapax uestitur uellere molli,
Saulus qui fuerat, fit adempto lumine Paulus.
Mox recipit uisum. fit apostolus, ac populorum
Doctor, & ore potens coruos mutare columbis.

Apocalypsis Ioannis.

Bis duodena senum sedes pateris, citharis' que,
Tot'q; coronarum fulgens insignibus, agnum
Cæde cruentatum laudat, qui euoluere librum,
Et septem potuit signacula pandere solus.

Ode in qua poeta de se loquitur.

p Ius. fidelis. innocens. pudicus,
Dona conscientiaë,
Quibus beata mēs abūdāt intus,

Alter & pecuniam
Recidit, unde uisitent egeni.
Nos citos iambos
Sacramus, & rotatiles Trochæos
Sanctitatis indigi,
Nec ad leuamen pauperum potentes.
Approbat tamen deus
Pedestre carmen, & benignus audit.
Multa diuitis domo
Sita est per omnes angulos supellex.
Fulget aureus scyphus,
Nec ære defit expolita peluis.
Est et olla fictilis,
Grauis'q; & ampla argentea est paropsis.
Sunt eburna quæpiam,
Non nulla quercu sunt cauata & ulmo,
Omne uas fit utile.
Quod est ad usum congruens herilem,
Instruunt enim domum.
Ut empta magno sic parata ligno.
Me paterno in atrio,
Ut obsoletum uâsculum caducis
Christus aptat usibus,
Sinit'q; parte in anguli manere
Munus ecce fictile,

Inimus intra regiam salutis,
Attamen uel infimam.
Deo obsequelam præstitisse prodest.
Quicquid illud accidit,
Iuuabit ore personasse Christum.

FINIS.

Venetiis apud Aldum mense Ianuario. M. D. I.

PROSPERI A QVITANICI EPIGRAM
MATA SVPER DIVI AVR. AVGV
STINI SENTENTIAS QVAS
DAMEXARATA.

Um factis mentem placet exerce
re loquelis,
d Cœlesti' que animum pascere pane
iuuat,
Quosdam ceu prato libuit decerpe
re flores,
Distinctis' que ipsos texere uersiculis,
Ut proprias canerent epigrammata singula causas,
Et pars quæq; suo congrueret titulo.
Nec nostrum hoc opus ē, sed ab illo sumitur hic ros,
Qui siccam rupem fundere iussit aquas.
Ut quod in affectum cordis pietate magistra
Venerit, hoc promat carmine læta fides.

Innocētia uera est, quæ nec sibi, nec alteri nocet. Quo-
niam qui diligit iniquitatem, odit animam suam. &
nemo non prius in se, q̄ in alterum peccat.
P erfecte bonus est, & uere dicitur insons,
Nec sibi, nec cuiquam, quod noceat, faciens.
Nam quicumque alium molitur lædere, primum
Ipsum se iaculo percutiet proprio,
Et cum forte animum non sit secuta facultas,
Non dubium in cordis uiscere uulnus habet.
Nec fugit infecti sceleris mens praua reatum,
Cui nimis hoc solum, quod uoluit, nocuit.

S ic diligendi sunt homines, ut errores eorum non di-
ligantur. Quia aliud est amare quod facti sunt, aliud
est odisse, quod faciunt.

N aturæ quisquis propriæ non spernis honorem
In quocunq; hominum, quæ tua noscis, ama.

PROSPERI

Sic tamen, ut prauos uitet concordia mores,
Nulla' que sint pacis foedera cum uitiiis.
Nanque, quod artificis summi fecit manus, unū est,
Quæque auctore bono condita sunt, bona sunt.
Diuinum in nullo figmentum despiciatur.
Sola malis studiis addita non placeant.

Vera æternitas, & uera immortalitas non est nisi in dei
tate trinitatis, Cui esse q̄ est, perfectum est. Quia na
tura carens initio, & incremento non indigens, si
cut nullum finem, ita nullam recipit mutabilitatem.
Creaturæ autē illæ, quibus dedit Deus æternitatē,
uel est daturus, non penitus omnis finis alienæ sunt.
quia non sunt extra commutationem dum illis finis
est, & tēporalis institutio, & localis mutatio ipsa in au
gumentum sui facta est commutatio.

Æternus uere est solus Deus omni creator,
Vita in se uiuens permanet esse, quod est.
Hoc pater, hoc uerbum patris, hoc est spiritus almus,
Quorum natura est una, eadem' que simul.
Non cœptum, aut actum, non hic mutabile quicq̄ est,
Quod subeat leges temporis, aut numeri.
Virtus præteritis prior, ulterior' que futuris
Nil recipit uarium, nil habet occiduum.
Nam quas, ut uoluit, rerum sapientia fecit.
Vita quidem multis præstita perpetua est,
Sed quodcunque potest sese amplius aut minus esse,
Quodam fine, ipsi quod fuerat, moritur.
Sic nihil æternum, quod commutabile factum est,
Cuncta' que quod superat, semper idem Deus est.

Patientia Dei uera est, qua parcit cōtemptus, parcit' q̄
negatus, & magis uult uitam peccatoris q̄ mortem.
Eruditio est pœnitudinis, & oblatio correctionis.
nec ulla ipsius opera a misericordia uacat, quando
homini indulgentia consulit, & flagello.

LIBER

Multa diu summi differt patientia regis,
Suspendens æqui pondera iudicii,
Et dum plectendis parcit clementia factis,
Dat spacium, quo se crimine purget homo.
Denique comittunt homines mala crimina semper.
Dat spacium, ut pereant crimina non homines.
Verbere non unquam castigans corda paterno,
Ne cito consumant sæua flagella reos.
Sic pietate Dei terrarum non uacat orbis,
Et nihil est, quod nos non trahat ad ueniam,
Cum rex saluandis, ipsa quoque consulit ira,
Et curat medicus uulnera uulneribus.

Diuina bonitas ideo maxime irascitur in hoc sæculo,
ne irascatur in futuro. Et misericorditer adhibet
temporalem seueritatem, ne iuste æternam infe-
rat ultionem.

Cum deus exerta peccantes uerberat ira,
Ut norint homines, quid mereantur, agit.
Nam dum mortalis peraguntur tempora carnis,
A uulnere miseris ipsa flagella ferunt.
Et uindicta breuis sic noxia crimina finit,
Ne sine fine habeat debita pœna reos.

Vera confessio benedictis est, cum idem sonus oris
est, & cordis. Bene autem loqui, & male uiuere ni-
hil aliud est, quàm se sua uoce damnare.

Laus uera in dominum depromitur ore precantis,
Si quæ uoce fluunt, intima cordis habent.
Non prodest cuiquæ solis bona dicere uerbis,
Ni pia mens habeat, quod bene lingua sonat.
Nam fari recte miserum est, & uiuere praue.
Damnat nota malum regula iustitiæ.

Dilectio dei, & proximi est propria, & specialis uirtus
piorum, atque sanctorum. Cum cætera uirtutes bo-
nis & malis possint esse communes.

PROSPERI

P lurima sanctorum bona sunt communia multis,
 Et quiddam recti constat inesse malis,
 Sed pia pars summæ tendens uirtutis ad arcem
 Omne operum meritum transit amore dei.
 Quo pariter quæcunque hominum sic diligit, ut se.
 Hoc optans aliis, quod cupit ipse sibi.
 Vnde istis geminis uirtutum qui caret alis,
 Cælorum ad regnum non habet, unde uolet.

D octrina apostolica est tam salubris atque uitalis, ut
 pro capacitate utentiū neminē sui relinquat exortē.
 Quia siue sint paruuli, siue magni, siue infirmi, siue
 fortes, habent in ea unde alantur, & unde satientur.
 Exueret deus ut tetra caligine mundum,
 Doctrinæ accendit lumen apostolicæ,
 Quæ nullis animis, nullis non congruit annis,
 Lacte rigans paruos, pane cibans ualidos,
 Non tempus, non sexus, huic non causa resistit,
 Omnes curat, alit, iustificat, uegetat.
 Sumite, quæ magnæ apposuit Sapiencia mensæ,
 Et uariis pasci discite delitiis,
 Quarum pars totum est epulum, quo quisq; iuuat,
 Inde capit uitam, quam parit una fides.

D eum quærens gaudium quærit. Sic ergo quærat, ut
 non in se, sed in domino gaudeat. Accedēdo enim
 ad dominum illuminatur ignorantia, & corobora-
 tur infirmitas, & data sibi intelligentia, qua uideat,
 & charitate, qua seruiat.
 Scire deum cupiens gaudere, & uiuere quærit,
 Si uerum, & summum norit amare deum,
 Cui tribuat quicquid recte sapit, optat, agit, que,
 Et sine quo carnis gloria puluis erit.
 Non ergo in quoquā sua munera deserit auctor
 Per que suum dominus se manifestat opus.
 In que illis habitat diues penetralibus hospes,
 Quæ gaudent hoc se cuncta quod ipse dedit.

LIBER

Sicut corpori noxium est corpoream escam non posse percipere, ita periculosum est animæ spirituales delicias fastidire.

Vt perdant propriam mortalia corpora uitam,
Si nequeunt escas sumere corporeas,

Sic animæ, nisi delitiis rationis alantur,
Dum uerbi æterni pane carent, pereunt.

Nam quid erit, quod dira procul fastidia pellat,
Cum seipso refugit mens saturare Deo.

Nunquam sunt multi, qui non ad esse tendunt. Quid enim tam obnoxium est paucitati, quæ quod est debitum perditioni?

Esse deo uerum & propriū est cui quisquis adhæret,
Æterni regni lumine semper erit.

Nam qui iustitiam spernunt, non esse laborant,
In'que nihil tendunt, & esse nihil queunt.

Non ergo illorum poterit pars multa uideri,
Quorum in sanctorum nullus erit numero.

Sed uere magni & multi sine fine manebunt,
In Christo quorum gloria præpes erit.

Non concupiscit Deus pœnã reorum tanquam saturari desideras ultione. Sed quod iustum est, cum tranquillitate discernit, & recta uoluntate disponit. ut etiam mali non sint inordinati.

Nulla dum oblectat miserorum pœna reorum,
Nec scelerum uindex ira mouet placidum,

Omnipotentis enim recta & tranquilla uoluntas,
Quicquid decerni conuenit, hoc statuit.

Vt nullis pateat regis censura querelis,
Cum iuste accipiat debitus ordo malos.

Bonum intellectum habet, qui quod recte faciendum intelligit, facit. Alioqui talis est sine opere intelligentia, qualis est sine timore sapientia. Cum sit scriptum Initium sapientiæ timor domini.

PROSPERI

S criptorum domini plenū uidet omne profundum,
 Implet qui factis cognita uerba piis.
 Nam nimis ascensu doctrinæ deuius errat,
 Si quæ curauit, scire fugit facere.

Habet etiam requiem suam in hac uita anima,
 quæ de morte infidelitatis exempta est, & non
 ab opibus iustitiæ, sed ab iniquitatis se abstinet
 actione, ut uiuens Deo, & mortua mundo, in
 humilitatis, & mansuetudinis placida tranquil
 litate requiescat.

E st & in hac uita multis requies data sanctis,
 Quorum animas mundus non tenet occiduus.
 Quos desiderijs nullis peritura fatigant,
 Et quibus omne bonū est Christus, & omnis honor.
 Ut tunc terra, ut cælo, fugientia temnunt,
 Quod credunt, quod amant, quod cupiunt, deus est.

Quisquis bene cogitat qd uoueat deo, & quæ uo
 ta persoluat, se ipsum uoueat & reddat. Hoc exi
 gitur, & hoc debetur, ut imago Cæsaris redda
 tur Cæsari, & imago dei reddatur deo. Sed si
 cut uidendum est, quid, uel cui offeras. ita eti
 am considerandum, est ubi offeras. Quia ue
 ri sacrificij extra Catholicam ecclesiam non
 est locus.

Q uid uoueat domino quisquis bene corde uoluit,
 Ipsum se totum præparet, & uoueat,
 Maior enim nequit offerri hostia mentis in ara,
 Nec Christi exemplo suauior exit odor,
 Quam cum homo castorum profert libamina morū,
 Et de uirtutum munere sacra litat.
 Sic tamen, ut norit, qui reddit uota tonanti,
 Vnum diuinis cultibus esse locum.
 In totō mundo, quem uera ecclesia præbet,
 Et sine quo nullum iustitiæ est meritum.

Duæ sunt retributiones iustitiæ. cum aut bona p
bonis, aut mala pro malis redduntur. tertia est
retributio gratiæ, cum per regenerationem re
mittuntur mala, & retribuantur bona. Atque
ita manifestatur. quia uniuersæ uia Domini
sunt misericordia & ueritas. Illam autem impi
orum retributionem, qua pro bonis mala resti
tuuntur, deus nescit. Quia nisi deus retribuere
bona pro malis, non esset, cui retribuere bona
pro bonis.

Iustitiæ merces gemina est, uel cum bona rectis,
Vel prauis digne cum mala restituit.

Saluatricem autem cunctorum gratiam Christi,
Non pensans meritum diluit omne malum,
Credentes' que omnes renouans baptisate sacro,
Dat bona, quæ propter det meliora bonis.

Omnis qui ad supernam pertinet ciuitatem, pere
grinus est mundo, & dum temporali utitur ui
ta, in patria uiuit aliena, Vbi inter multa illece
brosa, & multa fallacia deum nosce, & amare pa
ucorum est. Quibus præceptum domini fit luci
dum illuminans oculos, ut nec in dei charitate,
nec in proximi dilectione fallatur.

Cælestem ad patriam Christo redimente uocatus
Vitam labentis temporis hospes agit.

Dum' que ad promissam requiem non per sua tendit.
Mundanæ patitur multa pericla uia.

Quæ nunc obsessa aduersis, nunc plena secundis,
Aut frangit trepidos, obligat aut dubios.

Inter quos laqueos currentem ad gaudia uita,
Non capiet mundus, cui uia Christus erit.

Nemo est, cuius animam corruptibile corpus,
& inhabitatio terrena non aggrauat. Sed ad
nitendum est, ut cupiditates carnis spiritus
uigore superentur, & interior homo qui sibi
hh iiii

PROSPERI

semper sentit resisti, diuino auxilio semper expectet
adiuari.

N ulla anima est, quæ non mortali carne grauetur,
Nec de corporea conditione gemat.

Sed confirmare inualidam, & frenare rebellem,
Legitimum, & proprium est mētis opus dominæ.

Quæ uis naturæ moderamine temperet æquo,
Et subdat sceptris noxia cuncta suis.

A domino auxilium, & uires petat, ut ualeat se
Vincere, nec sensus incitet ipsa suos.

Nam nullus famulæ poterit compescere motus,
Ni fuerit Christi semper amore potens.

Angusta uia est, quæ ducit ad uitam, & tamen per ipsâ
nisi dilatato corde non curritur, quia iter uirtutum,
quo Christi pauperes gradiuntur, amplum est fi-
delium spei, quamuis etiam sit arctum infidelium
uanitati.

Arcta uia est, ueræ quæ ducit ad atria uitæ,

Nec recipit carnis gaudia mentis iter.

Amplis incedit spaciis terrena uoluptas,

Angusto uirtus limite celsa petit.

Et tamen hii calles, quos mundi uana pauescunt,

Quædam magnificis æquora sunt animis.

Difficilis q̄ nimis per dura, per ardua gressus

Commendat fidei, quod tolerare iuuat.

Hoc affectu & hoc desiderio colendus est deus, ut sui
cultus ipse sit merces. Nam qui deum ideo colit, ut
aliud magis q̄ ipsum promereatur, nō Deum colit,
sed id quod assequi concupiscit.

Hac desiderii deus est pietate colendus,

Iustitiæ ut merces tota sit ipse deus.

Nam sperans alio se munere posse beari,

Non, quod poscit, amat, sed, quod habere cupit.

De occultis alieni cordis temere iudicare peccatum

LIBER

est, Et eum, cuius non uidentur opera nisi bona, iniquū est ex suspitione reprehendere. Cum eorū operum, quæ homini incognita sunt, solus Deus iustus sit iudex, qui est uerus inspector.

Culpare in quoq̄, quæ non sunt nota, malignum est, Præsertim si, quæ cognita sunt, bona sunt.

Non pateant faciles sæuis rumoribus aures.

Quæ nescire iuuat, credere non libeat.

Linquntur secreta Deo, qui si quid opertum est, Inspicit, & nullis indiget inditiis.

Diuini muneris est, cum recte cogitamus, & pedes nostros a falsitate, atque ab iniustitia cōtinemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis est, atque nobiscum operatur, ut operemur cum illo.

Non dubie nostri deus est & rector, & auctor,

Cum toto affectu quæ bona sunt, gerimus

Ex operum specie clarebunt intima cordis.

Qui'ue hominis mentem spiritus intus alit.

Sanctus enim sanctos facit, & de lumine lumen

E xoritur, nullus fit bonus absque bono.

In isto iudicio dei datur plærunque peccatoribus potestas, qua sanctos ipsius persequantur, ut qui spiritu Dei iuuantur, & aguntur, fiât per laborum exercitia clariores.

Quod plærúq; mali in sanctos sæuire sinuntur,

Quod' que bonis prauis saepe nocere queunt,

Absq; dei nutu non fit, qui corda suorum

Hiis etiam bellis glorificanda probat.

Crescunt uirtutum palmæ, crescunt que coronæ,

Mutantur mundi prælia pace dei.

Non est uera scientia boni, nisi ad hoc comprehendatur, ut agatur. Inutiliter enim meditatur legem Dei, qui laborat, ut memoria teneat, quod actione non implet.

PROSPERI

Sic legem, doctè q; tenet iussa omnipotentis,
Qui quod nouit, agens diligit id, quod agit.
Non satis est domini præceptum uoluere lingua,
Is meminit legis, qui memor est operis.

Qui legem dei diligit, probat se in omnibus ini-
quis odisse id, quod contra legem est, non
homines.

Legem spernentes odit cum legis amator,
Non homines odit, reprobat id, quod agunt.

Mandata dei scrutari nisi quieta mens non potest.
ut ergo religiosum exerceatur studium, abiicienda
sunt iurgia malignorum.

Scrutari legem possunt ut cunq; quieti,
Si mundi a strepitu libera corda uacent.

Vt mens ergo piis studiis intenta iuuetur,
Prælia diuinus carnea uincat amor.

Nam templum domini per sacra silentia crescit,
Et tacite fruitor non ruitura domus.

Nemo est tam doctus, & nemo est tam eruditus, qui
superna illustratione non egeat. non enim ita ulla
diuinorum operum augmenta sufficiunt, ut nõ
semper supersit, quod mens rationalis intelligē-
dum desideret, & gerendum.

Doctrinæ domini penetrabilia tempore in isto
Ad plenum nulli peruia sunt homini.

Semper enim sanctis superest, quo crescere possint,
Et perfectorum gloria principium est.

Virtutem uirtus pariet. de lumine lumen
Prodeat, atq; omnis palma gradum faciat.

Nam cur non cupide mēs quærat, quæ deus offert,
Cui danda, ut recte posceret, ipse dedit.

Si omnes homines simul consideremus, quorum
alii misericordia salui sunt, alii ueritate damnantur.

LIBER

tur. Quia uniuersæ uiæ domini, idest misericordia, & ueritas suo fine distinctæ sunt. Si autem solos sanctos intueamur, non discernuntur hæ uiæ. Indiuidua enim é à misericordia ueritas, & à ueritate misericordia. Quia beatitudo factôrum semp est de munere gratiæ, & de retributione iustitiæ.

Omnibus in rebus geminū est opus omnipotentis.

Totum iustitia est, quod gerit, aut pietas,

Quæ simul in terris descendunt lucis ab arce,

Ne cuiquam parti desit utrunq; bonum.

Et quoniam cuncti auxilio miserantis egemus,

Præcedit semper gratia iustitiam.

Damnantem elatos, saluantem iustificatos,

Quos Deus & donis auxerit, & meritis.

Christianæ perfectionis est esse pacificum. etiam cum inimicis pacis, spe, correctionis, & non consensu malignitatis, ut si nec exemplum, nec cohortationem dilectionis sequantur, causas tamen non habeant, quibus odisse nos debeant.

Moribus in sanctis pulcra est concordia pacis.

Cum multis unum conuenit, atq; placet.

Sed tamen hæc cohibenda modo sūt fœdera amoris,

Vt solis pax hæc sit tribuenda bonis.

In iustis etiam præstetur iusta uoluntas,

Nec quenquam spernant uota benigna hominem,

Non ut amicitia uitii socientur iniquis,

Ad sit, sed prauis ut medicina animis,

Quæ si pace sua non sedat turbida corda,

Non nobis possit nostra perire quies.

Custodit nos dominus ab omni malo, nō, ut nihil patiamur aduersi, sed ut ipsis aduersitatibus anima non lædatur. cum enim tentatio adest, fit quidam in id, quod nos impugnat, itroitus, ut cum bono sine, idest sine uulnere animæ tētatio cōsu-

PROSPERI

matur. sic ad æternam requiem de profundo temporali laboris exitur.

Sæpe quidem dominus sic cuncta aduersa repellit,
Ut nullo attingi uulnere possit homo.

Sed mirabilior tunc est manus omnipotentis
Illata afflictum cum mala non superant.

Laudetur custos uirtutē dans toleranti,
Intima corrumpat ne furor exterior.

Nam non certanti nulla est speranda corona,
Palمام, qua capitur gloria, finis habet.

Ad cœlestis hierusalem cōsortium non ascendunt nisi
qui toto corde profitentur, non esse proprii operis,
sed diuini muneris quod ascendunt.

Cœlestem ad patriam tendens cognosce uocantem,
Cuius proueheris, si bene curris, ope.

Nam, si te uirtute tua ad cœlestia credis
Scandere, de superis pulsus ad ima cades.

Omnes, qui in Christo pie uiuere uolunt, necesse est ut
ab impiis, & dissimilibus obprobria patiantur, &
despiciantur tanquam stulti & infani, Qui præsen-
tia bona perdunt, & inuisibilia sibi ac futura pro-
mittunt. Sed hæc despectio & hæc irrissio in ipsos
retorquebitur, Cum & abundantia eorum in ege-
statem uenerit, & superbia eorum in confusionem
transierit.

Impia pars mundi parti est infesta piorum,
Nec tolerare potest dissimiles animos.

Ridens nolentes opibus præsentibus uti,
Sperantes que sibi credita posse dari.

Sed spernenda hæc sunt populis obprobria sanctis,
Quæ stulte iaciunt corda aliena deo.

Nam spes nostra ex hoc uisu fit certior omni.

Quod spondens, quicquid credimus, hoc deus est.

LIBER

Tota fidelium salus, tota fortitudo patientiæ ad eum, qui in sanctis suis est mirabilis, referenda est. Quia nisi in illis deus esset, furori impiorum fragilitas humana succumberet.

Cum constans anima aduersis non frangitur ullis,
Et fidei uirtus intemerata manet.

Noritur inesse sibi dominum patientia fortis,

In quo eius donum quod steterit, referat.

Nam quod non cecidit, propriis si uiribus aptat,

Hoc ipso, quo se stare putat, cecidit.

Ita et a plebibus principes, & a seruis domini sunt ferendi, ut sub exercitatione tolerantia sustineantur temporalia, & speretur æterna. Auget enim meritum uirtutis, quod non uiolat propositum religionis.

Reddendum est quicquid mundi bene postulat ordo,
Propositum quoque pie non uiolat fidei.

Mitibus, & sanctis nulla est speranda potestas.

Aequum est seruire regibus, & dominis.

Ut Christi famulis ad uerum proficit honorem

Dilexisse bonos, & tolerasse malos.

Recti corde de preceptis dei, & constitutionibus mundi non queruntur. Quia iustum est omnia æquanimiter ferre, quæ iudicaturus noluit tolerare.

Dum mutabilium decurrunt tempora rerum,

Dum quoque suis mundus motibus atteritur.

Rectorum est aduersa pati, & tolerare modeste,

Nec querula in quoquam uoce mouere deum,

Cuius iudicio nulli parcetur iniquo.

Et perperes iustos gloria suscipiet.

Omnis status sancti ædificii sicut deo cooperante proficit, ita deo custodiente consistit, quoniam tunc utilis est ordo propositorum, cum spiritus dei populo suo præsidet, & non solum greges, sed etiam ipsos dignatur custodire pastores.

PROSPERI

Cum lapides uiui pacis compage ligantur,
 In'q; pares numeros conuenit una domus,
 Claret opus domini, qui totam construit aulam,
 Effectum'q; piis dat studiis hominum,
 Quorum perpetui decoris structura manebit,
 Si perfecte auctor protegat, atq; regat.

Aeternæ ciuitatis æterna sunt gaudia, & stantium die
 rum præpes infinitas nec uariabitur, nec labetur,
 quia in mutabili pace potentur, quorum omnium
 erit bonum, quod fuerit & singulorum.

Semper erunt, quod sunt, æternæ gaudia uitæ,
 Gaudendi quoniam causa erit ipse Deus,
 Nec uarios pariet motus diuersa uoluntas.
 Vnum erit in cunctis lumen, & unus amor.

In'q; bonis summis posita experientia felix,
 Nec uolet augeri, nec metuet minui.

Lex Christi est perfectio charitatis, qua deus, pro-
 ximus'q; diligitur, & per quam dicitur conditori
 legis, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos di-
 mittimus debitoribus nostris. Bene enī expectat
 promissionem Dei, qui mandatum eius exequi-
 tur. nec frustra sperat parcēdum peccatis suis, qui
 ignoscit alienis.

Verus amor Christi uera est custodia legis,
 Et mandata dei complet amans homines,

Quorum ignoscentes culpis, sua crimina soluūt,
 Quod'q; aliis tribuunt, hoc sibi prospiciunt.

Det peccatori ueniam peccator, & æqua
 Conciliet dominum conditione sibi.

Cuius iudicium de nostro examine pendet,
 Quod serimus, metimus, qđ damus, accipimus.

Nihil Deus iubet, quod sibi proffit, sed illi, cui iubet.
 Ideo uerus est dominus, qui seruo non indiget,
 sed quo seruus indiget.

LIBER

Non ideo quicquam mandat, deus quo sibi proffit,
 Nec serui officio uerus eget dominus,
 Cuius præceptis augetur, qui famulatur,
 Fit q̄ minor quisquis negligit imperium.
 Nam deus omnipotens, simul omnitenēs q̄ potestas
 Nil perdit proprium, nil capit occiduum.
 Nunq̄ nō habuit, quod habet, dans omnia haberi.
 Proderit, & sumens non nisi, quod dederit.

Id quod in tempore nouum est, non est nouū apud
 eum, qui condidit tēpora, & sine tempore habet
 omnia, quæ suis quibusque temporibus pro uar-
 rietate eorum distribuit.

Insolitum si quid labentia tempora promunt
 Hoc mirum mundus dicit, habet q̄ nouum,
 Sed rerum auctori nullus non cognitus ordo,
 Cernenti quicquid sæcula cuncta ferunt,
 Quæ non incerto uoluunt magna agmina motū,
 Sed sub iudicio stant q̄, fluunt q̄ Dei.
 Vt nihil existat naturæ in partibus ullis,
 Quod non ille suo temperet arbitrio.

Mutabilium rerum dispositionem immutabilis ra-
 tio continet, Vbi omnia sine tempore, simul que
 sunt, quæ in temporibus non simul fiunt, quia tē-
 pora non simul currunt.

Lex æterna dei stabili regit omnia nutu,
 Nec mutat uario tempore consilium.
 Vt q̄ locis præsens simul est deus omnibus unus,
 Sic rerum metas secum habet, & numeros.
 Nec serum, aut properum sibi sentit in ordine rerū,
 Cui cuncta assistunt acta, & agenda simul.

Nihil est infelicius felicitate peccantium, qua pena-
 lis nutritur impunitas, & mala uolūtas, uelut ho-
 stis interior corroboratur.

PROSPERI

Qui se peccatis gaudet feliciter uti,
 Infelix nimis est prosperitate sua.
 Dum' q̄ capit miseros effectus praua uoluntas,
 A uera semper luce fit exterior,
 Sumens pestifera de consuetudine robur,
 Et sua complectens uincula mortis amor.
 Deficiant potius uana oblectamina mundi,
 Subdantur' q̄ pio colla domanda iugo,
 In' q̄ putres fibras descendat cura medentis,
 Ut blandum morbum pellat amica salus.

Legis littera, quæ docet, non esse peccandum, Si spiritus uiuificans desit, occidit. Scire enim peccatum facit potius, q̄ cauere. Et ideo magis facit augeri, q̄ minui, quia malæ concupiscentiæ etiam præuaticatio legis accidit.

Index peccati lex est plectenda uetando,
 Quæ, nisi cor mundet spiritus interimit.
 Nullus enim est insons sola formidine pœnæ,
 Qui sanctum, & iustum non amat imperium,
 Hunc tamen affectum non lex, sed gratia confert,
 Quod' q̄ iubet legis littera uelle facit.

Lex data est, ut gratia Christi quæretetur, gratia data est, ut lex impleretur, neq̄ enim suo uitio nõ implebatur. sed uitio prudentiæ carnis, Quod uitium per legem demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. Non seruit iussis legis prudentia carnis, Peccati stimulos nec superare potest. Sed quia mens anceps patitur male corporis ægri, Quærere diuinum cogimur auxilium. Lex igitur facit, ut poscatur gratia Christi. Ardua, qua legis iussa queant fieri. Nec iam non ualeat carnales uincere sensus, Quos iustæ legis conditor ipse iuuat.

Hoc, quod promittit deus ipse facit, non enim ipse promittit

LIBER

mittit unum, & aliud facit, quod iam non est promittere, sed prædicere. Ideo homines non fiunt boni ex operibus suis, sed ex deo uocante, ne ipsorum sit bonitas, sed dei, & merces nõ imputetur secundũ, grãam sed secundũ debitũ, atq; ita gratia iam non sit gratia.

Quæ deus omnipotens promittit, perficit ipse,
Nec proprium externis uiribus implet opus,
Hinc securã fides sperat, quod credit, amat' que
Auctorem, qui quod spondet, & efficiet.

Nam si quæ dominus promittit, non operatur,
Sed solum humanum præuidet arbitrium,
Non hæc dona eius, sed sunt prædicta uocanda,
Ceu quisquam ex proprio sit bonus absque deo,
Quod quia non recipit pietas, uero' que repugnat,
Gratia nos reparaet, gratia iustificet.

Quæ sic in cunctis implet sua dona uocatis,
Vt quorum dux est, fiat & ipsa comes.

Sicut non impediunt ab æterna uita iustum quædam uenialia peccata, sine quibus hæc uita nõ ducitur, Sic ad æternã salutem nihil profunt impio aliqua bona opera, sine quibus difficilime uita cuiuslibet pessimi hominis inuenitur.

Vt quædam tenues maculæ in splendore piorum,
Maior uirtutum, quas uacuat numerus,
Æternæ donis nequeunt obsistere uitæ,
Nec merita obscurat gaudia culpa leuis,

Sic aliquid plerumque boni pars impia gestat,
Magni mole mali quod facile obruitur.
Nec prodest quiddam recti sapuisse malignis,
Si uerum & sanctum non coluere deum.

Vna fides igitur, spes una est, atque amor unus,
Quo fiat iustus, sit'q; beatus homo,
Nam bona quæ prauis naturæ ex dote supersunt,
Augent peccati pondera, non minuunt.

Cum mala uoluntas accipit potestatem efficiendi, qd'

PROSPERI

cupit, ex iudicio dei uenit, apud quem non est iniquitas. punit deus etiam isto modo, nec ideo iniuste est quia occulte. Cæterum iniqui se puniri ignorant nisi cum manifesto supplicio senserit uolens, quatum mali sit, quod perpetraverit uolens.

Cum datur in iusto peccandi optata potestas,

Vt mala mens prauæ, quod cupit, efficiat,

Ira dei magna est, qua multos sic quoque punit,

Vt quibus exultant criminibus, pereant,

Crescit enim occulte cum longo pœna reatu,

Ausibus illicitis si nihil obstiterit.

Et magis, erranti ne parcant flagra, timendum est,

Quam, ne non fiat, quod uoluisse nocet.

Omnia uitia in malefactis tantum modo ualent, sola

Superbia etiam in recte factis cauenda est.

Omne genus uitii proprio tantum ualet actu,

Et peccata suam quæque gerunt speciem.

Sola est innumeris armata superbia telis,

Cui possunt uires & bene gesta dare.

Interest plurimum, qualis sit usus uel earum rerum, quæ

prosperæ dicuntur, uel earum, quæ dicuntur aduersæ.

Nam bonus temporalibus bonis non extollitur,

nec malis frangitur. Malus autem ideo huius mundi

infelicitate punitur, quia felicitate corrumpitur.

In rebus mundi non est idem omnibus usus,

Nec cuncti paribus cuncta ferunt animis.

Nanque bonos non blanda inflant, non aspera frangunt,

Sed fidei inuictæ gaudia uera iuuant.

Terræ autem, & scæni breuiter florentis amator

Seu caret optatis, seu fruitur, miser est.

Mala mors putanda non est, quæ bona uita præcesserit.

non enim facit malam mortem, nisi qui sequitur mortem.

Non igitur multum curandum est necessario mori.

LIBER.

turis, quid accidat, ut moriantur, sed moriendo quo
ire cogantur.

Cuncta bonis profunt, quos & mors ipsa beatos

Efficit, ut fumant præmia principium.

Ille igitur finis malus est, quem pœna sequetur,

Et qui perpetui porta doloris erit.

Non quo adsumuntur lacryme, cuncti'que labores,

Vt ueteris pereant omnia signa mali.

Ita non amittitur corporis sanctitas, manente animi san-

ctitate in corpore oppresso, Sicut amittitur sanctitas

corporis, uiolata animi puritate in corpore intacto.

Mens illæsa nihil uiolato corpore perdit,

Si uitam carnis uulnera non maculant.

Nec crimen facti recipit non mixta uoluntas,

Velle magis facinus, quàm tolerare nocet.

Sic autem ad cordis penetralia cuncta recurrunt,

Vt plerumque animus sit sine carne reus,

Dum quod ab intacto semotum est corpore, solus

Concipit, & tectis motibus intus agit.

Maior animus merito dicendus est, qui uitam erumno-

sam magis eligit ferre, quàm fugere, & humanum iudi-

cium, maxime que uulgare, quod plerumque caligine er-

roris inuoluitur, præconscientiæ luce, ac puritate ani-

mi contemnere.

Qui ualet aduersis oneratam ducere uitam,

Et tolerare magis uult mala, quàm fugere.

Maioris multo est animi, quàm ferre pauescens

In docti iniustum iudicium populi.

Mens & enim recta, & puri sibi conscia cordis,

Hoc plus splendet, quo magis atteritur.

Iustis quicquid malorum ab iniquis dominis irro-

gatur, non est pœna criminis, sed examen uirtu-

tis. Nam bonus, etiã si seruiat, liber est. Malus au-

tem, etiã si regnet, seruus est, nec uni⁹ domini, sed

PROSPERI

◦ quod grauius est, tot dominorum, quot uitio-
rum seruit.

Oppressis quoties iustis dominantur iniqui,
Non est puniti supplicium meriti.

Sed uirtus fidei sub tali examine crescit,
Nec seruire grauat libera corda iugum.

Solus peccator seruit male, qui licet amplo
Utatur regno, sat miser est famulus.

Cum mens carnalis nimium dominante tyranno.
Tot seruit sceptris dedita, quot uitis.

Nemo quicquam deo recte uoueret, nisi ab ipso acci-
peret, quod uoueret.

Optima uota deo, quorum est dator ipse, uouentur,
Hoc fursum dignum est ire, quod inde uenit.

Omnis substantia, quæ Deus Dominus non est, creatu-
ra est, & quæ creatura non est, Deus est. Nulla igitur
differentia est in deitate trinitatis. quoniam quod
minus est Deo, Deus non est.

Natura omnipotens una est, quæ cuncta creauit,
Et proprie, quod sunt, omnibus esse dedit.

Nam quicquid minus est, non est Deus, a patre natū
Verbum, & qui amborum spiritus est, deus est.

Vna eadem que trium, quoniam est essentia, quæ se
Numquid uel maior, uel minor esse potest.

Tales amat nos deus, quales facti sumus dono eius,
non quales facti sumus nostro merito.

Tales a domino, quales formamur, amamur,
Non quales nostris exitimus meritis.

Sanctificet, doceat, plantet, riget, excolat, ornet,
Et sibi perpetuo, quod placeat, faciat.

Nam nihil est hominis, quod digne possit amari,
Perficiat proprium nisi bonus auctor opus.

Ordo tēporū in æterna sapientia Dei sine tēpore ē, nec

LIBER

apud eum aliqua opera fiunt noua, qui fecit, quæ futura sunt.

Artifice in summo sine tempore temporis ordo est,

In'que deo rerum non uariat series,

Aeterno auctori simul adsunt omnia semper,

Cum quo in factorum est ordine, quicquid erit.

Voluntas dei est prima, & summa causa omnium corporalium, spiritualium'que motionum. Nihil enim fit uisibiliter, & sensibiliter, quod de inuisibili, atq; intelligibili aula summi Imperatoris, aut nõ iubeatur, aut non permittatur secundum ineffabilem iustitiã præmiorum, atque pœnarum, gratiarum, & retributionum in ista totius creaturæ amplissima quadam immensa'que republica.

Principium mundi deus est, quo cuncta mouëtur,

Et quæ permittit, uel iubet, auctor agit.

Hinc mutabilium, rerum immutabilis ordo

Aeterni seruit legibus artificis,

In'que suos fines procedit quæque uoluntas,

Nec uariis meritis arbiter æquus abest.

Contra regens, uires tribuens, peccata remittens,

Mitis subiectis, implacidus timidis.

Vt nec pœna malum quenquam, nec gloria iustum.

Suscipiat nisi cum laude, & honore Dei.

Scire uolens, in qua rerum sis parte locandus,

Discute, quid timeas, quid'ue sit id, quod amas.

Nam cuncti hoc gemino nascuntur fomite motus,

Respondent'que suis germina principiis.

Et q; quisque bonum, sibi tempore duxit in isto,

Hoc summi regis iudicio capiet.

Angelicos ciues, & Christi in membra renatos

Non trahat ad ueterem carnis origo hominem.

Multa quidem in nostros bona mûdus procreat usus.

Et pleno tellus seruit opima sinu.

Sed terræ hospitis cœli super astra uocatis.

PROSPERI

Virtutis palma est spernere blanda soli,
 Et sic præsentis spacium percurrere uitæ,
 Ipsa peregrinis ne uia sit laqueus.
 Nam declinantes pro summis ferre laborem,
 Terrenorum auidos infima fuscipient.

Excedit supereminetia deitatis non solum usitatem
 eloqui nostri, sed etiam intelligentiæ facultatem. ue-
 rius enim cogitatur deus q̄ dicitur, & uerius est q̄ cogi-
 gitatur. Nō aut̄ prauæ notitiæ pars est, sed anteq̄ pos-
 simus scire, quid sit deus, possumus scire quid nō sit.
 Nulla quidem mens est mortali in corpore uiuens,
 Quæ plena uideat cognitione deum,
 Sed miris operum signis ostenditur auctor.
 Rectorem que suum condita quæque canunt.
 Vnde licet fandi uires, animi que uigorem
 Vincat, & excedat gloria laus q̄ dei,
 Nos tamen officio cordis gaudemus, & oris,
 Et tanto oblectat succubuisse bono.
 Hinc fidei uirtus, hinc flamma oriatur amoris,
 Quod latet exercet, quod superat reparat.

Diabolus superbus seduxit hominem superbientē ad
 mortem. Christus humilis reduxit hominē obediē-
 tem ad uitam. Quia sicut ille elatus cecidit, & deiecit
 consentientem. sic iste humiliatus surrexit, & erexit
 credentem.

Letifer immodico naturæ elatus honore
 Angelus, unde hominem subruit, inde ruit.
 Sed Christus miserans deceptum fraude maligni,
 In se, illi ad uitam posse redire dedit,
 Si caueat pactis hostis seruire superbi,
 Sectari studeat formam humilis domini,
 Qui patris in deitate manens deus omniceator,
 Verus de sacra uirgine natus homo est,
 Sic nostrum assumens matris de corpore corpus,
 Effet ut assumptæ carnis origo deus,

LIBER

In quo per lauacrum fidei uirtute renata
Cœleste accipiet gens noua principium,
Nil hominis primi retinens, sed plena secundi
Splendore, & capitis glorificanda sui.

Omnes beati si non habent, quod uolunt recte, uel si habent, quod recte uolunt, tamen cōtinuo sunt beati. contra autem, miseri si non habent, quod uolunt, uel si habent id, quod nō recte uolunt, tamen miseri sunt. Propior ergo beatitudini est uoluntas recta, etiam si non sit adepta, quod cupit, q̄ praua. etiam si quod cupit, obtineat.

Non semper uere est felix impleta uoluntas,
Cum sæpe iniustis sint mala uota animis.
Recta igitur cupiens, etiam si non sit adeptus,
Persistendo tamen uelle bonum, bonus est.
At prauus quod fert animo, si non habet actu,
Tam miser est, q̄ si, quod cupit, obtineat.

Magna miseria est hominis cū illo non esse, sine quo esse non potest. In quo enim est, sine dubio sine illo non est. nam si eius non meminit, eum que non intelligit, neque diligit, cum illo non est.

Maiestate dei concluditur omne, quod usquam est,
Qua sine nil rerum stare, uel esse potest,
Huic homo si recte famulatur, proximus hæret,
Si resilit, misero degit in exilio.

Omnia sic dominus discriminat ordine iusto,
Quo sint summa bonis ima parata malis.

Diuinitas uerbi æqualis patri facta est particeps mortalitatis nostræ non de suo, sed de nostro, ut & nos effici ceremur participes diuinitatis eius nō de nostro, sed de eius dono.

Omnipotens genitor, natus que, & spiritus almus
Vna in personis par tribus est deitas,
Quæ genus humanum prostratum fraude maligni,

PROSPERI

Ad uitam hac fecit posse redire uia,
 Naturæ ut nostræ Christus causæq; redemptor
 Mortalis fieret non minuens, quod erat.
 Perq; habitum serui uacuaret iura tyranni,
 Et letum leto uinceret immerito.
 Hinc uerbum carni insertum, carnemq; receptans
 Nec se confundit corpore, nec geminat.
 Sic naturam hominis uirtute augente superna,
 Effet ut in uero lumine lumen homo.
 Qui uires mortis per uitæ absorbuisset haustum
 Factum est æternum, quod fuit occiduum.
 Quisquis consilio æterno contraria sentis,
 Et uerbum in nostra carne manere negas,
 Diuinæ pietatis opus dissoluere quæris,
 Spè q; sua mundum dispoliare cupis.
 Nam quis uentura quenuquam saluabit ab ira?
 Quis ue hominis primi crimine liber erit?
 Si deitas uerbi non nostræ est insita carni,
 Aut Christus falsi corporis umbra fuit,
 Quis genitus puer est intactæ uirginis alio,
 Quæ natura annis creuit, & aucta cibus,
 In qua prole patrem mundi se credidit Abram,
 Quæ ue eius stirps est omnia sanctificans.
 Quod regale genus, simul est, & pontificale.
 Quis ue idem Dauid filius, & dominus?
 Peccati seruis & mortis compede uinctis
 Vnam est dignatus ferre redemptor opem,
 Qui nostri generis carnem cum morte receptans
 Nostra, hosti, ut nobis uinceret, opposuit.
 Et carne exuta dominantem percussit hostem,
 Ut caperet palmam præda uetusta nouam.
 Perfectum odium est, quod nec iustitia, nec scientia ca-
 ret, idest, ut nec ppter uitia homines oderis, nec pro-
 pter homines uitia diligas. Recte ergo in malis odi-
 mus malitiã, & diligimus creaturam, ut nec propter
 uitium natura damnetur, nec propter naturam uiti-

LIBER

um diligatur.

Recta uolens animus sapiens, & amator honesti

Quosdam odio dignos iudicat esse suo.

Nectamen hos toto depellit scedere, gnarus

Naturam errantium diuidere a uitiis,

Sic generi indulgens proprio, ut peccata recidi

Optet, & ut damnet crimina, non homines.

Difficilia, & laboriosa sunt figmenta mendacii, Qui
autem uult uerum dicere, non laborat. Quietiores
enim sunt boni, q̄ mali, & absolutiora sunt uerba ue-
ridicorum, q̄ commenta fallacium.

Fallaces semper curis torquentur amaris,

Et mala mens nunquam gaudia pacis habet.

Lubrica dum trepido mendacia plasmate fingit

Consumens totum tempus in arte mali.

At simplex animus, cōmenti & liber iniqui,

Nil amat iniustum, nil gerit implacidum.

Sectator ueri potietur luce serena,

Est quoniam mendax, nox' q̄, dolor' q̄ sibi.

Ad patriam uitæ de noctis ualle uocati,

Virtutum gradibus scandite lucis iter.

Arduus, atque arctus fert ad coelestia callis,

Deuexa ad mortem ducit, & ampla uia,

Qua fallax tumidi incedit sapientia mundi,

Cōmentis' que suis ludificata ruit.

Et mala corporei sequitur dum gaudia sensus,

Exulat a uero lumine cæca procul.

Nec falsarum habitu uirtutum ornata iuuatur,

Perdit mens ueri nescia, quicquid agit,

Nouerit ergo deum sapiens, totis' que medullis

Diligat, in' que ipso se quoq̄ amator amet,

Sit bonus, & iustus, sit uerax, atq̄ benignus,

Sit forma, & speculum, lux, & imago dei.

In Christo factus nouus, & iam carne uetusta

Exutus, uilem mente relinquat humum,

PROSPERI

Vt sacri templi quacunq; in parte locetur,
Magnum erit in capitis corpore, quicquid erit.

Bona sunt in sacris scripturis mysteriorum dei profunditates, quæ ob hoc teguntur, ne uilescant, ob hoc quæruntur, ut exerceantur, ad hoc aperiuntur, ut pascant.

Quamuis in sacris libris, quos nosce laboras,

Plurima sint lector clausa, & opaca tibi,

Inuigilare tamen studio ne desine sancto.

Exercent animum dona morata tuum,

Gratior est fructus, quem spes productior edit,

Utro obiectorum uilius est pretium.

Oblectant adoperata etiam mysteria mentem,

Qui dedit, ut quæras, addet, ut inuenias.

Orans cum sudore sanguineo dominus noster Iesus
Christus significabat, de toto corpore suo, quod est
ecclesia, emanaturas martyrum passiones.

Errere parans Christus pœnã, mortem que p̄p̄inquã,
Inuistam que suis ingenerare fidem,

Cum prece sanguineas fundebat corpore guttas,

Et pretium mundi sudor erat domini,

Nec Crucis asperitas poterat terrere uolentem,

Quæ regnaturæ gloria carnis erat.

Sed cruor ille pares sanctis spondebat honores,

Orturis toto corpore martyribus.

Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,

Omnis ab hoc uno semine messis erit.

Sacramētum summæ pietatis in iudicium sibi sumit
indignus. Bene enim esse non potest male accipien-
ti, quod bonum est.

Magnum præsidium est sacro libamine pasci,

Si cor participis crimina nulla premunt.

Nam geminat sibi met peccati pondera, quisquis,

Quæ bona sunt, sumens, quæ mala, non refugit.

LIBER

Qui laudat dominum in miraculis beneficiorum, laudet etiam in terroribus ultionum. Nunc enim in se blanditur, & nunc minatur, si non blandiretur, nulla esset exhortatio, si non minaretur, nulla esset correctio.

Qui laudat dominum de mundi conditione,
Et rerum in specie prædicat artificem.

Laudet & æternam mortem, flamasque minantem,
Et iusti regis iudicium metuat.

S pes de promissis nil ambigat, omne dabit rex,

Quod parat, & meritis gratia maior erit,

Si properent fontes peccati abrumperenodos

Ante diem mortis, dum locus est ueniam.

Remedia conuersionis ad dominum nullis cunctationibus differenda sunt, ne tempus correctionis perdat tarditate. Qui enim poenitenti indulgentiam promissit, dissimulanti diem crastinum non spondit.

Conuerti ad rectos mores & uiuere sancte

In Christo meditans, quod cupit, acceleret,

Cedant uirtuti uanarum obstacula rerum,

Ne perdat uoti tempora lenta fides.

Quid iuuat in longum causas producere morbi?

Cur dubium expectat cras hodierna salus?

Scimus correctis ueniam non esse negandam,

Sed nulli nostrum est ultima nota dies.

Omnia, quæ timentur, rationabiliter declinantur, deus sic timendus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur.

Vtile prudenti est, mundana aduersa cauere,

Et quod uitandum est prospiciat fugere,

Sed cum peccati merito manus omnipotentis

Omnia concludens arctat ubique reum,

Vnum profugium totum est deus ipse timenti,

A quo discedens ne pereat, redeat.

Conuerti namque ad dominum certissima uita est,

Et pacem offensi quærere, sola salus.

PROSPERI

Qui terret, parcit, qui percutit, ipse medetur.

Viuere uis illi, subdere, quem metuis.

Virginitas carnis corpus est intactū, uirginitas animæ est fides incorrupta.

Carnis uirginitas intacto corpore habetur,

Virginitas animæ est intemerata fides,

Qua sine corporei nil prodest cura pudoris,

Sed mentis pietas auget utrunque bonum.

Multa nos in facultatibus nostris superflua habere probabimur, si necessaria sola retineamus. Nā uana quæ rentibus nihil sufficit, & quodam modo alienorum reentor est, qui profutura pauperibus inutiliter habet.

Magnum peccatum est amor immoderatus habendi, Et plusquam uitæ sufficiat, cupiens.

Nam quod nos uestit, quod pascit cura salutis,

Si uanis sit mens libera, non onerat.

Si qua ergo superant, quorum non indiget usus,

Debilibus prosint, atque iuuent inopes

Quisquis enim cupide non expandenda recondit,

Quæ nulli tribuit, pauperibus rapuit.

In magna egestate sunt diuites inopes iustitiæ, thesauros non habentes sapientiæ. Qui autem domino seruiunt, ea bona acquirunt, quæ perire non possunt.

Terrenis opibus cum diues gaudet iniquus,

Veris se miserum nescit egere bonis.

Nam quid erit, quod non momento temporis uno

Perdere mundana conditione queat.

Cum licet aduersis cessantibus omnia parcant,

Legetamen mortis sit faciendus inops.

At bona iustorum nullis obnoxia damnis.

Hostes, furta, ignes, & mare non metuunt.

Indemnis seruat proprium sapientia censum,

Nec perdunt meritum paxque, fidesque suum.

LIBER

Omnis uirtutum semper substantia salua est,
Inuitis Christi munera nemo rapit.

Non sufficit abstinere a malo, nisi fiat, quod bonū est,
& parum est, nemini nocere, nisi studeatur multis
prodesse.

Dignus laude quidem est uitam sine crimine ducens,
Et quæcunq; sibi sint nocitura cauens.

Sed non hoc pietas contenta est limite claudi,
Nec iustis, uetitis abstinuisse, fat est.

Maior cura boni est fratrum releuare labores,
Et ferre optatum tristibus auxilium.

Pascere ieiunos, nudos uestire, ligatos
Soluere, discordes conciliare sibi.

Et quæcunq; homines miseri solatia quærunt,
Hoc ut possibile est, promere corde pio.

Vt recti uere cupidus, uere q; benignus.

Quæ mala sunt, fugiat, quæ bona sunt, faciat.

Peccator, cum peccat, ideo a domino nō uidetur, quia
male agentis pœna differtur. Grauius autem in eum
decernitur, cui etiam ipsa correctio denegatur.

Gaudet transgressor peccato impune potitus,
Si non infertur debita pœna reo.

Ceu nulla offendant hominum commissa tonantem,
Aut aliqua excelsi notitiam lateant.

Sed uetitorum audis grauior tunc ira timenda est,
Cum sese remouent uerbera iustitiæ.

Nam quid erit morbi, quod non dominabitur illi,
Cui supera auxilium iam medicina negat.

Non potest fraudari suis delectationibus, cui Christus
est gaudiū. aeterna enim exultatio est, quæ bono læ
tatur aeterno.

Felices uere faciunt, semper q; beatos
De uero, & summo gaudia nata bono.

Nam mundi ex opibus breuis, ac peritura uoluptas

PROSPERI

Edita perpetuæ semina mortis habet.
 Non placeat uanis animum submittere rebus,
 Pestiferisq; auidam mentem onerare cibis.
 Cor mundum, & sapiens fructu uirtutis alatur,
 Et Christi in nostro pectore regnet amor,
 Quo semel impletus nunquam uacuabitur illo,
 Aeterna æterni flumina fontis erunt.

Deo, qui ubiq; est non locis, sed actionibus, aut sumus
 longinqui, aut propinqui. Quia sicut dissimilitudo
 separat nos, ita illi nos iungit imitatio.
 Ambitum mundi totum deus implet, & ambit.
 Nec præsens ulli desinit esse loco.
 A quo longinquus multum, nimiumq; remotus
 Quisquis sinceræ luce caret fidei,
 Cuius si radiis depulsa nocte nitescat,
 Diuino impletus lumine lumen erit.
 Non igitur terrarum orbis, non æquora ponti
 Inuia circuitu sunt obeunda uago,
 Ut possit rerum dominator, & auctor adiri,
 Quem templo in cordis mens pia semper habêt,
 A quo ut dissimilis terra in deserta recedit,
 Sicutæ merito proximus est similis.

Omnis uita infidelium peccatum est, & nihil est bonū
 sine summo bono. Vbi enim deest agnitio æternæ,
 & incōmutabilis ueritatis, Falsa etiam uirtus est in
 optimis moribus.
 Quamuis multa homini post uulnera prima supersint,
 Quæ uitam hanc faciant laudis habere decus.
 Si tamen ingenio claro, & probitatis amori
 Fons desit fidei subdita corda rigans,
 Cunctarum frugum marcescit inutile germen,
 Nec fruitur uero lumine falsus honor.
 Ignoratus enim deus, & non credita uirtus,
 Quæ uera ad summum prouehit arte bonum.
 Non sinit eniti regna ad cœlestia mentem

LIBER

Obstructam uanis, occiduis'q; grauem,
P er'q; omnes calles errat sapientia mundi,
Et tenebris addit, quæ sine luce gerit.

Male celebrat sabbatum, qui a' bonis operibus uacat.
ocium autem ab iniquitate debet esse perpetuum.
quia bona conscientia non inquietum, sed tranquil-
lum facit animum.

Non recto seruat legalia sabbata cultu,
Qui pietatis opus credit in his uetitum.
Nulla dies actus hominum non damnat iniquos,
Omnia conueniunt tempora iustitiæ.
Nec corumpuntur uirtutibus ocia sancta,
Tantum a peccatis libera corda uacent.

L ibera semper est seruitus apud deum, cui non neces-
sitas, sed charitas seruit.

L ibertas nulla est maior, melior'ue potestas,
Quam seruire Deo, cui bene seruit amor.

A bsq; iugo posita est ditionis amica uoluntas,
Quæ uiget affectu, non gemit imperio.

Quo uitio primum superatus est homo, hoc ultim um
uicit uitium. Cum enim omnia peccata superauerit
manet periculum, ne bene sibi mens conscia in se po-
tius, q̄ in domino gloriatur.

Qua primū i morte est homo pulsus fraude maligni,
Hanc illi extremam bella peracta mouent.

S ublimes ut cum palmas, claras'q; coronas
Sumpserit, atq; hostem subdiderit pedibus.

Virtuti propriæ uelit assignare triumphum,
Non domino, cuius munus, opus'q; fuit.

I n quo uno semper superat, qui non superatur,
Quo dignante manu subdere, nemo cadit.

Ancipitis uitæ qui nis superare labores,
Dilige, quod semper uerus amator habet.

I nstant terrenis infesta pericula rebus.

PROSPERI

Feruent pro damnis prelia, proq; lucris.
Et nihil est inter carnalia uota quietum,
Nec pax sollicitis, nec modus est cupidis.
In solo est mens tuta deo, quem linquere nolens,
Nunquam erit æterno non opulenta bono.

Adulantium linguæ alligant animas in peccatis, delectat enim ea facere, in quibus non solum non metuitur reprehensor, sed etiam laudator auditur.
Lingua assentatrix uitium peccantis aceruat,
Et delectatum crimine, laude ligat.
Nulla sit ut lapsa reparandæ cura salutis,
Blanditur fonti dum male suasus honor.
Libera sit potius uox correctoris amici,
Serpere nec fibris cæca uenena sinat.
Nec credens medici uerbis fallacibus æger
Noxia laudatæ uulnera pestis amet.

Qui nondû percepto regenerationis lauacro pro Christi cõfessione moriuntur, tantum eis ualet efusio sanguinis ad abolenda peccata, quantum si ablueretur fonte baptismatis.

Si mundo moritur diuino fonte renascens,
Fitq; nouus uita, qui sepelitur aqua.
Non sunt fraudati sacro baptisate Christi,
Fons quibus ipsa sui sanguinis unda fuit.
Et quicquid sacri fert mystica forma lauacri,
Id totum impleuit gloria martyrii.

Iustitia nostra quamuis uera sit propter uerum boni finem, ad quem refertur, tamen tanta est in hac uita fragilitas, ut potius remissione peccatorum constet, quam perfectione uirtutum.

Magna quidem in multis est excellentia sanctis,
Quorum animas superi gratia roris alit.
Sed dum mens quædam patitur mala corporis ægri,
Et pugnam interius exteriora mouent,

Nunq̃

LIBER.

Nunquam ita perfecto capitur uictoria bello,

Vera ut securus pace fruatur homo.

I nter discordes motus contagia serpunt.

Ipsa'que uirtutum gaudia uulnus habent,

Vt faciat cunctis longa experientia notum,

Non esse hoc plenam tempore iustitiam.

Ni dominus miserando lauet delicta suorum,

Et dans uirtutum munera, det ueniam.

Diuinorum operum secretas noscere causas

Humanis non est possibile ingenis.

Nec nullo tamen intuitu speculatur opera,

Qui multa ut lateant, scit placuisse deo.

I n quo mens imbuta fide simul omnia discit,

Per'que operum speciem suscipit artificem.

F ingentem rebus formas, loca, tempora, motus,

Mensuris nostris, ponderibus'que suis.

S crutari nec cura procax obstrusa labore,

Cui cuncta in Christo nosce, & habere datur.

Non est desperandum de malis, sed pro ipsis, ut boni fi

ant, studiosius supplicadū est. Quia numerus sancto

rum semper est de numero auctus impiorum.

Vt morbo oppressis præstanda est cura medendi,

Donec in ægroto corpore uita manet.

S ic prauis multa & uitiorum mole grauatis,

Sanctarum pietas est adhibenda precum.

Vt dum possibile est mutari corda malorum,

Horrescat noctis deuia lucis amor.

Conuersis'que nouam mentem det gratia Christi,

Qua fiunt homines iustificante boni.

I n tranquillitate pacis compræhendenda est doc

trina sapientiæ, quæ inter turbines tribulationum

difficiliter agnoscitur. nec facile inueniuntur i ad

uersitate præsidia, quæ non fuerint in pace quæ

sita.

PROSPERI

Dum non perturbant animum discrimina mundi,
 Dum'que diem pacis præmia nulla premunt,
Exercere fidem diuinis conuenit armis,
 Consilio'que omnes anticipare minas.
Tranquillam, & curis uacuam sapientia mentem
 Imbuet, & placidi pectoris hospes erit.
Nam quod non fuerit conceptum corde quieto,
 Acquiri in sæuo turbine non poterit.

Potest homo inuitus amittere temporalia bona, nūq̄
 uero, nisi uolens, perdit æterna.
Omnne bonum mundo concretum, & tempore partū,
 Quacunque amitti conditione potest.
Et quicquid damnis uigilanter cura resistit,
 Sæpe tamen propriis dispoliatur homo.
At bona quæ uere bona sunt, nec sine tenentur,
 Semper habet quisquis semper habere cupit.
Nec uim ferre potest Christo subnixæ uoluntatis,
 In quo persistens omnia uincit amor.

Fideliter supplicans Deo pro necessitatibus huius
 uitæ, & misericorditer auditur, & misericorditer
 non auditur. Quid enim infirmo sit utile, magis
 nouit medicus, quàm ægrotus. Si autem id postulat,
 quod deus præcipit, fiet omnino, quod postulat. quia
 accipit charitas, quod parat ueritas.

Inter mundanæ mala confliscantia uitæ
 Sæpe quidem domini corripitur populus.
Qui tempestatum uaria sub clade laborant,
 Noscant se iusti ferre flagella dei,
 Atque ipsum toto gemitu, planctu'que precentur,
 Ut qua scit miseris auxilietur ope.
Non & enim proprio arbitrio curabitur æger,
 Nec uero leges ipse dabit medico.
Morbida rimetur penetralia dextra salutis,
 Et depressa graui uiscera peste lauet.

LIBER

Abſq; dolore quidem nequeunt mala ſueta repelli,

Sed quod læſerunt dulcia, amara mouent.

Pœniteat morum, & uitiiis uirtute fugatis,

Regnum peccati reſpuat aula dei.

Adueniam tendunt iuſti pia uerbera regis.

Ira breuiſ reſtis gaudia longa dabit.

Nunquam bella bonis, nunquam discrimina deſunt,

Et cum quo certet, mens pia ſemper habet.

Quæ carnem oblectant ſancto ſunt noxia cordi,

Contra animi legem prælia corpus habet.

Pulſant exterius diuerſis motibus hoſtes,

Intus ciuile eſt, & ſociale malum.

Vt poſſit mundi illecebris, uitiiis q; reſiſti.

Viſ eſt corporei mortificanda hominis.

Sed quæ mens recto ſamulam ſub iure tenebit,

Edomitæ ut regnet carnis in officiis,

Excelſo niſi quæ ſeruit bene ſubdita regi.

Vnde eſt facta uolens fiat ut inde ualens.

Omnia per uerbum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt ni

hil. Cum ita q; uniuerſæ naturæ per uerbum dei fa

ctæ ſint, iniquitas per ipſum nõ eſt facta, quia iniqui

tas nulla ſubſtantia eſt. & peccatum non eſt natura,

ſed uitium naturæ appetentis id, quod non eſt ſui or

dinis.

Per uerbum omnipotens deus omnia cõdidit unus,

A quo natura eſt nulla creata mali,

Et quod non fecit diues ſapientia uerbi,

Non habet in rerum conditione locum.

Nulla igitur uitiiis ſubſtantia, nulla q; uita eſt,

Quæ uegetet corpus, materiam q; ſuam,

Sed cum libertas diſcedit ab ordine recto,

Nec ſeruant proprium, quæ bona ſunt, modulum,

In culpa, & uitio eſt uagus incontraria motus,

Fit que malum ueram deſeruiſſe uiam,

Inquam ſi toto properet quis corde reuerti,

PROSPERI

Nullus neglecti limitis error erit,
Tota'q; debenti peccati poena peribit,
Conditā in integrum restituyente deo.

Deus cum aliquid male poscitur, dando irascitur, & nō dando miseretur.

Cum deus effectum precibus non pręstat iniquis,
Mulum concedit, q; nocitura negat
Errantes uoto non uult delinquere factō,
I ratus sineret, quod prohibet placidus,
Discat felici supplex gaudere repulsa,
Incipiat'q; animo pellerē, quod uoluit.
Parcentem'q; deum noscat sibi, cum ruiturus
Non exaudiri, ne rueret, meruit.

Nullō modo iudiciis hominum cōparanda sunt iudicia dei, quem non est dubitādum esse iustum. etiam quando facit quod hominibus uidetur iniustum.

Iudicium humanum, quod falli sępe necesse est,
Non semper recipit regula iustitię.

At domini in cunctis æqua est, uerax'q; potestas,
Aspectum cuius nulla remota latent.

Talis laudetur iudex, timeatur, ametur,
Qui uere iustus permanet, atq; bonus,
Aduersos reuocans, conuersis cuncta remittens,
Atq; malis ueniam dando, bonos faciens.

Non ergo audacter mens ueri nescia culpet,
Quod placuit summi iudicis arbitrio,

Sed subdat sese iusto ignorantia regi,
Qui nunq;, quę sunt non bona, uelle potest.

Nulli irascenti ira sua uidetur iniusta. Vnde ab omni indignatione cito redeundum est ad māsuetudinis lenitatem. Nam pertinax motus facile in eius odiū transit, cui non celeriter ignoscitur.

Nemo suę mentis motus non æstimat æquos,
Quod'q; uolunt homines, se bene uelle putant.

LIBER

Vnde animus celeri pace est reuocandus ab ira,
 Ne robur sæuis tempora dent odiis.
 Offensas sibi met parentia corda remittant.
 Nam nemo est, qui non indigeat uenia,
 Quam nostri memores mundi inter uana uicissim,
 Omnibus in causis & damus, & petimus.

Cultor iustitiæ, diuinæ pacis amator,
 Quem uocat ad summum uita beata bonum.
 Scandere constanter dextros enitere calles,
 Despiciens leuæ noxia plana uiæ.
 Tutius est duros mundi tolerare labores,
 Infesti' que hostis prælia sæua pati.
 Quam uictum officiis animum submittere blandis,
 Capta' que seruili subdere colla iugo.
 T empore in occiduo non longi est usus honoris,
 Et celeri lapsu gaudia falsa fluunt.
 F inem igitur proprii sapiens speculabitur æui,
 Et uia, qua currit, quo ferat, aspiciet.
 Nam mundo innexis pars est cum principe mundi,
 At seruis Christi gloria Christus erit.

Corporeos inter sensus, moribunda'q; membra
 Multa animus patitur carnis ab hospicio,
 Quæ uitæ de qua uiuit contraria quærens,
 Vult legem mentis soluere lege sua.
 Sed prudens præsul famulam frenare rebellem
 Aeterni regis discat ab imperio,
 E t uerum accipiens supero de lumine lumen,
 Noctem peccati cordis ab æde fuget.
 Nam quia cuncta deus bona condidit, ipsa'q; nostri
 Exilii regio est pulchra decore suo.
 Auditus, uisus, contactus, gustus, odor' que
 Præberi gaudent undique, quod placeat,
 Fit que nocens homini præsentis temporis usus,
 Si captum blandis inferiora ligant.

PROSPERI

Mens igitur sapiens superas enitere ad arces,
Et summis fieri suesce beata bonis.

Delitias iam nunc promissi concipe regni.

Virtute, atque fide, quod cupis, esse tene.

Né ue ad spem dubiam frustra te currere credas,

Naturæ in Christo prospice liba tuæ,

A quo suspectum si te non ambigis esse,

Totus homo in capitis corpore semper eris.

Tantum ut iussa uelis nutu obseruare docentis,

Qui, quod ait uerbo, præuenit auxilio.

In deitate gradus mensura, & tempora non sunt,

Et, quod idem est, maius non habet, atque minus.

Corporeæ longe moles, formæ que recedant,

Virtus summa caret finibus, & spaciis.

Quod pater, hoc simul est uerbum patris, hoc utriusq;

Spiritus, hic deus est unus, & una fides.

Per quam uerorum spes non incerta bonorum

Sublimem ignoto scandit amore uiam,

Et prægustata superi dulcedine roris

Doctrinis pasci gaudet apostolicis.

Indignas quisquis non uis incurrere causas,

Innesti uanis, occiduis que caue.

Mortalis uitæ breuitas non multa recurrit,

Paucorum exigui temporis usus eget.

Esse uolens, gaudere optans, scire abdita quærens,

Vt te non teneant ultima, summa pete,

Delectare deo rege, in cœlestibus esto,

Et quæ spe sequeris, credita, amore tene.

Nulla in te maneat hominis uestigia primi,

Nec formam ueteris gestet imago noui.

Exulta agnoscens, te uerbi in carne renatum,

Cuius si pars es, pars tua Christus erit,

Qui, ne damnandi legeres mala gaudia mundi,

Promissum ad regnum se tibi fecit iter.

LIBER

Cum pater in uerbo sit semper, & in patre uerbum,
 Sit q̄ unus uerbi spiritus, atque patris,
 Sic de personis tribus est tibi non dubitandum,
 Vnum, ut docta fides, confiteare deum.
 Corde patris genitum creat, & regit omnia uerbum,
 Nec tamen est aliquid, quod sine patre gerat,
 Vnus enim amborum motus, ratio una uolendi,
 Par uirtus, idem spiritus, unus amor.

Sic magnus deus est, de se ualet, & manet in se,
 Cui summum, & propriū est, semper id esse, quod ē.
 Splendet enim uerum uero de lumine lumen,
 Ut genitum agnoscens nouerit ingenitum,
 Vna trium deitas, una est essentia, ab uno,
 Idem est & uerbi spiritus atq; patris,
 Nullum opus abiunctum, nulla est nō æqua potestas,
 In cunctis unum sunt tria principium.

Cum pia mens in laude dei superata labores,
 Gaude, q̄ tantum te bene uincit opus,
 Tē q̄ aliquid superi cognosce hausisse uigoris,
 Si tibi non satis est, quod cupis, atque sapis.
 Quære bonum sine fine, bono & persiste reperto
 Quærere, non habeant talia uota modum.
 Nam qui se nullo iam munere credit egere,
 Crescere non cupiens, perdit adepta tepens.

Age iam precor mearum comes irremota rerum,
 Trepidam, breuem q̄ uitam domino deo dicemus.
 Celeri uides rotatu dies rapidos meare,
 Fragilis que membra minui, mundi perire, labi.
 Fugit omne, quod tenemus, neq; fluxa habet recursū,
 Cupidas uagas q̄ mentes spe trahunt inani.
 Vbi nunc imago rerum atque ubi sunt opes potentū?
 Quibus occupare captas animas fuit uoluntas.

Qui centum quondam terram uertebat aratris

PROSPERI

Aestuât, ut geminôs possit habere boues
 Vectus magnificas carpentis sæpe per urbes,
 Rus uacuum fessisæger adit pedibus.
 I lle decem cellis fulcans Maria alta carinis,
 Nunc lembum exiguum scandit, & ipse regit.
 Non idem status est agris, non urbibus ullis,
 Omnia'que in finem præcipitata ruunt.
 F erro, peste, fame, uinclis, algore, calore,
 Mille modis miseros mors rapit una homines.
 V ndiq; bella fremunt, omnis furor hæsitat armis,
 Incumbunt reges regibus innumeris.
 I mpia confuso sæuit discordia mundo,
 Pax abiit terris, ultima quæque uides.
 E t si concluso superessent tempora sæclo,
 V t posset longos mundus habere dies,
 Nos tamen occasum nostrum obseruare deceret,
 Et finem uitæ quenque uidere suæ.
 N am mihi quid prodest, q; longo flumina cursu
 Semper in exhaustis prona feruntur aquis,
 Multa q; annosæ uicerunt sæcula siluæ,
 Quod q; suis durant florea rura locis.
 I sta manent, nostri sed non mansere parentes,
 Exigui uitam temporis hospes ago.
 N on ergo hic sumus nec quicquam in sæcula nati.
 Quæ pereunt nobis, & quibus occidimus.
 S ed uitam æternam uita mereamur in ista,
 V t subeat requies longa labore breui.
 E t tamen iste labor sit forte rebellibus asper,
 A c rigidas leges effera corda putent.
 N on tamen hæc grauis est mansueto sarcina dorso,
 Nec lædit blandum mitia colla iugum.
 T ota mente deus, tota ui cordis amari
 Præcipitur, uigeat cura secunda hominis,
 Q uod sibi quis nolit fieri non inferat ulli,
 V indictam læsus nesciet exigere.
 C ontentus modicis uitet sublimis haberi,

LIBER

Sperni non timeat, spernere non libeat.

P arcus, uera loquens, & mente, & corpore castus.

Infontem uitam pacis amator agat,

E t proprio pascat loculo, quos norit egentes.

Non sua non cupiat, quæ sua sunt tribuat.

Q uid rogo mandatis durum censetur in istis?

A ut quid erit, quod non possit obire fides.

Q ui credunt sacros uerum cecinisse prophetas,

Et qui non dubitant uerba manere Dei,

Q ui q̄ Redemptorem passum Crucis ultima morte

Intoto excelsi patris honore uident,

Q ui q̄ ipsum multa cum maiestate, tremendum

Expectant pingui lampade peruigiles.

Hiis fordent terrena, patent cœlestia. nec se

Capitios seruos temporis huius agunt.

Non illos fallax cepit sapientia mundi,

Nec curas steriles inseruere polis.

Imperat & fasces indocti munera uulgi,

Quas' q̄ orbis scelerum semina fecit opes.

Calcarunt sancta cœlum ambitione potentes

Suffragiis Christi, & plausibus angelicis.

Nec labor hos durus uincit, nec blanda uoluptas,

Quærere nil cupiunt, perdere nil metuunt.

Omnia non Christi, qui Christi est odit in illo,

Se statuens in se, qui gerere optat eum.

I lle Deus rerum cœli, terre q̄ creator

Me propter sacra uirgine natus homo est.

F lagris dorfa, alapis maxillas, ora saluius

Præbuit, & figi se Cruce non renuit.

Non, ut tanta Deo quicq̄ patientia ferret,

Cuius nec crescunt, nec minuuntur opes,

S ed quod erat uictum in me ut superaret in illo;

Factus sum Christi corporis, ille mei.

Me gessit moriens, me uicta morte resurgens,

Et secum ad patrem me super astra tulit.

Q uid nam igitur uiuens Prosper tolerare recusem,

A ut quid erit, quod me separet a domino.

PROSPERI

Ignem adhibe, timare manu mea uiscera tortor,
 Effugient pœnas membra soluta tuas.
 Carcere si cæco claudar, nectar' que catenis,
 Liber in excessu mentis adibo deum.
 Si mucrone paret ceruicem abscindere licitor,
 Inpauidum me inueniet, mors cita pœna breuis.
 Non metuo exilium, mundus domus omnibus una ẽ,
 Spero famem, domini sit mihi sermo cibus.
 Nec tamen ista mihi de me fiducia surgit.
 Tu das Christe loqui, tu' que pati tribuis.
 In nobis nihil audemus, sed fidimus in te,
 Quos pugnare iubes, & superare facis.
 Spes igitur mea sola deus, quem credere uita est,
 Qui patriæ ciuem me dedit alterius.
 Sorte patrum occiduum iussus transcurrere mundũ.
 Sub Christi sacris aduena miles eo.
 Nec dubius me iure breui terrena tenere,
 Sic utar propriis, ceu mea non mea sint.
 Non mirabor opes, nullos sectabor honores,
 Pauperiem Christo diuite non metuam.
 Qua stetero aduersis, hac utar mente secundis.
 Nec mala me uincant, nec bona me capient.
 Semper agam grates Christo, dabo semper honores,
 Laus domini uigeat semper in ore meo.
 Tu modo fida comes mecum isti accingere pugnae,
 Quam deus infirmo prebuit auxilium.
 Sollicita elatum cohibe, solare dolentem,
 Exemplum uitæ simus uterque piæ.
 Custos esto tui custodis, mutua redde.
 Erige labentem, surge leuantis ope.
 Ut caro non eadem, sed tantum mens quoq; nobis
 Vna sit, atq; duos spiritus unus alat.

Explicit liber Prosperi. Deo gratias Amen.

